

99168s.

1877

Biblioteca Județeană ASTRA

FS011168

N° 03409

TUDOR CEAUR ALCAZ

I N I M A

IONEL TEODOREANU

TUDOR CEUR ALCAZ

vol. III

INIMA

ROMAN

EDIȚIA III-a

Editura „CARTEA ROMANEASCĂ” București

11168

1984 25

'88

2005

2012

DE ACELAȘ AUTOR:

- LA MEDELENI, vol. I, *Hotarul nestatornic* ediț.
II-a, premiul „Femina” din Paris
- LA MEDELENI, vol. II, *Drumuri*, ediția VI-a
- LA MEDELENI, vol. III, *Intre Vânturi*, ediția VI-a
- TURNUL MILENEI, ediția IV-a
- BAL MASCAT, ediția V-a
- FATA DIN ZLATAUST, 2 vol. ed. III-a
- GOLIA, ediția III-a
- CRACIUNUL DELA SILIVESTRI, ed. IV-a
- LORELEI, ediția a VII-a
- ARCA LUI NOE, 2 volume, ed. II-a
- SECRETUL ANEI FLORENTIN, ed. V-a
- FUNDACUL VARLAMULUI, ed. IV-a
- PRAVALE BABA, ed. IV-a, Marele premiu al *Academiei Române*
- TUDOR CEUR ALCAZ, vol. I, ed. V-a, *Coca Duduș*
- TUDOR CEUR ALCAZ, vol. II, ed. III-a,
Drumul magic
- TUDOR CEUR ALCAZ, vol. III, *Inima*
- CE-A VAZUT ILIE PANIȘOARĂ
- INTOARCEREA ÎN TIMP

*„Îți mulțumesc adânc pământ,
Că mi-ai dat viață să te-avânt!”.*

PARTEA I-a

DREAPTA, OANA!

CAP. I.

Văzul Oanei se deștepta din adormire tot în somn și ca o carte deschisă la aceeași filă visul se ivi, — recunoscut, același. Dar înainte ca ochiul să-l deslușească, inima știu și se opri, pierzându-și zborul, grea.

Oana Tudor Ceaur Alcaz, în haină de mare doliu, vine spre bancă, se oprește, își face semnul crucii — niciodată-niciodată mâinile ei nu vor mai întâlni mâinile lui Tudor —, se așează pe bancă și stă cu brațele încrucișate și ochii pustii, ca o babă pe o prispă învinețită de noapte.

— *Văduva!*

Atât a mai rămas — Dumnezeule! Dumnezeule! — din Tudor, din Oana, din dragostea lor, din tinerețea lor, — pecetea neagră a unui cuvânt: văduva.

— *Visez! se trudește Oana prin somn, dar gândul n'o poate încă trezi și visul e acolo, în ea, pe pieptul ei, simplu și intens ca ceva care se întâmplă tot-omului în evidența luminii.*

Apoi, fără de nimeni împrejur, în acea

tăcere cu temei de moarte a țințirimului, straniul sporește, căci văduva lui Tudor îi aude glasul:

— *Ce frumoasă ești, Oncuța, în haină neagră! Tuuu!...*

Răscolită, dragostea izbucnește tânără-tânără, ducându-i mâinile spre Tudor. Dar unde-i Tudor? Niciodată — niciodată...

Se trezi, pâlپând între viață și moarte. Și se regăsi în miracol, căci mâinile întinse cu niciodată-niciodată spre depărtarea de apoi a lui Tudor, îl aflară alături, în patul lor, în noaptea lor, în casa lor.

Așa era?

Așa era!

Dumnezeule!

Își culcă obrazul pe pieptul lui Tudor și rămase acolo, fără gând, fără mișcare, cu viața ei lipită de viața lui, ca un grâu de aur fericit pe pământul rodului.

* * *

Tudor dormea adânc, deprins cu trupul de-alături. Niciodată mișcările Oanei nu-l deșteptau. Dar uneori, preajma părului ei despletit îl tulbura și prin somn, dând respirației lui un început de conștiință și ca un alt adânc. Auriu ca luceafărul zburlit, părul Oanei aducea în nara lui Tudor afânarea mugurilor de tei. Nu un parfum de-

finit; mai curând un prag al parfumului, între primăvară și vară, crud și dulce totuși, cald ca din soare și fraged ca atunci plouat. Când bărbatul întâlnește afară astfel de adiere, își spune singur: or să 'nflorească teii! Și gândul se luminează a lene, în timp ce obrazul se îndulcește a zâmbet. Astfel se vestea Oana în ființa lui Tudor. Când o revedea și o aduna în brațele lui mari, îi respira dintâi părul, când blând și cu regăsire, când tumultuos și apăsător, ș'abea apoi îi săruta ochii și gura ei copilăros supusă sărutării.

Ș'acum părul ei îl chemă. După un timp, mișcându-se de sinea ei, mâna lui îi găsi capul pe piept, acoperindu-i părul. Oana nu îndrăzni să-i sărute mâna decât în gând, dar se lipi și mai strâns de el. Apoi mâna lui plecă, adunându-se în somnul trupului, potolită.

Dar Oana nu-și urmă stăpânul în somn. Nu putea dormi. Ochiul închis tot nu se desliplea de gând.

Era un tumult în ea, care-i lega sufletul dragostii de sufletul copilăriei din noaptea Crăciunului. Aceiași atingere cu taina, aceeași depășire a obișnuitului sufletesc, același contur de mirări, ș'același monolog care simplifica sufletul, dându-i o intensitate de clopot care sună, amplificându-se prin unda muzicală. Atunci spunea mereu, cu dinți de

lapte: A venit Moș Crăciun! A venit Moș Crăciun! A venit Moș Crăciun! Și era mică printre jucării. Acum gândul femeii spunea: Sunt cu Tudor! Sunt cu Tudor! Sunt cu Tudor! Și era fericită până la neliniște și spaimă: ș'atunci, ș'acum.

„Sunt cu Tudor! Sunt cu Tudor! Sunt cu Tudor!” Dar până când? Căci fiecare clipă putea s'aducă războiul. O goarnă, un clopot, un ordin de chemare telegrafic și „Sunt cu Tudor” se rostogolea în marea prăbușire a popoarelor.

Ș'atunci?...

Numai pateticul acestei întrebări îi aducea aminte că urma lui Tudor a rămas în ea, vie, organică, incorporată; că un copil al lui se încheagă în carnea ei, fără ca nimeni să știe. Căci nu accepta nimic interpus între Tudor și ea. Să fie pentru el Oncuța, nu începutul mamei. Nu putea să-l împartă pe Tudor cu nimeni, nici chiar cu copilul lor. Să fie tot al ei și numai pentru ea. Dealtfel, copilul era mai mult o veste decît o prezență. Știa că va fi mamă, fără să fi intrat încă în transfigurarea maternității. Copilul era o taină sufletească a ei; nu-l desfăcea de Tudor, nu-i dădea un nume, nu se gândea la el ca la un al treilea. Tudor și Oana. Atât. Tineri, sprinteni, alături, împlețiți.

„Sunt cu Tudor!...”

Și deodată îi auzi inima bătând în adâncul mării tăceri dela poalele munților. Căci nimic alt nu răsuna urechii decât inima. Tăceau munții, solemn plutitori pe zarea Vornicenilor, în vânățul instelat al nopții de Novembre. Tăceau satele adormite în valea munților. Tăceau pădurile toamnei pe întinderi. Greeri nu, vânt nu, nici glas de pasăre. Somn și mușenie subt corul necuvântător al stelelor. Fereastra deschisă aducea noaptea în odaie, cu vastul obraz de tăcere și întuneric al înaltului.

Și în această încremenire, numai inima lui Tudor răsuna ca o strună de contrabas atinsă ritmic cu vârful degetului, net, sigur, elastic. Vibra deopotrivă în scandarea neconținută un lemn melodic și tensiunea unei strune, c'un fel de concentrare încordată. Nicio aritmică șovăire. În fiecare zvâcnire, verbul „vreau” devenea o realitate, afirmându-se. Ca o armată care defilează compact, izbind pământul cu mii de picioare contopite într'unul singur, masiv și imperios, al ritmului: un-doi, un-doi, un-doi...

Oana devenea din ce în ce mai trează și mai ghemuit atentă. Tudor nu mai era cel-care-doarme, ci inima ascultată în marea tăcere. Era însă ciudată contradicția dintre puterea acestui ritm epic și lirismul de veghe și ocrotire al Oanei care părea

aplecată asupra unui leagăn primejduit. Incepea absurd un fel de crispare în ea, cași-cum s'ar fi temut să nu întâlnească din nou visul care-o deșteptase. O neliniște care-i iușea bătaia inimii, fărămițându-i-o.

Tresări. Urechea devenise o clipă atentă înafară, întâlnind tic-tacul pendulei, lovindu-se parcă de agitația lui exterioară.

Dar nu se întâmpla nimic!

„Nervi!” se muștră Oana, cu o respirație adâncă, ușor cutremurată, care deveni un fel de oftat nemărturisit. Și iar începu să asculte inima lui Tudor.

Secundele treceau puzderie, fără ca nimic s'o vestească pe cea care desprinsă dintre ele avea să nască Apocalips.

Un câne urlă prelung, cu glas jidovesc de Sinagogă. Și noaptea, ca o mulțime care nu aștepta decât semnalul, dădu zvoană. Toate vitele satelor mugeau, alergând nebuloși ca nourii asupra lunii în nopțile Ielelor. Iar mai aproape, copitele cailor bubuiră, în timp ce nechezatul lor sună din goarne sacadate și fărâșite. Și încă multe glasuri ale vietății izbucniră.

Huia Arca lui Noe în veacul întors.

Dar Oana n'avu răgaz să audă, căci în secundele fiarei, mai aproape de ea, acoperindu-i lumea de-afară, inima lui Tudor zvâcni atât de puternic încât îi lovi sângele.

— Tudor!

Il cuprinse de gât cu brațe de înnec.

Un uragan clătina corabia pământului.

Căzură din pat unul peste altul, încleștați, între huruiri de mobile urnite. Podeaua tresălta ca trupul unui epileptic.

Gândul lui Tudor lupta să iasă din coșmar. Se vedea căzând din galop de pe un cal pe spinarea altuia, și altuia, și altuia... Monstruoasa viziune a unei vertiginoase scări în spațiu cu trepte de cai deslănțuiți, — și oroarea că acuși o scapă pe Oana în prăpastia copitelor.

Clopotul schitului scânci prin tumult, slab și pur ca un greer al cerului.

Parcă treceau turme de elefanți prin însăși coaja pământului.

Parcă porniseră munții în galop teluric, apropiindu-se.

Mugetul vitelor creștea spăimântător, c'un fel de tunet gemut.

Totul devenea enorm, hâit și năpraznic.

Zidurile se clătinau în friguri. Piatra pâlpâia ca pânza, pământul clocotea ca apa, lemnul tremura ca frunza.

Dar zmintita urgie era mai iute decât spaima. Cuprins în ea, omul era rostogolit ca un lut, de-a valma cu cele neînsuflețite.

— Tudor!

Țipătul Oanei îl deșteptă de-a binelea. Pricepu, cu un fel de explozie a creierului. Și spaima-i veni zmuncit, din țipătul Oanei,

atât de cumplită încât o sudoare rece îi țâșni prin toți porii, făcându-l ud ca un sloi. Respiră adânc, își ridică bărbia în sus — ca o vită înjunghiată, când vrea să ragă — și săltă cu Oana cu tot ca un val peste celelalte. Apoi, cu mișcări măloase de scafandru, dibui spre ușă. Călca parcă peste bulboane, peste spinări de fiare, peste șerpi uriași care se încolăceau și descolăceau, peste grumaji de bivoli înfuriați, — cu ceafa încordată, cu spinarea boltită. Orb, se lovi cu fruntea de ușă. Se împlântă cu desperare sub bolta ușii, așteptând secundă cu secundă, prăbușirea. Unghiile Oanei îi intrară în ceafă. Nu simțea durerea. Dar îl înăbușea gâtuirea. C'un braț o încleștă pe Oana, în timp ce gâtul căuta să-și facă loc spre respirația adâncă. În această clipă de înnec, ochii întâlniră stelele de-afară:

— Stelele!

Și gândul, peste moarte, sclipi în vorba și lumina lor.

Cu moarte era și gândul Oanei în care se zbătea o singură dorință: să nu-i despartă, să-i îngroape într'un sicriu.

Căci totul era pe buza de groapă a morții.

Uși trântite, geamuri sparte, țipete ascuțite, mugete, — dar mai presus de furnicarul vieții mărunte, haoticul desmăț convulsiv, care bântuia și sub fruntea răstur-

nată a făpturii. Orice se putea întâmpla oricând: să izbucnească din adâncuri munți cu aripi; să se izbească frunte'n frunte, mările cu oceanele; să sară fluviile din matcă, biciuind planetele...

Dar iată că tăcerea fu de moarte.

Ca o Niagară care ar îngheța deodată, atârând în spațiu.

Tudor nu mai respira. Boltit peste Oana, aștepta, aștepta, istovitor... Apoi oftă adânc, regăsindu-și respirația.

Inima lui Tudor o ajunse din nou pe Oana, vie, vie, vie, bătând-o ca o grindină de vară.

Pământul încremenise. Casa redevenea așezare omenească, masivă în zidurile ei potolite. Podelele se încleștară sub picior, redându-i minunea încrederii. Stelele luminară fereastra, hotărnicind-o în spațiu.

Mânile Oanei se descleștară de pe gâtul lui Tudor. Trupul ei deveni greu în brațele lui sleite. Apoi lunecă din mânilor lui, regăsind cu vârful picioarelor desculțe lemnul hotărît al pragului.

Și deodată, în înălbăstirea nopții, brațele Oanei se ridicară spre Tudor ca aripile unei lebede pogorîtă din văzduh. Mânile ei îi bătură obrazii nebunește, într'o pâlpare de zbor, c'un pocnet dureros de dezmierdător.

— Tudor! Tudor! Trăim!

Plângea și râdea, cu pieptul zbuciumat, copilăroasă și patetică, aducându-i parful regăsit al părului.

Tudor o privi afund, adunând-o în el până la hotarul rugăciunii, respiră aerul rece în care erau Oana, stelele, munții și viața, și spuse grav:

— Cu-adevărat!

CAP. II.

Cutremurul îl găsi pe Andronic Ceaur Alcaz în etacul Domniței, la biroul ei, scriind. De câțva timp așa își petrecea o bună parte a nopților, după ce Oana și Tudor se retrăgeau. Nimeni nu-l întovărășea în etacul timpului adormit. Trecând pragul odăii, Andronic se înclina, cașicum Domnița l-ar fi întâmpinat, aprindea lampa cu abat-jour de mătasă purpurie — culoarea Domniței — și apoi, în lumina Domniței și a trandafirilor ei, începea să se plimbe prin încăpere, cu mâinile încrucișate la spate, oprindu-se uneori și privind lung câte ceva, alteori deschizând câte un album, desfășurând un evantai, răsfirând un șirag. Amintirile îl impresurau ca niște hulubi ai tainei, plimbarea lui fiind o neconținută însoțire liberă cu delicatul lor tumult. Astfel, Domnița devenea un contur de viață al sufletului întors în trecut. Chipul de solemnă bătrânețe al lui Andronic căpăta treptat blândeța aburită a luminii de lună.

Și numai după ce era într'adevăr de-a-

colo, se așeza la biroul Domniței, cu lampa lângă tâmplă, și începea să-i transcrie Memoriile, spălând prezența Domniței de amintirea „acelei femei”: atât spunea cugetul lui Andronic despre Nina Tomaș, fără s'o judece altfel pe cea care se strecurase netrebnic în inima Domniței.

Nu s'auzea decât penița — șoricește — în marea casă adormită. Concentrată, fața lui Andronic se acoperea uneori de surâs, iar alteori râsul însuși îi suna glasul, desmorțind un răsunset de mult uitat. Căci Memoriile Domniței aveau în cuvânt și întâmplări elasticitatea copilăriei și a celei dintâi tinereți. Meșteșugul scrisului, care adoarme vitalitatea directă și prospețimea spontaneității, era absent. Paginile răsuna de viață și tumult ca ferestrele dinspre dimineața vrăbiilor.

Intr'o deplină uitare de sine, sufletul lui Andronic nu era decât transparența dintre inima lui și bucuria de-a trăi. Copilăria Domniței, glasul ei muzical, ochii ei albaștri, dinții ei tari, neastâmpărul ei, acolo erau, — și în Andronic se năștea o ființă nouă, mirată ca întâia ninsoare: bunicul. Substanța acestui cuvânt abea acum începea s'o cunoască, pe marginea Memoriilor Domniței. Crezuse multă vreme că bătrâneța nu-i decât umbra mormântului ridicată asupra omului. Acum știa că bătrâneța nu-i decât

lumina bunătății din om. Bunic e cel care-i bun cu viața, din pragul morții; cel care nu-și blestemă apropierea sfârșitului, ci dimpotrivă, privește cu mărinimie viața care începe cu alții, zâmbindu-i cu rămas bun dar și cu încredere. În vorbele lui Isus, „Lăsați copiii să vie la mine”, nu-i tocmai această binecuvântare a vieții în rouă? Dumnezeu e un drum spre viață, nu un îndemn la moarte. Cel care, bătrân, iubește floarea și copilul, crede. Surâsul aceluia e un drum spre inima lui Dumnezeu, mai drept și mai primit decât rugăciunea spaimei de moarte.

Astfel de gânduri nu-l depărtau pe Andronic — în clipele de popas al mâinii — de Memoriile Domniței, ci dimpotrivă, i le însuflețeau și mai tare, cum se întâmplă după ce ieși din biserică, după slujbă, când te întâmpină glasurile copiilor care se joacă afară și goana rândunecilor.

* * *

Tocmai se oprise din scris. Iși rezemase tâmpla de palmă. Poate că umbra abea încheată a unei clipe de visare înspre somn îi acoperise mintea. Dar ochii erau deschiși. Vedea lumina de culoarea trandafirilor.

Și înainte ca să-și fi dat seamă despre ce se întâmplă, auzi glasul Domniței:

— Andronic, aprinde lumânarea de Paști. Glasul, sau cutremurul îl făcu să tresară? Valul pământului creștea ca o apă grea în jurul trupului.

Știu ce se întâmplă, dar altăceva, alături de oceanica realitate, îl copleșea: să facă întocmai ce i-a poruncit Domnița. Colăcelul unei lumânări de Paști era întotdeauna pe biroul Domniței, într'o cupă de corn, laolaltă cu ceruri de sigilat.

Găsi, luă și aprinse lumânarea. Trupul tresălta în galopul teluric, dar mâna nu tremurase.

Abea apoi înfruntă realitatea. Suflă cu toată puterea în flacăra lămpii care se clătina, stingând-o... Și nu rămase în umbra Apocalipsului decât flacăra mică a lumânării de Paști din mâna lui Andronic.

Cuprins de panică, trupul vroia să fugă dintre zidurile care se clătinau. Dar sufletul rămase pe loc, poruncind și trupului, cu flacăra lumânării. Nimeni și nimic nu trebuia s'o stingă. Ardea pentru Domnița, pentru Tudor, pentru Aida, pentru Oana, pentru toți Alcazii stinși și rămași și pentru cei care aveau să vie.

Andronic credea.

În fața mâniei lui Dumnezeu, Andronic credea în flacăra Invierii.

Trupul se clătina ca un catarg cu pânzele zmulse, dar sufletul se adunase în or-

bite, ochi în ochi cu flacăra lumânării, atât de aproape de cer încât stelele îi începeau în palmă, cu flacăra de-acolo.

Cu pumnul încleștat pe lumânare, Andronic porni spre ușă. Fiecare pas era o cumpană trudită peste tremurul strâmb.

Deschise ușa. Intră în odaia de alături, unde pe vremea Domniței dormea Madama Lența. Trecu, luminând, ca pe-o altă punte suspendată, clătinată de uragan.

Deschise încă o ușă. O bucată de moloz căzu cu tunet în urma lui. Nu-l înfricoșă. Trecea cu lumină.

„Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat...”

Incepu să urce scara, treaptă cu treaptă, greu ca pe munte, ținându-se de balustrada vie ca o fiară ghemuită pentru salt. În pumnul lui lucea flacăra ca Steaua Magilor. Mai sus! Mai sus! Încă o treaptă. Ajunse cu suflarea tăiată. Lumina se urcase până sus.

O mare pace pogorî în sufletul lui Andronic. Pământul se potolise. Flacăra ardea.

Respiră de câteva ori, își adună puterile și porni mai departe. Ajunse la odaia lui Tudor. Nu s'auzea nimic, dar n'avea nicio teamă, nicio șovăire. Știa că îndărătul ușei ajunsă de lumină e viața copiilor lui. Bătu ușor, fără grabă. Auzi glas. Deschise ușa. Tudor și Oana veneau spre el, cu halatele

atunci îmbrăcate. Teama Oanei de un nou cutremur îl oprise pe Tudor să aprindă lampa. Se îmbrăcaseră la lumina farului electric. Și ei tocmai se pregăteau să-l caute pe Andronic care îi cuprinsese într'un zâmbet pe amândoi, trecu pe lângă ei cu umbra lui și apropiindu-se de divanul răscolit, la căpătâiul căruia o lumânare aștepta în sfeșnic, o aprinse dela lumânarea lui, ca în noaptea Invierii.

* * *

Fără tranziție, sufletul Oanei se umplea de tristeță și neliniște. Așa când îl văzuse pe Andronic intrând cu lumânarea, își amintise de casa părintească dela București și de toți cei de-acolo. Așa venea și Alec dela biserică în noaptea Invierii, luminat, bun și deschis. Dar și Petruș și Oana aveau o neînvinsă pudoare a efuziunii, care-i făcea timizi până la ursuzenie, lipsiți de spontaneitate și căldură, tocmai în astfel de clipe.

— Hristos a înviat, copii.

Răspunsul lor era atât de îngăimat încât devenea o absență, un „nu primim oaspeți”.

Alec părea că nu observă. Dar Oana se întrista că nu-i poate da mai mult. Și dorința ei de-a învinge răceala aparentă nu găsea gestul inimii, nici vorba ei. Petruș

la fel. Tăceau stângaci, ciocnind ouă roșii și cupe, fără convingere, ca niște străini obligați de politeță să participe la un ritual exterior inimii, simulând cordialitatea și însoțirea. Astfel se nășteau tocmai în noaptea sfintelor clopote, acele tăceri apăsătoare ale familiilor cu oameni foarte cumsecade, care însă nu știu să fie cu voce-bună laolaltă, cașicum ar exista un talent de-a fi familie, independent de afecțiunea reciprocă a membrilor ei. Așa că fiecare Inviere, recapitulându-le pe celelalte, sporea tracul Oanei din noua noapte, paralizându-i elanul compensativ.

Toate tristețile Invierilor de-acasă se re-deșteptau în lumina de după cutremur, apăsând-o pe Oana. Trecuse pe lângă moarte numai cu Tudor, uitându-i pe ceilalți. Bietul Alec!...

Afară cerul se acoperise. Nicio stea nu mai lucea. O noapte compactă, care agrava distanțele, imensificându-le subiectiv. La Vorniceni nu era nici telefon, nici Radio. Când se instalase la moșie, după nuntă, Oana binecuvântase această izolare de lume, care dădea dragostei ei conturul fericit al insulei lui Robinson Crusoe. Acum însă, și deodată, îi era dor de-acasă. Să intre brusc, să-i vadă pe toți în lumină, cu numele în cor de exclamații, spunându-le bună și deschisă ca Alec în noaptea Invierii: Bine v'am

găsit! Atât. Să le poată spune astfel și să-i știe pe toți cu aceste vorbe.

Stătea pe marginea divanului, cu acea atitudine și expresie definită de vorbă: „Pui de bogdaproste”.

Tudor fuma, cercetând cu farul crăpăturile pereților. Simți deodată că Oana *plecase*: în gândurile ei. Căci alături de el Oana nu era numai o prezență vecină, ci permanența unei adeziuni pasionale, îngemănare, suprimând parcă spațiul despărțitor, care acum reapărea între ei, desbinându-le contopirea.

O văzu cu coada ochiului și brusc — cu acea capacitate de izbucniri neprevăzute, care-l caracteriza și ca Duduș, dar și ca Tudor —, zvârli țigara pe fereastră, adună hainele de călărie ale Oanei, rămase de cu seară într'un fotoliu, laolaltă cu cizmele, și i le aduse la picioare, deșteptând-o.

— Repede, Oncuța! Plecăm!

Oana vru să întrebe. Dar era de prisos. Pricepuse.

Vru să-i zâmbească. Dar altăceva creștea pe obrazul ei, irezistibil ca o ploae, cutremurându-i bărbia, încălecându-i buzele una peste alta.

Plângea cu ochii deschiși, cu un fel de mirare luminoasă.

Tudor era prea înalt. Căzu în genunchi la picioarele ei, îi zâmbi cu toată puterea

ochilor albaștri, și-și făcu palmele căuc subt
bărbia ei, să-i culeagă plânsul. Fără să
vrea, cu ochii iscoditori ai copilului care
și în toi de plânsoare vede ce se întâmplă,
Oana îi urmări mișcarea și-i văzu coge-
mitele mâni îndemnându-i bufon plânsul să
i le umple.

O podidi râsul în plâns.

— Tare-s proastă!

Brațele lui Tudor izbucniră spre cer.

— Și tare mi-i dragă!

CAP. III.

Cutremurul nu plecase dela Vorniceni. Rămas în servitori, îi stăpânea încă, dându-le mișcări de turmă încolțită de lupi. Toți fugiseră din casă — cu revărsări de apă din vase răsturnate —, adunându-se în fața cerdacului, nu de alta, dar acolo era locul unde fuseseră deprinși s'o știe pe Domnița dela care toate plecau și la care toate s'adunau.

Fetele Domniței, una 'ntr'alta, snop de spaime și cămeși de noapte, desculțe, zmulte, dârdâiau de frig și frică, fără să se încumete să-și caute straele rămase. Nu vroiau nici să vadă, nici s'audă, nici să știe. Se temeau, unele 'ntr'altele, suflare lângă suflare, așteptând prăbușirea pământului și sfârșitul lumii, grele de păcat în cugetul lor vecin cu cerul fără stea și Iadul deschis.

Domnița le-ar fi acoperit pe toate cu buzduganul glasului.

— Lipsiți din ochii mei, nerușinatelor! Unde vi-i obrazul, păcătoaselor? Așa v'am învățat eu, să umblați cu durligii goi prin

fața casei? Hait!... Și voi, cogeamite gli-gani mustăcioși, nu vi-i rușine de desmățul vostru? Lipsiți din ochii mei, izmănoșilor!

Căci și bărbații tot acolo erau, mai laoparte de fete, dar cași ele, fără de cutezare bărbătească. Și bucătarul — țiganul cu părca iaurtul — și Conășelu, înțeleptul grădinar al trandafirilor, și Ilie-vezeteul, cu vechile lui musteți orizontale, și până și Buzdughină, omul lui Tudor, căruia fetele îi spuneau cu răsuciri galeșe, „domnu' caporal”. Stăteau descumpăniți dintr'ale lor, gata de fugă, fără să răsucească măcar o țigară, căci și tutunul uitat era între zidurile înfricoșătoare în care intrase umbletul zghihuit al fiarei.

Dar tot de-acolo de unde răsuna odinioară marele glas al Domniței, trâmbiță glasul lui Tudor:

— Buzdughină, la mine!

Toate capetele se ridicară, îndreptându-se spre cerdac, cu „Doamne, mare-i mila Ta”. Pe prag apăruseră Tudor și Oana, amândoi cu cizme și haine de călărie. Farul electric al lui Tudor luminează pe rând cele două grupuri apropiate: pâlcul ingeresc al fetelor în cămașă și însoțirea izmenelor mustăcioșilor.

— Ordonăți! se desprinse Buzdughină cu doi pași, tresărind ostășește.

Căci noul venit la curtea Vornicenilor,

desconcentrat în Septemvrie odată cu Tudor, păstra dichisul ostășesc și fiindcă nu putea altfel față de „domnul Sublocotenent Ștuca”, dar și fiindcă astfel afirma mereu față de fete prezența galoanelor de caporal.

— Menajeria în intimitate! șopti Tudor către Oana, pulverizând scurt lumina farului asupra grupurilor.

Oana zâmbi; avea și de ce: scormonită de lumină, pudoarea Adamilor și a Evelor devenea irezistibil grotescă.

— Infățișază-te, caporale! stărui imperativ Coca Duduș.

Buzdughină nu rezistă ordinului, dar mâna lui avu gestul de acoperire bărbătească după scăldat.

— Intoarce-te cu spatele, Buzdughină! continuă Coca Duduș, dându-i prin jocul farului o frunză de întuneric.

Așa făcu Buzdughină, la-stânga 'mprejurstai, rămânând cu spatele la Tudor și fața rușinii la fetele Domniței, în care scăpăra ca un îndemn la șuguit.

— Buzdughină, te duci trap, pui șeaua pe trei cai și vii galop. Și 'mbrăcat, Buzdughină, că nu ești la vizita medicală! Ai venit?

— Teles, s'trăiți!

Porni trap-trap.

— Măi fete-hăi, începu Coca Duduș, cuprinzându-le în lumina farului.

Fetele se scuturară ca subt duș, întorcând capul spre lumină, dar ferindu-se de profil, cu obrazul subt umăr și mâinile pe sâni.

— ...unde-i Madama Lența noastră?

— Că bine zici! făcu Asineta, rotindu-și ochii; unde-i Madama Lența?

Intrebarea deveni murmur și din senin, jelanie cu pocnet de palmă peste obraz.

— Sa-raca Madama Lența! S'o fi prăpădit Madama Lența! Bu-na-tate de Madama Lența, saracele de noi!

Și dăi și dăi ca la înmormântarea mă-mucăi.

— A-jun-ge! hotărî scurt Tudor, scandând silabele întocmai ca Domnița. Duceți-vă trap la culcare, — le mătură el cu palma și cu farul. Am să vă trimit rachiu. Nu cumva să vă 'mbătați, că vă tund și Agapia vă vede!

— Coca Duduș, cuteză Asineta; da' dacă mai vine un cutremur?

— Trimite-l la mine! Pașol!... Iar voi, se adresă Tudor către cei cu musteți, vă duceți în pod și pe acoperiș. Atenție la hornuri. Ilie-vezeteule! îl opri Tudor, desfăcându-l dintre ceilați; ce-ți fac caii, vezeteule?

Ilie se codea la răspuns, rușinos ca fecioara în bătaia farului.

— Bravo, Ilie, ți-ai uitat caii! Unde-i Domnița să te vadă! Tocmește-ți bărbat, Ilie, c'ai

ajuns în doaga muerilor! Păcat de mândreță de musteți! Au rămas văduve, Ilie-vezeteule!

— D'apoi că dă! oftă Ilie.

— Am să te spun Madamei Lența, să-ți facă o cântare la ureche, și cuviosului Alfeu, să-ți cetească o moliftă la creștet! Vezi, Ilie-vezeteule, să nu te-aștern pe struna lăutarilor, că află tot satul ce șoldan îmi ești la o adicăte!

— D'apoi dă!

— Du-te la cai, Ilie-vezeteule, și roagă-i să te ierte!

Toate acestea de pe pragul cerdacului, cu abur în jurul vorbelor sprinten și familiar pornite spre turma desmeticită.

Cu toată grija care-i ducea gândul la București, Oana se înviora.

— Acum s'o căutăm pe Zâna Noptii, hoțări Tudor către Oana, cu aceiași volubilitate glumeață.

Tudor lumina drumul cu farul de companie; Oana venea după el, ținându-l de mână. Deodată întuneric fu și Oana se simți cuprinsă și ridicată ca de uragan și sărutată-sărutată-sărutată până la sleire.

— Tudor! îl muștră ea, rumenită.

— Ssst! Nu ne-audă nimeni, că ne pierdem prestigiul!... În fond e curios, monologă el cu glas tare; Lențuca are somn ușor: când e trează. Nu cumva s'o fi ascuns sub

pat? Madama Lența! o îndemnă el la glas, zdrăngănind clanța ușii. Hei, Lențuca! Reveillez-vous, nymphe de couleur! Cutremurul a plecat, Lențuco, răcni el. Pas de danger! Allez hop!

Dar ușa tăcea atât de adânc încât gluma se sfii. Și glasul. Înainte însă de-a se încrunta — căci și inima Domniței tot dintr'o spaimă se oprise —, Tudor „medită”, întegrându-și gândul în logica Vornicenilor.

— Oncuța, numai o clipă...

Izbucni de lângă ea, intrând pe nerăsuflăte — ochi și far — în odaia Maestrului Troia. Dela ușă chiar, încăperea însăși duhnea a vin ca o bețivă gură.

Tudor văzu prin miros și după o clipă râsul îl cuprinse ca o tusă, devenind cascadă. Râdea și lumina farului, tresăltând la fel, căci spectacolul înfățișat era vrednic de zilele de odinioară ale lui Coca Duduș și de ospățul de pomină dela sfeștania C. D.-ului.

Totul săltase, zburase și pornise din loc, lăsând oprirea unui desmăț cumplit. Pat, dulap, scaune, mese, cărți, sticle, caete, haine, ghete, perne, de-a dura și de-a tumba, având parcă în ele acel „i-hai!” năstrușnic prin care vinul uită și se leapădă de tot și vrea numai să dănțuiască în beția omului. Acolo, cutremurul nu era decât un strașnic pas întipărit al vinului din pivnița Vornicenilor.

Iar jos pe podea, ud de sângele vinului și albit pe obraz de spermanțeta lumânării stinse în gura unei sticle, Maestrul Troia, numai cu o flaneluță care-i ajunsese inocent ca la cocuțe tocmai la bărbie, dar încălțat, rămas într'un fel de răstignire măreață, ca o gorilă care-ar semăna la chip cu hirsuta bătrâneță a lui Victor Hugo. În gura lui — vulcan al vinului — huruiau contrabase. Iar lângă el, o nimica toată de Madama Lența, ca o friptură arsă, cu pantalonași mauve și soutien-gorge cu panglicuțe bleu-ciel.

— Lențuco-Lențuco! se minună Tudor cu o ilară duioșie, culegându-i rochia, cămașa și cheile recunoscute de far prin bairamul încăperii.

Cu mâni stângace de bărbat o îmbracă numai cu rochia, turnându-i-o peste cap, omițând cămașa pe care i-o vârî în sân, boț. Se vede însă că mișcarea grăbită agăță un șmoc din părul Madamei Lența, căci o picătuură de ochi luci subt genele Madamei. Dar și mai îndată ochiul se închise. Trupul însă deveni parcă mai puțin țeapăn.

Cu Madame Lența subt braț, cu cheile și farul în mână, Tudor răsări în ochii Oanei.

— Ce-a pățit săracă? întrebă Oana. E rănită?

— Numai emoționată! răspuse Tudor,

fără zâmbet. Nu-i așa, Lențuco? Ia stai mata puțin.

O rezemă de zid. Lențuca rămase neînsuflețită, dar ca un obiect care stă și singur când îl pui. Tudor încercă pe rând cheile până când o nemeri pe cea de-acolo. Iar o luă pachet pe Madama Lența, depunând-o în patul ei intact dar călător și el după voia cutremurului.

— Somn bun și sănătate, Madame Lența,

— vorbi Tudor mai mult pentru Oana.

Apoi, în șoaptă, aplecat asupra Lenței, cu intonația Domniței:

— Sodomo!

— Merde! ieni Madame Lența într'un sughiț filosofal pe cât mahmur, după ce răsună pocnetul ușii închise de Tudor.

CAP. IV.

În cap, Buzdughină, cu lumina felinarului săltat în ritmul trapului; la mijloc, Oana, încordat atentă; după ea, Tudor, cu farul în mână, dar stins.

O ploaie piezișă vrășmășea trapul cailor și obrazul călăreților. În răstimpuri, Oana își ștergea ochii cu palma, limpezindu-și-i pentru drumul prin beznă. Satul Vorniceni era demult în urmă. Se opriseră la jandarmi, încercând să obție legătura cu Bucureștii. Dar pâlnia telefonică huia ca o scoică a haosului, fără ca glasul omenesc să-și poată închege vorbele. Maicuseamă acolo simțea zbuciumul de gândac întors pe spate al ființei cuvântătoare. Porniseră mai departe, fără ca Oana să întrebe încotro anume se îndreaptă. Simțea că vorba e de prisos. Era în faptă. „Decurgea”, cum spunea uneori Tudor.

Cu câțiva ani în urmă, la București, într'o noapte de vifornită, un scârțâit o deșteptase pe Oana din somn. *Oana Dănescu*. Mai abraș decât scrâșnetul dințior, c'un fel de

blestem miorlăit, scârțâitul zgâria nervii până la spasm și suferință fizică.

— Innebunesc! gemuse Oana, fără să renunțe la somn, întorcându-se pe altă parte, cu urechile cât mai astupate.

Scârția fereastra pivniței de cărbuni, chiar sub fereastra Oanei. Trebuia s'o închidă cineva: o mână. Dar cum s'o trezești în toiul nopții ș'al viforniței pe „biata Vilma”? Iar acțiunea succesivă de-a se scula din pat, de-a se îmbrăca, de-a se da jos pe scară, de-a ieși afară în viforniță, de-a înconjura casa și de-a închide fereastra, i se părea Oanei atât de neverosimilă, încât până dimineața rămase în verosimilul insomniei exasperate, ca într'un destin neînduplecat. Firește, răspunzătoare de suferința Oanei era „biata Vilma” care uitase să închidă fereastra, Oana devenind victima ei.

Oana Ceaur Alcaz însă accepta ploaia, noaptea, calul și necunoscutul, tot atât de firesc cum acceptase cealaltă Oană — Dănescu — nervii și insomnia în odaia cu foc în sobă și pat cald. „Gândurile” acelei Oane îi apăreau acesteia ca o simplă fermentare vanitoasă a lenei de-a trăi direct.

Lângă Tudor trăia, având impresia — cași Petruș pe zonă — că abea acum, liberată de grăsimi, ființa ei și-a căpătat mușchii.

A doua zi după ce veniseră căsătoriți la

Vorniceni, Tudor o deșteptase din somn, cu vorbele oarecum romantice:

— Calul așteaptă la scară pe Oana Doamna.

— Dar Oana Doamna nu știe să călărească.

Tudor zâmbise cu tăgadă, cuprinzându-i capul în mâni.

— Știi, Oncuța Domnița, numai că nu te-ai întâlnit până acum cu ceiace poți. Călăria și înnotul sunt în noi ca pasul și gestul. Calul și apa ne aduc aminte numai. Hopa!

Cizmele și costumul de călărie erau o surpriză pregătită de Tudor la București cu complicitatea Mirunei Dănescu.

C'un „hopa” din pat și un „hopa” pe cal începuse Oana să știe ce poate. Trupul aflate cu mirare prelungirea calului și întregirea prin cal, deprinzându-se iute cu înălțimea și cu stăpânirea firească a noului echilibru.

— Dreaptă, Oana!

Așa o îndemna în răstimpuri glasul lui Tudor, înaripându-i umerii din sprinteneala spinării.

În primele zile, Tudor o interpelase cu jale:

— Baba-Oana!

— Sunt baba ta!

— Ești baba mârțoagei! Uită-te la mine. Spune-mi ce fac...

Pur sângele lui depășise c'un trap alungit calul Oanei, cu scările slobode. Și deodată Oana îl văzuse răsucindu-se acrobatic în pi-

cioare pe spinarea calului, cu fața la ea și brațele răstignite.

— Oana-Baba!

— Dă-te jos!

— Ce fac?

— Ești nebun!

— Ți-e frică?

— Mi-e frică!

I se tăiase respirația. Numai ochi, palpitau spre Tudor, uitând că și ea e călare, avântată de emoție, cu brațele gata să-l culeagă.

Tudor reîncălecuse, lăsându-se ajuns de Oana, dârlog lângă dârlog.

— Am ucis baba!... Oncuța-garoafelor, de câte ori ești călare gândește-te la mine și vezi-mă călărind în picioare în fața ta. Înțelegi? Vii spre mine, gata să-mi deschizi brațele dacă alunec.

Scena — pedagogică — nu se repetase. Din când în când însă, glasul lui Tudor îi spunea din senin:

— Dreaptă, Oana!

Tresărea, îl vedea din nou pe Tudor călărind în picioare, și din bătaia inimii de atunci în cea de-acum spinarea Oanei se înaripa.

După o lună, Tudor îi spusese într'o dimineață:

— S'a isprăvit cu scrânciobul. Te-așteaptă calul.

Și o privise intens, cu un fel de distanță

spectativă între el și ea. Vorbele lui răsunaseră în Oana întocmai ca cele de pe vremea liceului:

— Dănescu Ioana, poftim la cancelarie!

Se încordase, tăcuse — ca și la liceu — și-l urmase.

„Calul” juca în fața cerdacului. Amintirea predecesorului era ca un fotoliu de bunică alături de valul cu copite din fața ei.

— Hop, Oncuța!

„Hop” cu dinții strânși. Pulpele se încordaseră dela sine, ușor crispate.

— Ho-hoo, ho-hoo, ho-hoo! descânta Tudor pe dușmanul Oanei, împrejmuindu-i cu glasul.

Porniseră odată. Calul trăgea ca zmeile lui Petruș în copilărie, când le „împrumuta” pumnului Oanei. Capul lui era numai trufie și răsfătat, trupul lui, numai elasticitate și capriciu.

— Cum îl cheamă? îndrăznise Oana, cu inima la gură.

— Pui-de-Vânt.

Juca soarele de Octombre pe munți, pe ape, pe clopotnițe.

Pădurile topeau aramă.

*„Calul să necheze, brațul, blând,
Să te ia în fruct ș'aproape goală.
Calul să pornească înainte,*

*Să fii tânără, să fii fierbinte,
Fată cu miros de portocală..."*

Caii mergeau alături, frumoși de-opotrivă, al lui Tudor năpraznic sur; ca torentul muntelui, al Oanei, Pui-de-Vânt, negru ca fundul fântânii. Și creștea treptat în Oana versul adolescenței lui Tudor, cu mândria de-a fi călare ca în versul lui.

*„Și să vadă astfel dimineața:
Tinereță de împărat călare,
Portocală dulce, fată mare.
Prin cetăți unde s'aprinde viața”.*

La înapoere aflase că Pui-de-Vânt mănâncă zahăr din palma Oanei-care-abea-se-ține-pe-picioare, și că dumnealui Pui-de-Vânt știe să fie și căprioară.

Aflase mereu câte ceva alături de Tudor.

* * *

Ș'acum afla, în ploaia nopții de Novembre în bezna de după cutremur. Afla că Tudor o stimează. N'o întreba nimic. Nici: Nu ți-e frig, Oncuța? Nici: Să nu răcești, Oncuța. Nicio exclamație, întrebare sau îmbărbătare, care s'o facă pentru el fragil femeie, dându-i senzația că e povară acceptată de bărbat.

Buzdughină.

Oana.

Tudor.

Trei călăreți, unul după altul, ca în patrulele de pe zonă, pomenite parcă în scrisorile de-atunci ale lui Petruș.

„Dreaptă, Oana!”

Indemnul venea din ea, cu vorbele lui Tudor, dându-i sprintena mândrie de-a trăi ca bărbații, în rândul lor. Și noaptea începea din nou, dar mai presus de visul rău și de cutremur, de-a dreptul din inima lui Tudor, ascultată cu urechea aplecată pe pieptul lui. O auzea din nou, dominând copita cailor și ploaia, învăluind-o din toate părțile cu zvâcnirea ei concentrată, adâncă, sigură, îmbrăcând-o în puterea ei, cu ea ducând-o mai departe.

Nici muzică, nici vers.

Nimic alt decât: Dreaptă, Oana!

Se deștepta în ea un verb mai nalt decât al dragostei, verbul cred, punându-i fruntea subț ochiul lui Dumnezeu.

CAP. V.

— Prăpăd, Cucoane!

Atât izbutea să articuleze șeful gării, gesticulând ca o moară de vânt, fie că-l întreba un domn, fie că-l întreba o doamnă.

— Prăpăd, Cucoane!

Și pornea încolo și'ncoace, adăugând ca pentru el: „Phii-fiu-fiu-fiuuu!”, c'un șuerat de pacoste.

Vechea gară a țăranilor cu miros de lemn plouat, și a celor câțiva moșieri, devenise deodată neîncăpătoare pentru doamnele și domnii călători ai trenului expres. Trenul cu wagon-lits, wagon-restaurant și vagoane elegante cu ferestre de cristal nu stătuse în viața lui la o astfel de stație. Inghețase, cu toate frânele deodată, gata să cabreze, pe valul cutremurului. Acum stătea resemnat în ploae, ca trenurile liniilor de garaj, prelungit doar de pesimismul șinelor ude.

Dar doamnele și domnii călători alergau de colo-colo, vrând neapărat, până la criză de nervi, telefon și telegraf. Nu era decât:

— Prăpăd, Cucoane!

Cutremurul devenise în șprițul șefului de gară, poreclit de țărani „Moș Sifoană”, „Prăpăd, Coccoane” și alt nimic, ca după o catastrofă de cale ferată.

Telefonul nu mai răspundea. Iar telegrafistul, năucit de năvala călătorilor, țacănea cu broboane pe frunte la toate stațiile, așteptând instrucțiuni la lumina convulsivă a lumânării. Era atât de copleșit de ritmul țăcănelii încât și ochii lui clipeau în tact cu degetele.

Tudor, cu Oana după el, își făcu loc prin mulțimea îmbulzită pe peron, răsbind cu greu până la șeful stației.

— Prăpăd, Cucoane!

Abea după ce-și recită oful, șeful îl recunoscu, tocmai când să'nceapă monologul șuerat.

— Coane Tudorel, fiu-fiu-fiuu, prăpăd, Cucoane! oftă el mai cu ușurare văzând în sfârșit un boer de-al lui.

— Telefonul merge? scurtă Tudor.

— Ce telefon, Cucoane! Nici trenurile nu mai merg! Vai de sufletul meu c'un expres pe cap! Și mai aveam un anișor până la pensie!

Tudor renunță la prelungirea dialogului. Se duse la impiegatul de mișcare.

— Ce s'aude?

— Zăpăceală mare! oftă omul, cu o încrețire de lehamete.

— Bucureștii?

Impiegatul ridică din umeri.

Cu Oana de mână, Tudor ieși afară, îndreptându-se spre caii care așteptau cu Buzdughină în dosul stației. Un glas îi ajunse din urmă.

— Tinerilor!

Venea înspre ei un călător cu șapcă și scurteică de piele. Se opri în fața lor, întinzându-le mâinile brusc, cu autoritar elan simetric, ca cei deprinși să fie așteptați de mai multe persoane, folosind odată amândouă mâinile.

Tudor crezu că are în față un general îmbrăcat civil.

Dar înainte de-a-și împlini gestul, domnul văzu că Oana nu-i băiat. Cu o vivacitate acrobatică își rectifică pornirea inițială, descoperindu-se și înclinându-se curtenitor în fața Oanei.

— Munteanu, se prezentă el cu o marțialitate ostășească.

Și silabele căpătau relieful unei bombări în buzele lui.

— Am onoarea. Tudor Ceaur Alcaz și soția mea Ioana.

Dialogul avea cadența și tonul milităresc.

Și Buzdughină luase poziția de drepti, luminându-i cu felinarul întors spre „domnul ofițer superior”.

— Militar? interogă domnul.

— De rezervă, îl informă Tudor. Sublocotenent din cavalerie. Dumneavoastră?

— Tot de rezervă. Sunt medic.

— Aha! Cu ce vă pot servi!

— Cu un mijloc de locomoțiune.

— Tudor ridică din umeri.

— Sunt dezolat, dar...

— Domnule Alcaz...

Domnul își scutură capul cu o energie în care și îndărătnicia și îndemnul deveneau poruncă, — mișcare care reproducea cu capul bătaia cu pumnul în masă, când buzele spun: Trebuie!

Era ciudată impresia lui Tudor, dincolo de realitatea știută, că vorbește cu un comandant militar.

— Domnule Alcaz, trebuie să găsim un mijloc. Moldovenii sunt oameni de inimă. Conduc un sanatoriu la București. Mă așteaptă patru operații urgente. Patru oameni, doamnă Alcaz, răspică el, îndreptându-se spre Oana, trimețându-i o privire care parcă atingea concret pe cel din față.

Isprăvi vorba cu pumnii strânși, cu fața proiectată spre Tudor și Oana. Mic de stat, plinuț, cu fața rotundă, vorbea ținându-și picioarele alăturate, având mereu tendința de-a se ridica pe vârfuri, cum fac generalii călări când urmăresc o luptă, înălțându-se în scări. Trupul lui încarna pornirea de-a face un pas înainte peste un obstacol.

— Vreți să plecați la București, — medită Tudor cu glas tare.

— Trebuie.

— Și noi trebuie să plecăm la București, vorbi Tudor către Oana. Dumneavoastră știți să călăriți? reveni Tudor la el, măsurându-l c'o lucire glumeață.

— Oi ști! spuse el inimos ca un pui de țăran, care nu se dă înapoi dela nimic, împungând noaptea cu o mișcare a frunții și a umărului drept.

— Poate că nu-i nevoie! zâmbi Tudor. Noi ne ducem să căutăm un automobil. Sper c'om găsi.

— Găsiți! spuse cu pumnul parcă doctorul Munteanu, plesnind cuvântul ca din bici.

— Găsim! îl îngână Tudor, reluându-i gestul.

Zâmbiră laolaltă toți trei, oglindindu-și reciproca încredere și tinerească voieșie.

— Domnule doctor Munteanu, epilogă Tudor; să știi că te-ași fi luat în automobilul ipoteză chiar dacă nu erai decât doctor așteptat de patru oameni; dar te voiu lua în automobilu - certitudine, — hotărî el, cu zâmbet larg, — fiindcă ne ești tare simpat. Nu, Oana?

— Sigur.

Mânile doctorului izbucniră spre ei, deschise, cu palmele în sus. Tudor i-o pecetlîu cu palma lui. Și Oana cu abea mâna ei

subțire. Iși strânseseră mânilor, plin, bărbătește, ca într'un pact cavaleresc.

— La drum, prieteni! îi îndemnă doctorul. El rămase.

Ceilalți încălecară.

Ploae, întuneric, lumină de opaiț, copite de cai. Totul era ca dintr'un alt veac, oarecum mușchetărește.

Tudor întoarse capul înspre gară, și neputând rezista curiozității de-a revedea pe dracul de omuleț, aprinse farul.

În lumina de fulger alb, doctorul Munteanu răsări cu-atât elan, încât dincolo de el, dar prelungindu-l, ochiul proiectă zvâcnirea de marmură a victoriei din Samotrace.

CAP. VI.

Aceiași noapte de trezie ascuțită, aceiași decurgere a faptelor neprevăzute, una dintr'alta, spre o împlinire. Inima lui Tudor, care-o ajungea mereu din urmă; cutremurul care descoperise rădăcinele vieții; lumânarea lui Andronic, care deșteptase dintr'un fel de somn al Oanei chipurile celor dela București; hainele de călărie aduse de Tudor la picioare, ca un dar al drumului; glasul lui Tudor din cerdac, potolind spaimetele celor de afară, bufonizându-i cu lumina farului; trapul cailor spre undeva; întâlnirea cu doctorul Munteanu; apoi alt trap întins, prin pădurile de apă vie ale ploii; întâlnirea cu ochii de soare ai farurilor, oprirea haiducească a lui Tudor în mijlocul drumului, cu calul de-a curmezișul și brațul ridicat...

— Măi Alcaz! izbucnise un glas din automobilul brusc frânat; nu-i fi chiar tu?

— Bazil-Cetire, Alcaz sunt și la tine veneam să te aflu. Quo vadis?

— La București, măi!

— Bucuros de oaspeți?

— Cum nu, măi, numai că unde? Plec la nevastă-mea...

— Mai întrebi? În automobil.

— Cu cai cu tot, măi, că tu și 'n somn ești de-a călare.

— Servus te!

— Reciproca! Măi Alcaz, Dumnezeu mi te-a scos în cale, că tare mă perpeleam singur-cuc într'o noapte ca asta. Domnișoara e sora ta?

— Domnișoara e nevasta mea. Oana, îți prezint pe camaradul meu de pe zonă și mai mult sau puțin vecinul nostru de moșie, Bazil Baroncea, zis Bumbo, zis Baba-zar, zis Măi-Alcaz...

— Mă iertați, stimată doamnă, nu știam. Incântat de cunoștință.

— ...zis Bazilone Irezistibilone, adăugase Tudor, punând capăt biografiei epitetice.

După ce-și primiră porția de zahăr din mâna lui Tudor și a Oanei, caii porniseră cu Buzdughină îndărăt la Vorniceni, iar automobilul trecuse pe la gară, culegându-l pe doctorul Munteanu cu exclamația rati-ficantă:

— Domnule, minunați oameni!

...Și înmănunchiați laolaltă, cunoscuți cu necunoscuți, pe aceleași roți repezi, goneau spre București. Oana în fund, între Tudor și doctorul Munteanu; Bazil la volan, iar alături, mantalele de ploaie, care picurau

ca niște umbrele puse la uscat, pălăriile muiate, mănușile learcă și valiza doctorului.

Mirosea a câne plouat, a benzină și a ulei încins, în spațiul îngust. Dar nimeni nu băga în seamă decât în treacăt și superficial.

Cuprinsă de brațul lui Tudor, Oana era lipită de pieptul lui răsucit spre ea. Mâna lui îi șterse obrazul cu batista, apoi părul de pe tâmple, apoi ceafa.

Lumina farurilor arunca nebuloase căi lactee prin întunerecul zburlit de ploaie, dând o îndepărtare lunară priveliștii mereu adusă și mereu gonită. Cu o scandare de metronom, secerând în semicerc, degetul metalic lupta indiferent cu aburul și picăturile pare-brise-ului. O vagă impresie de submarin într'un roman de-al lui Jules Verne, uitat în vechimile copilăriei.

— Ce-o fi la București? răsuna în răs-timpuri glasul lui Bazil, molatec ca al celor care scot câteo vorbă mestecând mămăliga în ceaun.

Nimeni nu-i răspundea, fiindcă pe semne, întrebarea, articulată sau gândită numai, era în toți, fără răspuns. Intr'un târziu însă, Tudor interveni:

— Bumbo, în toată țara, la București cași la Neamț, e noaptea întrebărilor. Și mâne e ziua răspunsurilor. Ești mulțumit?

— Ție-ți convine, măi Alcaz! Da' nevastămea e la București!

— Mâne ai să fi cu ea. Nu ofta ca o babă! Pe zonă te știam altfel!

Doctorul Munteanu dormea ermetic, fără să sforăe, cu respirația potolită și regulată a oamenilor perfect sănătoși și deplin echilibrați.

Ochii lui Tudor reveneau spre el, din timp în timp, micșorați. Il întrezărea mai mult decât vedea, în umbra abea subțiată de luminozitatea de licurici deprinsă dela becurile cadranului. Dormea nemoleșit, cum stă sfera elastică a unei mingi. Ai fi spus că somnul lui nu-i decât o oprire voluntară a vieții, o comandă executată. Una peste alta, încrucișate pe genunchi, mâinile nu se mișcau. „Patru oameni” îl așteptau în sanatoriul dela București, adică patru operații. Somnul lui era odihna comandată în vederea unui efort știut.

— Stimabil! monologă Tudor.

— Ce-i stimabil? șopti Oana.

— Somnul doctorului.

— Doarme?

— Tun!

C'un gest de căpriță, Oana întinse gura. Tudor i-o acoperi, prelungind sărutarea în care gustul de coarnă coaptă redeștepta prospețimi păgâne.

O hurducare îi despărți, săltându-i și 'nfundându-i brusc.

— Scuzați! murmură Bazil către cei din spate. Afurisit drum! Și ploaia asta mă chiorăște!

— Vrei să conduc eu? îl întrebă Tudor.

— Parcă-s nebun să mă dau pe mâna ta! Scuzați-mă, doamnă. Dar aveți un bărbat.. Măi Alcaz, se abătu el cu gândul spre amintirile zonei încotro îl îndemnau involuntar dorința de-a scăpa de gânduri și exclamația „aveți un bărbat”; măi Alcaz, da' inseparabilul tău Dănescu-Bărbosul, pe unde mai e?

— Mare avocat la București, dar fără barbă și căsătorit.

— I'auzi! Taci, măi!

— Iaca tac.

— Spune, măi, că mi-i lehamite de-atâta tăcere și apărae.

— Prozit!

— Mare avocat, zici?

— Mare avocat, zic.

— Se poate... Da' era cam sfios la Regiment. Nu ca tine, de-o pildă!

— Cum era Tudor? se amestecă Oana.

— Da' cine-l mai știe, Coniță! exclamă onest Bazil. Când nebun, când înțelept, când nu mai știu cum! Enfant terrible! o dădu el pe franțuzește ca oricare cucoană din Moldova.

Se ivise în faruri mahalaua unui oraș. Casele păreau jupuite și opărite. Osatura lemnoasă răsărea din tencuială. Lumea era toată pe uliți, într'o forfotă de punte de vapor ciocnit de un ghețar.

— Oprim? întrebă nehotărît Bazil.

— Pentru?

— Să ne informăm, măi. Poate putem vorbi cu Bucureștii.

— Dă-i drumul, hotărî Tudor. Nu afli nimic. Tu nu vezi! Aștia-și caută capul. Mână, băete!

Palma lui Tudor acoperi obrazul Oanei mai strâns, întunecându-i văzul, odihnind-o pe inima lui. Orașul era greu rănit. Claxonul lătra mereu, răgușind, făcându-și loc prin desimea zăpăcită a oamenilor de pe străzi. Turnul unei biserici se înclina ca tâmpla lui Hristos.

Din nou intrară în noapte. Motorul vibra departe și aproape ca un avion.

Dar Oana nu auzea decât inima lui Tudor. Bătea la fel, egal, elastic, puternic, dându-i necontenita siguranță că nu s'a întâmplat nimic rău.

— Ce-o fi la București?

— Mă Bazilone, vorbeam despre Dănescu.

— Că bine zici! Ia spune...

— S'a căsătorit după retragerea din Ardeal c'o moldoveancă de-a ta.

— De-a ta nu?

— A mea e munteancă.

— Scuzați, stimată doamnă, n'am vrut să...

— Lasă, Irezistibilone, Oana a devenit moldoveancă.

— Felicitările mele, doamnă, nu că n'ași stima pe munteni, da' așa vine vorba. Măi Alcaz, cu cine spuneai că s'a căsătorit Dănescu?

— Cu Miruna Lucășescu. O cunoști?

— Stai, măi, nu mă lua așa!

Bazil moștenise dela părinți pasiunea cercetării numelor, adăvărat joc de pasiență a conversației moldovenesti.

— ...Lucășescu? Care Lucășescu? Este un Lucășescu la Bârlad, fost primar pe vremea conservatorilor...

Profitând de desfășurarea în timp și spațiu a Lucășeștilor, Tudor găsi din nou gura Oanei, ochii, nasul, urechile, făcându-i un contur de sărutări.

Apoi, pe nerăsuflete:

— Lucășescu dela Târgul-Neamț.

— Așa zi, măi. Judecătorul cu grad de consilier. M'a judecat într'un proces de strămutare de hotar. Și zi Dănescu a ajuns mare avocat. E bine de știut, la o nevoe...

Bazil strângea informațiile, însușindu-și-le, așa cum adună unele gospodine care cad cloște pe orice, tot ce găesc: cutii de chibrituri, ziare vechi, nasturi, sticlucțe deșarte, spelci strâmbe, ace de siguranță ruginite,

mosorele aruncate, — cu vorba care rezumă acest cult al amănuntului fecundat: la o nevoie... Pe zonă, Tudor îl mai poreclise dublu B, adică Bazil-Bazar — de unde: Babazar — fiindcă la el, în afară de informații — informații, nu idei — găseai tot ce lipsește bărbatului care trăește oarecum generic. Buzunarele lui Bazil conțineau prevederi: foarfece, ac de cusut, ață și degetar, plasture, aspirină, bomboane de malț, hârtie igienică, hârtie săpunată, o cutie de țigări — deși nefumător — un cuțit cu labirint de lame, reviste ilustrate păturile sintetice, un dicționar minuscul româno-ungar, pieptene, oglindă, creioane colorate, penițe, gumă de ras, calendar, agendă...

— Mă Babazar, îl interpelase într'o zi un camarad: ce număr de telefon are so-cru-meu?

— Uite, măi, ai dreptate! La una ca asta nu m'am gândit.

Și 'ntr'adevăr, își procurase o carte de telefon: pe zonă.

Mintea lui gospodărea neconținut amănunte și prevederi. Structură feminină, ar fi spus cel pripit să-l cuprindă într'o formulă. Cu toate acestea, în fața primejdiei, sublocotenentul Bazil nu-și pierdea amănuntul calmuui bărbătesc. Se pornea greu, dar nu da îndărăt, nici nu se ferea. Simplificat, se totaliza cu seriozitate în epica faptei mi-

litare, gata să devie la nevoie și funcționar al eroismului.

Își conducea automobilul cum își poartă cei grijulii hainele bune, ferindu-i arcurile de hopurile cu sughit, evitând băltoacele. Dorea, desigur, c'o necontenită anxietate să ajungă mai repede la București, dar cu automobilul în bună stare: și fiindcă era al lui, cași nevasta, dar și fiindcă el singur și-l spăla și dichisea, făcându-l „pupuia”.

— Ce-o fi la București?

Tudor glăsui precum urmează:

*Tatăl nostru, care ești
Dacă Bumbo mai întreabă
Iar: Ce-o fi la București?
Bumbo sare pe ferești!*

— Măi Alcaz, da' poet nu te știam. Vin la tine, la o nevoie...

*Seama, Bumbo, dau ucaz,
Martor mi-e Ioana Doamna,
Trandafirul de Șiraz,
Și afară mama Toamna,
Hai, băete, ai obraz
Și fă haz bun de necaz.
Iscălesc: Tudor Alcaz.*

— Bine, Bumbo, asta-i viteză de automobil?

*Măi băete, nu sta cu
Un volan degeaba 'n mână*

*Cum ar sta ostatecu.
Mână, mână și iar mână,
Și ne du și ne tot du,
Până la...*

— Cù-cù,cù-cù! interveni Bumbo, complinind golul, prins în jocul ritmic al sonorităților.

— Vezi, băete, ți-ai găsit rima spre București!

Oana surâdea, cuprinsă de amintirea nopții când îl cunoscuse pe Tudor.

*Nepoata lunii stă în fân.
Condurul ei pășește peste
„A fost odată” din poveste.
Și pe meleagurile-aceste
Unde nici vinul nu-i bătrân
— Că înainte mult mai este —
Nepoata lunii stă în fân
Cu veste 'n ochi ș'azur în veste.
Iar anii mari dau zor aripei
Să vadă pe nepoata Clipei.*

ENVOI

*Domniță, numai ceasu-i vechi,
Ridică-ți mâna risipită
Și 'n loc s'aluneci în ispită
Ia trubadurul de urechi.*

— Taina dimineții e în noi!

Vorbele lui Tudor se ridicau din vinul și din fânul acelei dimineți a inimii, în dimineața cenușie a ferestrelor plouate.

CAP. VII.

— Bună dimineața la toți!

Doctorul se deșteptase rotund și proaspăt, cuprinzându-i pe toți în ochii lui castanii în globuri de argint.

Stătea drept ca în șea, pe marginea canapelei, cu toracele dilatat, țațoș și ager, luând lumea în primire.

— Domnule, da' frumoși mai sunteți! se adresă el Oanei și lui Tudor, cu o energie bruscă în ton, care depășea complimentul, devenind exclamație vorbită a gândului.

Din tot ce văzuse în secunda sintetică a deșteptării — copaci ca din etuvă, ploae, lumină mânjită, ferestre murdare, ceafa întunecat netunsă a lui Bazil: amănunt deprimant al celor care stau la țară —, alesese numai pe cei care reprezentau victoria tinereții. Căci alături, Tudor și Oana, aurii cu ochi albaștri, deschideau în dimineața de Novembre o fereastră de April. Și rândunelele s'ar fi înșelat.

— Minunat! exclamă doctorul întors cu totul la ei. Minunat!

Buna dispoziție trezea fosforescențe de argint pe chipul rotund, albit la tâmpole, cu mustăcioară brumărie, tunsă scurt. Amintea vibrația gerului, sclipirea apelor străpunse de scrumbiile de-argint, pâlcurile de sulți în soare. Iar ochii lui aveau creșterea în intensitate a unui tren care se apropie, dilatându-și năpraznic punctul. Când se 'ndreptau spre tine, nu aveai senzația că ești privit, ci că vine ceva vertiginos: ferțiți-vă!

— Ai dormit bine, domnule doctor? îl întrebă Tudor.

— Bine! explodă el cu același gest de răsucire a capului, care dădea vorbeii întărirea unei împingeri cu fruntea. Tatăl meu e preot, acolo, — arată el spre cea mai românească rană a zării. Are nouăzeci de ani. Iși despică singur lemnele. Dela el am învățat să respir.

Respiră adânc, cu un fel de evlavie.

— Vedeți, respirația începe în adâncul inimii și cuprinde tot, trupul și sufletul, deschizând pieptul.

Făcu o pauză, cu mâna pe inimă ca pentru salutul oriental, dar cu toracele dilatată, privind-i grav, fără să-i fie cu pă sare de vreun zâmbet tineresc.

— E mișcarea de aripi a ființei. Cine nu știe să respire nu-și cunoaște aripele. Eu le am dela tata. Niciun necaz nu rezistă unei bune respirații. Când s'a oprit trenul

azi-noapte eram gata să-mi iau rămas bun dela viață...

Se opri, lăsând să treacă numai pentru el acele gânduri.

Apoi zâmbi, oarecum viclean; nasul i se ascuți grecește, cu nări subțiri și foarte vii.

— ...După cutremur am scos capul.

Fruntea lui mare, încărcată la arcade și limpezită în sus, luă în primire lumina, mimând vorba.

— ...Am ieșit pe peron. Ați văzut ce era! Trebuia neapărat să fiu azi la București. V'am spus. Ce te faci? Tren nu, automobil nu, căruuță nu. Ploae, noapte și locuri necunoscute. Ce credeți c'am făcut? Am respirat aerul munților, vorbi el cașicum ar fi reprodus un text din Evanghelie. Și iată-mă!

Ca răsărit dintr'o trapă, cu brațele desfăcute și palmele întinse, oferindu-se. Nimic nu putea fi mai comunicativ decât această elastică afirmare a bucuriei de-a trăi și a încrederii în viață.

— Ești un om tonic, doctore! zâmbi Tudor cu solidaritate.

— Mulțumesc, prietene. Maicuseamă doctorul n'are dreptul de-a fi altfel. Din nenorocire acest comandament e nesocotit. Mai toți confrății mei știu carte. Uuu! făcu el, cu brațele ridicate'n sus. Adică știu că omul e un bolnav: adică un client al doctorului

care știe ce nu știe de-ajuns pacientul. Iată dar ce fac doctorii: învață pe oameni cum să fie bolnavi. Eu caut să-i conving că-s sănătoși. Pe cel bolnav îl operez, îl cos și-i spun: Scoală-te!

Automobilul se opri brusc, proiectându-i spre speteaza din față.

— Și el se scoală de pe masa de operație, — continuă Bazil, întorcându-și fața neagră de păr. Mata ești doctorul Gorea Munteanu!

— Da. Eu sunt acela!

— Mata ai operat-o pe nevastă-mea.

— Poate...

— Sigur. Mata ești... ești...

Rămase cu gura căscată de tumultul emoției.

— ...o leacă de Dumnezeu!

— Inchină-te și dă-i drumul! îl îndemnă Tudor, râzând.

— Domnule Doctor, câtă cinste pentru mine! Ce bucurie! Ce fericire! se zbuciuma Bazil să găsească cele mai elocvente exclamații. Mi-a scris nevastă-mea tot: sanatoriul cu faianță bleu-ciel, operația, ridică-te, dansul...

— Mă rog, cine-i nevasta dumitale?

— Maria Baroncea, născută Popovici.

— Aa! Duduia Maricica! Așa spune, domnule Baroncea! Poți să te 'ntorci cu ea.

— P'auzi! Când?

— Și azi, dacă vrei.

— Nu i s'a întâmplat nimic?

— Ce să i se întâmple! E sănătoasă ca dumneata și ca mine.

— Și cutremurul.

— Dă-l dracului de cutremur, mă Bumbo! Iar umbli cu fleacuri. Dacă-ți spune Domnul Dumnezeuul tău că Doamna Maricica ta e tun, știe el ce spune. Dă-i drumul, băete!

Automobilul porni din nou, cu un elan care părea desprins din ființa lui Tudor mai curând decât din mâna cu precauțiuni și amănunte a lui Babazar.

— Doctore, în sfârșit știi cine ești! Nu-i lași pe oameni să doarmă!

— Cum să-i las? sări doctorul, cu fruntea'n flăcări și cu pumnii strânși. M'au scos nebun, reclamagiu și escroc. Pentru ce! Pentru că nu renunț la capul meu. Vor să mi-l dea pe-al lor. Stați, fraților, că mie Dumnezeu mi l-a dat pe-al meu pentru luptă. Și luuupt! făcu el cu o îndârjire a fălcilor, în care toți țărani transilvăneni își afirmară lupta pentru bunul lor. Nu mă las în ruptul capului. Spun că-s escroc. Să dovedească! Spun că-s nebun. Să mă 'nchidă! Or să vadă atunci, când or cădea răsturnate zidurile temniței sau ale balamucului, câți bolnavi a vindecat escrocul și neburul!

Respira repede, cu o mânie mândră și înaltă, care amintea versul poetului:

*„Și cum îl rod păduchii, câteodată,
Pe dedesubtul platoșii domnești,
Prințul te simte, spadă fermecată,
Prinsă de șold, c'ai tremurat și crești”.*

Dar tot atât de repede se potoli. Fața i se acoperi de o lucire vicleană adunată în subțiimea grecească a nasului.

— I-am dat în judecată pentru calomnie. O să-i răfuesc cu martori ș'o să-i buzdugănesc cu legea. Vroiam să mă judec fără avocat. Nu mi-s dragi avocații! Nu cred în nimic! Dar am descoperit unul pe placul meu: tânăr, curat, vulpoi, dar capabil de entuziasm. Ați auzit cumva de avocatul Dănescu?

Oana și Tudor se priviră cum se ciocnesc două talgere; râsul le acoperi fața.

— E fratele nevestei mele!

— Petruș! exclamă Oana pe urma lui Tudor, la capătul râsului.

Doctorul îi privi din nou și exclamă iarăși din toată inima, c'un fel de vivat:

• — Minunați oameni!

La ferestrele ploioase începeau ruinele Focșanilor, posomorînd obrajii. Orașul părea decapitat. Nu te mai întâmpina cu acea privire a ferestrelor și cu acea fumegare

a hogegilor, care dă chip unui oraș subțer. Aici totul era pământ. Acoperișurile prăbușite, cercevelele cu vid în ele, zidurile strâmbe, cu sângerarea cărămizilor prelinsă din rănile păreților.

— Măi-măi-măi, ce prăpăd! oftă Bazil, lăsând automobilul la pas, ca după un dric.

— Ce ti-că-lo-șie! silabisi doctorul, arătând spre interiorul caselor prăbușite, cu mânia chirurgului care după ce-a deschis bolnavul, descoperă dezastrul operațiilor precedente. Domnilor, se întoarse el către ceilalți, cu sprincenele jupiterian încrunțate; cutremurul e o pronie cerească. A dărâmat tot ce era șubred, murdar, netrebnic. Iată incuria omului desvăluită. Case? Boli zidite! Iată întâiul primar al acestui oraș: Cutremurul. Să-i ridice statue. Dela el va începe orașul, dacă ticălosul de om nu va adormi din nou.

— Bieții oameni! oftă Bazil.

— Biologia, amice, nu-i duioasă; e implacabilă. Ce-i șubred *trebuie* să piară. Ce-i teafăr, rezistă. Viața să fie viață, nu prag de cimitir. Dacă eram duios, amice Bazil, păstram zidurile vechiului sanatoriu, pline de amintiri, de umezeală acumulată, de gândaci strămoșești, de guzgani cu genealogie și microbi cu generație. Le-am dărâmat, — seceră el cu brațul. Am măturat tot gunoiul clădit. Am ridicat zid robust și vesel pentru

viața bolnavilor mei. Ai să-mi vezi sanatoriul, prieten duios. Soția dumitale e sănătoasă într'o casă sănătoasă. Desfid cutremurul! Dacă o păstram pe cea veche, te duceam, amice, direct la Morgă, să-ți găsești soția ucisă de zidurile duioșiei dumitale.

Bazil amuțise, ascultând cu spatele încovoiat — atent înainte și îndărăt —, căci Focșanii erau rămași în urmă, și drumul din nou se întindea deschis nerăbdării de-a ajunge mai repede la București.

— Da! Viața are nevoie de cutremure și răsboaie, continuă doctorul cu entuziasm, adresându-se lui Tudor care-l asculta limpede și tânăr. „Cu moarte pre moarte călcând”, scandă doctorul, vâslind cuvintele cu brațul. Cutremurul va trezi orașe nouă, care să știe respira și lupta. Și răsboiul...

— Il dorești, doctore? întrebă Oana, blând.

— El ne dorește, tânără și frumoasă doamnă. Eu doresc să-l văd pe tata, preotul de nouăzeci de ani, care-a rămas acolo și respiră încă, așteptându-mă. *Fortiter in adversis!*

— Oana! o apucă Tudor. Uită-te! Nu-i automobilul lui Alec? Stop, Bazil!

Unul după altul, Tudor și Oana săriră în băltoaca drumului, ridicând brațele.

— Papa!

In lungul impermeabil, descoperit, cu păr

de fum, Alec se ivi înalt și fin, cu obrazul iluminat. Era o alungire bizantină în toată ființa lui.

— Acasă? țipă Oana, repezindu-se la el.

— Toți sănătoși. Casa întreagă.

Și cum era cu mâinile întinse spre Oana, semănă cu ctitorii zugrăviți la intrarea vechilor biserici, care țin pe brațe ca pe-un miel biserica în care credinciosul a intrat.

CAP. VIII.

Incălzit de un radiator electric, automobilul lui Alec dădea trupurilor răzbite de frigul umed o destindere moleșitoare. Mirosea a patchouly și a tutun englezesc. Într'o cupă suspendată, doi trandafiri albi, îmbobociți în seră cu o zi înainte, tânjeau grațios, căutând un reazăm pentru fruntea lor de îngeri exilați pe pământul toamnei.

Trecerea dela automobilul lui Bazil la automobilul lui Alec era atât de izbitoare, încât Oana — ca după o noapte petrecută într'un compartiment de clasa doua — simți nevoia să-și verifice ținuta și înfățișarea. Se aplecă și întinzând capul se văzu în oglinda pare-brise-ului. Toate vacanțele de vară o întâmpinară odată cu obrajii care de-acolo veneau. Pudra era de prisos. Mânile înlocuiră pieptenele, ridicând părul de pe tâmple.

Oana se lăsă din nou pe spetează, între Tudor care ațipise și Alec care, prevenitor, îi acoperi genunchii cu pledul.

Astfel, drumul continuat spre București în

noul automobil, desprins odată cu dimineața din cel de noapte, căpăta accentele unei întoarceri acasă după o vilegiatură la munte. Lipsea parcă ceva numai, un mic amănunt, a cărui căutare micșora ochii Oanei, dându-i o expresie de „Baba-Oarba”. Dar și Alec era să vede în același ritual al amintirii, căci mâna lui, orășănește îngrijită, întinse Oanei cutia cu trufe de ciocolată amărue, pudrate ruginiu, mult prețuite totdeauna după lunile fragilor, zmeurei, murilor și afinei.

Sufletul Oanei se odihnea de prea mare belșug, în amintiri care păreau joc pe covor la gura sobei, după galopul de până atunci. Somnul lui Tudor era și pentru ea un popas, dându-i libertatea de-a nu mai fi fericită până la ardere.

— Mama cum a suportat cutremurul?...
Papa, de ce nu-ți aprinzi țigara?

Alec se înclină, mulțumindu-i, și aprinse în sfârșit țigara care-i neliniștea degetele ca o telegramă nedeslăcută. Răspunsul la întrebarea Oanei veni cu întâiul fum, cel care predispune la indulgență și învăluire, odată cu monoculul repus în orbită.

— Malvina a vrut să *plece* pe fereastră!

— Bine înțeles, dormeați cu ferestrele închise! recapitulă Oana etacul de-acasă în nopțile de toamnă rece.

— Noroc că era închisă! Am ajuns-o din

urmă, am prins-o în brațe și... am dansat, amestecă el verbul predilect al vieții lui, — dansul ursului! Oribile clipe! Mă gândeam la tine...

Alec făcu o pauză, având expresia desgustată a celui care-și amintește de-o mulțime care l-a târit, anulându-i grotesc individualitatea.

— E greu să mori elegant, fetițo! oftă el, bagatelizându-și emoția. Dar știi ce-a făcut Malvina după cutremur?

— Cum să nu știu, papa! exclamă Oana ofensată. A telefonat...

— ...la toate prietenele...

— ..., „Draga mea, și copiii mei, care-s tocmai la Vorniceni, în fundul Moldovei! Spune și tu?!” o imită Oana, nu atât de dragul zâmbetului parodiant, cât de dorul celor de-acasă. Petruș et Comp.?

— Miruna et Comp.! rectifică Alec, cu răsfăț în rotunzimea monoclului, abea ironic.

— Om bun et Comp., hotărî Oana, intrând și mai intim în ale casei.

— Extraordinară-i fetița asta! Nu-și pierde capul niciodată. Inchipuește-ți că ea ne-a îmbărbătat!

— Da-da, încuviință Oana. În Fata Bucnicilor e toată Iniștea Moldovei. Lângă ea încep munții. Graba devine inutilă. Parc'o aud spunând mamei: Trece și asta!

— Exact! murmură Alec, dezmierdându-i mâna cu un fel de recunoștință, căci picul de înstrăinare pe care-l dă fericirea fetelor îndrăgostite nu apărea în Oana.

— Și a trecut și asta! zâmbi Oana.

— Slavă Domnului! O să fie mare bucurie acasă. Nimeni nu și-ar închipui ce surpriză le aduc!

— Au venit băeții! Vilma! Unde-i Vilma?"

— Intr'adevăr băeții! exclamă Alec. Cum de n'am observat până acum! Ești îmbrăcată băețește... și-ți stă bine.

— Costum de călărie, papa.

— Călărești?

— Sigur.

— Și profesorul ce spune?

— „Dreaptă, Oana”.

— Și tu?

— Dreaptă. E un cuvânt magic, papa.

— Când îl spune Tudor, complectă Alec.

— Poate că ai dreptate. Toată copilăria mea l-am auzit...

— Spus de Malvina!

— „Ține-te dreaptă, Oana”. Probabil că și mama îl moștenise dela bunica, bunica dela străbunica și așa mai departe. Mă strivea, papa. Să stau dreaptă pe scaun însemna să-mi cedez libertatea unei enervări de-a mamei. Cum mă scăpa din ochi, îmi reluam libertatea de-a sta cum îmi place.

Așa m'a văzut și Tudor pe cal. Știi ce mi-a spus?

— Dreaptă, Oana.

— Asta pe urmă. Dintâi mi-a spus dulce: „Când ochelarii lunecă pe vârful nasului, îi legi cu șiret. Așa fac conțopiștii!”

— Văd perfect! exclamă Alec, înviorat.

— Fierbeam!

— Ba bine că nu!

— Ah, papa, nici nu știi ce artă are Tudor de-a te supăra!

— V'ați certat vreodată?

— E grav de tot: niciodată.

— Și supărările?

— El le dă, el le ia. Dreaptă, Oana. Am fost călări la Agapia, la Biczaz, la Durău. Tudor, eu și Buzdughină.

— Cine-i domnul?

— Domnul e caporalul Buzdughină, un devotat.

— Vrasăzică viață de soldat, fetițo?

— Viață pur și simplu, papa. Uită-te la mine. Aproape n'am închis ochii. Se cunoaște?

— Fetițo, răspunse Alec, mă uit la voi și-mi aduc aminte că prin Martie blana de pe umeri devine prea grea. Incepe primăvara. Alături de voi ași vrea să-mi lepăd blana...

— Drept, papa! zâmbi Oana, dezmierdându-i mâna.

Ploaia se oprise, dar cerul era atât de posomorît încât simțeau încruntarea de hotar a iernii. Goana automobilului despica o neconținută învăluire de vânt. Răsuna acel „au-au-auuu” nebulos al vântoaselor de bărăgan, care-ți duc gândul la pustietăți cu lupi și mărăcini zburliți. Semnul cutremurului era mereu prezent în osteneala prăbușită a zidurilor, cât și pe fața oamenilor întâlniți.

Toți și toate păreau laolaltă într'un spital al planetei, stând cu priviri de bolnavi la ferestre.

Alec vru să mai aprindă o țigară. Se uită din nou la Oana: ațipise înspre Tudor. Renunță la țigară și cufundându-se în colțul canapelei, închise și el ochii, cuprins treptat de amorțirea care topește gândurile într'o fluiditate informă.

CAP. IX.

— București? tresări Oana, deșteptându-se.

— Ce-i asta? se trezi Alec în orașul neașteptat.

— Buzău! îi lămuri Tudor deschizând ochii.

Spinarea șoferului dispăruse dela volan. După un timp, capul șoferului apăru la fereastra dinspre Alec, cu o expresie de parastas. Auautomobilul — ghinion! — avea nevoie de reparație la un atelier.

— Dreaptă, Oana! răsună glasul lui Alec, în timp ce mâna lui o bătea afectuos pe obraz.

— Ce ne facem? se resemnă Oana.

— Aflăm imediat, răspunse Tudor, invitându-i să coboare.

Erau în piața orașului. Un baraj de stâlpi oprea circulația pe lângă anumite clădiri. Grupuri de oameni discutau, arătând cu degetul spre zidurile incerte, spre acoperișurile pleoștite ca pălăriile chefliilor. Orașul parcă fusese lins de un incendiu. Se vedea bine că-i Duminică, fiindcă toți cetățenii

erau rași și cu gulere nemototolite; dar expresia fețelor se umbrea a Luni.

Treceau camioane încărcate ca de Sfântul Dumitru, încrucișându-se cu soneria motorizată a pompierilor. Soldați germani priveau metodic clădirile, fotografiindu-le pe unele cu aparatul care le atârna de gât cu o sucursală brună a ochilor albaștri.

Plutea în piața Buzăului un amestec de dramă și bufonă demodare, care-ți ducea gândul la leșinul cucoanelor sprincenate de pe vremea corsetelor droit-devant, când se moleșeau teatral, cu apă de flori pe frunte, săruri englezești la nas și forfota bărbaților în jurul corsajului desfăcut.

Alec, elegant cum numai pariezienii Bucureștilor știu să fie, cu pălăria blazat nouă, cu croiala sculpturală a impermeabilului, cu mănușile de culoarea pipelor bine afumate și cu monoculul spectativ, — se uita ca un director de teatru la o repetiție începută: blazat ca și buza dinspre frunte a pălăriei.

Oana aștepta să „afle” dela Tudor, cam înfrigurată după somn, adunându-și părul cu mâinile.

Tudor, descoperit, avea acea stârnire cercetătoare a ofițerului trimis în patrulă. Poate că dacă s'ar fi nemerit singur acolo, îndată și-ar fi găsit o treabă, cu întrebări, îndemnuri și riposte, căci tumultul uman îl atră-

gea irezistibil încă de pe vremea când îl provoca la Vorniceni, cu și prin Domnița. Dar prezența Oanei și a lui Alec îi abătea temperamentul, obligându-l să descopere ceva care să le ție de urît.

— Thalassa! exclamă el deodată. Doamnelor și domnilor, poftiți după mine.

— Bere? întrebă Alec.

— Cafea? întrebă Oana.

— Hotel? reîntrebă Alec.

— Cofetărie? insistă Oana.

— Conferință! le răspunse Tudor, oferindu-le cu mâna intrarea unui cinematograf la ușa căruia stăteau mai ales băeți și fete — cam elevi și cam studenți — întrebându-se unii pe alții: Se ține sau nu se ține?

— Sigur că se ține! îi hotărî Tudor, cașicum el ar fi fost conferențiarul, ducându-se de-a dreptul la casa de bilete, cu turma după el.

Intrarea sigură a treimeii Tudor-Oana-Alec avu un efect magnetic asupra șovăitorilor. Năsosul-impresar al conferinței — abea desprins din elefant — își făcu semnul crucii, văzând că vânzarea începe să curgă.

Faptul în sine al vânzării de bilete într'0 astfel de zi era atât de extravagant încât se adună și lume străină, întrebând, aflând, unii hotărîndu-se și ei la o asemenea năzdrăvănie, alții ridicând din umeri cu „Doamne, ferește!”, dar și aceștia răspândind zvo-

nul drăcoveniei în piața și prin cafenelele orașului. Așa că din ce în ce se aduna mai multă omenire, convinsă oarecum că va afla acolo explicațiile cutremurului.

Sala era neîncălzită, într'acea acoperire slinoasă de umbră, care asemuește sălile cinematografelor provinciale cu obrazul funcționarilor nerași decât odată pe săptămână. Dar o particularitate năpraznică o diferenția pe aceasta de surorile ei gemene: tavanul era atât de crăpat de-asupra galeriei, încât acolo unde sunt ochii copiilor săraci, acum era cerul.

Toate capetele se întorceau într'acolo.

Ochii conferențiarului care intrase cu paltonul pe umeri, aplecându-se în fața aplauzelor pornite, văzură — Cerul — aplecarea lui devenind o înclinare în fața destinului.

„Doamnelor și Domnilor...”

Oana se uită involuntar la Tudor, cașicum numai el ar fi fost în stare să rostească o conferință în astfel de împrejurări.

Dar cuvânta altul pe scenă — cu paltonul pe umeri, ce-i drept —, vorbind însă așa cum glăsuesc mai toți domnii conferențieri, mai cu partitură, mai fără, mai cu bibliotecă, mai cu ceva gămălie de cap, izbutind cu încetul să intereseze lumea la truda lui de-a o instrui și distra.

Iar sus, prin spărtura Apocalipsului, Cerul intra în sală.

Dar cutremurul era o prezență învinsă de om. De tot-omul, căci nu s'adunaseră acolo eroi, ci oameni de tot felul și de toată vârsta, ascultând, fără să tresară la huruitul camioanelor de-afară, o conferință rostită de un om cu paltonul pe umeri, aplaudând, râzând la glume, capabil de acea sonoritate colectivă din care se naște succesul.

— Merită o decorație! exclamă Alec după conferință.

— Cine, papa, conferențiarul?

— Nu, fetișo, sublocotenentul Alcaz. El a *intrat*. Incep să înțeleg deviza ta: Dreaptă, Oana!

— Nu-i așa, papa? Lucrurile simple se înțeleg tare greu, fiindcă nu le acorzi nicio atenție. Apa o bei, n'o guști.

— Filosofia apei? interveni Tudor care venea dela un debit de țigări cu „Plugar”-ele lui. E timpul vinului. Simțiți ora dejunului?

— Dela începutul conferinței o aud sunând! zâmbi Alec. Dar am răbdat.

— No hai!

— No hai!.. Cum ți s'a părut conferința?

— Vinul din bibliotecă, sifonul din conferențiar! Iar durata: tren de marfă la bariera închisă automobilului. Dar mi-a dat o foame de lup!

Fuma cu poftă de licean, în aerul sur și rece, sclipindu-și dinții albi. Era atât de

înalt și de luminos — ochi albaștri și păr auriu — în piața de fum și piatră udă, încât seamăna cu acele piscuri care de-asupra văilor acoperite de păclă, păstrează amintirea soarelui.

CAP. X.

Casa începu cu nukul în ochii Oanei; într'ai lui Tudor, cu izbucnirea Oanei înspre poartă.

Degetul Oanei apăsă pe butonul soneriei, când lung, când scurt, telegrafiindu-și prezența urechilor din casă.

— Copii, ascundeți-vă, îi îndemnă Alec, ajungându-i din urmă. O mică farsă e un bun aperitiv al bucuriei!

Se vede că cei de-acasă erau la masă, într'o tăcere de mormânt, căci ușa deschisă de cel dintâi sosit, descoperi laolaltă, cu șervetele'n mână, pe Malvina și Miruna, cu Vilma după ele.

Tot bucurie, dar desamăgită!

— Alec!

— Papa!

— Conașu!

Auzind ritmul soneriei, glasurile din sufragerie se pregătiseră pentru mare cor. Așa că exclamațiile: „Alec! Papa! Conașu”, aveau un „numai?” nemărturisit. Numai Alec? Numai papa? Numai Conașu?

— Ce fac? Cum i-ai găsit? începu Malvina, torențial.

Desprinzându-se dintre ei, Miruna se strecură afară.

— Să vă fie rușine, măi oameni buni! îi luă ea de ureche ca pe niște iepuri, ridicându-i spre sărutarea care-i aștepta.

Hop și Petruș, după Miruna.

— Rușine să vă fie, măgarilor!

— Unde-au dispărut dumnealor? se încruntă Malvina.

Avalanșa de-afară intră în antret — brațe, obraji, picioare — cuprinzându-i și pe cei din casă.

— Cum de-ai ghicit, Miruna? o cercetă Alec.

— Mai întâi soneria: gen Coca Duduș! Apoi n'ai fi avut timp s'ajungi până la Vorniceni și să te'ntorci de-acolo. I-ai întâlnit pe drum. Știe baba!

Râdea rotundă și blândă ca lumina lămpii ridicată în mână pe pragul casei primitoare.

Intrebări și răspunsuri se încrucișau cu exclamații. Toți vorbeau de-a valma, țigănia de pe prag rezumând un iarmaroc întreg. Mai lipseau numai cozile și hămăitul cânilor.

Malvina își astupă urechile, demonstrativ, acoperindu-i cu glasul ei.

— M'ați a-sur-zit!

— Ați a-sur-zi-tooo! urlă Tudor îndatoritor ca la Vorniceni, pentru cerul munților și urechea Domniței.

— Hunule! îl luă Malvina în primire, înhățându-l de ureche. Și tu Ceauro! continuă ea, prinzând și urechea Oanei.

Ii adună unul lângă altul.

— Draga mea, se adresă ea corului nevăzut al prietenelor; dar oamenii ăștia cresc-cresc-cresc... Măi, vorbi ea ca Miruna, voi ați crescut? sau noi am scăzut?

Căzând c'un genunchi la pământ, Tudor glăsui elegiac, cu gest declamator, pendulând ca musulmanii în moschee:

*Iubită mamă de copii,
Copiii cresc și tu rămâi!
Căci toate vin și toate trec,
Numai Alec e tot Alec!*

Aplauze pornite dela Petruș și însușite de ceilalți, răsunară la spatele lui Tudor redevenit Duduș.

Malvina luă act de aplauze cașicum ar fi fost palme pentru ea, interpelându-l de sus pe Tudor:

— Și eu?

Căzu și celălalt genunchi al lui Tudor alături de al lui Duduș.

*Când o văd pe Aurora,
Inima mea sare hopa,*

*Uite popa, nu e popa!
Care-i soacra, care-i nora?*

— Soacră-mi spui! se feri Malvina de in-
vazia îngenunchiatului, simulând mare dis-
preț.

Tudor sui treptele dela intrare în genunchi,
cu ceilalți după el, urmărind-o pe Malvina
care mergea de-a'ndăratelea.

*Ca mărul e, când lin se coace
Și caldă ca burgundul vin,
C'asa e draga ei: malvin'
'o'ncoace!*

Malvina se îmbujorase, întinerind în sclî-
pirea dinților și'n dilatarea nărilor. Era
un „mai vreau” atât de copilăros în ochii
ei stârniți, încât Tudor prelungi jocul, in-
trând de altfel spontan în beția vorbelor
ritmate, ca pe vremea Domniței.

*Doamnă dela Bucurburg,
Milă ai de cei ce vin,
Cu spinare de amurg.
Dă-le vin, dă-le pelin,*

*Supă caldă de găină
Și friptură de curcan
Și miez roz de manadrină,
Ca să-i prinzi iar în arcan.*

*Că de nu, mă'ntorc și zic,
Către Oana-Doamna mea:
Fată-hăi, hai ș'om pleca.*

„Eine Kleine Nachtmusik!”

Era atâta grație Watteau în modul lui de-a-și rezuma cântarea cu „eine Kleine Nachtmusik”, încât toți îl iubiră deopotrivă pe cel care știa să intre cu zâmbet în inimile lor.

CAP. XI.

Răsunau duşurile în două odăi de baie. Subt unul, Oana; subt celălalt, Tudor, însoţit din prag de Petruş, în calitate de „damă de onoare”. Vorbeau nu departe unul de altul, dar ca doi flăcăi de pe două dealuri. Întrebarea împinsă spre „surdul din duş” era urmată de o pauză cu foşnet de apă impetuoasă, ş'apoi de un „ha?”, obligându-l pe Petruş s'o răcnească din nou.

Vroia neapărat Petruş să-i spue lui Tudor ceva important, grav, esenţial, — dar nu izbutise să-i găsească urechea potrivită. Căci Tudor zburda, atât de comunicativ în năzbătii încât îl antrena şi pe Petruş care râdea, dându-i replica, fără să-şi poată ierta lipsa de fermitate bărbătească.

— Tudor! Mă Tudor! Vreau să-ţi spun ceva serios. M'auzi?

— Ha? se chiora Tudor subt duş, privindu-l c'un singur ochi, fără să-i acorde nicio ureche.

Oana era singură în odaia de baie, copilăros preocupată de un gând feminin: cum

să se îmbrace pentru masă? Căci dorea, cu o cochetărie mereu contrazisă de condițiile călătoriei spre București, dar tocmai de asta mereu sporită, să-i placă lui Tudor și să-l surprindă, să-i provoace o exclamație de surpriză admirativ mirată, ca după o lungă despărțire.

În sufragerie și la bucătărie, pregătiri ca pentru oaspeți. Altă față de masă, alte șervete, flori și maicuseamă probleme insolubile, pe care Malvina și le pune singură:

— Cu ce-i hrănim, dragă? N'ai auzit ce spunea? Nu-mi văd capul! Puteau să m'annunțe, ce Dumnezeu!

Problemele însă erau rezolvate de mâinile Mirunei, direct, firesc, fără grabă și fără șovăire, lăsându-i Malvinei libertatea de-a se răsfața în „drame verbale”.

Alec se ocupa de butelii. Se coborise în hruba vinurilor, meditând printre sticlele culcate în cuștile lor. Erau acolo numai inscripții nobile ale vechimii franceze. Evocau monoculului lui Alec și mânilor lui cam uscate — atinse de acele semne ale ficatului, care denunță implacabil vârsta mânilor —, timpurile cele mai subtile aplegare ale vieții lui. De tare mulți ani sufletul lui Alec nu mai sunase ca în această seară. Petrecea uneori în oraș, cu amici încercați și prietene decorative. Dar tocmai în decorul veseliei nocturne, elanul întârzia sau apărea cu intermi-

tențe, parcă de-a dreptul din cupele de șampanie, vestind epilogul migrenei. Astăzi însă, tocmai când se simțea mai cu plenitudine tată — oarecum patriarhal tată în căminul regăsirii — elanul pierdut reapărea tumultuos și optimist ca pe vremuri. În așa măsură încât Malvina auzi — cu oarecare mirare — o șansonetă de pe vremea lor, fredonată de Alec. Se întâmplă ceva care merită să nu fie trecut cu vederea: lăsând-o pe Miruna în sufrageria problemelor, Malvina se duse în salon, și fără să aprindă lumina — în pudoarea întunericului — deschise pianul și dibui acompaniamentul — tare desuet — al șansonetei fredonate. Alec veni după ea: chemat de mirarea cântecului. Ascultă. Murmură pentru Malvine vorbele care-i făceau complici cu tinereța lor, și curtenilor, dar emoțianat ca pe vremea logodnei, sărută mâna rămasă pe claviatură, într'o așteptare romantică.

După ce isprăvi pregătirile mesei, verificând încăodată tot — adică tot-tot-tot, cum spun moldovencele amănuntului gospodăresc —, Miruna se sui la Oana.

— Măi-măi-măi! Oglindă-oglingioara mea! începu Miruna, descoperind-o atentă ca o mireasă în fața oglinzii.

Găsise Oana printre lucrurile lăsate la București, o rochie de seară de tafta negru, sprinten inelată la mijloc și înfoiată ca o

cascadă în foșnetele ei revărsate, cu cio-
rapii și pantofii de rigoare. Moda actuală
o depășise, dar tocmai acesta era farmecul:
de-a se întineri ea în amintire.

— Te-ai subțiat, Oncuța! constată Miruna,
cercetând-o cu surâsul ei de lampă bună.
Stai oleacă...

Peste câteva clipe, Miruna apăru cu niște
cercei de moda veche, prelungi, ovali, aur
blond împletit cu zmaț negru, punându-i-i
la urechile Oanei, cașicum ar fi aprins can-
delă la o icoană.

— Parcă-s de-acolo tocmai de pe vremea
bunicei! exclamă ea, împreunându-și mâ-
nile. Stai oleacă...

Veni din nou cu pudră, îndulcind cu brumă
obrajii Oanei.

— Stai oleacă...

Alt du-te, vino. Apăru cu roș de buze,
înviorându-i spre cireasă conturul buzelor.
Apoi desăvârși pieptănătura Oanei, adunân-
du-i părul dela ceafă, ridicându-i-l, prin-
zându-i-l c'un pieptene.

— Doamnă! se înclină ea, cu reverență.

— Și tu? foșni Oana înspre ea.

— Eu ce? Aaa!

Iși adună părul arămiu cu gestul simetric
care dădea o grație arhaică tinereții ei, ș'apoi
închise ochii și zâmbi prelung, învăluită
parcă în parfum de liliac.

— Hai să-ți arăt ceva!

Luând-o pe Oana-Doamnă de mână o duse în etacul care mirosea a iarbă-mare. La căpătâiul divanului se înălța mărunț un dulăpior alb. Il deschise cu mare băgare de seamă. Dar trebuia să te-apleci în genunchi ca să vezi ce se adunase acolo — alb ca fulgul, nou ca ghiocelul —. Ea se aplecă dintâi în genunchi; după ea și Oana care văzu peste umărul rotund al Fetei Buniciilor, rafturi presărate cu sulfină. Și acolo, lucruri mici și albe ca vorbele colindului de Ajun.

— Sunt mamă, Oana.

— Petruș știe?

Miruna întoarse spre Oana obrazul ei strălucitor ca Steaua la fereastra fulgilor:

— Cum să nu știe? E copilul nostru!

Dar Petruș, dincolo, nu găsea urechea lui Tudor, cu toate că ieșise de sub duș lăsând o apărae pe care și rățuștele ar fi luat-o în considerație, măcăind aprobativ.

Dela Buzău, gura lui Tudor nu mai conțene. In cerdacul dela Vorniceni, Domnița ar fi tunat:

— Huește Moldova! Taci odată, șarpe cu clopoței!

Dar Tudor nu se potolea. Orice îl stârnea, sporindu-l întru neastâmpăr al veseliei. Se îmbrăcase cântând, valsase cu fiecare cizmă pe rând, înainte de-a se încălța, se pieptănase, improvizând cântece de lăutoare,

nedând lui Petruș niciun răgaz. Il privea numai, având impresia că stă — nou venit — pe malul unei ape de munte. Nu că-l uitase, dar se dezvățase de-a trăi alături de el, în ritmul lui, ca pe vremea zonei. Dela altul, Petruș n'ar fi acceptat această prelungire a clipelor de exuberanță, îndreptățite la început de surpriza revederii; l-ar fi exasperat chiar, mai ales în casa care trăia tihnit prin Miruna. Dar pentru Tudor avea o receptivitate preferențială, vecină cu răsfațul, cu toate că temeiul afecțiunii lui pentru Tudor era stima și curiozitatea intrigată de-a-l vedea trăind. Alături de Tudor, Petruș ceda mereu. Se lăsa furat de vitalitatea lui, renunțând la graba nevoii de-a discuta cu el, de-a recapitula viețile lor despărțite din ziua căsătoriei, — gata-gata să-i fie isonul. Nu mai era nici soț, nici tată, nici avocat cu răspunderi; redevenea în așa măsură camaradul lui Tudor de pe zonă încât mâna lui, involuntar, își căută barba poreclei și realității de-atunci, pe care-o ascuțea mefistofelic cu degetele înmănunchiate.

— Pofțiți la masă! Pofțiți la masă! răsună de jos glasul Malvinei.

— Vine-vine-vineeeeeeeee! izbucni răspunsul lui Tudor, crescând ca vâjâitul sirenei, odată cu apariția lui în capul scării.

Se priviră; ei, de jos, Malvina și Alec; el, de sus, cu Petruș la spate.

Și deodată Tudor încălecă rampa, lunecând cu toată greutatea trupului pe fundul pantalonilor, urmat întocmai de Petruș. Cu brațele orizontal întinse, ca bicicliști când merg fără mâni, creștea ca avalanșa. Venea astfel înspre Malvina, gata de orice: rostogolire pe podele, hii de-a dura, tumbă, salt...

Dar întretimp, Oana apăru din sufragerie ca dintr'un veac al crinolinei, încadrându-se în rama ușei.

Intors spre ea vijelios, abea căzut pe tălpi dintr'o voltijă, Tudor incremeni într'o mirare care înflori și scutură din ochii lui spre Oana, toată creanga tinereții.

O secundă numai — cât o primăvară — căci a doua îl văzu c'un deget pe gură, șoptind:

— Sst! Să nu mai spuneți la nimeni!

CAP. XII.

Probabil că vorbeau prea tare, toți, cu tresăriri de răs și cu subite răgușeli. Căci dacă cineva ar fi tăcut, laoparte de cercul magic al mesei, desigur că și-ar fi astupat urechile, c'o încrețire a feții. Dar nu mai era nimeni care să le spue, înțelept:

— Mai încet! O să treziți pe mama sau pe tata!

Iar tata și mama nu erau în paturile lor, cu somnul cel cuminte, ci laolaltă cu copiii fără de părinți, lăsați de capul lor.

Așa că noaptea aceasta n'avea nici tată, nici mamă, nici bunici, nici sfetnici. S'ar fi putut intitula noaptea regăsirii laolaltă, după răsunetul învălmășit al glasurilor din sufragerie, care toate întrebau și răspundeau aproape simultan, ca la întâia masă a vacanței mari, când cei din capul mesei respiră veselia abea venită dela școli, uitându-și rigoarea.

Dar în realitate era noaptea copilăriei, adusă de cutremurul care după ce le îmbătrânise ființa, năpraznic, până la moarte,

acum — cu aceeași pendulare, dar întoarsă — le-o înviora, ducând-o până la hotarul copilăriei, ca de-acolo să revie iarăși înspre zilele vieții obișnuite.

Când Duduș — Coca — turna vinul cu mâna lui Tudor, pahar să i se împotrivescă nu se afla: născut din sticlă sau cristal.

Și când Tudor ridica paharul, sclipirea celorlalte nu putea să rămâe cuminte pe masă.

*Nu caut nimănui răspărul,
Dar când obrazul e ca mărul
Mă 'ntreb: De ce cu păr de-argint?
Și mi spune Ingerul: Malvina
Și-a dăruit și'n păr lumina.*

Dacă-i așa, de ce să mint?

— Scrie, drace, ce ți-a spus Ingerul! îi porunci Malvina, cu deget imperios.

— Bea, Doamnă, fără apă, ca să poată scrie dracul numai cu vin!

Malvina bău, iar Tudor scrisse madrigalul pe un șervet de hârtie, întinzându-i-l.

*Doamna Miruna din Moldova
E ca dela o mănăstire,
Umbrită, albă și subțire
Și rânduită cum e slova,
Cu mâni pentru mătânii vechi*

*Și genele ca dela Denii,
Impurpurată la urechi
Și tânără pentru milenii.
Doamne din Cer, trimite-i har
Deschizător înspre pahar.*

Roșie cum e în ferestruica dela Agapia
garoafa maicii Velasia, Miruna nu se lăsă
altfel rugată și cinsti versul cu vinul.

Venise rândul Oanei cu obraji de salcâm,
și ochi ca cerul cireșelor când fuge steaua
dimineții.

*Oană blondă ca un spic,
Doamnă peste Pui-de-Vânt,
Mă înclin ș'astfel cuvânt:
Bea paharul câte-un pic,
Dar nu te grăbi ca domnul
Tudor-gros-cât un-caic
Că mi te culege somnul.
Oană, nu?
Spune și tu!
Tie-mi-te trează Domnul!*

— Bătrânul Alec n'are inscripție pe pahar?
Il cercetă Alec.

*Nu dreg nimic și nici nu stric.
Pe vremea vre-unui Ludovic,
Alec, în haină de marchiz,
Ar fi băut Chateau-Yquem.*

*Regească vreme, eu te chem,
Căci vinul cupei are iz
De doagă. Și nu văd marchiz.
Altă butelie, Alec,
Căci toate vin și toate trec.*

Petruș, al cărui rând venise, plecă fruntea
ca la împărtășanie.

*Tu și cu mine, măi Petruș
— Petruș-Duduș, Duduș-Petruș —
Vorbim deschis, fără mânuși.
Băut-am eri cași acuși
Cântând ca struna sub arcuș
— Duduș-Petruș, Petruș-Duduș —
Chiar când ne face soarta duș
Știind că viața e urcuș
Și că doar moartea e culcuș
— Petruș-Duduș, Duduș-Petruș —.*

Versul glumea, dar glăsuise Tudor, cu-atâta pasiune, dând refrenului onomatopeic — Duduș-Petruș, Petruș-Duduș — o zmonică de contrabas dârz, încât parcă ceva solemn se opri o clipă asupra celor puși pe râs, amintindu-le despre cele trecute și despre cele viitoare.

Dar Tudor nu le dădu răgaz să se lepede de Duduș. Indată ochiul lui găsi pe încă cineva de-acolo, uitat de toți parăc pe un

mal exterior fluenței: pe Vilma care suferă de stomah, de insomnie, de rășboiul-care-vine, de pacea-care-se-duce, de banul care-și pierde greutatea în mâna împovărată de ani. Uitase să ofteze într'atâta larmă de glasuri, dar oftatul o aștepta la bucătărie, reinsoțind-o iar.

*Vilma care stai la spate,
Vântul bate? Ploaia bate?
Dă-le dracului pe toate
Și bea pe nerăsuflăte.*

Vilma șovăia, între zâmbet și țâfnă, ferindu-se ca de o sărutare în fața paharului ridicat de Tudor spre gura ei. Dar ca la o comandă, toți din jurul mesei, abea stăpânindu-și râsul, intrară în cor:

*Dă-le dracului pe toate
Și bea pe nerăsuflăte!*

Iar Vilma, resemnată ca în timpul cutremurului, înghiți cu tusă tot paharul, rămânând câteva clipe tot Vilma, până când o căldură îi aburi fața a zâmbet, dându-i deodată un început de asemănare cu Madama Lența Panțâr.

— Madama Vilma, acum du-te și te culcă, hotărî Duduș, împingând-o spre ușă.

Toate acestea veneau în ochii Oanei prin-

tr'o adâncă transparentă fericită, în care planurile amintirii se suprapuneau prezentului. Noaptea când îl cunoscuse pe Tudor, petrecută în livada birjarului, acoperită de fân până la gât, cu ronțăitul cailor, cu stelele, cu paharele, cu luna, cu vorbele și cu zorii de-atunci, — era în ochii ei strălucitori cuprinsă într'aceasta. „*Lampa din urmă arde atât de dulce că pașii calcă pe umbra inimii*”. Și iarăși, ca și atunci, aceeași întrebare apăru în ea: „Ce cauți, Oana? Ai pierdut ceva? Nici n'am pierdut, nici n'am găsit, și totuși caut”. Nu pierduse nimic, căci Tudor era acolo, la aceeași masă, în fața ei, și totuși căuta ceva prin amorțita fericire a sufletului deschis.

— Cafelele! își aminti Miruna deodată, uitându-se c'un fel de dojană la paharul ei cu vin.

Se sculă dela masă, adunând tacâmul cafelei.

În scurtul popas pe care li-l lăsă Tudor, cutremurul apăru confesiv în vorbele lor, cu spaima recunoscută, dar cu tendința de bagatelizare și persiflare, în care vinul se îmbina cu dorința de-a păstra râsul, chiar cu sacrificarea amorului propriu. Vorbeau pe apucate, unul și altul, tăindu-și vorba, gesticulând cu o vivacitate meridională, înfățișând un adevărat balet vorbit al defunctului cutremur. Nimeni decât Oana nu băgă de

seamă plecarea lui Tudor. Malvina istorisea cum a deșteptat-o cutremurul — draga mea — cum a vrut să sară pe fereastră, cum a ajuns-o Alec din urmă, cum a strâns-o în brațe, cum s'au luptat...

— Mamă, spune drept, n'ai fi sărit pe fereastră, — o invită Petruș la o sinceritate mai realistă.

— Poftim! Copii! Insult-o pe mama ta!

— Nu, mamă dragă, dar mai era și ușa!

— Ce-amesteci ușa cu fereastra? explodă Malvina.

— Cutremurul, mamă! se scuză Petruș, căutându-și barba absentă.

Miruna intră cu cafeaua, umplând ceștile, distribuindu-le fiecăruia. Ajungând la Oana, îi strecură un bilețel pe subt masă. Oana îl desfăcu pe furiș.

„Te-aștept afară.

Tudor”

Cu o bătaie de inimă ciudată, mai caldă și mai grea ca până atunci, se ridică dela masă, trecu prin antret, fără să aprindă lumina, și cu fereli de față care fuge de-acasă fără știrea părinților, deschise ușa de din față.

Noaptea o învălui.

Dar nu era nimeni-nimeni afară.

Se uită mirată înspre poartă. Nimeni!

Vru să strige: Tudor! Dar se opri deodată, cu o respirație pe care numai nopțile primăverii o dau pieptului omenesc.

Cuprinzându-și c'o mână poalele rochiei care o împiedeca să fugă, alergă prin întuneric, înconjurând casa, cu un foșnet care aminti copacilor uscați frunzișul lor de vară.

Așa se opri subt nuc, în brațele lui Tudor care o cuprinse fără lăcomie, blând, sărutându-i părul, tâmplele și ochii.

Rămase câtva timp lipită de pieptul lui.

Nu s'auzea nimic decât inima lui Tudor. Toate s'adunau în bătaia ei adâncă, astfel auzită și la poalele munților. Oana era atât de solemn fericită încât numai Dumnezeu ar fi putut pogori vorbă în graiul ei.

Dreaptă, Oana!

Găsise.

Spuse simplu și hotărît.

— Tudor, ți-am ascuns ceva...

— Tu?!

— Ești tată.

„Că iată m'am trezit cântând,
Cântând de când și până când?”

PARTEA A DOUA
FLORILE DALBE

CAP. I.

Când Tudor, îndată după înapoierea dela București, îl consultă pe Andronic asupra instalării unui telefon la Vorniceni, Andronic se grăbi să răspundă, fără de pauzele obișnuite:

— Ai dreptate, Tudor. Suntem prea izolați. Mă gândesc ce plăcere i-ar fi făcut Domniței să poată vorbi din etacul ei cu tine, când erai concentrat.

Așa că instalarea, oarecum revoluționară, a telefonului, nu întâmpină nicio împotrivire sau întristare.

Natural, Tudor prezidă marșul stâlpilor cu fire dinspre sat până la curte. Stâlpii veneau din pădurile apropiate, așa că nu intrau ca venetici în curtea veche a neamului Alcaz. După ce totul fu gata, Tudor îl chemă pe preotul Ilarion Vodă să-i facă sfeștanie. Căzu aghiazmă și pogorîră vorbe sfinte peste purtătorul de glasuri, în prezența celor dela curte, stăpâni și slugi, a Cuviosului Alfeu, însoțit de Fratele Ciubeică, precum și a țăranilor din sat.

— Să ne fie cu noroc, Oncuța. Numai vești bune și numai glasuri prietene.

Astfel, telefonul dela Vorniceni, instalat chiar la intrare — ca pentru fotoliul Domniței, lângă măsuța ei de pasiențe — se desprinsese din seria telefoanelor orășănești, adevărate cuști cu sonerie ale vorbăriei anodine, căpătând semnificația de foișor al glasului și al urechii pe moșia Vorniceni.

Două gânduri gemene îl determinaseră pe Tudor să tulbure liniștea strămoșească: depărtarea Oanei de casa părintească și propriile lui raporturi cu lumea exterioară, pentru care calul — chiar pur-sânge — nu era îndestulător.

Cei dela București nu știau nimic.

Intr'o seară, zbârnăitul soneriei — pedepsit să aștepte — îi sculă dela masă.

— Allo! începu Petruș cu glasul acela plictisit al avocatului extenuat și resemnat, fără să bănuiască distanța învinsă, care-i apropia urechea de tăcerea dela poalele munților.

— Bărbosule!

— Domnule!

— Surdule!

— Domnule! protestă Petruș, gata să trântescă receptorul.

— Somnorosule!

— Doamnă!

Căci Tudor o lăsase pe Oana să-l schimbe.

După o mie și una de exclamații, toată casa dela Vorniceni — stăpânii — vorbi cu toată casa dela București, creind parcă fereastra unei învecinări în spațiu.

Bine înțeles, telefonul deveni maicuseamă un atribut papagalicesc al Madamei Lența Panțâr. Ai fi spus că decând cu telefonul Madama Lența descoperise satul Vorniceni. Ba cu primarul, ba cu jandarmii, ba cu femeile din sat pe care le chema la clacă. N'ar fi fost mare lucru, căci gura Madamei Lența avea oricum răsunet, dar la telefon Madama Lența nu putea vorbi decât luând în considerație metrică distanța dintre sat și curte. Deci șipa. Tudor o trată ca pe gândaci, cu prafuri: de strănutat, presurate chiar în pâlnia vorbirii, unde Madama Lența își vâra pliscul cât mai intim. Pricepu dela cine-i strănutul, și de atunci, știind demult primejdia de-a fi în luptă cu Duduș, se potoli până la șoaptă răgușită, ceiace dădea convorbirilor ei caracterul unui descântec țigănesc.

Treptat, telefonul deveni un atribut firesc al casei, folosit fără exagerare de unii și de alții, numai la nevoie.

Tudor se hotărîse încă dela București, deodată, să-l asiste pe doctorul Munteanu, alături de Petruș. Doctorul-Cutremur, cum îl botezase Oana, îl atrăgea irezistibil pe Tudor, aducându-i aminte că și el e a-

vocat. Procesul doctorului, de altminteri, pasiona multă lume, producând o amplificare crescândă a taberilor potrivnice. Bolnavii vindecați de doctor credeau, compact și defensiv. Cei informați și câștigați de adversarii doctorului, ori nu credeau, ori nu voiau să creadă,—și ei compact, dar agresiv.

Tudor credea. Deci intrase în luptă, devenind alături de Petruș vârful de lance al disputei judiciare.

Câtva timp, în fiecare seară, telefonul mijloci discuții lungi între Petruș și Tudor, la care uneori participa cu explozii în glas și clientul lor, din biroul lui Petruș.

Tudor scoborî cărți din biblioteca lui juridică și „medită”. Dosarul i-l expediase Petruș. Oana nu cunoscuse până atunci semnificația verbului „a medita” pentru Tudor. Judecându-l după viteza faptelor și a comportărilor — uitând anumite specificări din scrisorile de odinioară ale lui Petruș —, crezuse că Tudor e numai improvizație. Ori, dimpotrivă, îl vedea stând ore de-a rândul la masa lui de lucru, cu spinare de bucher. În jurul lui, cărți și hârtii, scrum și scrumelnițe, clădindu-l altfel decât până atunci. Părea obsedat și nesigur, cu un fel de tresărire în încordarea frunții, c'un plescăit de degete neobișnuit mânilor lui, și uneori, cu expresia celui săcăit de muște.

— Tudor, nu-ți faci tu prea mult sânge

rău? întrebă Oana, aplecată lângă tâmpla lui.

— Sst! șopti el, cu degetul pe gură.

Apoi zâmbi, regăsind pentru ea, o clipă, toată puterea și mărinimia răsfățului.

— Lasă-mă să lupt!

Il lăsă: desigur. Dar parcă se temea: pentru el. Nu-i regăsea în această îndeletnicire preparatorie siguranța lui de totdeauna.

Intr'o zi exclamă cu lehamite:

— M'am prostit! Nu mai știu să gândesc corect.

A doua zi îl găsi aplecat asupra unui tratat de geometrie, cu expresia terorizată a corijenților la Matematică.

— Ce faci, Tudor? zâmbi Oana cu nedumerire.

— Manej pentru creer! exclamă el fără glumă, cu un fel de îndârjire punitivă.

Și câteva zile nu făcu decât teoreme.

Apoi apărură dicționarele latinești, marginale discursurilor lui Cicerone.

Se aduna în jurul lui o atmosferă de liceu, fără de caracterul juvenil-glumeț. La masa lui părea terorizat de dascăli neînduplecați, de manuale recalitrante și de calendare implacabile.

Desigur, în timpul liber, alături de Oana și cu ea, redevenea Tudor, dar un pic distrat, preocupat.

„Procesul doctorului a devenit o adevărată boală a lui Tudor!”, oftă Oana numai pentru ea.

CAP. II.

Fapt e că lung timp mintea lui Tudor lucră împotriva lui, devenită parcă aliata adversarilor. Credea în doctorul Munteanu. Ii vizitase sanatoriul, îl văzuse operând, stând între bolnavi, dând porunci, fiind și aspru uneori, discutase cu el, — și toate acestea erau epilogate de un cuvânt care era într'adevăr verb în ființa lui Tudor: **cred**. Dela prima întâlnire de altfel, intuise în doctor o mare putere, fermă, dârză, nezdruncinată.

Dar creerul lui, câtva timp, nu reacționează decât împotriva doctorului, cercând parcă să-l convingă pe el — apărătorul doctorului — că pleda un proces îndoelnic. Bineînțeles, această activitate a minții nu se născuse din contactul cu doctorul, ci din lectura meticuloasă a dosarului. Treptat ajunse până în preajma îndoelii de sine și de adevăr.

„M'am prostit!”, și „Nu mai știu să gândesc corect!”, nu exprimă decât această intoxicație a îndoelii.

Deci se apucă de geometrie, readucân-

du-și vechea oroare de matematică, dar rechemându-și și efortul prin care o învinsese, salahorind acuma ca și atunci. Dar avea nevoie și să-și recreeze mintea. Alese tot un efort, de altă natură însă: recetirea cu dicționar a discursurilor lui Cicerone: lapidarul orator al sintezei romane.

Din când în când apărea pe la Vorniceni și Samuel Fișig, cu flori pentru „Domnița Ioana”, gata să facă orice comision în țară și peste hotare...

— Domniță Ioana, n'ai avut mata ocazia să-l cunoști pe amicul Sami. Domnul Tudor mă onorează cu atâta glumă că parcă nici n'ași fi rudă cu mine când vorbește despre Sami, ferească Dumnezeu să nu tacă! Domniță Ioană, Sami poate fi orice, chiar și mică publicitate într'o gazetă antisemită. Dacă vrea Domnița Ioana să-i facă cinste lui Sami să dorească ceva la urechea lui, Sami devine și avion la Berlin...

Indeobște, Tudor îl tolera în treacăt, fără să fie comunicativ cu el. Sami făcea o vizită lui Andronic, alta Madamei Lența și se retrăgea, ploconindu-se mereu, fără să se împiedice totuși de niciun covor.

Intr'o zi, Tudor îl interpelă:

— Coane Sami...

Sami rămase numai c'un ochi, celălalt acoperit de plasturul pleoapei, căci de vreme Tudor nu-i spunea decât domnule Fi-

fig. Și Sami ofta către Madama Lența: „Madama Lența scumpă, dac'am ajuns eu să-mi spuie Coca Duduș, Domnule Fițig, atuncea spune-mi mata care vorbești așa de delicat: Hai sictir, măi Sami, ieși afară!” Că jidan-domn n'o intrat la Vorniceni neam din neamul meu.

— Coane Sami, ai auzit de doctorul Goarea Munteanu?

— Poate că nu l-am văzut, da' de auzit am auzit cu urechile mele proprii toată muzica...

Tudor aștepta, fumând țigara, fără să mai întrebe nimic. Dar aștepta.

— De ce-l chinuești pe Sami, Coane Tudor? Sau poate n'am auzit bine?

— Te-am întrebat dac'ai auzit de doctorul Munteanu.

— Cum să n'aud! Ce-s chior la ureche cu ochelarii pe nas? Poate că vrei mata să întrebî așa de-o apendicită buclucașă?

— Poate că da!

— Garantat! Scoate din tine apendicită cum umbli cu scobitoarea în dinții proprii după păpușoi fierț — dacă-i ai, ferească Dumnezeu de dentiști! — și spune: Scoală, bre, de pe masă. Și te scoli garantat și pleci ca din pușcă!

— Coane Sami, a operat ceva jidani?

— Așa să am eu bine în pungă! Poți să

umpli o sinagogă cu câți târtani o sculat de pe masă! Strașnic antisemit!

— Antisemit?

— Poate că nuu? Cine dă viață la jidani în așa vreme cușer, poate că-i filantrop jidovăsc? 'Ńibă! Mai bine în tahrihăm decât în redingotă, ferească Dumnezeu de mai rău!

— Ce spun jidanii tăi despre el?

— Ce să spuie mai mult decât să se ducă la tăiet? Coane Tudor, strecură Sami întinzând bărbia confidențial: Poate că vrei mata să'ntrebi ce spun domnii doctori despre așa un concurent? Ce să spuie? Mi se umple gura de tăcere de-atâtea vorbe cu cușit! Tare-l mai inbesc domnii doctori! Arcotiza și pentru funeralii naționale numai să le facă cadou o așa ocazie fericită!

— Știi că are proces, Coane Sami?

— Numai unu'? se chiorî Sami.

— Știi sau nu știi?

— Cum să nu știe Sami ce știe tătă Moldova!

— Ei?

— Secția IV Trib. Ilfov unde-i așa un grefier simpatic, domnu' Costicuță, echilibrist în procedură și'n brichete fără marcă!

Tudor zâmbea. Așa era în ce privește secția la care era repartizat procesul; despre rest afla dela Sami.

— Judecătorii?

— Este ș'un moldovan. Cum să nu fie și un moldovan? Unde-i Moldovă este ș'un jidan. Unde-i Muntenie este și un moldovan. Una fără alta nu se poate, ferească Dumnezeu de altfel!

— Ceilalți? își continuă Tudor interogatorul.

— Așa niște tineri eleganți, când îi vezi cu-așa minunăție de fuste negre extra îți vine să le spui: Săru' mâna la cucoane!

— Coane Sami, cum judecă te'ntreb?

— Parcă mata nu știi să-i judeci?

— Și ce mai știi despre proces? Dă-i drumul!

— Știu că pledează așa un tânăr eminent, frate cu Domnița Ioana...

— Și asta o știi?

— Cum să nu știu, că dacă n'ași mai avea urechi de auzit, ași pune pământ în gură să crească usturoi cu plată mai bine decât să cultiv vorbe 'n vânt! Cine nu-l cunoaște pe domnul Maestru Petruș și pe Conu Alecu Dănescu, socrul Vornicenilor, așa un om fin, bectimis! Monoclu, automobil ca o vitrină Capșa, mănuși de porc veritabil, cravată Bally, tutun transatlantic, etc., extra...

— Coane Sami, câștigă doctorul procesul?

— Coane Tudor, așa o propunere filosofală mi-aduce aminte de Coca Duduș, bune timpuri, Dumnezeu să le ierte, păcat

că nu-i Madama Lența la ușă să-și aducă aminte c'un păhărel de cognac!

— Auzi, Lențuco! o interpelă Tudor, pe nevăzute, știind că ascultă la ușă.

— Mă scol să-i dau așa o veste la pahar! se ridică Sami, ducându-se înspre ușă cu pas teatral răsunător.

Veni și cognacul timpurilor răposate.

Cu părul zburlit, în halat de șiac, cu picioarele aruncate peste brațul fotoliului, Tudor fuma agale, receptiv de data aceasta pentru vorbăiala lui Sami.

— Ei?

— Săru' mâna la boieri! Când ai sorbit cu nesaț așa o băătură, parc'ai căzut însărcinat cu un copil de geniu, un fel de Napoleon, care gândește pentru tine din burta ta!

— Zi-i!

— A întrebat Conu Tudor, dacă nu mă înșeală păcătoasele de urechi dela haine vechi, ce se întâmplă cu procesul doctorului?

— Exact.

— Luptă mare, Coane Tudor! Jidanii spun că pierde și rămâne mare doctor cu clientelă, iar domnii doctori inculpați câștigă și pierd bolnavii.

— De ce, Coane Sami? Crezi că e nebun doctorul Munteanu?

— Parcă Sami dacă pierde într'o afacere

e nebun? Domnii judecători care-or să aibă onoarea să judece un așa proces palpitant, or să stee picior peste picior, ferească Dumnezeu să nu facă pantalonii genunchi, cu așa scumpete de ștofe, ș'or să asculte că-i așa și nu-i așa și-i altfel și nu-i altfel și-î cam așa și nici chiar cam așa nu-i, ș'or s'asculte, ș'or s'asculte, până când or să-și boțască fruntea, ș'or să se uite la ceas lăsând pe domnii Maiștri să facă târg de vorbe până când or să puie capac. Coane Tudor, n'ai văzut mata cucoană cu corset de pe vremea lui Sami! Pe-atunci carnea nu era cu cartelă, și cucoanele aveau carne și grăsime cât un vapor care pleacă la New-York. Ș'atuncea purtau corset! Așa un corset! Mai rău decât un guler înalt pentru un jidan cu gușă! Ce guler? Ce corset? Mai bine în sicriu clasa III-a decât în corset clasa I-a!... Când ieșea cucoana din corset, la domiciliu, parcă se topea omătul pe Ceahlău. Așa o bucurie! Așa o scărpinătură! Așa un oftat cu deliciu!... Uite-așa, Coane Tudor, or să iasă domnii judecători dintr'o așa desbatere de lux. Ș'or să delibereze domnii judecători, cu tutun și cafele negre, ș'or să amâne pronunțarea. Și într'o zi or să-și aducă aminte că trebuie să pronunțe! Or să se uite unul la altul, ș'or să spuie: În definitiv, despre ce o vorba? Niște doctori cu renume o spus despre alt doctor că-i

nebun. Și alții o luat vorba ș'o dus-o la urechea doctorului cu pricina. Dacă era cumințe se făcea că n'aude. Dar el o făcut proces penfriu o vorbă. Cine nu poate face proces pentru o vorbă, dacă se potrivește la vorbe? Cine nu spune despre altul că-i nebun? Zărghit, nebun, șui, într'o ureche, sărit! Parcă nici nu spui așa vorbe: le strănuți! O strănutat domnii doctori așa o vorbă ș'o uitat să puie mâna la gură! Ei, mare lucru! Dă-i dracului, bre! Ce să ne amestecăm noi, oameni în toată firea, magistrați cu boli și congedii medicale, în treaba doctorilor! Achităm! Ș'or să achite, se spală SSami pe mâni ca Pilat din Ponțiu.

— Ș'or să achite! medită Tudor care urmărise atent toată parodia lui Sami.

În fond, Sami avea dreptate. Parodia lui nu era decât o satiră a realității sociale. Tendința comodă de a bagateliza dramele morale ale altora, simplificându-le până la o simplă exclamație cu ridicare din umeri, era un fenomen curent. Pare că lipsea capacitatea de entuziasm moral. Omul rămânea spectator față de tot ce nu-l atingea direct. Dreptatea părea o abstracție concretizată mai mult lingvistic. O găseai mai-cuseamă în dicționare, cu biografii pentru specialiști. Afacerea Dreyfuss, în definitiv, nu era decât un fapt divers judiciar. Dar Franța de-atunci își dovedise nobila insom-

nie grupându-se antagonist în jurul acestei afaceri, imensificând-o prin numărul participanților. Mulțimile de azi vibrau ca o mare la matchurile de foot-ball. Lupta pentru dreptate oare nu le mai interesa? E-adevărat că procesul doctorului avea un răsunet deosebit. Dar, după câte aflase dela Petruș, lumea vedea în acest proces maicu-seamă pretextul unei distracții, scandalul, în sens pitoresc, fără să se pasioneze altfel. Incât n'ar fi fost de mirare ca judecătorii în deliberare să procedeze cu o ridicare din umeri și o exclamație bagatelizantă...

— Coane Sami, și eu pledez pentru doctorul Munteanu.

— Aveam de-acu onoarea să știu! replică Fițig.

— De unde știai, mă rog?

— Conu Tudor l-a uitat pe Sami! L-ași ruga cu profund respect pe Coca Duduș să-i aducă aminte lui Conu Tudor că Sami n'are dreptul să fie prost la cap, că'ndată se supără picioarele lui Sami și refuză să-l mai ducă gratuit. Pe vremea Domniței, Dumnezeu s'o ție la El, când Coca Duduș vroia să-și facă o casă cu banii Tătuței, îl chema pe Jupân Sami la sfat. Și Sami trăn-cănea vrute și nevrute până când Coca Duduș găsea drumul casei... Când Coca Duduș îl întreabă pe Sami, Conu Tudor vrea să facă ceva. Și ce poate să facă Conu Tudor

eu doctorul Munteanu, când Conu Tudor are așa o sănătate că nici nu-ți mai trebuie cognac când îl vezi —, păcat de Madama Lența că vine cu șip și pleacă tot cu șip în loc să-l uite pe masă. Știam, Coane Tudor.

— Ai ghicit.

— Am ghicit? Dece să nu poată jidanul ce poate țiganul?

— Vrasăzică pierd procesul?

— Conu Tudor nu pierde nimic.

— Parcă spuneai...

— Te potrivești mata la ce spune unu' ca Sami! Eu am vorbit de domnia avocați. N'am ajuns încă la Conu Tudor...

— Eu nu-s avocat?

— Avocat calare s'o mai văzut? Haiduc eu servietă s'o mai auzit?

— Haiduc, Sami?

— Nu spun haiduc, Coane Tudor, decât despre cel care-mi dă frică. Mai bine tac!

— Eu?

Sami oftă.

— Nu știi ce poți, Coane Tudor. Dac'ași fi corabie și dacă numai te-ai uita la mine ași căpăta vânt până'n Palestina. Mata ai să câștigi procesul pierdut, — hotărî Sami cu deget ascuțit în toate templele ebraice.

Cu mulți ani în urmă, Coca Duduș își pregătea examenul de bacalaureat, cuprins

de un trac sporit de fiecare zi de învățătură. Și atunci vorbise cu Sami:

— Coca Duduș, văd că faci exerciții de tăiat și împuns — îi spusese Sami, pe vremea când Domnița trăia printre trandafiri —, cu niște instrumente poreclite cărți de școală. Drept să-ți spun, eu care nu mă duc la teatru din tinereță, aștept cu deliciu sesiunea de examene... Mata știi, Coca Duduș, că amicul Sami nu-i fricos fără de pădure. În odaie amicul Sami e leu, fe-rească Dumnezeu de câni! Ei bine, Coca Duduș, mi-ar fi frică să stau pe catedră cu așa un elev în față. Parcă l-ași avea în spate cu pușcă...

Și'ntradevăr, Duduș trecuse viteaz până la impertinență prin fața comisiunii de bacalaureat, și câștigase: dintâi pe președinte și apoi examenul.

Oarecum ilogic, dar autoritar, încrederea lui Sami îi dădu certitudinea că va câștiga procesul doctorului, cu toate că nu-l rezolvase încă.

— Coane Tudor, apropo, se ridică Sami ceremonios, pregătindu-și vorba de plecare; respectuoase felicitări pentru moștenitor...

Tudor îl privi intens interogativ.

— Se știe cu mare bucurie în toată Moldova! Nu degeaba Sami-i vechi prieten cu Madama Lența și vechi devotat al slăvitului

neam Ceaur Alcaz. Pot să ridic mâna cu paharul, Coane Tudor?

— Lența!

— O chem eu, că n'aude când ascultă la ușă!

Din nou apăru butelia cu cognac și Sami închină un pahar mai plin pentru viitorul moștenitor al Vornicenilor.

CAP. III.

Se știa într'adevăr taina pe care Tudor n'o împărtășise decât lui Andronic, căci urechea Madamei Lența aparținea de-opotrivă și ușilor, iar gura, prelungită de telefon, în povestea lui Harap-Alb, ar fi sporit c'un Vorbăilă numărul năstrușnicilor Lungilă, Flămânzilă și ceilalți ai lor.

Țăranii o salutau și mai adânc pe Oana când o întâlneau, cu toate că trecea sprintenă ca spicul. Mamă! Biserică printre case, mamă printre oameni. Țărancele și fetele dela curte se uitau mai galeș la Oana, c'un fel de nani-nani în privirea lungă.

Când Tudor îl vestise pe Tătuța, fața lui Andronic se acoperise de viață, îndreptându-se spre fereastra primilor fulgi.

— Domnița va fi bunică! vorbise el în șoaptă, căci fulgii apropiiau cerul de pământ, mai iluminați pe măsură ce cădeau.

Se apropia cu fulgii iernii întâia despărțire a Oanei de Tudor, de când erau căsătoriți. Fiecare filă a calendarului știa că vine alta și încă alta care se apropie de

ziua plecării lui Tudor. Oana parcă devenea mai friguroasă, cu toate că focurile ardeau atât de îmbelșugat în marile sobe încât odăile erau luminate nu numai de ferestrele brumării ale fulgilor, dar și de ferestrele de aur ale focului. Mirosea a lemn de brad în toată casa. Un abur albăstrui plutea mereu somnoros prin încăperi: fumul de rășină de brad, aducând iernii din casă, vara pădurilor de brad.

În fiecare dimineață, Tudor și Oana făceau măcar două ceasuri de călărie. Oana se deprinsese în așa măsură cu Pui-de-Vânt încât putea și să viseze, călărindu-l, prin roiul îngeresc al fulgilor.

Intr'o dimineață, Tudor făcu un om de omăt.

Intr'altă zi încercă o săniuță. Dar omătul încă nu se așezase. Tumultul alb al fulgilor moșnegea în glumă aleia de stejari, fără să dea temeii de iarnă pământului. Un aer sprinten ca șampania, în care totul sclikea a surâs. Crengile căpătau musteți albe, acoperișurile, scufe, și Cuviosul Alfeu, pulberi de colivă pe barba lui roșcovană.

În aerul iernii, Tudor și Oana trăiau clipe de primăvară. Vrăbiile n'aveau astâmpăr. Se jucau în ninsoare, evocând chihotelile bățăilor cu perne. Ciorile încercau să aibă glas de bas în corul lor negru.

Ca să nu se întristeze, Oana se silea să

nu mai spue în gând „Pleacă Tudor”, ci „Vine Crăciunul”, trecând peste ultimile zile negre ale anului, sărindu-le spre cele numai roșii care aveau să-i adune pe toți la Vorniceni. De altfel, chiar plecarea lui Tudor era legată de sosirea lui Alec care însoțea în automobil pe Malvina și Miruna. Așa se hotărîse. În timpul procesului, domnii la București, iar doamnele la Vorniceni. Așa că Oana nu rămânea singură.

În ultima noapte totuși, Oana nu închise ochii. Ii părea rău că nu stăruise să plece cu Tudor la București. Gândul ei îl făcea răspunzător pe Doctorul-Cutremur. Dela el veneau zilele negre ale calendarului inimii. Mai c'ar fi dorit să piardă procesul, dacă Tudor n'ar fi fost la mijloc, interzicându-i sinceritatea pornirii vindicative.

Dreaptă, Oana!

Se scutura de mânie, dar nu și de melancolie. Ii venea să plângă la gândul că în noaptea următoare nu va mai auzi inima lui Tudor cu toată ființa ei, că viața de alături îi va lăsa doar un mal de vid, devenind o depărtare spre care va tânji mereu gândul, inima, glasul. „Manole, Manole, zidul rău mă strânge...” Cum vine bocetul în gura unei țărănci, așa venea tânguirea baladei în mintea ei, luându-i mereu somnul, lăsând-o să se zbuciume fără mișcare

— de teamă să nu-l deștepte pe Tudor —,
o noapte întregă.

— Bună dimineața, Oncuța.

Respiră ca după fugă, privindu-l, și 'ncepu
să plângă pentru toată noaptea.

*Huța-huța, huța-huța
Plânge dulcea mea Oncuța!
Iepurașii, cu lăbuța,
Spun lui Moș Crăciun: Fuguța
Iși încarcă iar căruța
Și aleargă la fătura
Care plânge ca prostuța
Huța-huța, huța-huța.*

— Tare-s proastă!

— Cine pleacă?

— Tudor!

— Cine vine?

— Tudor!

*Nici nu pleacă, nici nu vine!
Tudor e numai cu tine,
Oană, miere de albine,
Dimineață cu glicine,
Nici nu pleacă, nici nu vine!
Nici nu vine, nici nu pleacă!
Oana nu-i decât o leacă
Singură. Dar o să treacă.
Râsu 'ncepe, plânsul seacă.
Nici nu vine, nici nu pleacă!*

Către amiază sosi automobilul dela București, cu glasuri de-acolo, luându-l pe Tudor, lăsând pe Malvina și Miruna, și spornind la toate ferestrele tremurul mut al fulgilor care închideau Vornicenii în globul cu ninsori al iernii.

De-atunci, sufletul Oanei deveni o fereastră care aștepta lângă fulgi.

Malvina intră ca un copil la Vorniceni, vrând să știe tot, să vadă tot, să pipăe tot. Oana o instalează într'o odaie anume pregătită pentru ea și Alec, cu vedere spre munți. Bine înțeles, deîndată Madama Lența își găsi noul prag, devenind umbra Malvinei.

Miruna era de-acolo ca ivită dintr'un portret al sufrageriei Alcaz. Vechimea locului devenea fruct nou în tinereța ei armonioasă. Și ea se despărțise de Petruș, dar nu părea tristă. Vorbea uneori cu Oana despre Petruș ca despre cineva plecat în oraș cu treburi. Era un „acuși se'ntoarce" în calmul ei devotat. Dimineața o însoțea pe Oana la plimbare, descoperind împreună satul nins, Schitul Cuviosului Alfeu, aleia de stejari și maicuseamă ivirea munților pe pragul mănăstiresc al zării.

— Tare mi-s dragi! spunea ea, ca despre oei care au nume și loc în prietenia omului.

După ce se întorceau dela plimbare, ninse

și rumenite, începea gospodăria, căci mâ-nile Mirunei nu cunoșteau somnul decât în culcușul de noapte. „Vine Crăciunul” pentru Miruna nu însemna un popas al bucuriei, ci un drum cu amintire al mâ-nilor, pe care se înșirau cozonacii, turtele, răciturile de pasăre și de porc și celelalte belșuguri ale datinei.

Pe urma Mirunei, Oana deprinse drumul cămării — cu Madama Lența pe prag ca o cioară izgonită din cuib, — drumul bucătăriei — cu țiganul-bucătar spăimântat cu ploconeală ca un stareț la ivirea Mitropolitului —, și cu fetele Domniței adunate în prag ca la horă.

Dejunul îi aduna pe toți în solemna sufragerie a neamului Alcaz.

Bunicul era bătrân, dar zâmbitor și curtenitor. Bunica, sonor tânără în argintul părului, amintea — cu Lența la spate — zilele de glas ale Domniței. Iar mamele, preasprintene, Domnițe mai curând decât Doamne, una cu dimineață 'n păr și pe obraji, Oana-de-Aur, cealaltă cu rugină'n păr și'n ochi și cu lumină de lună în cumițenia obrazilor rotunzi.

După dejun luau cafeaua în salon, cafeaua preparată de Miruna, „stând la sfat”, cum spunea Andronic, însușindu-și-le pe toate; apoi, cu același ceremonial de înclinări adânci în fața fiecăreia, Andronic se

ducea la Domnița, fie în etacul ei, fie la mormântul ei, unde îl aștepta banca și Domnul.

Malvina se retrăgea în odaia ei, cu un roman palpitant, dar maicuseamă cu Madama Lența care se așeza pe-o pernă, la căpătâiul divanului, cu țigară, cărți slinoase și vorbe în stare să acopere toate hectarele moșiei până la Ceahlău.

Iar Oana și Miruna se duceau la o fereastră dinspre munți, unde iarna își desfăcea evantaliile ninsorii.

Acolo începea lâna.

Miruna adusese un paner plin cu lână: pentru al ei și pentru al Oanei.

Se vede că lâna, mai ales când ninge la fereastră, e pentru fete ca mirosul toporașilor în nara căprioarelor. Una câte una, cu îndrăzneță sfială, fetele Domniței se adunau pe covor, la fereastra mânilor cu fir de lână, aducând glasuri tinere în jurul nașterii hăinuțelor.

Oana și Miruna nu le alungau. Lâna pornea din mâni spre alte mâni, cu vorbe uneori, cu glasuri, cu mirări de floare și cu zâmbet înspre leagăn.

Totul se 'ndepărta, c'o aburire, spre un veac de mijloc, într'un castel de-atunci, unde femeile dela fereastră rămâneau cu ochii și cu lâna după cei plecați în zale, cu calul și cu lancea.

Iar seara, ziua se'ntorcea în timpul anului, căci telefonul zbârnâia. La pândă mai demult, Oana și Miruna se întreceau care s'ajungă mai dintâi.

— Petruș!

— Miruna!

— Tudor!

— Oana!

Și 'n toi de iarnă, săgetau prin spațiul tainei, rândunele.

CAP. IV.

Parcă fugeau ogari-fantomă pe întinderile ninse. Se stârnise viscol.

Intre obrajii apropiați și vorbele vecine, fulgii izbucneau ca scânteile, sclipind de ger.

— Nu ți-a înghețat nasul? o cercetă Miruna pe Oana, pipăindu-i-l cu mâna atunci scoasă din mănușa de lână.

Oana tresări cu zâmbet și trimise Mirunei aburul de argint al respirației.

— Păcat că nu-i Petruș să te vadă! Ești rumenă-rumenă!

Luptau din greu cu pâlpâirile de vânt. Omătul le intra în șoșoni. Dar n'ar fi renunțat la plimbarea zilnică pentru nimic în lume. Și una și alta își pregăteau obrajii pentru întoarcerea băeților. Miruna spunea:

— Hai ș'om pune fructe la fereastră!

Ferestrele acestor fructe coapte erau obrajii lor după plimbare.

În dreptul aleii de stejari, le răsări deodată înainte, de după un trunchi, cam împleticit și abea încheindu-se la palton, Mae-

strul Calistrat Troia. Se descoperi în fața lor cu gestul cavalerilor de pe vremea pa-nașului.

— Sublime Doamne...

— Bună dimineața, Maestre Troia.

Rezemat de un stejar, după efortul sa-lutului, le privea din vin cu măreață duio-șie.

— Compun un poem...

— Felicitările noastre, Maestre.

Auziră:

*Munții, oceanele, leii, tigrii și vulcanii,
Cerul și adâncurile, veacurile, clipele și anii
Vin asupra mea, din umbrele Sataniei...*

— Te lăsăm, Maestre, cu inspirația.

— Sublime Doamne...

Dar sughițul îi sări ca o broscuță de pe buze, cu un „lîc”, săltându-l după el.

— Pardon!

— Săracul Troia! îl compătimi c'un zâm-bet Oana, după ce-l lăsară în urmă.

În dreptul Schitului le întâmpină Cuviosul Alfeu.

— Săru' mâna, săru' mâna!

— Buna dimineața, Cuvioase, cum o mai duci?

— Dă, săru' mâna, când damigeana-i goală și icoanele se'ncruntă la Alfeu!

— Lasă, Cuvioase, om aprinde noi o candelă! vorbi Oana întocmai ca Duduș.

— Tare se mai bucură și damigeana la lumină!

— Și Fratele Ciubeică pe unde-i?

— Eei! se strășnici Alfeu în basul lui a-dânc, ca ciutura coborită în fântână. El îi cu omătul.

— Se joacă?

— Nu, săru' mâna. Curăță, că doar îi om în tătă firea, cât îl vezi mata de copil la chip. Și tare-i gospodar, sărăcuțu' de el! Toată trebușoara o face.

— Și Cuvioșia-ta?

— Credința! Credința! cântă repede Alfeu, plecând după damigeană.

— Știi cum îi numește Tudor? începu Oana, după ce-și reluară drumul. Menajeria! Râde de ei și cu ei, și-i iubește pe toți, protejându-i.

— Ii are dela Domnița, explică Miruna, scuturându-și capul de năvala fulgilor.

— Adevărat! Tu știi mai multe decât mine despre Coca Duduș! se miră Oana, surprinsă deodată, dar fără supărare.

O clipă, Nina Tomaș trecu printre ele, cu viscolul.

— Ce mai face? întrebă Oana, fără altă specificare.

— Avea un apartament la Carlton...

— A murit? tresări Oana, într'un ciudat amestec de bucurie și milă.

— A scăpat, bine-înțeles! zâmbi Miruna, ștergându-și cu dosul mânușii sprincenele albe. N'o văd deloc murind pe Nina!

— Nici eu! zâmbi Oana la fel. Dumnezeule, ce femei!

— Place! Fiecare bărbat de care are nevoie devine iubitul ei: cât ține nevoia. Am întâlnit-o pe stradă, după ce v'ați întors la Vorniceni. Se uita obraznic la mine, crezând c'am s'o evit. „Ce mai faci, Nina?“, am întrebat-o. „Bine mersi, verișoară!“, mi-a răspuns. „Mata?“ Știi, Oana, genul acesta de ironii e o adevărată pacoste a Ninei. Nu-i mulțumită că-i deșteaptă. E obsedată de ambiția de-a dovedi oricând că e mai deșteaptă decât cel cu care vorbește. Ea *trebuie* să fie deșteaptă și când își suflă nasul; fără pauză! M'a tratat foarte de sus, știi, condescendent, dar s'a ținut de mine ca umbra, punându-mă la curent cu „succesele ei“. Un băncher evreu, un fost ministru, un diplomat și după cutremur un avocat. E încântată de cutremurul care i-a dăruit apartamentul. Ziarele au scris despre ea. A dat chiar și un interview, în care a schițat mai multe teorii originale. „Devin vedetă bucureșteană, verișoară! Ai să mai auzi despre Nina Tomaș! Voi sunteți cloștele, eu sunt femeia marilor evenimente“. Am în-

trebat-o, fără supărare: „Nina, crezi tu că marile evenimente au nevoie de femei ca tine?” „Ce vrei să spui?”, s'a înțepat ea. „Vreau să spun că tu ai nevoie de bărbați, nu de evenimente, și că evenimentele au și ele nevoie de bărbați, nu de femei ca tine”.

— Ce ți-a răspuns?

— M'a măsurat din cap până'n picioare și a surâs. Vezi, Oana, Nina e unul dintre rarii oameni pe care surâsul îi slutește. Nu știu de ce! Nina e frumoasă. Dar n'are zâmbet. N'are cer. E putredă în trup adorabil, — săraca de ea!

Nina Tomaș se risipi, așa cum venise, pe câmpiile viscolite, laolaltă cu salturile translucide ale ogarilor-fantomă.

Oana și Miruna porniră iarăși, căci Nina le oprise o clipă înafara ogrăzii, cașicum evocarea ei numai la poartă își găsea locul.

— Ascultă, Oana, tu ai intrat vreodată la C. D.?

— Inchipuește-ți că nu. E chiar curios!

C. D.-ul le răsări în ochii întorși într'acolo, ca un pitic uitat în fundul unei grădini, în havuzul secat. Obloanele erau trase pe ferestre. Așa că pavilionul-năzbâtie al lui Coca Duduș nu mai avea ochi, ci numai un obraz de lemn vechi și o scufă țuguiață de omăt; adevărat Statu-Palmă-Barbă-Cot.

— Hai ș'om intra! propuse Fata Bunicilor.

— Ce-ar fi oare? șovăi Oana, tare ispitită de taina lui Coca Duduș, dar neștiind ce va spune Tudor.

— Ție nu-ți plac podurile cu vechituri?

— Cum să nu!

— Haidem atunci!

— N'am cheia.

— O descoperim noi la Madama Lența.

Numita era de planton la căpătâiul Malvinei, cu meterhaneaua vorbelor ei, în rochie de culoarea șerbetului de cireși amare.

— Madama Lența! Madama Lența! începură fetele Domniței, reluând chemarea Oanei și ducând-o în glasurile lor până la ușa Malvinei.

— Nechează după Lența! se fuduli Lența către Malvina, ducându-se să vadă ce-i.

— Madama Lența, poftim fuguța la Domnița Oana.

— Un instant, chère Madame! glăsui Lența către Malvina pe prag, punând hotar lingvistic între persoane distinse și slugi.

Oana și Miruna o așteptau afară, în hulahăria fulgilor.

— Cheia dela C. D., Madama Lența, ceru Oana, fără să-și poată stăpâni zâmbirea, căci Madama Lența, cu obrazul ei de cafea turcească, în rochia ca șerbetul de cireși amare, printre fulgii care deveneau imperinent albi în jurul ei, ar fi putut învia râsul și pe obrazul de os al morților. Hai, Len-

tuco! o îndemnă Oana, oarecum scuzându-și zâmbetul prin diminutivul acordat.

Madama Lența se buză posomorit, uitându-se la șmocul de chei dela brâu.

— Cheia dela C. D.! Dela C. D.! Eh! sa-raca Domnița! oftă ea, gata să-și caute babilista.

Dar se răsgândi.

— Zău c'o fi la prințișor! Cine știe unde zace zăhăită! Multe o fi știind el Lența! Da' dă!... Și trebuie să fie o mamă de frig! Brrr! Uite, mă ia cu junghi în spate, numai când mă gândesc! Și colb! Și gândaci! Și guzgani! Parcă-i simt pe subt fustă! 'Raca'n de mine și de mine! se oțări ea, plesnindu-se cu palma peste fruntea încrețită. Nu-i mai bine să stați la căldurică! Ia să vă facă Lența o cafeluță cu rom! Zău așa! Vine, pacatele mele, prințișorul, vă găsește gutunărite și ține-te, Lența! Nu mai încap de gura 'mnisale! Că de ce, Lenço, n'ai avut grijă de Domnițele mele? Stai, prințișorule! Că de ce, Lenço, le-ai lăsat să răcească? Da' nu m'auzi, prințișorul inimii mele? Că de ce, Lenço... Zău, haideți în casă...

Dar la spatele Lenței, Asineta le făcea semn cu o chee, îmbujorată la obraz, jucăușă la nări, drăcoasă la ochi.

— Bine, Madama Lența, conveni Oana, du-te mata și ne fă cafele.

După ce plecă Stareța Intunecimii răma-

seră numai dinții Asinetei în tumultul fulgilor. Râdea, cu obrazii ca cireșa, și sumanul pe umeri — jumătate țărăncă, jumătate drăcoaică — cu toate amintirile C. D.-ului în ochii ei și în cheia ridicată printre fulgi ca un semn zodiac.

Astfel, într'o zi de poveste-poveste că'nainte mult mai este, trei fete cucuete..

CAP. V.

Asineta.

Oana.

Fata Bunicilor.

Copilăria înainte.

Copilăria îndărat.

Fulgii.

— Doamne, Domnițelor! se opri deodată Asineta cu mânilor alipite, gata parcă să zboare din sumanul greu; să fi văzut 'neavoastră ce mai de-a forfotă și hai era în toată ograda când l-am mutat pe Coca Duduș! Parcă-l văd, iaca: c'o ghiciușcă'n mână, cu halatul Domniței noastre — Dumnezeu s'o ierte, saraca! — încălțat cu niște papuci vechi! Uite-așa ne mână! arătă ea suflând cu putere fulgii din dreptul buzelor. Și nu-i mai tăcea gura! Nouă istora ne spunea Cămilele Domniței! ce dihanii or mai fi ș'acelea! Și numai ce-l auzai: Unde mi-s izmenele? Și noi, una către alta: Unde-s izmenele lui Coca Duduș? Și unde se mânia Domnița din cerdac. „Huese munții de iz-

menele tale! Și unde se'ntorcea Coca Duduș: Da' ce-s bucium izmenele mele? Și pune-te pe râs, măi frate!...

Cum să nu râzi?

Râdeau tustrele: Oana, Miruna și Asineta, în tinereța lor ninsă.

Dar glasurile de-atunci nu mai erau, și marea glumă a fulgilor era numai tăcere și iar tăcere cum e gândul.

A fost odată ca niciodată, că dacă n'ar fi, nici nu s'ar povesti.

Căsuța din omăt și din „a fost odată” auzi apropiere de glasuri dinspre viață.

Urme de pași se iviră prin omăt, apropiindu-se de pragul părăsit.

O cioară, poate corb, vâsli a noapte, prin ninsoare, dând vestire de ridicare a tainei.

Asineta luptă mult timp cu cheia în broasca timpului oprit, sucind și mestecând ca pentru farmece, — căci s'au pierdut vorbele care să deschidă ușile copilăriei și să-i reaprindă lămpile.

* * *

Ușa se deschise pe un adânc de întuneric rece ca un beci, altfel înghețat decât argintul iernii dela spate.

Tustrele rămaseră pe prag, cu frica celor mici de întuneric, așteptând — și mai dihai decât în vorbele țigăncii Lența — un zbor

de lilioci, năvală de guzgani, sau alte'ntunecimi, bată-le Toaca.

Dar nu se întâmpla nimic decât bătaia inimilor, trei, pe pragul vechii adormiri.

— Cumplită întunecime! spuse Miruna, scăzându-și glasul până la șoaptă.

Asineta însă, se gândise la de toate. Avea și lumânare și chibrituri, chiar și cremene cu amnar.

Intrară, toate trei odată, cu trei umbre și lumina lumânării ridicată cât mai sus.

Pașii răsunau altfel în tăcerea anilor, pe pardoseala de cărămidă înghețată. Vântul avea acord de orgă în jurul casei de bârne.

— Asta-i sala de recepție, vorbi Asineta, recitând pompoasa formulă de odinioară a lui Coca Duduș. Aici dădea 'nealui mese la mosafiri. Să-l fi văzut, Domnițele mele dragi, cu steclă la ochi! bufni Asineta din toată inima, neputându-și stăpâni năvala râsului regăsit. Tare-i mai ducea pe toți de nas! N'ai mai văzut una ca aiasta! se minună ea ca la panoramă. Când o făcut sfeștania, nu mai încăpeai de-atâta omenire! O slujit chiar părintele Ilarion Vodă! întâri ea, cașicum cineva ar fi cutezat să-i pue cuvântul la îndoială. Numai lumânări aprinse! Intocmai ca la biserică! O minunăție, zău! Și după aceia ține-te c'abea începe! Oamenii din sat erau afară la masa lor. Doamne, ce i-o mai îndopat!

Niște sărmăluțe de porc să-ți lingi buzele, nu altă! Și vin ca din fântână, cu cofa: zău! Coca Duduș nu s'o lasat pân' ci nu i-o îmbatat pe toți. Nuntă în toată legea! Da' stai, că nu s'o isprăvit! Coca Duduș le-o făcut vorbire. Strașnic! Le-o spus câte și mai câte ca din carte. Și domnu' Calistrat s'o ridicat ș'o făcut vorbire, da' de pe țidulă. Parcă noi eram proaste să ne potrivim! Coca Duduș i-o pus vorbele pe țidulă! Calul! Măi, Calule! Așa-i spunea Coca Duduș. Da' cât era el de cal — pe atunci, adăugă Asineta, c'acuma s'o berghelit! — tot Coca Duduș ăl mâna. Să-i fi văzut, Domnițelor, pe tăți în jurul mesei, îți lua ochii, nu altă! Duduia Aida — unde-o mai fi? — te'ngheta de frumoasă ce era! Aici ședea, — o așeză glasul Asinetei și lumina lumânării pe scaunul de-atunci...

Dar scaunul era gol, colbăit, în ațe de paianjen.

— ...Intr'un cap a mesei ședea Domnița noastră — Dumnezeu s'o ierte — gătită și mândră ca o Impărăteasă. Tare-i mai creștea inima la Coca Duduș! Du-duș! Așa se strășnicea la 'nealui. Da' il topea din ochi de drag ce-i era! Aici ședea — Dumnezeu s'o ierte — o așeză glasul tânăr și lumina galbenă pe scaunul de-atunci.

Dar trupul de-atunci era țărână cași tran-dafirii.

— ...În capu' dimpotrivă stătea Măritul. Maica mē! Maica mē! Te lua cu frig în spate când te-apropiai. Eii, făcu Asineta, acuma s'o schimbat, parcă-i de niere! Da' să-l fi văzut atunci!

Căzu lumină și pe scaunul lui Andronic.

— ...Aici stătea Părintele Ilarion Vodă. Zău că nu s'o schimbat! Dacă-i sfânt! exclamă Asineta cu o candoare tot atât de albă ca și vechiul strai de lumină al bătrâneții venerabilului preot.

Frunza luminii înseamnă și locul celui de argint spre cer.

— ...Aici ședea Jupân Sami! îl trânti Asineta c'un fel de ciudă glumeață, ca pe un țuhal cu mangal. Aici ședea Calul...

Desgropată de glasul Asinetei și lumina lumânării, masa umbrelor plutea pe moarte, cuprinsă în prohodul tăcerii.

Dar trecutul acela creștea în Asineta ca zurgălăii unei sănii.

— ...Ș'apui să fi văzut, Domnițele mele dragi, ce s'o încins! O tocmit Căca Duduș pe scripcari și i-o pus să zică un cântecel de-a 'nealui! se sfii exclamația Asinetei, trăgând cu coada ochiului la scaunul lui Andronic.

Dar tot nu se lăsă Asineta.

„Ș'apoi ooofff!

Foaie verde țoi de țuică,

*Vede Moșu'n deal o puică,
Puica ca o acadea
Iară Moșul ghiuj sadea,
Ooofff!"*

Scaunele ascultau, grave, cântecul Asinetei, care odinioară, desprins de pe buza țiganilor, înourase pe unii, înseninând pe alții.

— ...D'apui fanfara dela Volovăț Unde-o 'nceput cioarele să cânte un „Deșteaptă-te, Române” de răsunau munții: târțai-târțai, bumbai-bumbai! Și unde s'o sculat Măritul de-o înghețat și băutura din pahare, și s'o tot dus cu duduia Aida, ca după raclă! Și după aceia o plecat și Domnița cu Madama Lența, da' nu ca Măritul! O dus-o Coca Duduș de-a brațeta, fâș-fâș-fâșșș, ia așa făcea rochia Domniței, și numai lumini de facle! Mai ceva ca de Paști! O minunăție! Și miroseau afară toți trandafirii. Parcă erau tocmiți! O murit saraca Domnița, Dumnezeu s'o ierte, că bună mai era cu inima. Huia de te surzea, da' inimă ca aceia nici la mămuca nu găsești... Și după aceia ține-te, măi Asineto! „Toarnă, Asineto!” Așa porunca Coca Duduș. Și eu toarnă și iar toarnă. Poruncă, dă! Fratele Ciubeică umplea paharul lui Alfeu. Doamne, Domnițelor, aista călugăr mai bine-l făcea Dumnezeu fântână! D'apui că și Troia! Maica mē,

maica mē! Da' să-l fi văzut 'nevoastră pe Jupân! L-o pus Coca Duduș să pupe mâna părintelui. „Sărută, Iudo!” Și săruta Jupân Fițig de-a prăpădul! După aceea l-o pus să latre. Ș'o latrat Jupânu de-ai fi gândit că niciodată nu i-o vorbit gura. Și după aceea l-o pus să moară și i-o făcut Alfeu cântare de mort! Doamne ferește! se bătu Asineta peste zâmbetul gurii. Și Coca Duduș nu mă slăbea: „Toarnă, Asineto!...”

Mai căzuse un trandafir galben din părul Asinetei în cupa lui Duduș, cules de beția lui Coca Duduș — Toarnă, Asineto — până când arsesse roșu pe gura Asinetei în întunericul casei pustii.

Dar Asineta, cu lumânarea ridicată galben ca și trandafirul, tăcu îmbujorată și iar tăcu, închisă pe taina trandafirului de-atunci, îndreptându-și lumânarea dinspre masa umbrelor spre scara de stejar, pe care mai dintâi urcară pașii de aur ai luminii, în ridicarea genelor.

— Haidem la cucurigu, Domnițelor, le pofți Asineta.

CAP. VI.

Urcară treptele, una câte una, spre cele de sus. Ațele de paianjen coborau atingeri de ceață în drumul frunților suitoare. Dar și sufletele treceau prin vama ațelor de paianjen, pipăite de vechime. Mirosea veșted a pod colbăit.

— Etacul lui Coca Duduș! vesti glasul Asinetei, intrând cu flacără în etacul unei nopți de vară.

Domnița, încântător tânără în strae demodate, cu mărgăritare la gâtul decoltat, le privea de de-asupra divanului, din rama de catifea roșie.

Zbură din ochii mari spre cea cu ochii rămași, un „Bună-dimineța, Domniță”, atât era de proaspătă în flacăra lumânării, peste somnul copilăriei lui Duduș.

Numai covoarele și șalurile plecaseră de-acolo, odată cu Duduș. Incolo toate erau: și ochiul mort al ceasului, într'o tăcere fără de tic-tac. O răsă de șiac — a Fratelui Tudor — atârna în cuer, roasă de molii, închizând în ruginiul ei soarele unui Ceahlău

de odinioară. Nici fesul nu lipsea, călugăresc, cel ce fusese clopotul unui zbucium pelerin.

Pe masa dela căpătâiul divanului, o lumânare într'un sfeșnic de bronz, o scrumelniță plină de mucuri de țigări, câteva cărți și un caet de licean pe care mâna lui Duduș scrisese caligrafic:

POESII

*O! ce dimineată, Doamnă, peste lume!
Râd în clipe fetele luminii
Sprinten curge. Bistrița în spume,
Fumurile duc în cer arinii.*

*Vine soarele dela cules sulfină,
Cântă în destine sonatine,
Zărire-s ca vinele pe tâmpla fină,
Sufletul e lemn de violine...*

Subt ochii Oanei — căci Miruna, mai la o parte, răsfoia un album cu fotografiile de ale Domniței —, izvora adolescența inimii lui Tudor. Oana nu știa decât sfârșitul acestei poezii. Soarele unei dimineți dela Vorniceni îi amintise lui Tudor, alături de Oana, versul rămas în urmă. Il chemase ca pe un mânz, arătându-i-l Oanei. Dar uitase strofele începutului, improvizând altele. Și iată că cele adevărate veneau singure în ochii Oanei.

*Iți mulțumesc adânc, pământ,
Că mi-ai dat viață să te-avânt.*

*Eram hâin, eram flămând.
Și iată-s înflorit și blând...*

Scrise cu creionul, slovele se aburiseră,
răsărind ca dintr'o depărtare.

*Ochii care te-au privit,
Doamnă dulce, care pleci.
Sunt găoace de culbeci
Cu osul strivit.*

*„A trecut în lung arcuș
Șirul de cocori.
Vei rămâne pentru ciori.
Bătrâne Duduș!”*

Pe-o filă nu era decât atât:

„Mi-am găsit inima în rouă”.

Dar jos de tot, subt spațiul gol, sclipea
o ghidușie:

„Intre două nu te plouă!”

Intoarse fila care foșni uscat.

„Mă'nalț spre Tine-Doamne.

Nu te-aplecii!

*Intind mâna spre Tine.
Dar tu treci.*

*Sunt singur cu săgeata.
Nu Te'ndurii!*

*Nu am decât lumina.
Tu mi-o furii!*

*Cocor fără de aripi
Și Tu cuib..."*

Chiar subt rima finală a ultimului vers, se înșirau într'un fel de picurare grafică, rime:

Cuib

Imbuib

*Buib (Ce-o fi și asta? Rimă!
Ce e rima? o boală a cuvintelor —
mărgăritar — descoperită de oame-
nii anormali!)*

Toate bătăile inimii adolescente erau în caetul din mâna Oanei. Madrigalul, lirisul, revolta, gluma, autopersiflarea. Senzația uniformei liceale era atât de prezentă încât Oana nu s'ar fi mirat dacă ar fi găsit pe degetele ei-pete de cerneală „Pélikan”, umede încă. Căci parfumul de toporași al

adolescenței are și gust de creion mestecat
în dinți, și miros de cerneală.

Dar iată că mai era ceva:

DOARME IAR MĂRIA SA.

*Doamna de mărgăritar
Cu cocorii dusu-s'a.
In palatul solitar
Doarme iar Măria Sa.*

*

*Vânt, munții se'ngreoaie
Cerul parcă spune că
Ce-a fost soare va fi ploae,
Frunzele se'ntunecă.*

*Parcă răsuna mai ieri
O Sheherazadă.
Astăzi, vânt de nicăeri
Trece prin ogradă.*

*Tot ce nu e și ce-a fost
Fum e și cenușă.
Dimineață fără rost
Du-te după ușă.*

*Mână, pentru ce înstruni
Cântece de țiteră?
Pe aleea de goruni
S'a scrumit o literă.*

*Ce cu aur începea
Luminată pagină.
Strânge-le opac, perdea,
C'afară-i paragină.*

*Inimă, parcă mai ieri
Te-ai ivit corabie
Cu alai de primăveri.
Astăzi: moartă sabie.*

*Stai ș'ascultă acest glas
Fără melodie.
Eri, spinare de Atlas.
Astăzi, păpădie.*

*Cine spune c'acest os
Scos din preistorie,
Ar fi fost un Făt-Frumos?
Stinge-te, memorie.*

*Nu mai vreau s'aud nimic:
Trâmbiță, nici clopote.
Vie ploae câte-un pic
Și-apoi, cu ropote.*

*Putrezească rând pe rând
Sprintenele fluere.
Numai vântul, șuerând
Apele să-și durue.*

Stingă-se în slava lor,

*Moarte, toate stelele.
In sicriul apelor
Să învie lelele.*

*Ducă-se'n pustiu de veci
Fragedul mirezmelor.
Și deschidă-se un beci
Cu puterea beznelor.*

*Cadă frântă în genunchi
Mândria pădurilor,
Trunchi alătura de trunchi,
Pe urma condurilor.*

*Până când din cerul vechi
S'or porni ninsorile
Și 'n tăcerea din urechi
S'or slei viorile.*

*Până când, de mucegai
Și aripa îngerilor
Se va risipi din Rai
Peste valea plângerilor.*

*

*Rândunica din altar
Cu cocorii dusu-s'a.
In palatul său amar.
Doarme iar Măria Sa.*

— Bună dimineața, Impărate! șopti Oana.

Miruna și Asineta așteptau semnul Oanei. Regăsindu-le, după răsfoirea caetului pus la loc, Oana porni cu ele spre alte descoperiri, după flacăra lumânării.

— Aici e feredeul lui Coca Duduș! răsună din nou glasul Asinetei, sătul de-atâta tăcere cu lumânare pentru alții. Să fi văzut 'neavoastră, Domnițelor, ce mai era cu scaldatul lui Coca Duduș! Vă-leu! Toate fetele Domniței — că ia să fi lipsit una! — îi caram apă clocotită cu căldările, tocmai dela bucătărie. Drum, nu șagă! Și vezi, fato, să nu te opărești! Și Coca Duduș nu ne slăbea din ochi dela fereastră! Numai odată-l vedeai că duce palmele la gură și începe să răcnească: „Dom-ni-țăăă!” dădu ea drumul glasului ca pentru afară. „Fac fetele răsol de tran-da-firi!” Foc se făcea Domnița când auzea — de unde! — că-i opărim mândreță de trandafiri! Și unde-o auzeai: „Du-dușșș, spală-te cu apă rece, că te jupoi de viu!” Da' 'nealui tot cu apă caldă se spala, că tare-i mai plăcea să vadă nuntă în jurul 'nisale! D'apui ce mai era până ce-i potriveam apa din căldură! Ba cu degetul o cerca, ba cu teremometru, și numai ce-o striga pe Madama Lența. „Madama Lența, fă bunătate și cearcă-mi baia”, o poftea 'nealui. „Adică vrei să mă opărești, prințisorule?” șuguiua 'neaei, vârînd în baia 'nealui un deget cum îi catranul. „Lențuco” îi

spunea 'nealui, „am să fac bae în cafea turcească!” „Iaca!” se făcea 'neai că nu pricepe, da' noi ne topeam de răs de negreața Madamei Lența care tare se mai mânia pe noi și ne alunga: „Nu vi-i rușine, păcătoaselor, să stați la...”, se rușină Asineta, ocolind cuvântul Lenței, „...prințișorului?”, complectă ea sprinten, după saltul peste glumeața vorbă. Eh! Timpuri! suspină Asineta după ele. Acuma, Domnițelor, să mai mergem în odaia turcească. Aiasta o ținea pentru musafiri. Spunea 'nealui, cu stecla'n ochi: „Domniță scumpă, mi s'o făcut poftă de haiabucuri!” „Lipsești din ochii mei!” se supăra Domnița, Dumnezeu s'o ierte! „Muia, Pușa, Meme, Mui...” Așa o ungea la inimă Coca Duduș! le explică Asineta, dându-le vorbe îngropate pe veci. „Domniță scumpă și adorată, fiul tău și-a făcut un haram”: Asta-i vorbă turcească, le lămuri Asineta vorba harem, involuntar români-zată. Da' Domnița foc se făcea: „Nu-ți dau voe, viperă, să necinstești casa părinților tăi! „Atunci plecl”. „Pleacă din ochii mei!” „La Cistambul mă duc”: tot o vorbă turcească, adăugă confidențial Asineta. „Du-te”. Și iaca aici venea Coca Duduș, le anunță Asineta, luminând faimoasa odae turcească, zisă și „haram”.

Intrară într'o încăpere cu pereții acoperiți cu tăblăli de aramă, iatagane și pistoale

vechi. De jur împrejur numai divane joase, puse cap la cap și în dreptul fiecăruia câte o măsuță orientală, încrustată cu sedef.

— Când îl apucau hachițiile aici dormea, începu Asineta. Atâta spunea: „Asineto, azi dorm în paturi!” Nu pricepeam eu cum așa, da' îi făceam patul în haram. Ei, și iac' așa! ofta Asineta, după ce-și golise sacul, îmbătrânind a ducă.

— Dar mai este o odaie în care n'am intrat! exclamă Miruna care nu uita nimic.

Asineta ridică din umeri, luminând cu fereală parcă ușa închisă.

— Domnițele mele dragi, vorbi ea aplecându-se, cu glas scăzut; acolo n'o intrat nimeni. „Măi Cămilelor”, ne-o spus Coca Duduș, „cine intră acolo rămâne fără cap! Ați priceput? Cade un cuțit meșterit de mine și vă taie capul!” Și iaca n'am intrat! oftă Asineta ca orice femeie a lui Barbă-Albastră înainte de-a trece pragul oprit.

— Dă-mi lumânarea, hotărî Oana.

Asineta rămase dincolo de pragul vechii porunci.

Oana și Miruna intrară una după alta în tainița copilăriei lui Duduș.

CAP. VII.

Urși de pâslă, chiori; maimuțe, unele fără brațe, altele fără cap, altele fără coadă; căprioare rămase cu trei și chiar numai cu două picioare; cai cu tălpi de lemn, cam jupuiți, cu ochii scoși, fără de coame, fără scări; păpuși infirme; pui de găină galbeni ca niște caise cu lăbuțe de sârmă; soldați de plumb, întorși dela război; trenuri de tinichea deraiate cu gară cu tot; pești de celuloid, tare spintecați; o lanternă magică, diabolouri sparte, cuburi de construit, un circ cu sonerie, un scrânciob cu un leu și un crocodil, o menajerie, o flotă rămasă într'un lighean ruginit, o vioară cu strune de sfoară, globul pământului într'un picior, cu ochi, barbă și musteți de batjocură; o Stea de Crăciun încețoșată de ațe de paianjen, mai multe săniuțe, un ham cu zurgalăi—Hii, căluț la Rădăuț—, patine cu roțițe, rachete de tenis, cu strunele rupte și hâite, o pușcă Eureka, teancuri de zmee sparte, bombițe, arșice, popici, călugărași de afumat, o cutie plină de bumbi, un ghioc cu vâjâială marină,

un glob de cristal, abțibilduri, un bloc zoologic, un teatru de păpuși, o cutie de boscar, o carapace de broască țestoasă, un dinte de elefant, o copită, un picior de epure, un șmoc de pene de păun cu luciul mort, cutii cu penițe de tot felul, cioburi de oglinzi cu harap, ulcele cu broscuțe de celuloid și cațifea, iarbă artificială pentru turme de carton, o girafă cu cap de melc, trâmbițe de tot felul, bice; măști cu rânjet african, cu musteți chinezești, cu rât de porc și coarne de bou; un titirez în care adormise gemătul metalic; sicriul unui joc de croquet; bucătărie de păpuși; mănuși de box, catalige, o colecție de praștii, unele de metal cu mâner de piele, altele de lemn cojit; o darabană spartă, curele, hamuri, scări, zgărzi cu zurgalăi, săbii de tinichea ruginită, haine de carnaval, între care un costum de August-cel-Prost; un pupitru și o bancă, amândouă acoperite cu inscripții, fie săpate cu cuțitașul în lemn, fie cu cerneală:

„Mademoiselle Boulan! Ha!

Miss Gerty Prescott! Ha!

Mână de fier! Ha!

Maestrul Calistrat Troia! Ha! Ha! Ha!

Duduș!

Duduș!

Duduș!

Victor Hugo! Ha!
Calul! Tinca Balaban! Ni-ha-ha!

...O bufniță împăiată, o veveriță, o vulpe, lădițe pline și goale, cutii de zahăr cubic umplute cu abecedare și cărți din clasele primare, fioros mângălite, un caet de poezii de-ale Maestrului Troia...

Azilul de Bătrâneță al jucăriilor avea oașpeți. Tot ce-adusese Moș Crăciun, Tătuța și Domnița, era acolo, dintâi învins de zurba copilăriei lui Duduș, apoi adunat, păstrat și adus la loc ferit.

Un urs se numea Gu.

O maimuță, Șu.

Iar capra, Hi.

— Pinge!

Numai Gu, Hi, Șu, știau astfel de taine ale cumplitului adolescent.

Ardea o lumânare pentru moartea jucăriilor.

Dar iată că, iată că, mări, un zâmbet nemărturisit obrazului, îndreptă ochii Oanei spre ai Mirunei și pe-ai Mirunei spre ai Oanei. Căci ningeă afară spre Crăciunul Bethleemului, și 'n fața jucăriilor uitate, doi feți-logofeți, nepământenii dădură gând la două tinere Domnițe.

Copilăria nu moare; mereu începe.

— Oana, uită-te!

Tot ochiul Mirunei descoperi panerul cu cărți.

Oana lumina, iar Fata Bunicilor scotea din colb vechile steaguri ale copilăriei: Robinson Crusoe, Harap Alb, Cavalerul Morilor de Vânt, Genoveva de Brabant, Albă ca Zăpada, Scufița Roșie, Cuore, Gulliver, Barbara Ubrie, Poveștile lui Ispirescu, ale Fraților Grimm, Jules Verne...

Umbrele lor — Robinson, Gulliver, Scufița — treceau pe un părete luminat de flacără gălbue, căci nu veneau din carte numai, ci de-a dreptul din copilărie, cu toți Impărații Albi, cu Făt Frumos, Ileana Cosânzeana, urieșii și piticii, vulpile și urșii, cu furnica năzdrăvană, cu Ivan Turbincă și cu toți asemenea. Căci alaiul lor dacă e fără viață e și fără moarte, mai presus de om, împrejmuiindu-l dinspre Dumnezeu.

— Oncuța, tu mai ții minte poveștile?

— Da și nu...

— Trebuie să le învățăm din nou, zâmbi Miruna, adunându-le cu grijă în paner, ca pe niște mari fluturi de noapte, adormiți.

— Da-da, trebuie să le învățăm din nou, încuviință Oana. Or să ne ceară povești.

— Luăm cu noi panerul, hotărî Miruna, apucându-l.

— Ce-aveți acolo, Domnițelor? le întâmpină uitata Asinetă.

— Cuțitul care taie limba celui care 'n-

treabă ne 'ntrebat! se strășnici glumeț Mi-
runa, ieșind din încăperea tainelor aflate.

Nu bănuiau ce le așteaptă.

C. D.-ul lui Duduș găsisese ceasul învierii.
Zburase veste în toată curtea Vornicenilor.

Andronic stătea ca un bunic de alb, sus, la
fereastra altui Andronic: de-odinioară. Mult
îl supăraseră casa lui Duduș, în anii ei. Acuma
însă ușa ei din nou deschisă, îl umplea de
viitor. Ca Moș Crăciun, se uita la jucăria
nepotului, așteptându-i mâna mică înspre
albă barba lui, vecină cu ninsoarea.

Zburase din C. D. copilăria și pe fața lui
Andronic Ceaure Alcaz.

Dar și toate fetele Domniței se adunaseră
în fața C. D.-ului. Nu îndrăzneau să intre,
nepoftite, dar nici nu le lăsa inima să plece.
Stăteau în ninsoare, cu obraji proaspeți și
gene fulguite, într'o veselie de Florii.

„Sculați, sculați, boeri mari,
Florile dalbe...”

Așa cădea ninsoarea în ochii tuturor.

Putea să iasă și Domnița în cerdac să
vadă mare ce minunea Ta.

Dar veni Madama Lența și o văzu și pe
Domnița și pe Coca Duduș și pe toate câte
nu mai erau, în fulgii — fulgii ce cădeau de
pretutindeni, cu lumini și aripi, cu sifel
și cu mărgăritar, în îndulcirea Raiului des-
chis.

Domnița era la o fereastră a Cerului.

Moș Crăciun era la fereastra lui Andronic.
Fetele Domniței, cu obraji de îngeri ai
vestirii, așteptau...

Iar pe prag, trei fete cucuete...

„Sculați, sculați, boeri mari,
Florile dalbe!...

CAP. VIII.

Parcă se revărsau apele vesele ale unui torent în curgerea solemnă a unui fluviu.

Se întâmpla ceva care schimba ritmul Vornicenilor, ca pe vremea lui Coca Duduș, deși Tudor era plecat.

Oana și Miruna făceau mare grijitură la C. D. Focuri vajnice ardeau în sobele curățite, după ce Buzdughină devenise hornar.

— Ai găsit-o? îl întrebau fetele de jos, bătându-l cu omăt.

— Pe cine să gădesc, măi nebunelor? le răfăuia el de pe acoperiș, cu fața înegrită.

— Pe madama Lența! râdeau fetele arătând spre fața lui acoperită de funingină.

Fumul C. D.-ului întâlnea fulgii și se lupta cu viscolul ca un Făt Frumos al fumurilor.

Toate fetele Domniței erau acolo, cu tulpane pe cap, mături și petici în „toate mâinile“ — așa glumise Oana, dându-le vorbă ca dela Duduș — și veselie de clacă. Huiiau Vornicienii!

Madama Lența abea mai „dovedea“, îm-

părțindu-și vorbele între C. D. și Malvina. C'o subă pe umeri, care-o înneca, și o căciulă țuguiată, care vroia s'o înghită, Madama Lența forfotea de colo-colo, gândindu-se la C. D. când era cu Malvina și la Malvina, când era la C. D.

— Merde!

— Aflase până și vinul Maestrului Troia de năstrușnica nemaipomenită întâmplare. Era un „Mă Duduș!“ în expresia feții lui Iși luă deci paltonul pe umeri, încumetându-se până la drăcia-dracului-de-treabă!

— Domnițelor! Domnițelor! Vine Maestrul Troia! vestiră fetele care aveau și mâni, dar maicuseamă ochi pentru cele de-afară.

— Bine-ai venit, Maestre, îl întâmpină Oana, oferindu-i un scaun.

— Sublimă Doamnă, se înclină Maestrul, așa ceva merită o odă.

— Fă-o, Maestre, îl îndemnă Oana cu mătura din mână.

— Sublimă Doamnă, vorba auzită e un înalt ordin pentru Poet. Eu, sublimă Doamnă, am cultul femeii...

Se născu mare zvoană de răs pe buza fetelor care știau multe.

Maestrul le măsură ca pe niște simple muște de cal, continuând:

— Nu aparțin acestei epoci vulgare! arătă el spre cele cu fustă. M'am format

la școala sublimului Horațiu: „Vides ut alta stet nivae candidum...“; și la școala sublimului Victor!..

— Maestre Troia, interveni Miruna, căutând s'o scape pe Oana de discursul sublimului Calistrat; mata ești un distins intelectual. Fii bun și scutură „nobilul colb al cărților“, cum spune, mi se pare..

— Anatole France, distinsă Doamnă, acceptă sublimul. Pot să vă recit tot raftul Anatole France. „Hamilcar, roi somnolent de la...“

— Altădată, Maestre, ai să ne încânți cu recitări. Acuma toți facem treabă.

Intră deci și Maestrul în bairamul gospodăriei.

* * *

Dar iată că alt urs, și mai din bârlog, se ivi cu mormăit: Alfeu.

— Ce-mi văzură ochii, mielușelelor? Fum la C. D.!

— Lasă, Cuvioase, îl luă la rost Asineta, că alde mătăluță vede fum și cu ochii închiși!

— Fum de tămâe! glăsui Alfeu, bas.

— Ba de vin! îi ținu isonul Asineta, so-pran.

Și corul răsetelor răsună c'un fel de „Doamne, miluește“.

— Ce faci, Cuvioase? îl luă în primire Miruna. Nu lași fetele să facă treabă! Ia poftim și mata!

— Să-l chem mai bine pe Ciubeică, sǎru' mâna, că el e mai iscusit la treaba mânilor.

— Ba rămâi mata, cuvioase, că ești mai bărbat, și le mai dai inimă fetelor!

— Să fac o cântare!

— Când om ajunge la odihnă ni-i face și cântare. Hai, Cuvioase, ia împinge masa, că doar ești un munte de om!

— Zău că-i bună de Stareță! zâmbi Alfeu, după ce se 'ndepărtă urechea Mirunei.

— Ai intrat la stăpân, părințele! îl împunseră fetele, că de când te-o lasat Coca Duduș...

— Cum m'o lasat, măi mânzoacelor?

— D'apui cum să nu te lese, că la cai îl are pe domnul caporal Buzdughină, și la magar te-ar pune, da' n'are!

— Aveți voi urechi, în schimb, pentru ce n'o fi având Coca Duduș!

— Ia seama la urechi, părințele, c'acusi o chemăm pe Coana Stareță!

— Trăncăniți, fetelor! Se cunoaște că nu-i Madama Lența la...

— La ce, Madama Lența? o ațâtară fetele să-și lepede vorba scumpă.

— Știți voi, că altăceva nu-i de capul vostru!

— Bună vorbă, Madama Lența! încuviință Alfeu, împingând un dulap.

— Hop și dumneata, Călugăre! tresări Madama Lența, văzându-l cât dulapul — dar cu barbă — de după dulap. Ai crezut că-i chivniță ș'ai intrat!

— Săru' mâna, Coană Lenço!

— Măi Călugăre, nu mă cuconi tu pe mine în șagă, că mă cuconesc eu singură prin științele mele! se făli ea, devenind parcă deodată statuia arsă a Madamei Lența, c'o strună de gușă subt bărbie.

— Nu zic! zbârnâi Alfeu. Toate le știe Madama Lența! Eh! oftă el a năduf, dac'ar ști și damigeana lui Alfeu câte-o uitat Madama Lența, vadră cu vin ar fi sărăcuța!

— Madama Lența, se ivi iar Miruna pe scară, ia fă și mata o treabă. Adu-ne un ceainic cu apă clocotită și tot ce trebuie pentru ceai. O iei și pe Asineta, să-ți ajute la adus. Hai, Madama Lența, hai, că ni s'a făcut foame! Nu-i așa, fetelor?

— Așa-i! Așa-i! încuviințară ele.

-- Ceai! exclamă Alfeu, cu un bas vrednic de vorba „iad“.

— Știe Madama Lența, zâmbi Miruna, să umple cu ce trebuie paharul fiecăruia..

Se desfăcu un zâmbet cum se deschide un altar, în făptura lui Alfeu.

Dar Miruna continuă:

— Pentru Cuvios lapte, Madama Lența!

— Iadul mă 'nghite! zbârnâi Alfeu.

— Te scoate damigoana, Cuvioase! îl drese
Asineta.

— Te-audă Cutremurul! o bine-cuvântă
Alfeu.

CAP. IX.

Dar iată că prin fumul fulgilor venea și Conășelu, grădinarul.

Mereu aplecat asupra trandafirilor, Tudor Conășelu era adus de spate, cași moșnegii care-și poartă Caterinca la ferestrele boerilor. După el venea Țugui, cățelul gros ca un purcel, cu coadă bârligată și tăcut ca un motan bătrân.

Deprins numai cu trandafiri, Conășelu parcă îi avea mereu în față, chiar și iarna, când nu-i mai păstra decât în gând, chipul lor acoperindu-i fața omului, dându-i lui mai mult tăcere înspre floare decât vorbă dinspre om. N'avea decât luleaua, pe Țugui și trandafiri. Nici muere, nici copil. Poate că trandafirii lui aveau și nume, numai de el știut, căci dacă cineva îl întreba: „Ce faci acolo, Moș Conășelu?“, răspundea: „Ia stau la sfat“. „Cu cine?“ Degetul lui Conășelu arăta spre unul — galben, roș sau alb —. „D'apui aiștia grăesc?“, îl necăjea acela. „D'apui dă! Cine ascultă numai cu urechea, nici pe Dumnezeu nu-L

aude!“, spunea Conășelu care devenise, după moartea Domniței, grădinarul lui Andronic, învățându-l și pe el să „stea la sfat cu trandafirii și cu steaua“.

Venea Conășelu cu luleaua și Țugui, prin satul nins al trandafirilor. Nimeni nu-i mai vedea de-atât omăt și fulgi. Dar Conășelu îi știa pe toți cum stau după fereastră cu obrazul viitoarei primăveri, și gândul lui cu ei era, — dar și cu altceva. Căci la ferestrele căsuței lui Duduș parcă 'ncepuse desgropatul trandafirilor. Se ridica de-asupra casei fum, venea de-acolo zvon de glasuri, răsăreau obraji cu bucurie, ș'uneori se'mbujorau ferestrele de pălălaia lomnelor din sobă.

— Iaca și Moș Conășelu!

— Ce-i cu voi, măi fetelor?

— Trebăluim!

— Da' ce s'o fi întâmplat?

Fetele ridicară din umeri. Trebăluiau, ce-i drept, dar nu știau de ce anume.

— Mata nu știi, Moș Conășelu, așa e la C. D.!

Moș Conășelu intrase singur. Țugui se adunase la călcâiul ultimului pas de-afară, așteptând cuminte vârful celui dintâi pas din casă.

Pufăia Moșul luleaua, adunându-se în gândul lui deprins numai cu îngropatul și cu desgropatul trandafirilor. Până când din

zâmbet parcă, nu din gură, fumul se'nălță cu voioșie.

Știa acuma Moșul taina Oanei, taina casei desgropate. S'apropia de primăvară noul trandafir al neamului Alcaz.

* * *

Cizmele lui Ilie-vezeteul duduiră, lepădând cu tunet de potcoavă grămădirea de omăt.

— Moș Ilie, botforii ca botforii! Da' scutură mustețile că tare ne mai umpli casa! îl luară fetele în primire.

Căci pe musteața lui Ilie și rândunelele s'ar fi putut lăsa din zbor, cași pe sârmele de telegraf.

— Nu vă dă pace musteața lui Ilie! și-o lungi Ilie din două părți deodată, înfoidu-și-o prelung.

— Nu-i cam albă, Moș Ilie?

— 'Mdă! Multe iepe o'nhamat el Ilie cu musteața lui!

Fetele Domniței nechezară — ni-ha-ha-ha-ha, ni-ha-ha-ha-ha! — frământând pardo-seala cu picioarele.

— Ce-ați pățit? răsări pe scară glasul Mirunei și apoi și obrazul ei aplecat peste balustradă.

— Nu ne lasă 'n pace Moș Ilie-Zmeul-Iepelor!

— Săru' mâna, duduită! se ploconi Ilie.

— Săru' mâna, duduie! ridică Moș Conășelu ochi spre obrazul ei.

— Oana! o strigă Miruna. Ia uită-te jos: Arca lui Noe! isprăvi că în șoaptă la urechea Oanei, gădilând-o cu suflarea.

— Trebuie să le dăm rachiu, hotări Oana, înlocuindu-l pe Tudor. E zi mare și pentru ei. Tomișo!

Tomișta Ochi-Albi avea ochi verzi — ca Aida — dar privea încrucișat: c'un ochi la făină și altul la slănină, cum spune vorba veche. Celelalte fete spuneau despre ea: c'un ochi la Ion și cu altul la Dănilă.

— Tomișo, du-te fuguța, — începu Oana care deprindea vorbele Moldovei; du-te la Madama Lența și spune-i să aducă dela camară o sticlă de rachiu, pâne albă și pastramă. Te-ai întors? Și pahare, Tomișo, răsună glasul Oanei după călcăile ei.

Vorba „pahare“ căzu de pe scară spre cei de jos, cu sticla după ea, căci nimeni dintre cei cu musteți nu se mai grăbi să plece dintre fuste.

Dar mai venise încă unul, rămas sfios la ușă, printre fulgi, alături de coada lui Țuguie chiar Fratele Ciubeică, obrăjor de inger, mâni de gospodină care mulge vaca, privire cuvioasă, gușă galeșă. Ca mânzul după iapă, așa era micul Ciubeică după marele Alfeu.

Stătu el cât stătu în frig ca'n rugăciune,

cu smerenie și așteptare, dar văzând omăt ca un îndemn spre cele albe dintr'un sat, își sumecă el poalele, își răsuci largile mâneci și 'ncepu să nască, fără de păcat, făt-logofăt ce-i zice Omul-de-Omăt, la început cât damigeana lui Alfeu, ș'apoi aproape cât și Cuviosul, dar cu fălci de lună plină.

Iar dinspre Curte, cu Madama Lența 'n frunte, s'apropia alaiul marelui ospăț.

— Fete-hăi, le vesti Asineta intrând mai încărcată ca măgarul, n'ați văzut voi ce flăcău mândru v'așteaptă?: Ia 'n!...

— Unde, măi Asineto? întrebară ele cu prepus, simțind că-i șagă, dar mai știi!

— La ușă.

Ca din cuib, capete răsăriră, nas în nas cu Omul-de-Omăt și cu sfiala rușinată înspre trandafir a Fratelui Ciubeică.

Intr'o clipă, casa se goli de vrăbii, iar omătul se umplu. Zburau mingi albe, vorbe, chiote și râsete, nuntindu-l pe flăcăul iernii.

Ciubeică Fratele stătea ca născătoarea, fără de prihană, între fulgi și fete, între bulgări de omăt și glume zghihuite.

Până când Miruna puse capăt, poruncind de sus, dela fereastra cu Crăciun:

— Ajunge!

— De unde-mi răsăriși, Ciubeică? il întâmpină Alfeu.

— Dela Schit, Cuvioase, răspunse el dintre fustele fetelor care-l însoțeau cu tămbălău.

— Ai adus-o?

Ciubeică făcu numai din gene semn că „da“, plecându-le pe vorba damigeană.

— Acuma, hotări Miruna, toți cei care-au făcut treabă se așează la masă.

Numai Ciubeică rămase de izbeliște, necutezând.

— Așază-te, Călugărașule! îi porunci Miruna.

Se așează deci și Ciubeică pe o margine de scaun în jurul lungei mese croită de Duduș pentru ospăț și șotii.

Arca lui Noe ospăta în jurul mesei.

CAP. X.

Oana și Miruna își beau ceaiul, așezate pe marginea unei trepte, legate cu tulpan de gospodină, foarte îmbujorate și de cele de-afară, ale iernii, și de cele din casă, ale focului.

Madama Lența prezida în capul mesei, stând la locul de odinioară al Domniței.

Oana făcu semn Mirunei, ridicându-se cu paharul de ceai în mână. Miruna o urmă sus, în etacul lui Coca Duduș, lăsând ospățului deplină libertate. Toate încăperile înviaseră. Aerul iernii intrase proaspăt, aducând tinereță de primăvară în casa sobelor aprinse. Podelele miroseau a ceară. Râdeau odăile din nou, limpezite, primenite, împodobite. În odaia jucăriilor nu intrase decât Oana și Miruna, căci nu oricine poate pune mâna pe ce-a adus odinioară Moș Crăciun. Plecase colbul jucăriilor stricate și desimile paianjenului. Picurase strop de primăvară.

— Pinge?

— Nu mai pingea, Gu, Hi, Șu!

Jos, glasurile se 'ncingeau la masa umbrelor.

— Fraților, vorbi Alfeu, săltându-se în scaun; n'am auzit vorba rachiului.

— Care-i aceia, Călugăre? îl străpunse Lența.

— Fraților, vorbi Alfeu, săltându-se în glas de Mitropolie.

Răsună în cor: „Trăiască Coca Duduș!“

Apoi alt glas, al Asnetei, trâmbiță:

— Trăiască Domnițele noastre!

Iar corul, cu Alfeu și Troia printre vrăbii: „Trăiască Domnițele noastre!“

Vorbele rachiului! Căci „trăiască“ nu-i vorbă de ceai, chiar între fete. Madama Lența venise cu vorba Oanei — sticla — în coșul ei: cu sticle. Așa că era de unde, pentru unul ca Alfeu — fântâna — pentru unul ca Troia — calul — și chiar pentru una ca Madama Lența: colac peste pupăză.

Focul ardea în soba mare cu-atâta destoinicie încât treptat cojoacele se topiră de pe umeri, lăsându-i pe oameni să le fie bine la flacăra rachiului și la lumina vinului. Se desfăcu buza a cântec. Numai țiganii mai lipseau, cu îndrăcită struna lor.

Adică mai lipseau și altele: în zarea gândului. Mijeau pe-acolo, ca din abur, o Domniță cu glas strașnic și cu inimă la fel, un Coca Duduș mai dihai în faptă decât Domnița în glas, un ospăț de odinioară,

când cu sfeștania casei, un chiolhan care nu se mai află, parcă-parcă și un Jupân Sami, pecetulit la pământ de pictorul Maestrului Troia, preotul Ilarion Vodă, țigani delavolovăț...

Dar cine să nu uite și de oftat când rachiul curge, cu foc în sobă, cu fete în geană și iarna numai la fereastra boerească...

Astfel erau, cu Madama Lența strâmbă înspre Troia, și zburliți de glasuri, când deodată parcă se 'ntâlniră ochi în ochi cu chiar Cutremurul.

Intrase, fără să-l audă nimeni, înalt, cu șuba ninsă cași barba, Andronic.

Toți săltară în picioare, amuțind.

Andronic cuprinse masa umbrelor cu o privire și întinzând brațul, cu o mișcare preotească, le făcu semn să se așeze. Il ascultară, dar plutiră deodată se un sloi de ghiață.

Pașii lui Andronic răsunau pe scară.

Miruna isprăvea singură „haramul“ odăii turcești. In etacul lui Duduș nu era decât Oana, cu caetul de versuri, la gura sobei. Acolo o găsi Andronic.

Ii sărută mâna, ca de obicei, înclinându-se adânc.

— Iți mulțumesc, Oana!

— Știi, Tătuță, ideia e a Mirunei.

— Nu! clătină în cap Andronic, c'un

paenjeniş de zâmbet; îți mulțumesc pentru altăceva...

Sprincenele Oanei se ridicară întrebător.

Ca niciodată, mâna lui Andronic îi desmierdă părul de aur.

— Știu. Mi-a spus Tudor. Am să fiu bun.

Și nu se auzea decât focul din sobă și suspinul de frunziș ceresc al fulgilor pe la ferestre.

Cei de jos stăteau ca într'o casă încleștată de lavă, cu urechea la pândă, cu capetele răsucite spre scara lui Andronic.

Din nou pașii lui Andronic răsunară în tăcerea casei. Cobora pe scară, apărând, treaptă cu treaptă, dela picioare înspre barbă.

Crescu spre ei. Dar nu trecu, ci se opri — mări! — chiar în capul mesei, față 'n față cu Madama Lența care sta în capul celălalt.

— Dați-mi și mie un rachiu.

Ii dădură și umplură paharul, ca în vis.

— În sănătatea voastră. Să trăiți, oameni buni.

După ce plecă, trecură mulți fulgi pe la ferestre până când glasul lui Alfeu tună ca al furtunilor de munte:

— Trăiască Măritul!

Și corul răspunse ca un chiot al văilor:

— Trăiască Măritul!

Omul cunoaște o fericire al cărei nume l-a cam uitat; numele ei e osteneala. Cel care-i ostenit după deplinătatea unei munci, la ceasul lămpilor, într'un fotoliu în care se întinde fiindcă nu mai poate, e fericit în trup, cu sufletul lăsat în voe ca o vâslă.

La fereastra lânei și la ceasul lămpii, Oana și Miruna erau atât de ostenite după o amiază întreagă de grijitură încât mânilor uitaseră de lâna care le aștepta în paneraș. Stăteau ca două bunice, cu măr în loc de zbârcituri și tare nu cu ochelari.

Se cuibărise și un alt paner alături de al lânei, tot jos pe covor, în dâra jarului din sobă, dar încă nu-i sunase ceasul. Ca și al lânei, aștepta.

Ningea mereu.

Tic-tac, tic-tac, — spunea un ceas de pe părete, singur ascultându-se, așa cum li se'ntâmplă lor în toate casele bătrâne, când copiii nu-s acasă.

Venea Tudor! Venea Petruș! Venea Crăciunul!

Nu gânduri! Simple exclamații ale inimii.

Totul era cu lene: lâna, iarna, focul, mâna și tic-tac-ul. Chiar și genele.

Poate că dacă n'ar fi așteptat, știind că vine-vine-vine, soneria telefonului cu glasuri dela București, și Oana și Miruna ar fi

adormit un pic, cu toate că nu mai era decât puțin până la ceasul mesei.

Dar tot în somn erau, nu 'ntunericul, în transparența somnului, văzându-le pe toate cele ș'auzindu-le ca printr'o apă limpede.

Astfel simțiră apropierea fetelor Domniței. Ușa se deschise fără zgomot, ca la ceasul lămpilor, și una câte una, după Asineta, fetele intrară, apropiindu-se de locul și fereastra lânei.

Jarul din sobă, harbuzește roșu, parcă zăngăni de-atât belșug, cu o ușoară reșărsare de scânteii, încins de răs buftac.

Nu s'auzea decât tict-tacul, cu toate că intraseră atâtea fete. Așteptau. Ce? Nu știau nici ele, căci lâna adormise motănește la picioarele Domnițelor. Dar ele, chiar după o zi ca asta, nu uitau firul de lână care albește'n gândul fetei spre femee și spre prunc.

Cum nimenea nu le gonea, deși nici nimenea nu le chemase, se așezară una câte una pe covor, lângă fotolii, luminate de bujorii jarului.

— Trai, nineacă! le-ar fi spus Domnița. Viermii de mătase tot mai fac o trebușoară...

Ele nu făceau nimic: nici bine și nici rău. Stăteau după o zi de glumă'n muncă într'un fel de somn în glumă, dar cumiști ca'n serile de Denii. Parcă le venea să toarcă după felul pisicesc. Zâmbirea la căl-

dură, neivită pe obraji, e ca și torsul mățelor.

Tic-tac, tic-tac, — spunea cel din părete, dând un vechi îndemn.

Dacă și greerul de iarnă ar fi fost pe-acolo, ar fi spus și el cu scripca : ti-cri, cri-ti !

Fulgii suflau șoapte la ferestre.

Lampa aștepta subt globul ei, ținând în mâna ei de noapte măr de aur.

Până când ceasul sună, neauzit decât de-o mână care se înfinse înspre coșul nou venit alături de al lânei. O carte se deschise, la 'ntâmplare.

Și un glas, al Oanei, începu încetișor, subt păr de aur și subt ochi albaștri:

— A fost odată ca niciodată, că dacă n'ar fi nici nu s'ar povesti. A fost un Impărat și o Impărăteasă...

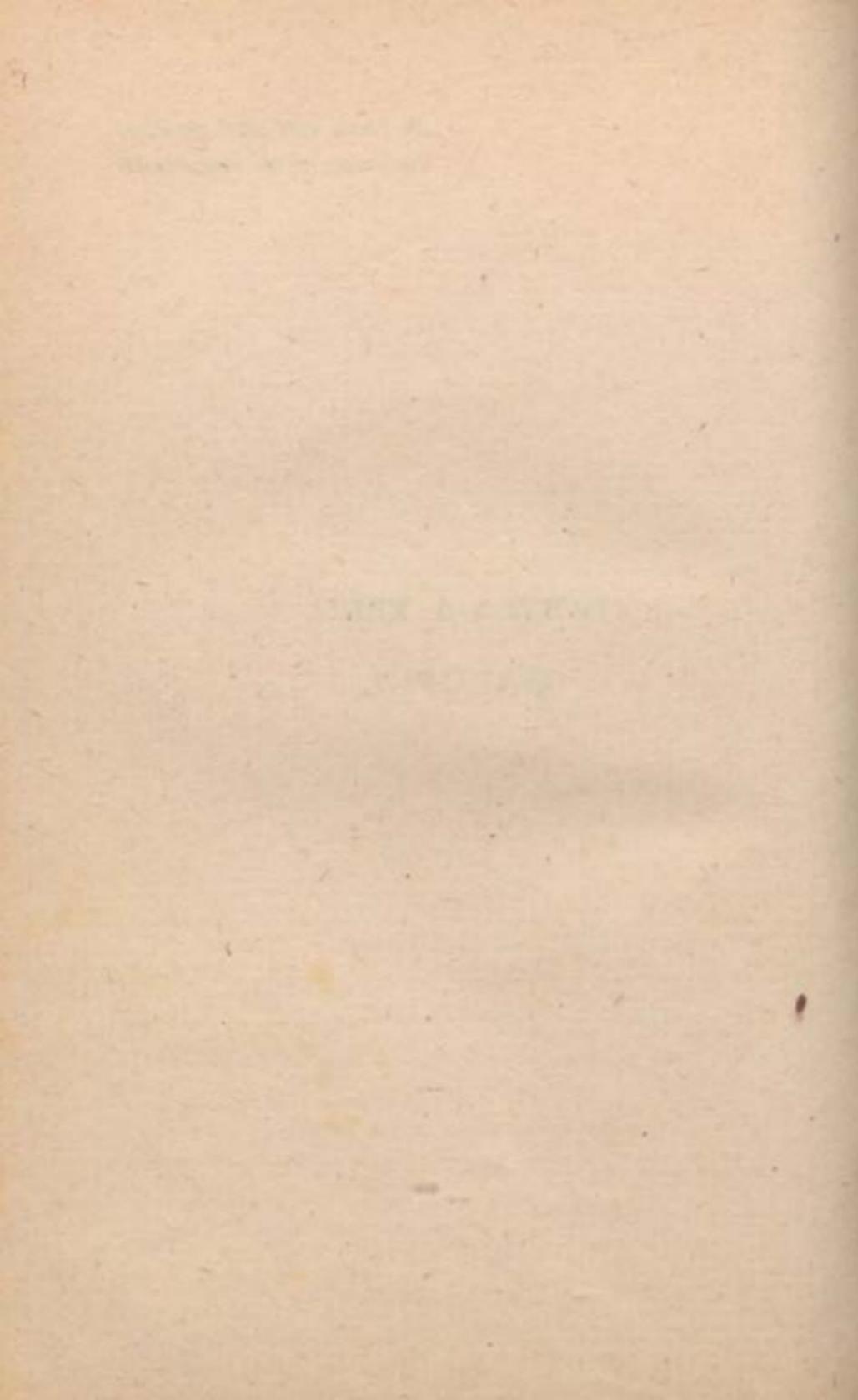
Nimeni nu-i auzi pe cei care intrau. Din-tâi Andronic, în urma lui Madama Lența pe chipul căreia „Poștiți la masă”, înainte de a glăsui răgușit, se holba în ochi cu'n fel de „hăulică” țigănesc. Dar n'avu timp să tulbure cu glasul ei, căci Andronic se 'n-toarse, acoperind-o cu trupul lui înalt:

— Sst! Domnița Oana cetește o poveste...

*„Și toate cele rând pe rând
Vor trece, viață senturând.”*

PARTEA A TREIA

GALOPUL

CAP. I.

Procesul doctorului Gorea Munteanu nu se desbătea numai la București; se proiecta cu atâta intensitate și la Vorniceni, încât devenea umbra apăsătoare a trupului nevăzut.

Cu o seară mai nainte telefonul adusesese vestea că procesul se judecă sigur a doua zi. Se iviseră multe piedici viclene în calea procedurii complete, dar stăruința lucidă și prevăzătoare a lui Petruș izbutise până la urmă să le înlătore, câștigând întâia victorie: a procedurii complete.

Tudor era atât de cufundat în gânduri înourate ș'atât de distrat — în acel moment — încât uită să atragă atenția lui Petruș că nu-i nevoe să afle cei de-acasă că procesul se judecă. Auzi deodată glasul lui Petruș trimețând vestea nedorită Mirunei cu care vorbea la telefon:

— Ne judecăm sigur, apăsă Petruș cu atâta putere, încât Tudor o și văzu pe Oana deschizând ochi mari.

Dar era prea târziu ca să mai poată opri pe semănătorul de vânt.

Furtuna începu la Vorniceni: în suflul Oanei.

— Ce-i cu tine, Oncuța? o întrebă Miruna văzând-o absentă la masă.

Oana se apără de răspuns, cu o ridicare evazivă din umeri, dar obsesia începuse în ea, acoperindu-i până la bucuria de a ști că se apropie întoarcerea lui Tudor. Se zvârcoli toată noaptea, trezindu-se, iar adormind, iar visând, iar deșteptându-se. Il visă pe Tudor învins, cu fruntea plecată, umilit, înconjurat de zâmbete batjocoritoare, arătat cu degetul, cu fruntea aplecată parcă pe un pupitru de școală, într'o atitudine de repetent ocolit de bucuria celor care-au trecut clasa. Fondul plastic al seriei de visuri era liceul cu băncile spaimei de profesori. De-acolo izvorau visurile înfrângerii lui Tudor.

Cum se deștepta, se scutura cu un fel de dispreț ciudoz de absurdul acestor visuri, argumentând că Tudor nu poate fi învins, că va pleda bine, — cu toate că-i lipsea experiența de avocat —, fiindcă pledoaria e tot o formă a vitalității verbale, copleșitoare la Tudor. Se convingea, dar nu se însenina. Adormea din nou și iar visa, intrând cu fiecă vis tot mai adânc în zona școlară a sufletului, acolo unde-s

Îndoelile de sine și spaimile de examene, pe care le proiecta neconținut în Tudor: din vis. Toate culminară în paroxismul de umilință al celui din urmă vis, cu care și începu dimineața: Tudor, pălmuit de un domn cu robă, nu riposta: pleca fruntea și se strecura printre mii de ochi care-l priveau, cu spinarea încovoiată.

Oana se deșteptă cu lacrimi pe obraz și gâtul înecat de suferință. De-atunci parcă purtă o rană zvâcnitoare în miezul ființei ei.

Dimineața trecu astfel. Plimbarea nu fu plimbare, a Oanei alături de Miruna, ci drumul unei obsesii. Încă din timpul dejunului, Miruna, care n'o mai pierdea din ochi, observă gestul ei de-a verifica neconținut ora. N'o văzuse niciodată pe Oana la Vorniceni cu un astfel de tic. Căci la Vorniceni ceasornicele deveneau inutile, timpul fiind împărțit de dimineață, amiază și noapte, la toate ferestrele. Gestul Oanei, prin repetiția lui și anxietatea expresiei evoca aproape orgia de termometru a celor obsedați de febricitarea lor.

— Ce-i cu tine, măi omule? o luă Miruna energic de umeri, privind-o drept în ochi, cu'n fel de autoritate bărbătească.

Oana cercă să-și scuture gândurile înainte de-a răspunde, căci de răspuns trebuia să răspundă, nu atât fiindcă o întreba Mi-

runa, dar fiindcă nu mai putea suporta viespuiala din ea.

— Crezi c'a început procesul? cercă ea totuși să ocolească mărturisirea complectă, fără să mintă de-a-binelea.

— Asta te preocupă! se însenină Miruna. Eu credeam...

— Ce credeai? sări Oana.

Nici Miruna n'avu încotro. Ochii Oanei îi zmulgeau răspunsul cu rădăcini cu tot.

— O prostie! Credeam că te neliniștește vremea! Știi, să nu se 'nzăpezească, rezumă ea, bagatelizându-și gândul. Și tu te gândeai la proces! Bine, dar nu mai înțeleg nimic! Ce anume te preocupă?

— Tudor pledează...

— Ei și? Și Petruș pledează. Nu văd nicio problemă!

— Petruș e deprins, are experiență. Tudor...

— Ei! Tudor?

Oana oftă, fără să răspundă, căci urechea ei n'ar fi suportat să audă gândurile despre Tudor devenind vorbe spuse Mirunei.

— L-am visat... începu Oana, trișând oarecum.

— Cum l-ai visat? o brutaliză Miruna, cerându-i amănuntele, cum pretinzi restul dela o sumă de bani.

— U-mi-lit! se hotări Oana, scandând

vorba oribilă și însoțind-o cu o violentă bătae din picior.

— Bine, măi omule, și te potrivești la visuri? Asineta te cheamă sau Oana Alcaz?

— Mă cheamă Oana Tudor Ceaur Alcaz! izbucni Oana cu obrazii în flăcări; și sunt o stupidă Asinetă, și sunt tot ce mai vrei, — dar mi-e frică!

Țipă cuvântul cu exasperare, liberându-se de apăsarea lui, dar deîndată o cuprinse plânsul cu spinarea zguduită. Miruna așteptă să treacă lacrimile, fără grabă de-a le potoli, până când ochii Oanei apărură limpeziți și rușinați.

— Te rog să mă ierți. Sunt nervoasă!

— Măi omule, n'am de ce să te iert, dar vreau să-ți pun mintea la loc. Hai să ne plimbăm.

— Nuu! se apără Oana cu lehamite. Vreau să dorm și să mă 'ntind.

— Oncuța, nu fii Damă cu Camelii! zâmbi Miruna cu dojană glumeață. Nu-ți stă bine! Hai să facem câțiva pași afară și să ne răfuim noi două între noi!

Oana se resemnă cu o pasivitate botoasă. Ieși cu Miruna, după ce se îmbrăcară, luând-o încet spre poartă. Câtva timp tăcură, lăsându-se învăluite de fulgi. Oana abea își târa picioarele încălțate cu șoșoni, ca școlarii duși cu sila la școală de neînduplecatele lor mume. Nu vroia să mai știe

de nimic. Ochii ei refuzau să privească si-reapa feerie a albului deslănțuit. Laolaltă, pământul și văzduhul nu erau decât enorma fluturare a unui galop alb suflat cu jar de diamante și cu fum de mărgăritar.

Mersul devenea un fel de înot. Dar pasul Mirunei porunca hotărît: înainte! Și Oana, pedepsită, accepta, cu ochii în jos. Așa la banca de subt stejarul Chioaei Miruna se opri. Valea albă și sură; munții clădeau corăbii-fantome; respirația fumega polar. Puteau să nceapă urșii albi.

— Cum o fi spinărea lupilor pe vremea asta? întrebă Miruna cu gravitate.

Oana ridică ochii spre ea și bufni de râs.

— Nu, serios, reveni Miruna. Am spus o prostie?

— Cum să fie? Cum e întotdeauna.

— Nu e albă?

— Lup alb?

— Nu, măi omule, tu nu vezi: acumă toate albesc. Trebuie să fie o frumuseță: lupi cu spinările ninse...

— ...ca o musteață! glumi Oana.

— Veverițele stau în scorbura cu alunele lor roșcate! zâmbi Miruna, parcă răsfoind cartea cu poze a unui copil. Urșii dorm în bârlog. Ciorile stau în cuib. Numai lupii...

— Ia lasă-mă cu lupii tăi! se scutură Oana. Imi degeră urechile!

— Infundă căciula! Și tu ai tâmple, gene și sprincene de argint.

Se înapoiară, cu pasul sprintenit de pîn-tenul gerului.

— Crezi c'a început? întrebă Oana brusc.

— Ce să'nceapă?

— Procesul.

— Iar!

— N'ai spus tu, protestă Oana, că mergem să vorbim?

— Sigur, dar nu despre proces. Procesul se judecă fără de noi. Despre tine voiam să vorbesc... Stai să ajungem acasă. Ahea pot deschide gura de atâta vântoasă. Ai uitat spinarea lupilor?

— Ce ai cu lupii?

— Nu vreau să-mi mănânce pe Scufița Roșie?

— Fii serios, măi omule! protestă Oana. Unde stăm de vorbă?

— La fereastra noastră. Doar nu s'a întâmplat nimic. Impletim și vorbim.

— Teribilă ești cu calmul tău! exclamă Oana.

Se desbrăcară și-și luară locurile în fotolii, la fereastra lănei. Fetele erau mobilizate la bucătărie pentru pregătirile de sărbători.

Tic-tac... Tic-tac...

— Uită-te, Onuța, dacă te trage inima!

încuviință Miruna, oprindu-se din tricotat. Ora patru și douăzeci și două de minute, dacă ceasul dela Vorniceni merge în pas cu cele dela București. La ora asta Tudor a isprăvit.

— De unde știi? sări Oana.

— Știe baba!

— Hai spune-odată!

— Iubită cumnată, începă Miruna oficial și pedant, Tribunalele se deschid la ora unu. Petruș a obținut dela Președinte ca procesul să fie pus după contravenții...

— Ce-i asta? se încreți Oana.

— Bagatelele care se judecă repede. Știi, cucoana care nu și-a strâns gunoiul din ogradă...

— Etc... etc... etc... o opri Oana. Și?

— Deci, procesul a început. Tudor și Petruș au cuvântul cei dintâi.

— Dece?

— Ei sunt parte civilă.

— Ce-i asta? se încreți iar Oana.

— Reclamanții. Adică ai îl reprezintă pe doctor. La ora asta au isprăvit amândoi. Numai lupii...

— Iar începi!

— Mă 'ntorc la lupii mei cu spinarea albă! Cei dela București fumează pe sala pașilor pierduți.

Oana oftă.

Tic-tac, tic-tac...

— Patru și jumătate, specifică Miruna, care stătea cu fața la ceasornic. Am să-ți cronometrez criza de frică și am să întocmesc o foaie de observație pe care am să i-o dau lui Tudor din partea lui Moș Crăciun!

— Ah, Miruna, ce n'ași da să pot glumi ca tine!

— Omule! Omule! dar spune-mi odată ce te roade?

— Nu ți-am spus?

Lăsând lucrul mânilor, Miruna se uită lung și adânc la Oana, cu acea limpezime care dădea o solemnitate de altar obrazului ei dulce.

— Te îndoști de Tudor? Nu crezi în el?

— Cred! izbucni Oana, biciuită. Dece nu pricepi odată! Dar n'are experiența proceselor și e om! Tu nu știi ce-i tracul?

— Știu, încep Miruna cu o blândețe născută din lâna împletită în poală. Tracul, pentru cei slabi e o ghiulea de picior, iar pentru cei tari e un îndemn drastic. Cred că Tudor poate să aibă trac la debutul lui în avocatură, dar numai până când va deschide gura. Din clipa aceea va fi călare. Înțelegi?

„Dreaptă, Oana!“

— Imi dai voie să te sărut?

Miruna îi întinse obrazul.

— Și celălalt, zâmbi Oana.

Miruna i-l întinse. Dar Oana o trase de ureche.

— Asta fiindcă ești a-mar-ni-că, Fata Bunicilor!

— Slavă Domnului că ți-a venit pofta de glumă. Acum poftim la treabă.

CAP. II.

— Procesul s'a amânat în continuare, răsună de departe glasul vădit răgușit al lui Petruș.

— Voi ați vorbit? întrebă Miruna.

— Numai eu.

— Și Tudor? întrebă Oana, obraz în obraz cu Miruna.

— Te pup, Oncuța, o recunosc eu el. Tudor vorbește mâne, în replică.

— Cum ai pledat? reluă Miruna.

— Bine, afirmă fără ezitare și fără sfială Petruș. M'au atacat ca pe un câne turbat! exclamă el cu voioșie. Procurorul a fost comod. A rezumat faptele obiectiv și a lăsat restul la aprecierea instanței. Știi, Miruna, vorba Evanghelistului: „Că nu ești nici rece, nici fierbinte nu, și te voi lepăda din gura mea“.

— Înțeleg! aprobă Miruna. Adversarii cum au fost?

— I-am infuriat în așa măsură încât aproape au uitat că nu eu sunt inculpatul. M'au atacat, tinereța mea devenind substanța

și obiectul apărării clienților lor. M'au răfuit. Dar argumentele au rămas. Vedem noi mâne ce se mai întâmplă.

— Doctorul e mulțumit?

— M'a înfășurat la gât cu fularul lui. Înțelegi?

— Înțeleg și te-aud, răgușitule! vorbi cald Miruna, rezumând și complimentul și dojana.

— Miruna, te sărut, aci vorbește bătrânul Alec. Poți să-l săruți pe Petruș și din partea mea.

— Papa Alec, ai uitat ceva! zâmbi Miruna.

— Cu Malvina mă răfuesc eu direct! glumi Alec.

Oana luă locul Mirunei la telefon. Miruna ar fi dorit să mai întrebe ceva, dar nu îndrăznea din pricina Oanei care palpita ca perdeaua unei ferestre deschise, numai emoție și așteptare. Căci neliniștea Oanei parcă intrase deodată și în Miruna. Nu pricepea deloc absența lui Tudor din vorbele lui Petruș. Cunoștea perfect sonoritatea exclamativă pe care mereu Tudor o provoca în Petruș. Vorbea despre Tudor ca fetele: cu ah! De data aceasta însă, nimic! Atât, ca răspuns la întrebarea directă a Oanei: „Tudor vorbește mâne, în replică“. Stătea lângă Oana, atât de intens atentă încât i se păru deodată că-i indiscretă, că ascultă la ușă. Renunță, îndepărtându-se cu nu pas.

Miruna nu se înșelase. Și Petruș era tot atât de mirat ca și ea, deși altfel la curent cu cele întâmplate la prima desbatere. Tudor, într'adevăr, deși alături de Petruș pe banca părții civile, figurase tot timpul ca un spectator pasiv. Nenumăratele ocazii de replici — Petruș le și simțea pulsând —, trecuseră pe lângă Tudor, lăsându-l mut.

Bine înțeles, Petruș anunțase la Palatul de Justiție pe toți prietenii avocați — tineretul — că vor vedea un om extraordinar: pe Tudor Ceur Alcaz. Veniseră, numai ochi și urechi, atrași și de proces dar și de „ălcazul“ lui Dănescu. Pe banca apărării se înșirau numai reputații în robă. Dincolo, doi tineri. Tineretul era cu cei doi, dar și cu arzătoarea ambiție de a fi bine reprezentat. Desigur, frumusețea lui Tudor nu trecuse neobservată, mai ales că sala de ședință era plină de cucoane elegante, cliente de-ale doctorului Munteanu. Dar Tudor nu existase decât plastic. O singură vorbă nu ieșise din gura lui. Ultimii martori audiați înainte de începerea pledoariilor provocaseră incidente agresive, infierbântându-l pe Petruș până la mare vervă. Ripostele cădeau grindină, dela o bancă la alta. Și doctorul Munteanu se amestecase, categoric, tăios, intimidând chiar și pe temerarii consacrați ai barei. Dar Tudor părea numai ochi. Nimic nu-l atingea. Petruș avea impresia că

Tudor i-a făcut o farsă punând în locul lui portretul în mărime naturală al lui Tudor Ceaur Alcaz. După ce strălucise în replici și întrebări, la audierea martorilor, Petruș construisese o pledoarie masivă, dar elastică totodată pentru orice încercare de a o răsturna, cuprinzând toate situațiile, toate ipotezele, prevăzând toate obiecțiunile și înlăturându-le metodic, cu anticipație. Acumulate atâta doctrină și jurisprudență în argumentele lui încât unora li se păruse cam greoi, adică prea îmbelșugat. În fond însă și aceștia recunoșteau în singura critică posibilă, dictonul: Mireasa e prea frumoasă.

Alec admirase fără rezerve severitatea stilului de gândire și exprimare. Niciun cabotinism tineresc, nicio veleitate de a culege aplauzele spectatorilor.

După ce-și isprăvise apărarea propriu zisă, ținuse două ore, Petruș nu încheiase, deși Alec era convins că a renunțat la prisosuri oratorice, necompatibile cu o construcție de argumente. Dar Petruș continuase, depășindu-și vizibil planul, numai cu gândul la inexplicabila apatie a lui Tudor. Vroia să-l desmorțească, să-l ambaleze.

— Aveți cuvântul, se adresase Președintele către Tudor, fără pauză, chiar în clipa când Petruș se așeza pe bancă, ștergându-și fruntea nădușită.

— Domnule Președinte, mă unesc în con-

cluzii cu colegul meu. Dacă va fi nevoe, voi lua cuvântul în replică.

Trecuse deci neobservat, lăsându-l pe Petruș într-o uluire din care nici la telefon nu-și revenise. Doctorul Munteanu nu spusese nimic, dar se uitase o secundă la spina lui Tudor, cu ochii sfredelitor micșorați. Numai Alec zâmbise ca o vulpe, fără să spue nici el nimic.

— Tudor, de ce n'ai luat cuvântul? îl întrebase Petruș între patru ochi.

— Nu mai era nimic de adăugat. Ai fost melodic și complet.

— Bine, dar tu?...

— Eu ce?

— Ești Tudor Ceaure Alcaz! spusese Petruș cu o nostalgie admirativă atât de naivă încât Tudor nu se putuse împiedica să nu-l bată peste obraz ca pe un copil desamăgit.

— ...Da, Oncuța, continuă Tudor. Allo! Allo! Ne-a întrerupt! Fii liniștită, Oncuța. Greul a trecut... Da-da! răspunse el la o întrebare a Oanei.

Apoi:

— Să ne trimiți două sănii la gară. Venim cu pachete. Buzdughină să nu uite păturile pentru cai...

Veni și Malvina, eliminându-le pe amândouă dela telefon, căci avea o listă întreagă de comisioane de ultima oră.

Oana se uită la Miruna, nedumerită parcă.

— Tu ce crezi?

— Despre ce? se feri Miruna.

— Tudor! Blestematul ăsta de proces!...

— Nu cred nimic. N'ai auzit?

— E curios, stăruie Oana. Tudor pare complet indiferent. A lucrat săptămâni în șir pentru acest proces și acum se desintere-sează... parcă! Niciun entuziasm în glasul lui. Un laconism telegrafic?

— Oncuța, ce importanță are procesul? Bine că Tudor e sănătos și liniștit. Hai, Oncuța! Vine Crăciunul! Trebuie să fim vesele și frumoase pentru domniile noastre. Mâine dimineată ne sculăm la patru să punem cozonacii la cuptor. Mă întrebai ce-i tracul?

Mânile Oanei se lepădă de toate gândurile și de toate voreble blestematului proces. Dar Miruna continuă, trecând peste refuzul Oanei de-a mai asculta.

— Tracul e o frică absurdă care vrea să învingă logica. Cozonacii de mâne îmi dau trac. Dar mă vindec. Știi cum?

— Spune!

— Dormind buștean! zâmbi Miruna, luând-o la culcare.

CAP. III.

Printr'un tacit acord, amândouă eliminară procesul din preocupările lor, îndepărtându-l geografic, la București, dincolo de așteptarea celor de acolo.

Iși începură dimineața de cu noapte, luând parte activă, dimpreună cu Malvina, la punerea cozonacilor în cuptor. Pestelci albe, ochi încă somnoroși, tulpane albe, jar în cuptor ca o noapte de toamnă peste focuri de șatre, lenea de aur a aluatului din covata de frământat, punerea în forme, apoi, într'o tăcere de biserică, procesiunea spre cuptor, obrazii dohoriți de căldură, îmbodolirea în șube, trecerea scurtă prin ger, revenirea acasă și dulcea obsesie:

— Ce-or fi făcând?

Cozonacii!

Căci în Moldova cozonacii sunt o taină a cuptorului și o evlavie a mânilor. Nu vin dela cofetărie, cumpărați, aduși cu automobilul casei sau cu taximetrul, în pachete, laolaltă cu alte cumpărături. În Moldova

cozonacii se nasc, fiind ai casei ca și copiii care îi așteaptă.

— Nu vrei să guști din cozonacii mei?

Așa spune cu drept cuvânt gospodina, oferindu-ți rodul mânilor, al aluatului ș'al focului.

Astfel începută, dimineața trecu subt semnul gospodăriei. După cozonaci veniră turtele, în jurul cărora se adunară toate fetele Domniței, curățind migdalele, fierbând siropul, laolaltă cu Oana și Miruna, în jurul mesei lungi, subt lumina lămpii. Parcă împodobeau cu dantele rochii de mireasă pentru păpuși. Căci toate mișcările erau mărunte, foile albe și nfoiate, miezul de migdală luminos ca floarea de salcâm și mirosul apei de flori, la fel dulce. Numai Madama Lența, când se'ntâmpla să treacă pe acolo, întuneca, ca și cum în făptura ei fila o lampă, trimețând funingini.

Așa că abea după dejun, Oana și Miruna porniră la plimbare, nu tare departe, căci acasă creșteau cozonacii, umbrindu-și caștaniu aurul pufos, așteptând noua procesiune din cuptor spre mesele acoperite cu cearșafuri albe.

— Ce-or fi făcând?

Desigur, cozonacii. Dar întrebarea repetată când de una, când de alta, căpăta parcă un sens simbolic, care depășea creșterea cozonacilor. Fapt e că plimbarea nu le tihni,

cu toată perseverența Mirunei, asistată de data aceasta și de tenacitatea Oanei. O scurătură, pretextând una față de alta, oboseală, frig, curiozitate de a ști ce e cu cozonacii, — și grăbiră pasul înspre casă cașicum ceva sau cineva le-ar fi gonit din urmă.

Un cor de exclamații preamări pe Măriile-Lor. C'asa ieșiră din cuptor Galben-Impărații-Aluatului. Ii instalară cu alai, împădurind o masă întreagă cu mulțimea lor aromată, — ș'apoi nu mai știură ce să facă.

— Hai să jucăm o concină, propuse cu desperare Miruna, recurgând la acest refugiu moldovenesc împotriva încetinelii timpului.

Dar n'aveau cărți. O chemară pe Lența.

— Și ce vreți să faceți, păcatele mele?

— Ia să jucăm o concină!

— Iaca! Doar n'ați ajuns în doaga babelor! Hai și vă hodiniți mai bine, că toată ziulica n'ați avut astâmpăr, și să vă facă Lența o cântare de-a ei! Ecoutez-moi, princesses!

Acceptară și asta. Se instalară la fereastră și Lența, așezată turcește pe covor, începu să-și desfășoare cărțile slinoase.

— Amor, amor și iar amor! Păcatele mele, tinereță! preludă Lența cetania cărților.

Tic-tac, tic-tac...

Parcă mai mult acela decât glasul Lenței ajungea până la urechile lor. Timpul tre-

cea din ce în ce mai apăsător. Madama Lența rezistă cât rezistă, dar negăsind nici zâmbet, nici încuviințare pe fețele absente, își luă calabalâcul și plecă la Malvina.

Oana și Miruna rămaseră față în față, mute, ca două oglinzi care puse față în față nu și-ar răsfrânge decât vidul, prelungindu-și-l una într'alta.

Se însera. Venea ceasul lămpilor.

Deodată, sfărmand adâncurile tăcerii, răsună zbârâitul telefonului. Deobicei, zbârâitul diurn nu le interesa. De data aceasta însă se repeziră amândouă odată, ajungând la telefon înaintea Madamei Lența.

— Allo, Vorniceni! Vorbiți cu Bucureștii...

Oana devenise palidă.

Absurdul o învingea și pe Miruna, căci și ea se ghemuise alături de Oana, așteptând crispată.

— Allo, Curtea Vorniceni! întrebă un glas slab, necunoscut urechilor.

— Da, Vorniceni. Cine vorbește?

— Cu adâncă plecăciune, mult stimată Domnișă Ioana...

— Cine ești, domnule?

— Abea sunt domn! Jupân Sami are cinstea să vă salute...

Oana era atât de zăpăcită încât ridică din umeri interogativ către Miruna.

— Aa! își aduse ea aminte cu glas tare.
Fițig!

Respiră și trecu receptorul Madamei Lența, căci n'avea nimic de împărțit cu Fițig.

— Ce-i, jupâne? se stropși Lența, crezându-l printr'o vecinătate din Moldova.

— Scumpă Madama Lența, mă unge la inimă cu untdelemn veritabil de măslină glasul matale, dar nu uita că vorbesc plătit și cu Domnița Ioana, nu cu Madama Lența pe care am cinstea s'o salut.

— Cu mata are ce-o fi având, lepădă Lența receptorul în mâna Oanei.

— Ce vrei, Domnule Fițig?

— Imi vine să plâng, stimată Domniță.
Vin dela proces...

— De unde vorbești, domnule?

— Dela București am onoarea...

— Spune! găfăi Oana.

— Iaca spun. O vorbit Conu Tudor așa de măreț că iaca i-o căzut lui Sami vorbele din gură și-o rămas prost cu plată la telefon fără taxă inversă.

— A pledat? L-ai auzit?

— Cine nu l-o auzit? Mâne știe toată țara! Poate să-i ridice monument pe mormântul lui Take Ionescu! Rog să primiți felicitările și respectele mele. Am vrut să vin cel dintâi la Vorniceni cu informații. Cu respect.

— Ai auzit? se'ntoarse Oana către Miruna, cu obrazii ca jarul cozonacilor.

— Am auzit! oftă Miruna din adânc. Nu degeaba suntem femei!

— Dece?

— Și eu m'am îndoit!

* * *

Celelalte glasuri însă răsunară mai de vreme ca de obicei, dar cu mult după al lui Sami.

— Tudor! Tudor!

— De unde ai aflat?

— Mi-a telefonat Samuel Fițig.

— Asta e bună! Nici nu știam că-i la București! A mers bine, Oncuța.

— Extraordinar, nu bine, îl corectă ea. Știu!

— Nu știi nimic. Am articulat o indignare și atât. Bine că s'a câștigat procesul.

— Pleacă, ticălosule, răsună la București glasul lui Petruș, gonindu-l pe Tudor. Cine-i acolo? Tu, Oana? Să știi că Tudor a fost extraordinar. A câștigat el, exclusiv el, un proces pierdut. Poți fi mândră de el cum sunt și eu și tata și doctorul Munteanu. Sunt cu toții în spatele meu, așteptându-și rândul. O clipă, vă rog, — li se adresă el celorlalți, la București. Oana, continuă Petruș, luptând cu cei care vroiau să-l smulgă; află că doctorul Munteanu, doctorul Munteanu, răguși el repetându-i numele cu și

mai multă tărie, — a plâns ascultând ple-
doaria lui Tudor. Uf!...

— Doamna Oana ? răsună cu trâmbiță
glasul doctorului Munteanu. Doamnă, băr-
batul dumitale mă depășește! Noroc că nu-s
femei! Ți-l furam! Să știi că l-am închis
în inima mea!

— Oncuța, ajunse și Alec dela spatele ce-
lorlalți; bucură-te, fetiço. Tudor e mare. Să
vă dea Dumnezeu noroc.

— Bine, măi omule, o dojeni Miruna. Iar
te-ai pus pe plâns?

— Tare-s proastă! exclamă Oncuța, alun-
gându-și lacrimile.

Și ecoul inimii răspunse cu glas numai
de ea știut:

— Și tare mi-i dragă.

CAP. IV.

Tudor isbucnise, neverosimil în atmosfera Tribunalului, ca un plop răsărit din poadea unei încăperi cu oameni inaccesibili miracolului.

Sala era și mai plină decât la ședința precedentă, căci se știa că vorbește unul dintre Maestrii Baroului. Avea o dialectică prin care depășea cu 'n vârf cele mai ascuțite sinagoge. Pulverizase tot: dosarul, legile, doctrina și jurisprudența. Certitudinea își pleca aripile în fața diavolului, pierzându-și zborul. Nimic nu-i putea rezista. Invingea orice frunte.

O mare tristețe acoperea cu funingini sufletul lui Petruș, mânjindu-i-l. În așa măsură, încât dela o vreme nici nu mai ascultă vorbele vraciului, ducându-se cu gândul spre Miruna și spre Vornicenii încă neștiuți de el. Era învins. Nu mai aștepta decât vacanța. Diavolul sclipea mereu, în toate vorbele, ca un ger negru. Albul murea din om, izgonit în fulgii iernii de-afară.

Când isprăvise, tăcerea fu definitivă. Dia-

volul își lăsase mâna, vânăt păroasă, pe dosarul de pe pupitru, ca o pecete funebră a paianjenului sătul.

Fără să ceară cuvântul, Tudor izbucnise nalt și luminos, luând dosarul, trântindu-l pe pupitru, lăsându-și pumnul cu o răbufnire mată peste el. Nimeni nu putea să i-l mai ia. Il apăra cu trupul.

Câteva clipe ochii nu văzură decât pumnul și înălțarea în lumină a tinereții.

— Pumnul acesta nu stă pe un dosar. Pumnul acesta stă pe țara aceasta.

Și-l ținea ca o labă de leu, năpraznic tânăr, clocotind de viață și revoltă.

— ...Biată țară! E timpul să răsune vorba cu care Cicerone l-a țintuit pe Catilina: Dar până când?

Vorbele erau pornite parcă dintr'o crăpătură de cutremur. Căci erau teluric grele în urechea tuturilor.

— Până când iscusința va batjocori dreptatea? Până când inteligența va nemernici credința? Până când oameni ca dumneata...

Il domina pe Maestrul așezat, cu toată înălțimea vulturească a tinereții lui desfășurată din adâncul inimii până'n lărgimea umerilor.

— ...vor măslui în fața Crucii sângele lui Hristos?

Maestrul sărise ca un țap negru. Dar grea

ca uraganul, mâna lui Tudor îl acoperi, punându-l jos pe bancă.

— Biată țară! Unde-i Basarabia? Răspunde, Maestru al cuvântului. Unde-i Bucovina? Răspunde Maestru al îndoelii. Unde-i Ardealul? Răspunde, Maestru al deșărtăciunii. Pământul lor, al Basarabiei, al Bucovinei ș'al Ardealului să cadă peste gura dumitale, amuțindu-ți-o. Căci gura dumitale a vorbit în loc să apere, s'a îndoit în loc să creadă și a zâmbit în loc să lupte. Cred, apăr și lupt pentru ce-ai pierdut dumneata, Maestre! cu pumnul pe tot trupul țării în numele căreia îți spun în fața lui Dumnezeu: Dar până când?

Inmărmuriseră cu toții. Dispăruseră dosarele, codurile, doctrina, martorii, avocații, judecătorii. Erau cuprinși între hotarele răzii românești.

Și un tânăr le vorbea ca de pe munte.

Pledase procesul doctorului, simplificându-l într'o amplificare care-l suprapunea mereu peste țara românească.

— ...Veneam după cutremur din Moldova, în același automobil cu doctorul Munteanu. Acesta, — îl arătă el cu tot brațul. E fiul unui preot de nouăzeci de ani, rămas pe Mureș: dincolo, — arătă el iarăși cu tot brațul. Dimineața, doctorul mi-a spus: „Respirația începe în adâncul inimii și cuprinde tot, trupul și sufletul, deschizând pieptul.

E mișcarea de aripi a ființei. Cine nu știe să respire, nu-și cunoaște aripile. Eu le am dela tata“. Așa mi-a spus doctorul Munteanu în dimineața de după cutremur. Iar eu vă spun: Dreptatea începe în inimă, și cuprinde tot, deschizând pieptul. E mișcarea de aripi a ființei. Cine nu știe ce-i dreptatea nu-și cunoaște zborul. Dați-i dreptate, judecători ai dreptății. Căci dacă nu i-o dați, se vor prăbuși munții peste aripile preotului de pe Mureș, care se roagă încă, dar până când? pentru iertarea păcatelor noastre...

CAP. V.

*Alelei, Lențuca șa,
Nu sta ca o mangafal
Du-te la stăpâna ta
Care doarme pe sofa
Și cheam-o în calea mea.*

*Alelei, tu cal Troian
Cu picioare de vlăjgan,
Care suferi de alean
Când îi sticlă la aman,
Tot îi fi dormind buștean?*

*Alelei, voi fete mari,
Pe aleia de stejari
Cine vine cu pași tari?
Ia 'n aduceși lăutari,
Că s'apropie hoinari.*

Nu mai veneau călugării spre Vorniceni,
Alfeu și Tudor, viersăluind a întoarcere;
dar veneau săniile cântând cu toată gura
zurgălăilor.

*Ș'o să fie, ș'o să fie
Alâtica veselie
Câtă n'o fost pe moșie
Nici într'o împărăție!*

Trei sănii, una după alta, după cinci ceasuri de așteptare la gara din ninsori.

Sania din frunte avea cai albi ca pentru Albă ca Zăpadă. Cozi albe, coame albe, zurgălăi cu albe glasuri, abur de argint și trap întins. În corul ei, Tudor și Oana, amândoi cu șube, mână 'n mână și obraz lângă obraz.

A doua sanie, cinstită de musteața lui Ilie-vezeteul, avea cai negri, crengi de zurgălăi de-a lungul trapului și o împodobire cu flori roșii pe lac negru. În corul ei, Fata Bunicilor, cu șubă, între doi cu blăni: Alec și cu Petruș.

A treia sanie, abia ținându-se de celelalte, spunea despre Călugărul din vechiul Schit, c'un singur zurgălău pe pieptul tare inimos al călușelului de munte. Mână călugărul Alfeu, cu gura plină de cântare. În sanie obrazii lui Ciubeică - sărăcuțul, înecat între pachetele și geamandanele aduse dela București.

*Frunzulițe cireșei,
Eu le-am spus ochilor mei
Să nu cate lăcrămoși
După oamenii frumoși.*

*Eu le-am spus și ei n'ascultă,
După om frumos se uită.*

Și unde răsuna Alfeu ca o herghelie, trimetând glas musteți lui Ilie-vezeteul și fălcilor zdrahoane ale caporalului Buzdughină.

Nu era sat în valea munților, să nu cunoască săniile Vornicenilor. Erau ale Domniței, așa cum fetele dela Curte erau ale Domniței. Aveau și nume: cea din frunte, dinspre Lohengrin, se numea Lebăda. A doua, mai dinspre poveste, se numea Scufița Roșie.

Oana cu Lebăda,
Miruna cu Scufița.

Și Domnița cu ninsorile de altădată.

— Du-duș! Huește Moldova!

Huia de zurgălăi pe drumuri de argint în fum. Câmpiile erau plutiri de lebede, iar munții, zbor asemenea de alb.

În ochii lui Petruș povestea începea nu cu „A fost odată“, ci cu „este“. Tot ce crezuse că nu poate fi decât în cartea lămpii, iată că era, pe drum de sanie, în preajmă de Crăciun. În coada ochiului ș'a inimii, Miruna ca cireașa gerului. Și 'n drumul gândului, rostogolit de-a dura pe spinarea zurgălăilor, Vorniceni, Vorniceni, Vorniceni!

În sate, toți copii aplecați asupra Stele-

lor, le'mpodobeauu cu roș și galben. Ca zmeele aveau să se ridice — zmeele Crăciunului — răsărind cu clinchet la fereastra iernilor.

— Iu-ha-ha-ha-haaa!

Un singur glas, al lui Alfeu, pentru năpraznicile sârbe ale iernii. Și lupilor le-ar fi venit poftă de sârbe, iară urșii, din a lor somnie, ar fi mormăit a zmeură.

Altul nu putea vorbi, decât Alfeu, căci înghețai de Crivăț până 'n cerul gurii.

Cu veverița, gândul se strângea la adăpost, sclipind din fund de șubă.

Focurile! Focurile! Cum umple sufletul de roșu gura sobii când te suflă vântul iernii în obraz de-a-dreptul!

Dar gerul e cași rachiul: arde și imbată, tot năstrușnic.

*Ș'o să fie, ș'o să fie
Alâtica veselie
Câtă n'o fost pe moșie
Nici într'o împărăție!*

Alfeu se întoarse către Ciubeică:

— Nu te lăsa greu!

— Ușor, Cuvioase! se săltă Ciubeică plin de ascultare.

Știa el ce știa Alfeu, că nu degeaba sta el cu biciușca'n izbucnire pentru cele ce aveau să vie.

Ilie-vezeteul se întoarse către cei din sania Scufiței, fără să afle nici pe Domnița, nici pe Madama Lența, nici pe Coca Duduș. Dar știa el ce știa Ilie, că de asta răsucise capul marilor musteți spre cele mai din urmă.

— Tu...

N'apucă să spue Oana decât „Tu“ din Tudor; restul fu al sărutărei. Cu obrazul viscolit de vară și de iarnă laolaltă, Oana n'avu timp să răsufle. Se schimbese într'o clipă cel cu hățul Lebedei. Tudor era pe capră, în picioare, desfășurat ca vulturul asupra albilor.

Răsună un chiot haiducesc, trecând prin tot Ilie-vezeteul ș'ajungând până 'n ecoul lui Alfeu. Și trapul fu galop prin viscol. Viscol alb prin viscol alb. Mânile Oanei se'ncleștară deoparte și de alta, într'un fel de răstignire.

Caii negri veneau ca umbrele după cei albi. Ochii Mirunei se'ntâlniră lung cu ai lui Petruș, atât de lung încât Scufița Roșie știu că Lupul s'a'mbrăcat cu blana lui Petruș. Om bun! Lup bun! Că înainte mult mai este...

Și Oana și Miruna își amintiră de Madama Lența:

— Amor! Amor! Și iar amor! Pacatele mele!

Creșteau în viscol nebuloasele garoafe albe ale tinereții.

Trei sănii în galop de viscol și de zurgălăi.

Și ridicaseră și munții să privească.

Era și tinereța și copilăria, dragostea fierbinte ș'amintirea cea ca fumul, toate 'n fulgi, în viscol și 'n galop.

Trei sănii, cu a cuviosului Alfeu, din ce în ce rămasă mai în urmă, cu căluțul ei de munte, cu biciușca și Ciubeică.

Venea ș'a patra, ca de fum, numai tăcere și plutire.

Hi, Moș Căluț, că tare de când lumea ești!

Doar nu degeaba Moș Crăciun a fost odată în toate cele câte sunt.

CAP. VI.

Potopul zurgălăilor se revărsase 'n casă, zăpăcind luminile. Lămpi suiau scările, întâlbindu-le pe cele care coborau, lămpi intrau, lămpi ieșeau. Ca o mirare de Crăciun a casei, mirosul cozonacilor venise și'n salon.

— Moldova! exclama Petrus, respirând cuvântul, respirând-o pe Miruna, respirând lumina lămpilor cu gaz, mirare din mirare.

Se deschisese Cartea Vornicenilor cu toate filele 'n răscoală. Și iată că era în ceiace de-atâtea ori visase.

Dar nimeni nu era acolo. Toți erau aici și dincolo, amestecați cu fetele Domniței. Apăreau, veneau, plecau, cu șorțuri albe, bonețele și conduri. Madama Lența numai se 'ncrețea la ele, căci gura ei se deschidea numai pe franțuzește pentru musafirii dela București.

— S'il vous plait! foșnea distins ca o Marchiză de secară Madama Lența, în rochie de tafta mauve, cu gest de menuet și evantai.

Maestrul Troia arborase redingota celei

mai solemne sperietori-de-păsări. Stătea mereu mai laoparte, rezemat de sobă sau de un părete, cum stau contrabasele sculate lângă tobe, mai presus de violine și violoncele.

Focul avea parfum de brad, vestind munții.

Toți laolaltă, cași fiecare, ar fi vrut să stea la gura sobei, dar nimeni n'avea astâmpăr să-și găsească locul. Cei aduși de sănii se 'ntâlneau cu cei veniți cu lămpi, într'un tumult în care abea cu încetul se îndepărta răsunetul de zurgălăi rostogolit spre lămpile cumiști.

Până când Tudor, numai ochi și urechi, regăsi vorbele Domniței, cu o bătae de palme, care poruncea tăcere.

— Doamnelor și Domnilor, e timpul să ne ghilosim. Ne-așteaptă Crăciunul !

Se răspândiră câte doi: Malvina cu Alec, Miruna cu Petruș, Oana cu Tudor, Maestrul Troia cu Madama Lența, fetele cu lămpile, Andronic cu Domnița. Intră în etacul ei și aprinse lampa de pe birou, așteptând de-acolo Stelele care în fiecare iarnă s'adunau la fereastra Domniței. Totul era pregătit. Pe patul Domniței, zeci de coșulețe cu nuci, smochine, migdale, acadele, cozonăcei și câte o punguță de piele roșie — culoarea Domniței — pentru cei dela fereastră, care spun „Florile Dalbe” cu atâta

subțiime în glas încât urechea știutore mai aude și un:

*„Cucurigu, boeri mari,
Dați punguța cu doi bani!”*

Andronic aștepta Stelele întru, sufletul Domniței.

* * *

— Sst! șopti Tudor, cu degetul pe gură. Oana îl privi pe fereastra de dimineață a zâmbetului, oarecum mirată, căci nimeni nu vorbea.

— Mie-mi spun! șopti Tudor. Vorbele stau la ușă.

O luă în brațe, adunându-se cu ea la gura sobei. Lampa era abea aprinsă. Simțea cum crește iarna asupra casei. Altăceva nimica.

Stătură ca în somn, la gura sobei, mai cumiți decât copiii care aplecați pe-aceiași carte, au uitat că stau alături doi copii. Căldura jarului le dogora obrajii arși de ger. Cu încetul, părul Oanei înflori. O strânse din mai tare 'n mai tare, tot la gura sobei, pe covor.

Cântau albine 'n aurul acesta.

— Dormi ?

— Nu dorm! zâmbi Oana.

— Mierea mea!

Da-da! Vorbele erau la uşă. Trebuiau alte cuvinte, simple, mici şi proaspete ca într'un pom de floare doar silaba unui glas: ci-i?

Iar tăcură, pe un mal dela 'nceputul lumii.

— Dormi?

— Nu dorm.

Era în braţele lui, ea — Oana! Oana! Oana! — ca parfumul respirat al unei primăveri, devenit trup şi fată în mirarea braţelor.

— Tuuu!

Se ridică deodată, cu ea în braţe, şi porni cu ea în braţe şi cu ochii ei albaştri.

O duse astfel la oglindă:

— Oglindă, asta-i Oana!

O duse la fereastră:

— Fereastră, asta-i Oana!

O duse la lampă:

— Lampă, asta-i Oana!

O duse la portretul Domniţei:

— Domniţă, asta-i Oana!

O duse la icoană:

— Maica Domnului, asta-i Oana!

Apoi o aşeză încet pe divan, ca pe un braţ de sulfină, se puse în genunchi şi-şi lăsă fruntea lângă obrazul ei, şoptindu-i peste întregul pământ:

— Oana, asta-i Tudor!

CAP. VII.

Salonul își aștepta oaspeții, cu toate lămpile și lumânările aprinse.

Madama Lența își plimba foșnetul de castelană și izul de rachiu.

Pianul Domniței răsfrângea lumini ca o lagună de noapte venețiană.

Marile oglinzi își deschiseseră adâncul în lumină. Dar nu se'ntâlnea decât Madama Lența cu tot Madama Lența în fiecare oglindă. Madama Lența sfârâia ca o friptură care începe să ardă fiindcă musafirii n'au venit încă.

Fetele Domniței roiau în jurul mesei din sufragerie, cu șervete, pahare, tacâmuri și glume, și uneori și câteun oftat, căci li se ducea gândul la ușile închise ale celor tineri, câte doi, în timp ce ele, câte una, nu-l aveau decât pe caporalul Buzdughină care se'mbătase și dormea până la ingeri. Iar uneori, ca proastele, rămâneau cu ochii cășcați la gândul din ochii celorlalte, și le bufnea râsul, încingându-le la glas de veselie.

Dar iată că ncepeau să vie pașii așteptați de chiar Luminăția-Sa Salonul.

Dintâi se iviră Malvina și Alec. Malvina, în rochie de seară, lungă, decoltată, avea un trandafir la talie, ales dintre acei pri-miți de Alec.

Alec, de cum intră, își potrivi din nou monoclul, cu o ridicare-a frunții, parcă ascultând. Vedea salonul vechii case, dar prin muzica urechii. Căci dincolo și mai presus de accidentul-Lența, nevăzuta Doamnă a salonului Alcaz era epoca valsului.

— Malvina, vezi?

Se înclină în fața ei. Și valsul începu, ritmat numai de amintiri.

Miruna și Petruș văzură și se consultară.

— De ce nu? zâmbi Miruna. Hai și noi.

Alt foșnet, tot de rochie de seară, — dar mai tânăr. Putea să înflorească liliacul la ferestre.

Cei mai târziu veniți, Oana și Tudor, câteva clipe fură spectatori.

— Dar unde-i muzica? îi întrebă Tudor.

— Nu-i Nu-i! răspunseră perechile, dansându-le cu dinadins și cu îndemn chiar pe la nas.

— Cum să nu fie muzică! Madama Lența, arată-ți „științele!”

— Laissez, mon prince! se codi ea galeș.

Dar Tudor o luă pe sus, depunând-o pe

scaunul pianului deschis tot de el, oferind mânilor negre clapele dezacordate.

Infanta neagră se întoarse către dansatori.

— Excusez la maladresse de mes sauvres mains! Je n'ai plus joué depuis que j'étais a Paris. La grande Sarah me disait..

— Allez-y, Lențuco!

Răsună bizar pianul Domniței subț degetele Lenței. Sunetele răgușiseră tânguitor. Săltat de degetele negre, valsul totuși se'nchea, cam pe țigănește, cam pe franțuzește, rudă cu țimbalul și cu caterinca, poate că vecin cu zâmbetul, dar și cu amintirea.

Auzind acestea, toate fetele Domniței s'adunară în pragul ușii, îmbulzindu-se.

Madama Lența le privi ca papagalul: dintr'o parte, gata să le cârie. Dar îi muri valsul subț degete, căci apăruse dindărătul lor, chipul Măritului.

Dansatorii se opriră înspre Andronic, cu reverență.

În clipa de tăcere cu foșnet de mătasă, răsunară ca de greer glasuri de copii la sfintele ferestre-ale Crăciunului.

*Sculați, sculați, boeri mari,
Florile dalbe...*

Fetele se dădură la o parte, făcând loc lui Andronic.

— Poftiți în etacul Domniței, le spuse el tuturor. Au venit copii cu Steaua.

Astfel începu noaptea Ajunului: cu copiii Stelei la fereastra Domniței și cu ușa inimii ei deschisă tuturor de mâna lui Andronic.

CAP. VIII.

După masă, Malvina și Alec se'napoiară cu Andronic în etacul Domniței, de unde Malvina — silită oarecum să stea la fe-reasctra Stelelor —, plecase cu mare poftă de-a se mai întoarce, numai pentru plăcut de-a vedea și răsfoi. Adevărat bazar de altă-dată, etacul cuprindea o epocă întregă a Parisului, în albume, în caricaturi de-acolo și de-atunci, în reviste ilustrate, în teancurile de note și gazete și în toate grămădirile de lucruri desuet feminine și înduioșător inutile. Căci nimeni ca actrița nu știe să păstreze, când îmbătrânește, demodarea sedu-cțiunii unei epoci care a aplaudat-o.

Malvina răsfoia albume, așezată la biroul Domniței.

Alec și Andronic descoperiră amintiri co-mune din acel Paris. Incepu o conversație cu exclamații, nume proprii și tot felul de regăsiri care apropie pe bărbați, dându-le melancolica solidaritate întru cele duse.

Din când în când, Malvina întorcea capul

spre ei, ascultându-i, interesată să afle în-
timitățile bărbaților.

Și n'cet cu n'cetul Andronic se încălzi atât
de tare încât Domnița de odinioară, nu cea
dela Vorniceni, veni cu tinereță în etacul
morții ei, prin vorba lui Andronic.

Lăsați în voia lor, cei tineri nu plecaseră
din sufragerie.

Tudor fuma cu'n fel de indolență zâm-
bitoare de lehoză, ascultându-l pe Petruș
care istorisea peripețiile procesului.

— Abject individ! se opri el, arătând cu
pumnul înspre Tudor. Ți-ai bătut joc de
mine! Ajungem acasă —, continuă el. Eram
fiert! Bucuria că scăpasem de efort era
nimica toată pe lângă umilința mea. Nici
nu știam ce să vă spun la telefon! Ai sim-
țit, Miruna?

— Ba bine că nu!

— Bravo! exclamă Oana. Prietenă devo-
tată!

— Pace vouă, grațioase Domnițe! întinse
Tudor dintâi brațele spre ele, dar apoi în
lături, într'un gest de somn cumplit. Nu
mergem la culcare?

— Vulpe abjectă! exclamă Petruș. Fugi
de judecată! Lasă să te știe și fetele! Il
întreb pe domnul, își reluă el istorisirea:
Dece n'ai luat cuvântul?

— Nu mai era nimic de adăugat, repetă
Tudor ce-i spusese.

— Exact. Așa mi-a răspuns, adăugând ș'un compliment pe care vi-l reproduc textual: „Ai fost metodic și complet“.

— Exact! încuviință Tudor.

— Mulțumesc, Măria Ta. Fetelor, li se adresa Petruș, vă dau cuvântul meu de onoare că n'am petrecut multe nopți mai apăsătoare, mai chinuitoare — da-da, vorbesc cu toată seriozitatea — decât aceia pe care mi-a oferit-o bunul meu prieten și cumnat, după întâia zi a procesului.

— Fratele Oanei! o denunță Miruna.

— Și tu? o cercetă Tudor, cu sprincenele ridicate.

Oana se roși până la sânge.

— Da. Și eu. Te visasem oribil: că primești palme la care nu răspunzi!

— Interesant!... Experiența lui Stravoghin! Dece nu? Apoi urmează confesiunea lui Stavroghin...

— Ia lăsați, vă rog! îi alungă Petruș. Ori mă lăsați să spun, ori nu mai aflați nimic despre Hamletul dela Vorniceni. A doua zi...

— Pardon, Horatio! îl întrerupse Tudor. Ai omis ceva: după ce ți-am mărturisit onest că nu mai era nimic de adăugat, mi-ai spus: Bine, dar tu ești Tudor Ceaure Alcaz?

— Da.

— Adică?

— Un om extraordinar, afirmă Petruș cu'n fel de sfruntare.

Ochii lui Tudor se micșorară.

— Vezi, tinere, asta-i greșala ta și a multor ca tine: nevoia de extraordinar.

— Nu e nevoia mea, e realitatea ta, îl acoperi Petruș cu impetuoșitate.

— Bine-bine! Pace ție! Continuă în voie! se resemnă Tudor, reluându-și fumatul.

— A doua zi, continuă Petruș, după o noapte de nesomn și visuri...

— Și tu? tresări Oana.

— Și eu. L-am visat repetent!

— Extraordinar! exclamă Oana. Și eu la fel.

— Așa l-am văzut în vis! se scuză Petruș. Vă închipuiți cât eram de deprimat! „Ce-i cu tine?“ m'a întrebat papa. I-am mărturisit. Nu mai puteam să țin în mine...

— Vulpea spartanului! zâmbi Tudor cu duioșie ironică.

— Ce-a spus papa? n'avu răbdare să aștepte Oana.

— Papa și-a pus monoculul și mi-a spus: „Maestre, sunteți naiv! Tudor se camuflează!“

— Serios? tresări Tudor cu o surpriză cam exagerată.

— Nu spun povești, protestă Petruș. Poți să-l întrebi. „Explică-te, papa“, i-am spus. Alec era atât de categoric încât s'a oferit să facem o prinsoare că Tudor ne rezervă o surpriză. „Nu înțelegi“, mi-a spus Alec,

„că Tudor nu tace decât atunci când trebuie?“ „Și de ce trebuia să tacă?“ l-am întrebat. „Ca să nu-i poată bănuși niciunul dintre adversarii natura atacului“. Doream din toată inima să fiu convins, dar vă mărturisesc că nu eram.

— De ce n'ai vorbit cu Tudor? îl cercetă Oana cu 'n accent de dojană.

— Să te văd, fetițo! o măsură Petruș. Nu cunoști tăcerile acestui domn! Măria-Sa nu acordă audiențe! N'a scos o vorbă la dejun. Parcă era de-acolo, arată Petruș cu degetul spre portretele Alcazilor. În sfârșit, ia-tă-ne din nou la Tribunal. Ultimul adversar îi depășea pe toți ceilalți. Nu? îl consultă Petruș pe Tudor.

— Abjectă inteligență! exclamă Tudor cu o expresie care-l făcu să semene halucinant cu cei de pe păreți.

— Pe măsură ce pleda, continuă Petruș, vedeam că procesul e pierdut iremediabil. În limbajul boxului este o expresie lapidară: „Ecoeurer l'adversaire“, adică să-i sleiești combativitatea. Așa eram! Renunșasem la luptă. Gândul meu plecase la Vorniceni...

— Și? întrebare într'un glas Oana și cu Miruna.

— Și am văzut că Alec câștigase prisoarea.

— Ei! protestară fetele. Spune ce-a spus.

— Imposibil! hotări Petruș. Astfel de mo-

mente nu pot fi nici rezumate, nici istorisite. Le-ai trăit? Bine. Nu le-ai trăit? Păcat! Vorba refuză să le 'ntunece. Atât pot să vă spun: și eu și cei din sală am avut în șira spinării fiorul care te străpunge când trec armatele cu steaguri. Hiss Master's Voice! Asta era! Vocea stăpânului.

V Petruș făcu o pauză, cu fruntea ridicată în amintire. Apoi adăugă, revenind la Tudor care fuma.

— Măi ticălosule, noroc că-mi ești drag, căci după o astfel de ispravă ași fi în stare să te alung din mine!

— Tu crezi că ți-am ascuns ceva? îl întrebă Tudor potolit și limpede.

— Mai întrebi?

— Prietene Petruș, nu ți-am ascuns nimic, vorbi Tudor Ceaur Alcaz, făcând inutil cuvântul „Pe onoarea mea“.

Petruș îl privi lung, cu fruntea încrețită de efortul de-a pricepe.

— Cum adică? Erai hotărât să nu mai vorbești?

— Desigur. Foarte simplu, Petruș.

— Și entuziasmul tău pentru doctor? Și munca ta pentru proces?

— Tocmai entuziasmul meu pentru doctor m'a determinat să renunț la munca mea pentru proces.

— Iar Hamlet?

— Numai Tudor! Ascultă, Petruș...

Involuntar, și Oana și Petruș și Miruna deschiseseră ochii cu o curiozitate copilărească, punându-și coatele pe masă. Tudor văzu și zâmbi, clătinând din cap.

— Mereu nevoia de extraordinar și așteptarea extraordinarului! Suntem intoxicați! Ne trebuie o baie de simplitate.

— Ascultă, Tudor, nu fii ca autorii de romane în fascicole! Când e mai palpitant, oprire: va urma.

— Dar tu nu pricepi cât e de simplu? Complicați sunteți voi, nu eu.

— Adică?

— Alec a avut dreptate, recunosc Tudor, dar numai pentru o fracțiune. Deci n'a avut dreptate, fiindcă dreptatea e globală.

— Nu înțeleg!

— Atunci ascultă. E adevărat că mă pregătisem conștiincios pentru debutul meu în avocatură. Doream să fiu de folos doctorului în care credeam. Oncuța știe. Am meditat procesul dialogat: ego și alter ego. Intocmai ca și tine. Creerul meu nu-i altfel decât al tău.

— Mulțumesc adânc pentru cadoul de Crăciun!

— Dece nu m'am amestecat în audierea martorilor? Fiindcă, pe deoparte, tu singur te descurcai perfect; non bis in idem. Ba mai mult: pasivitatea mea te stimula. Exact?

— Exact.

— Iar pe de altă parte, am aplicat luptei judiciare, instinctiv, camuflajul militar. Deci Alec a avut dreptate. Te-am urmărit cu atenție. Pledoaria ta a fost complectă și convingătoare. Nu era nimic de adăugat. Și nici nu vroiam să-l indispun pe procuror, repetând argumentele tale, care desigur îl crușau de efortul de-a munci, lăsându-i libertatea de a face o sinteză elegantă. Aveam dreptate?

— Dacă e așa cum spui, desigur că aveai dreptate. Dar de ce nu m'ai pus și pe mine la curent cu punctul tău de vedere?

— Fiindcă nu l-ai fi acceptat! Ți-am spus doar că nu mai am nimic de adăugat. Ai exclamat: „Bine, dar tu ești Tudor Ceaur Alcaz!“ Am înțeles și am renunțat să te conving că nu-s Tudor Ceaur Alcaz al nevoii tale de extraordinar. Procurorul a fost, cum foarte bine ai spus, comod. Obiectivitatea lui, departe de a fi imparțialitate, n'a fost decât teama de a exprima o convingere care poate indispuie. Apoi a venit rândul adversarilor. Pe măsură ce vorbeau acești domni, îndepărtam din mine cu profund dispreț toată învățătura dreptului. Credința devenea în gura lor rea: rea credință. În cluburi măsluitorii prinși sunt excluși. În Palatul Justiției însă a măslui devine verbul profesional al dreptății practicate. Când Avram Iancu și-a chemat Moții pe câmpia Turdei

la sfat, vorbele au alunecat spre elocvență. C'ășa se vede-s oamenii: cu cât fapta se impune, cu atât fug de ea prin frenezia vorbelor. Avram Iancu însă le-a oprit cu vântul, și după ce și-a descărcat chistolul în văzduh, a spus posomorît: „Asta trebuie! No hai!“ Ascultându-i pe adversarii tăi mi-am lepădat și învățătura și ambiția de a o pune în slujba doctorului, — dar mi-am regăsi pumnul: ca pe dărlogi, adăugă el visător. Nu eram demoralizat când am venit acasă. Dar nu mai eram avocat. Tăceam, purificându-mă. Și gura și gândul tăceau, așteptând. Nu plănuiam absolut nimic. Așteptam să decurg, fără să anticipez, căci decurgerea exclude premeditarea. Aștepti ca inima ta să izvorască direct din inima întâmplării. Am venit calm la Tribunal. Ultimul nostru adversar e într'adevăr un om extraordinar. El, nu eu. Sănătatea nu e extraordinară pentru viața normală; boala e extraordinară fiindcă întrerupe ordinea firească. Adversarul nostru reprezenta pentru mine proliferarea canceroasă a inteligenței cultivate. Am întâlnit încă odată în viață, un om, o femeie, adăugă el privind-o pe Oana cu gravitate, — care mi-a dat aceiași impresie...

Nina Tomaș, nenumită, trecu din nou printre ei, explicând multe și lămurindu-le.

— ...Ascultându-l, urmă Tudor, mi s'a pă-

rut că înțeleg de ce pierim. Viața, în loc să fie o religie viguroasă, a devenit un simplu pretext pentru inteligență. Mândria vieții a fost înlocuită cu vanitatea și orgoliul inteligenții. Am auzit de multe ori expresia involuntar admirativă: escroc, dar inteligent! Situată în timpul nostru, Ioana d'Arc n'ar fi decât o proastă dela țară, iar Messalina o dată dracului! Admirația pentru inteligență anulează treptat reacția morală, acoperind cinic un mormânt. Inteligent și prost! Iată hotarele definitorii ale omului în mintea semenilor lui. Bunătatea e proastă. Răutatea e inteligentă. Perversitatea e diabolic interesantă. Virtutea e fadă și nătângă. Cam asta-i pendularea sensibilității ultimilor vremi: inteligență și prostie. Densitatea intransigentă a caracterului, care dă o permanență morală omului, nu e compatibilă cu nevoia de adaptare elastică a inteligenții. Deci, caracterul devine o prejudecată demodată, acceptată ipocrit față de cei care o mai au, dar extirpată ca un simplu apendice. Adversarul nostru, într'adevăr inteligent, orgiac inteligent, captivant inteligent, irezistibil inteligent, — mi-a recapitulat biografia cancerului românesc. Și am văzut deodată retragerea noastră din Ardeal, — inteligentă și aceasta! Ți-aduci aminte de acel „Deșteaptă-te Române“, cântec prost și simplu ca pământul pe care

răsunau copitele cailor? Dar Isus era în cântec, înaintea noastră, peste inteligență. Eu mi-am adus aminte, ascultând pe Maestrul inteligenței românești, de acel „Deșteaptă-te Române” și mi-am simțit iar țara și peste ea pumnul, — vorbi el, punându-și-l pe masa sufrageriei neamului Alcaz.

— Dar până când?, izbucni Petruș, regăsind accentul de atunci. Mare avocat!

— Nu! protestă Tudor cu energie calmă dar feroce. Om. Om care și-a găsit respirația chiar și printre avocați.

— Ce frumos ai spus: dreptatea...

— Respirația, îi luă cuvântul Tudor, — începe din adâncul inimii și cuprinde tot, trupul și sufletul, deschizând pieptul... spre Oana! adăugă el, întinzând brațele spre ea, tocmai când Oana se temea că o uitase.

CAP. IX.

Numai Andronic mai veghea, singur, în etacul Domniței, la biroul ei, transcriindu-i Memoriile. Toți ceilalți erau în odăile de culcare. Unele lămpi ardeau, altele se stinseseră de mult, și totuși, cu 'ntuneric sau lumină, era complot și până în toți ochii.

Petruș aștepta s'adoarmă Miruna care clipea iscodind pe subt gene.

— Mă supără lumina! protestă Malvina din pat. Hai și te culcă!

Alec care citea ziare vechi franceze luate din etacul Domniței, așezat la o măsuță, suflă în lampă, odată, de două ori, până când izubți cu mare ce s'o atingă.

— Am întinerit la Vorniceni cu cel puțin douăzeci de ani! exclamă el, dibuind cu brațele întinse prin întuneric drumul spre pat.

— Niciodată n'ai fost bătrân! se supără Malvina. Nu mai spune copilării! Aici-s! Dă-mi mâna!

Își prinseră mâinile ca la Baba-Oarba. Călăuzit, Alec se sui în pat.

— N'ai înțeles, vorbi el instalându-se în noul pat, cu siguranța somnului de iarnă în tot trupul ostenit de drum și moleșit de aerul muntelui. Foc în sobă ca pe vremea bunicei! Și în loc să sting lumina, am suflat în lampă. Mi-a mirosit a gaz și mi-am adus aminte de lanterna-magică!

— Tu te-ai molipsit dela Tudor! îl luă Malvina în primire. Încă puțin și te văd făcând versuri! Culcă-te, Moșule! îl alintă ea pe frunte, că ești tânăr și mâne dimineață!

— Noapte bună. Simt că am să dorm cumplit. Am geniul somnului. Uuăă! căscă el cu o poftă atât de comunicativă încât Malvina simți că fălcile îi se descleaștă întocmai.

Petruș deschisese gura sobei, colorând întunericul cu purpura blajină a jarului spusit. Mai mirosea încă a fum de rășină. Mereu respira Moldova, cuprins de o poftă de somn în care se adunau ochii copilăriei în acea cumpănă numai a lor: genele lăsate și mintea care tot mai vrea poveste. Simțea că Miruna nu doarme. Și Miruna simțea că Petruș e treaz. Era între ei o întrecere de răbdare vicleană, care puneau pauza unui accent copilăresc între trupurile lor tinere.

Când Oana, după foarte lungă întârziere, apăru din odaia de baie, în halat de noapte,

papuci și cu părul despletit, îl găsi pe Tudor la gura sobei, în halat, obraz în obraz cu jarul.

— De unde-mi vii? o cercetă el, teatral.

— Secretul meu!

— Cine-i stăpânul tău?

— Tu!

— Cine-i roaba mea?

— Eu!

— Cum își permite roaba să aibă secrete față de Domnul și stăpânul ei?

— Iaca! făcu Oana moldovenește, cu o ridicare din umeri și sprincene.

— Nu-mi tulbura mințile! vorbi Tudor, acoperindu-și ochii. Acopere-ți părul. Supraveghează-ți mișcările. Stai stupidă și spășită. Lasă-mă să te judec obiectiv. Spune femeie, de unde-mi vii?

— Din odaia de baie.

— Nee! Cu cine-ai șopotit la ușă?

— Stăpâne, ai o ureche...

— Tu ai două! o amenință Tudor. Ce ai complotat la ușă? Și cu cine?

— Gospodărie!

— Iaca-măi de unde sare iepurele! Și a-nume cu cine?

— Cu Asineta, exclamă Oana, deprinsă să nu mintă.

— Ia s'o cercetăm pe Asineta Tulbure! se ridică Tudor, pornind spre ușă.

— Treci peste trupul meu! se răstigni
Oana pe uşă, luându-i înainte.

— Bine, renunţ să lupt cu o biată femeie
păcătoasă! Răspunde-mi la întrebări: Unde
ţi-s condurii?

Oana întinse piciorul gol în papucul cu
toc. Tudor apucă piciorul, sărutându-i-l.

— Cad!

— În braţele mele!

O culese. Papucii îi căzură cu răsunset.
Aşa o duse în pat, depunând-o.

— Te-am întrebat de condurii!

— Ți i-am arătat! Uite-i acolo, arată ea
spre papucii rămași de izbeliște.

— Aşaa! se 'ndepărtă Tudor gesticulând
teatral și culegând papucii într'o mână.

— Condurii am spus, cucoană...

*Că de nu, eu unul mă tot duc
Cu cocorii și cu frunza toamnei,
Lepădând din mâni condurul Doamnei
Ca pe un netrebnic, vechi papuc!*

Oana îi dădu replică:

*Stai, poete, nu pleca,
Explică-mi dorința ta.*

Tudor cuvântă:

*Rima nu e prea bogală!
Să răspund, nu-i lucru mare!
Albă-i Doamna la picioare*

picioarele ei alergând desculțe spre gura sobei fugeau cu ani în urmă înspre Moș Crăciun. Nu se vedea nimic. Bâjbâi prin întuneric înspre soba rămasă caldă și găsi condurii: goi! Fără nimic! Tot copilărească desamăgire. Mai-mai să i se umezească ochii. Dar încă nu se deșteptase de-abinelea. Venea din somn și din copilărie, naiv tânără, aproape feliță. Se culcă iar, prin întuneric, cuibărindu-și capul alături de somnul lui Tudor, c'o ușoară cutremurare de suspin în respirație. Adormi.

Când se trezi din nou, ferestrele aveau argint de dimineață în argint de ger.

Tudor privea cu ochi albaștri condurii veniți singuri dela sobă până la pat.

— Bună dimineața, Oncuța. N'a venit Moș Crăciun?

Oana se ridică, privindu-l strâmb, din tumultul părului revărsat pe grumaji.

— Nu-mi tulbura mințile de dimineață! Lasă-mă să te 'ntreb: A venit sau n'a venit?

— N'a venit, zâmbi Oana, aducându-și aminte de pățania nopții.

— Bine, încuviință Tudor. Dar spune-mi tu, fetiță de nu știu câte dimineți, unde stau cerceii? In conduri? sau...

— La ureche? și-i căută Oana involuntar, fără să-i găsească, întinerindu-și obrazul cu o expresie botoasă de copil păcălit.

— Și urechea unde-a stat?

Oana se uită la Tudor.

Tudor se uita cu'n ochi la Oana și cu celălalt la perna oului lui Columb.

Răsturnată cu'n „Vai! ce proastă-s!“, perna, descoperi o grămadă de pachetele. Cercei de moda veche, înrudiți cu ai Mirunei, brățări la fel, un șirag de chilimbar, și multe și încă multe altele care dovediră deodată Oanei că Tudor umblase la București cu stăruința și răbdarea Mirunei, numai ca să-i găsească daruri potrivite.

— Tudor drăguțule, cât timp ai pierdut la București să aduni atâtea pentru mine!

— Moș Crăciun umblă! decretă Tudor. Te rog, Doamnă, nu mă tulbura.

Dar Moș Crăciun deschisese multe uși la Vorniceni în noaptea Lui.

Se deșteptau cu toții întru Moș Crăciun, dându-și unii altora, abea treziți, sărutarea darurilor căpătate. Lui Alec, Moș Crăciun îi adusese crăvăți, batiste și mănuși.

Sărutarea o primise Malvina.

Malvinei îi adusese Moș Crăciun ciorapi de mătasă cam din Franța și parfumuri tot de-acolo.

Sărutarea o primise Alec.

Mirunei îi adusese Moș Crăciun o blană a metamorfozei mai multor onorarii.

Dojenitoarea sărutare o primise Petruș.

Lui Petruș îi adusese Moș Crăciun lucruri

de lână împletite de Miruna, aducând și sărutarea spre obraji ei.

Căci Moș Crăciun stârnește în copil magia vieții care începe; iar în cei mari, Moș Crăciun frăgezește sărutarea amintirii.

Trecuse Moș Crăciun și pe la Andronic lăsându-i visul unui cântec de-al Domniței, la Paris. Se deșteptase Andronic cu tinereță pe obraz ca și lumina dimineții, iar pe prag, găsisese la plecare, un buchet de trandafiri crescuți în taină de grădinarul Conășelu și trimiși prin Asineta.

Numai Tudor...

— Hai la cafea, Oncuța.

O luau cu toții în sufragerie. Așa era tradiția Crăciunului la Vorniceni. Acolo așteptau cozonacii și fetele gătite de Crăciun.

— Ți-ai uitat blana, îi spuse Oana, îmbrăcându-și șuba.

— Nu mergem la cafea.

— Ba la cafea.

— Cu blană?

— Cu blană! zâmbi Oncuța enigmatic, punându-și și căciula.

— Nu mă tulbura te rog. Explică.

— Taina mea!

Il luă de mână după ea. În antretul de jos, Oana scoase din buzunarul blănii un tulpan pregătit mai dinainte.

— Dă-mi voie să te leg la ochi, stăpâne!

— Baba-Oarba?

— Nu întreba, stăpâne. Roaba ta te va duce de mână la Moș Crăciun.

Tudor se lăsă dus prin ninsoare. Dar unde-l ducea?

Oana fugea, târîndu-l după ea prin zborul fulgilor.

Tudor își smulse legătura de pe ochi.

Văzu. Clipi. Iar văzu.

C. D.-ul înviase. Fumuri, ferestre care străluceau, toate fetele Domniței pe prag, iar la masa umbrelor toți oaspeții, în cap cu Andronic, îl așteptau pe Tudor.

Intoarse capul spre cerdacul Domniței, dar întâlni, tot albaștri, ochii Oanei.

— Și jucăriile? o cercetă el în șoaptă.

— Acolo-s toate, arată Oana cu'n deget îndreptat deopotrivă spre odaia de sus și spre cerul fulgilor.

Lui Tudor, Moș Crăciun îi adusese, tot sub perna somnului, copilăria peste care doarme capul omului.

CAP. X.

Cântecul zurgălăilor porni din nou dela scara Vornicenilor, urmat de lungi și ve-sele priviri de însoțire, căci nu pleca vacanța de Crăciun, ci numai săniile ei, la drum cu întâlniri. Tot două, una după alta. Alba cu cai albi, în frunte, iar Scufița după ea, cu negrii ei ca noaptea. Tudor cu Oana și Miruna cu Petruș.

Cerul era albastru ca de Paști peste Crăciunul crengilor, al satelor ș'al văilor.

Un aer de argint cânta în ochi și în plămâni. Numai obrazii unei fete pot să însoțească la astfel de drum al soarelui.

Din goană, brațul Oanei atingea cu dinadins musteața crengilor moșnege, dându-i o sclipire de trezie 'n glumă. Fulguiau scânteii, râzând ca dinții.

Copii prin sate se dădeau cu săniuța, hii la vale, când de-a tumba, când de-a dura, huștiuluc, ferește-ți gura!

S'ar fi dat și munții cu copiii laolaltă. Omul de omăt îi saluta cu mătura în sus.

„Sănia gonește, zările se sparg,
Bine-i cu iuibta să te pierzi în larg.

„Vântul cerne stele pe surâsul tău.
Peste câmp, de-a dura, fuge-un zurgălău.

„Prin troene, șargul, uile-l c'a turbat.
Undeva 'n poiană joacă-un paltin beat

„Ne-om opri 'ntrebându-l: Ce-i cu tine? Ce-i?
Ș'auzind harmonici, vom juca tustrei“.

— Aprig, nu? o întrebă Tudor, cu nările dilatate.

— Bravo! De tine-i?

— Nu, Oncuța. De Serghei Esenin.

Scoțându-și mâna din mănușă, Oana îi desmierdă obrazul.

— Și tu puteai s'o scrii.

— Dar a scris-o Esenin!

— In locul tău!

Mânile lui Tudor se apărură. Apoi luă mâna Oanei, încălzindu-i palma cu o lungă sărutare adâncită.

— De ce nu scrii versuri? stăruie Oana în marele neastâmpăr al luminii și al zurgălăilor, sărutându-i urma sărutării din palmă.

Tudor o privi glumeț.

— De ce te aperi? îl dojeni Oana. In caetul adolescenții tale sunt versuri într'adevăr

frumoase: „*Îți mulțumesc adânc, pământ, că mi-ai dat viață să te-avânt. Eram hâin, eram flământ, și iată-s înflorit și blând...*“

Sunau cu zurgălăii săniilor versurile lui, și Oana le spunea cu abur de argint.

— „...*Cadă frântă în genunchi mândria pădurilor, trunchi alătura de trunchi, pe urma condurilor...*“ continuă glasul ei reluând altă poezie. Dece nu scrii? Ești numai ritm. Starea de cântec se naște din tine fără efort. Se deschide în tine deodată o fereastră, perdelele flutură, hârtiile zboară, și simți intrarea Cerului. Dece nu scrii?

— Crezi tu că versurile pe care le improvizez mă exprimă?

— Exprimă un aspect al tău: veselie, grația, elasticitatea...

Tudor dădu din cap, cu voioșie dar cu putere, ca și albiile albei, care sforăiau în trap întins, scuturându-și hamul cu zurgălăi.

— Versul, Oncuța, trebuie să fie respirația firească a plenitudinii. Acela e zborul: uneori sfânt. Restul e joacă, sclipire vitală, euforie, nevoie de a fi copil, de a sări, de a te da tumba, de a spune necuviinți, de a scoate limba la cei gravi. Versul meu nu mă exprimă.

— N'ai ajuns încă să te exprim, îl corectă Oana.

— Poate că dacă te-ași ști departe, me-

dită Tudor privind spre munți, ași scrie versuri numai ca să mi te-apropii. Dar te am alături. Nu simt nevoia de-a-mi apropia versul acela al depărtării de tine, singurul în care mi-ași auzi inima bătând.

— Ti-că-lo-sule! oftă Oana dând din cap. Cum să nu fii... adorat! se hotărî ea să articuleze cuvântul refuzat de pudoarea buzelor. Dar n'ai dreptate, reveni ea îndărătnică. E un fel de lene în tine — pentru poezie — pe care o înșeli cu facilitatea ta de-a versifica. Un fel de comoditate! îi aruncă ea fulguirea unui cuvânt înțepător. Caragiale a scris puțin nu din cauza obsesiei perfecțiunii. Niciodată n'am acceptat legenda asta. Caragiale a scris puțin fiindcă vorbea mult... și strălucitor, adăugă ea, găsind epitetul lui Carageale în zimții gerului. În fond, și tu ești oriental!

— Adică leneș! zâmbi Tudor. Vrei să te sărut cu energie?

— Tudor! se apără ea. Ne văd cei din urmă!

Intoarseră capetele, dar repede trebuiră să le răsucească la loc, căci acolo, în mare lumina iernii, Lupul o înghițea pe Scufița care se ducea la Târgul Neamț să-și vadă tocmai pe bunica și pe bunii ei părinți.

— Deci nu ne vede nimeni! hotărî el, gata-gata, crescând spre ea cu strășnicie de matabală.

— L-ai uitat pe Ilie! îl îndepărtă Oana, trimețându-i o sărutare cu mânușa. Da, reveni ea, cu sprincenele încordate, versul te-ar exprima, dacă n'ai fi leneș.

Tudor o măsură cu o abea văzută în creșiere a frunții:

— Vrei să-ți dau versuri, Oana?

Oana se feri de el, cu lepădare.

— Nu ți-e rușine, Tudor! La mine mă gândeam? La podoabe pentru mine?

Tudor respiră, readucându-și zâmbetul pe față.

— Mă gândeam numai la tine! vorbi ea repede și botoasă, gata să tacă până la capătul pământului.

*Doamna mea e supărată
Dar îi șade-atât de bine
Că îmi vine, cu suspine,
S'o mai supăr înc'odată!*

— Ticălosule!

— Nu ne mai vede nimeni! hotări Tudor, culegând capul Oanei sub șubă.

Ieși Oana de acolo scuturându-se ca vrabia omătului.

— Oameni buni! se văită ea.

Poveste, poveste, că 'nainte mult mai este...

Treceau printr'o pădure de mărgean lunar. Simțeau în fundul inimii că toate verșele ar vrea să iasă la fereastra scorburei și să întrebe:

— Da' cine mă rog trece cu atâta gălăgie?

— Veveriță roșcovană, nu-i de botișorul tău! Tu cu alunele, noi cu minciunile!

— Du-te, du-te...

Și s'a dus și veverița din pădurea ninsă, iar coama albilor și negrilor s'a întâlnit din nou cu soarele.

— Nu te exprimă! Nu te exprimă! se scutură Oana de fulgi, cu aur de grâu la tâmpurile căciuliții brumării. Dar ce te exprimă pe tine, mă rog?

— Buzdughină! răsună imperios glasul lui Tudor. Treci la spate!

Și încălecând peste capra săniei sonore de răsunet și 'n oprire, Tudor luă hățurile.

În urmă, Ilie-vezeteul ridică biciușca, știind că începe:

Galopul!

*„Tot ce nu e și ce-a fost
Fum e și cenușă.
Dimineața fără rost,
Du-te după ușă.”*

PARTEA A PATRA
SORA LUI PETRUȘ

CAP. I.

Oaspeții pleacă după Anul Nou. De-a-tunci și până la Bobotează Oana și Tudor își reiau viața de mai înainte. După Bobotează veni ordinul de concentrare.

— Oncuța, mergem la București.

— Ai un proces?

— Dece? Par trist?

— Dimpotrivă! Întrebam așa...

— N'am proces. Sunt concentrat.

Capul Oanei se înclină, deodată ostenit.

— Nu ne despărțim. Suntem împreună la București. Te fac ordonanța sublocotenentului Alcaz. Vrei? Hai râzi, Harap-blond!

Era într'adevăr o ciudată bucurie în el la gândul că va îmbrăca din nou uniforma aruncată în Septemvrie. Regimentul lui era deocamdată la București. Își revăzuse camarazii în timpul „săptămânii Patimilor“: așa botezase gândul lui timpul procesului. Mâncase și ei la popotă, încălecase la maneaj un cal dresat de altul, făcând o demonstrație de înaltă școală.

— Te antrenezi mereu, Alcaz? îl întrebase

comandantul Regimentului, cu 'n fel de urechială de răsfăț în glas. Vrei să iei pânea activilor.

Vizita lui la Regiment, deși civil, răsunase ca o trâmbiță și mai ceva decât cele zilnice, adunându-i pe toți în jurul lui. Se pusese la curent cu tot ce se 'ntâmplase din Septembrie până atunci, interesându-se de cai, de ofițeri și de soldați deopotrivă.

— Ce ai acolo? îl întrebuse colonelul, văzându-l cu'n pachet „suspect“.

— Zahăr, domnule colonel!

— Faci dulceți, civilule!

— Nu, domnule colonel, pentru caii noștri cei de toate zilele.

Știuseră toți caii c'a venit Tudor Ceur Alcaz, și soldații și majurii, căci era darnic cu tutunul și cu gluma.

— Civilule, mi-ai tulburat cazarma. Ce face uniformă?

— Așteaptă să fie tulburată, domnule colonel!

Concentrarea lui avea un caracter omagial. Le lipsea. Il doreau. Fără de sublocotenentul Alcaz, regimentul nu era complet. Dealtfel, ordinul era atât de individualizat încât și nuanța Buzdughină primise ordin de concentrare, știut fiind la regiment că Buzdughină era omul sublocotenentului Alcaz.

Oana făcea bagajele, ajutată de Madama Lența și de toate fetele Domniței, cu ochii

ca cepele, căci iar rămâneau singure. Fără să-și dea seama, Oana luase treptat locul Domniței în pornirea lor de a roi în jurul unei stăpâne.

Când Tudor apăru în uniformă, Oana îl întâmpină ca întotdeauna cu lumină în ochi. Apoi însă îl cercetă cu 'n fel de mirare, repetând din timp în timp privirea îndreptată nu atât spre el, cât spre uniforma lui.

— Ce-i, Oncuța?

— Nu știu! ezită ea neplăcut surprinsă.

A ce miroși?

— A tutun probabil, ca întotdeauna!

— Nu miroși a tine!

Veni la el cu nările pisicei care nu-și recunoaște stăpânul.

— Poate mirosul de naftalină! interveni Tudor, adulmecându-se și el.

— Și asta, confirmă Oana, fără deplină convingere, cu 'n fel de nedumerire dezolată.

— Jos cu uniforma! hotărî Tudor, trimetându-l pe Buzdughină să-i facă o baie de aer.

Mai mult decât atât nimic.

Dar Oncuța veni la București preocupată, abea înveselindu-se la glumele lui Tudor care într'adevăr se silea să o distreze, devenind și el preocupat de gândul ei. Se strecura pe nesimțite o anomalie, un nefiresc, în unitatea însoțirii lor. Tudor avea și sentimentul — cam școlăresc — al unei

trădări. Intr'adevăr el provocase oarecum ordinul de concentrare, prin vizita la regiment și replica, la întrebarea colonelului despre uniformă. „Așteaptă să fie tulburată“. Deși își dădea bine seamă că uniforma va da Oanei o alarmă. I-o dăduse. Și totuși bucuria lui de a fi la regiment era o realitate pe care nici pasionata lui sollicitudine pentru Oana nu i-o putea micșora. Când pleca disdedimineată la regiment, avea aproape întocmai sentimentul celui care se duce la teatru, lăsându-și copilul singur acasă. Această stare creia un nou raport între el și Oana, dând Oanei vizibilitatea lucrului de care te-ai îndepărtat un pic, după ce-ai fost deprins numai să-l ai, abea simțindu-l.

Dar și Oana, deși nu făcea decât să-l aștepte, când îl avea lângă ea se îndepărta de el, desigur fiind mereu alături, dar fără plenitudinea firească a deplinei alipiri. Il săruta și 'ndată simțea nu numai mirosul de tutun — din ce în ce mai violent în nara ei —, dar și nedefinitul miros nou, legat de uniformă, care i-l instrăina pe Tudor, deosebindu-l de mirosul lui de altă dată. Și ea se simțea oarecum vinovată față de el, având și ea sentimentul unei trădări, căci obsesia olfactică punea o distanță imperceptibilă, dar mereu activă, între ea și Tudor. Noaptea, în pat, își punea capul pe

pieptul lui, din adâncul inimii, dar iarăși, mirosul de tutun o învingea, posomorându-i bucuria de a sta cu Tudor, obligând-o irezistibil de a se îndepărta de el. Intr'atâta încât pe nesimțite se'ndeprătă și de trupul lui, ferindu-se ca de un contact neplăcut, constrânsă de acest treptat recul involuntar să se ghemuiască la părete, singură, într'un pat străin, alături de *omul care mirosea a tutun*. Dragostea ei era atât de umilită de acceptarea poruncii nasului încât uneori plângea cu fața la părete. Creștea neconținut în ea conștiința unui absurd care o împiedica să fie ea, tocmai și mai ales față de Tudor.

Cu ceilalți era la fel. E-adevărat că nu-i plăcea să se apropie prea tare de nimeni. Cu excepția Mirunei, care nu se parfuma, și Malvina și Alec și Petruș — fumător și el — aveau prea tarele relief al parfumului. Alec mirosea a patchouly, foarte stins, dar mirosea. Malvina mirosea a „Eau de Cédrat“, foarte proaspăt, dar mirosea. Cum însă Oana nu fusese niciodată de gâtul părinților, evitarea apropierei fizice de ei, nu-i cerea decât corectarea unei distanțe, fără nimic nefiresc.

Tudor însă era al ei, al trupului ei și al sufletului ei. Simțea nevoia lui cum simte pânza bărcii nevoia vântului. Și iată că era constrânsă să-l îndepărteze. Când îl săruta,

Învingea o repulsie — pur fizică, localizată în nas, dar copelșitoare —, sărutarea devenind un efort, aproape un sacrificiu.

Oribil!

Creștea în jurul ei frigul unei singurătăți. Devenea din ce în ce mai atentă față de ea însăși, cu'n fel de încruntare neîncrezătoare, ca atunci când în odaia ta te temi brusc că cineva te pândește de subț pat. Își spunea uneori singură, cu dispreț amar: Ești o femeie însărcinată! Desigur, asta explica tot. Capriciile olfactice, noile reliefuluri pe care le căpătau mirosurile, obsesia lor, — toate erau fenomene cunoscute din cărți și din auzite. Dar iată că nasul devenea principiul activ al unei drame sufletești. Căci nu putea accepta ca nasul să se interpue între Tudor și ea. Prea era umilitor și ridicol în acelaș timp.

— Tu cum te simți? o întreba uneori pe Miruna.

— Perfect. Uită-te la mine!

Intr'adevăr Miruna era neschimbafă. Parcă nu sufereau de aceeași boală, deși amândouă erau paralel însărcinate.

Cuvintele „miros“ și „însărcinată“ dominau vocabularul mintal al Oanei, batjocorindu-i bucuria de-a trăi. Totul devenea fiziologic prin optica acestor cuvinte permanente. Vestirea din ea nu mai era copilul lor, ci boala ei înjosoare. Se gândea că

acuși va începe și oribila diformare, când vezi cum îți crește mijlocul ca o cocoasă subțochii celui care te-a cunoscut și iubit sprintenă. Toate se alterau în ochii ei. Laptele devenea ugerul vacii, dându-i repulsia monstruosului contur. Friptura devenea vită înjunghiată, cu viscerele însângerate.

În orice hrană nu vedea decât biografia plastică a fiziologiei, neputând să înghită decât prin coșmarul acestei viziuni.

Se 'ntorcea în epoca premergătoare întâlnirii cu Tudor, știind că-i fericită, dar numai noțional, cum vezi că-i sărbătoare după foaia roșie a calendarului, nu după alegrea sufletului. Incepea iarăși parcă lenea de a trăi. După ce pleca Tudor la regiment, ea cerca să readoarmă, și dacă izbutea, își prelungea somnul până aproape de amiază, cu toate că zgomotele casei o sollicitau să cântor să renunțe la îndărătnicia somnului artificial. Când era trează îi venea mereu să caște. Cum era singură se întindea. Nu mai înțelegea pe cei care stau mereu pe scaun când există patul! Numai patul putea adăposti lenea ei de-a trăi vertical. Orice îi apărea efort: teatrul, cinematograful, plimbarea...

— Hai, Oana, îi spunea Miruna cu blândețe autoritară, ca unui convalescent.

Accepta plimbarea zilnică până la lacuri, dar așa cum te resemnezi să'nghiți un me-

dicament. Plăcerea aerului și a mișcării o întâlnea numai pe Miruna, ocolind-o pe Oana care se 'ntorcea așa cum plecase: de pe divan tot spre divan. Dacă Tudor n'ar fi întrebat-o zilnic: „Te-ai plimbat bine, On-
cuța?“, și dacă n'ar fi stăruit în ea, somnolent dar încă viu, cochetrăia de a nu se îngrășa, desigur că n'ar fi eșit nici din odaie, nu numai din casă. Și urcatul scării după masă îi apărea ca un efort penibil, deși energia fiizică era intactă. Nu obosea nici la plimbare, fiindcă pleca obosită de acasă, fără să se întoarcă de acolo altfel obosită.

Față de Tudor se silea să fie aceeași. Dar mereu trebuia să învingă contactul prealabil cu mirosul de tutun și lehamitea de-a fi veselă. Il iubea ca și 'nainte, dar îl iubea trist, deprimat. Efortul de a fi altfel în ochii lui îi dădea când exagerări — pe care le simțea ca o notă falșă —, când simulări care îi apăreau o ipocrizie.

„Dreaptă, Oana“, nu mai era un îndemn încorporat, ci o distanță între două Oane. Nu mai era dreaptă. Dar nici nu mărturisea că nu-i. Simula. Dacă ar fi avut într'adevăr curaj de Oană dreaptă, s'ar fi dus singură undeva, la Predeal de pildă, într'o pensiune oarecare, la o parte de toți cei pe care îi mințea. Căci în realitate toți și toate îi provocau o iritare vecină cu enervarea.

De câte ori n'o auzise pe Malvina — care nu cunoștea nici ermetismul tăcerii, nici șoapta —, spunând cu o duioșie exagerată și penibilă față de străini:

— E însărcinată, sărăcuța de ea!

Malvina ar fi răbdat orice dela Oana, cu condiția ca ochii ei să spue — înțeleși de privitori —: Ce nu rabdă o mamă dela copilul ei!

În ochii tuturor era mereu și în orice ocazie femeea însărcinată. Și Alec o trata ca pe un porțelan fragil. Dacă-i cădea batista din mână — ciudat! mereu scăpa lucrurile din mână: batistă, șervet, carte, pieptene —, Alec se repezea să i-o ridice ca un cavaler îndrăgostit. O înduioșa și o enerva în egală măsură.

Dacă vorbeau prea tare și obrazul ei avea câte o involuntară crispare, — de comun acord, ceilalți tăceau sau vorbeau pe șoptite, ca în odaia unei bolnave. Dar pentru Dumnezeu! Miruna nu era și ea însărcinată? Și nimeni n'o cruța, nimeni n'o considera ca pe un obiect fragil, față de care trebuie să-ți frânezi exuberanțele firești, atenuându-te mărinimos. Devenea într'adevăr un fel de nenumită Damă cu Camelii a căminului.

Poate că și asta contribuia să-i altereze vitalitatea, convingând-o dinspre ceilalți că e bolnavă.

CAP. II.

Incepea să fie într'un fel bizar mulțumită că Tudor e tot timpul la Regiment. Fără de el era absolut singură: ca malul unei ape secate. Dar cu el era tot singură, căci Oana care însoțea nopțile lui Tudor, îi era străină. Cealaltă era la Vorniceni: în amintire. Astfel că și Tudor, chiar când erau alături, se ivea pentru ea tot în amintire: la Vorniceni. În patul lor dela București dormea omul pe care știa că-l adoră, dar mirosul de tutun punea prăpastie între el și Oana de alături, care treptat fugea spre părete, întorcând spatele fericirii.

Desigur, Tudor observa că se'ntâmplă ceva. Despre maternitate nu cunoștea decât rudimentul superficial știut din auzite de mai toți copiii dela mamele lor:

— Ce-am suferit cu tine. Meriți?

E-veșnica dojană a mamelor față de copiii neastâmpărați. Dar suferința lor nu devine decât o exclamație, sau, cel mult, o enunțare de amănunte către prietene, adânc supărătoare pentru urechea copilului. Căci

copilul are o sălbatecă pudoare pentru tainele trupești ale părinților lui.

Așa că mare lucru Tudor nu știa. În această privință însă mai dăinuia în el, ereditar, tradiția bărbaților de odinioară de a nu se amesteca în „treburile femești”. Și o explicabilă delicateță a îndrăgostitului, care închide ochii asupra fiziologiei femeii iubite, nevrând să ucidă anatomic o taină a sufletului și o evlavie a inimii.

Dar pentru Oana ochiul lui era atent necentenit, involuntar. Ea era lampa de lângă tâmplă și fereastra frunții. Vedea deci o pălire spre întunec, cum și efortul de-a o corecta.

Interpretarea lui însă își atribuia aproape exclusiv lui însuși răspunderea acestei posomoriri. Concentrarea! Nu mai erau de ajuns de alături și împreună din pricina serviciului militar care într'adevăr îl absorbea. Acolo nu lua în glumă decât gluma. Pentru rest era intransigent: față de el dintâi și apoi afță de ceilalți.

Așa că, în fiecare seară, când se'ntorcea dela Regiment, se simțea din nou vinovat față de Oana, căutând prin toate mijloacele să se facă iertat. Firește, nu prin explicații care cu greu ar fi putut exprima și lămuri aceste nuanțe imponderabile, — dar prin căldura regăsirii. Oana venea spre el supusă, cu obrazul ca fardat de surâs, dar fără de

lumina Oanei. Asta îl nelinișteea, dându-i nevoia fizică de-a o reține lângă el. Abea izbutea, căci după o scurtă acceptare, Oana se deslipea, gata să plece. Noaptea la fel. Înainte vreme, de câte ori se deștepta, o găsea asupra lui, cu tâmpla pe pieptul lui, ca o haină de tei înflorit a somnului. Acuma o pierdea mereu. Dacă i se întâmpla să se deștepte, trebuia s'o caute cu mâna, ca orbii. Ceiace semănase un fel de neîncredere în somnul lui, dându-i treziri absurde. O căuta și o găsea. Dar o căuta. Trebuia s'o caute.

O căuta și trează, adunând-o înspre el.

Și uneori parcă descifra în expresia Oanei, vorba de repudiere: „Ești lipicios“, a femeilor obsedate de bărbații pupăcioși sau de copiii nesuferiți de alintați. Ceiace-i dădea și lui priviri intrigat alarmate de bărbat care nu poate pricepe capriciile femeii.

Deci Oana devenea — din acest punct de vedere — femeie, adică numele delicat al absurdului. Asta îl descumpănea perfid pe Tudor, dându-i tocmai înspre Oana preocupări meschine, sâcâitoare, iritante.

Se descoperea uneori la Regiment cu gesturi și sonorități de glas, care nu izvorau din Tudor, ci din nervii lui. Venea acasă — casa cu nuc la fereastră — dorind în fiecare zi miracolul regăsirii și negăsindu-l niciodată.

Parcă deveneau soț și soție, cu știutul accent social al acestor biete substantive.

Și Tudor devenea tăcut la mese, nelăsând celorlalți decât frumuseța lui — prematur solemnă, când tăcea — și armonia bunei cuviințe. Parcă se mutase în sufrageria dela București un portret de-al unui Ceaur Alcaz din sufrageria dela Vorniceni, strămoș mut al lui Tudor și abea rudă cu Coca Duduș. Madam Lența ar fi spus vorba de-acolo. Așa că ritmul casei dela București redevenea cel de odinioară, când Oana era o tăcere, Petruș abea glas, iar Malvina prea zgomotoasă alături de răsfățul lui Alec, in-supportabilă pentru urechea Oanei.

— Tudor e obosit!

Așa îl vedeau și explicau toți, cu încuviințarea Oanei. Vorbind mai puțin, Tudor fuma mai mult. Căci tutunul umple oarecum tăcerea, când oamenii nu mai văd în tăcere o transparență care-i adună, ci o opacitate care-i desparte.

— Tudor, te rog, scoate-ți cizmele când vii acasă! exclamă odată Oana.

— Bocănesc? Te supăr?

— Zgomotul mă supără. Sunt nervoasă.

„Sunt nervoasă“ numai, ar fi apropiat-o de Tudor care desigur c'ar fi luat-o în brațe, învingându-i nervii. Dar și tonul și „scoate-ți cizmele“, însemnau: Mă enervezi. Ești zgomotos.

Tudor avu o scântee de mânie, deîndată oprită cu'n fel de „ho-hoo“ de călăreț, dar care se transformă într'o grea mâhnire.

Oanei îi veni să plângă, lipită de pieptul lui. Dar Tudor plecă din odaie, închizând ușa cu atâta băgare de seamă încât Oanei i se opri plânsul, transformându-se într'o ciudoasă mânie. O trata ca pe o nebună, ca pe o femeie isterică! Și tăcu, măcinându-se în ea, fără să deschidă gura.

Enervarea arătată lui Tudor o autoriza parcă să nu mai cruțe pe nimeni, îndemnând-o indirect să se răsbune pe ceilalți. Din senin, îi spuse într'o zi Mirunei care întârzia în fața unei vitrine — veneau dela așa zisa plimbare —:

— Teribilă e placiditatea voastră, a moldovencelor...

Miruna se'nroși tare. Dar nu replică nimic. Intorcându-se dela Triubnal, Petruș o descoperi cu ochii abea eșiți din lacrimi.

— Tuu! Dece ai plâns?

Simplu, Miruna îi spuse vorba Oanei.

— Mă sint străină în casa voastră. Îți spun drept, Petruș. Dacă Oana gândește așa... N'ai auzit-o spunând: „voi moldovencele...“ Era o lehamite în glasul ei, care m'a îngrozit. Am văzut o prăpastie între mine și casa voastră...

— Casa noastră, Fata Bunicilor. A ta, a mea și a celorlalți.

— Nu, Petruș, Oana nu mi-e prietenă dacă-mi poate spune astfel de vorbe. Și nu-s supărăcioasă! adăugă ea cu obrazii acoperiți de lacrimi. Dar nu pot trăi în casă străină.

Petruș se duse deadreptul la Oana care stătea cu fața în jos pe divan, în odaia ei.

— S'a întâmplat ceva între tine și Miruna?

Niciun răspuns. Petruș se așeză pe marginea divanului.

— Oncuța nu vrei să-mi răspunzi?

Abea atunci văzu că Oana plângea cu fața în perne. Plecă dela ea, ducându-se în goana mare la Miruna pe crae o luă autoritar de mână, aducând-o în odaia Oanei.

— Uite! i-o arată el.

— Oncuța! exclamă Miruna, aplecându-se asupra ei și cuprinzându-i capul.

O sărută pe obrazii uzi până când îi văzu cercarea de a zâmbi.

— Suntem niște proaste amândouă! exclamă Miruna.

Oana consimți mut.

Petruș respiră, gata să le sărute pe amândouă. Până la urmă așa și făcu.

Dar după plecarea lor din odaie, Oana simți un subit desgust pentru baia de lacrimi și de sărutări în comun și pentru toate revărsările sentimentale ale familiilor unite. Iar revenea în ea cuvântul „moldovenesc“ în sens depreciativ, ca o aluzie nemărturi-

sită la Tudor prin Miruna. Evita să se gândească la Tudor, dar în schimb n'o cruța pe Miruna. Cuvântul retractat cu lacrimi și cu sărutări, apărea din nou, agresiv, stârnit. În definitiv dece numai Tudor era concentrat și nu și domnul Petruș! Conștiința că Petruș e privilegiat și Miruna la fel, o făcu să-i judece pe rând prin optica nedreptății ei. Petruș se burghezise. N'avea burtă, dar era în preajma ei. Miruna îl hrănea după tradiția moldovencelor pentru care obligația de a-și îndopa bărbații devine un sacerdoțiu. De când se căsătorise, Petruș ajunsese un fel de funcționar fericit cu slujba, gata oricând să-și istorisească întâmplările zilei la masă, mâncând bine, dormind bine, satisfăcut, sigur, calm, Miruna îl învăluia ca o grăsime, dându-i un fel de beatitudine.

„Teribilă e placiditatea voastră, a moldovencelor!“, devenea un refren al iritării insuficient exprimate, înglobând tot ritmul de viață al Moldovei.

Totuși, a doua zi, primi cu aceeași resemnare să se plimbe cu Miruna, simulând însă o cordialitate invers proporțională cu atitudinea ei intimă față de tovarășa de plimbare.

„Se plimbă femeile însărcinate?“, ricana gândul ei desgustat deopotrivă de oamenii întâlniți și de animalele văzute.

Așa că singura ființă din casă, față de

care s'ar fi putut deschide, Miruna, lampa bună, devenea interzisă sincerității, fiindcă și pe ea o amăgea.

Din toate părțile îi venea un adaus de singurătate, sporindu-i repulsia pentru vorba care minte și gestul care înșeală.

Gândul copilului era absent din ea. Era bolnavă. Atât. Numele știut al acestei boale era: copilul. Atât.

Și Tudor mirosea din ce în ce mai tare a tutun și a cazarmă. Ca să-l iubească trebuia să-și aducă aminte de celălalt. Avea impresia uneori că-l înșeală cu altul, atât era de altfel omul care mirosea a tutun față de cel intrat pe fereastra nukului, în inima ei de fată.

CAP. III.

Intr'o zi, pe când se plimba cu Miruna, se 'ntâlni ochi în ochi cu Lucian Teianu, îmbrăcat în costum de sky. Se'ngrășase ca o femeie: la șolduri. Costumul de sky și ifosul lui sportiv denunțau necruțător odalisca din el. Era violent ridicol. Văzând-o, Lucian Teianu se'nroși ca o fată, cu inima viziibilă în culoarea obrazilor.

Oana trecu pe lângă el, abia salutându-l gândindu-se că cine știe, s'ar fi putut întâmpla să fi devenit soția acestui om, numai din lene de a refuza. Căci în anul în care-l cunoscuse pe Lucian Teianu, pe vremea „Frontului Renașterii“, toate îi erau egale. Față de orice era pe atunci un „dece nu?“, în indiferența ei pasivă. Ș'atunci, trupul ei...

Se scutură de oroarea ridicolă a gândului, dar desgustul pentru carne în genere devenea desgust imediat pentru propriul ei trup.

Miros - femeie însărcinată - moldovenesc - carne. Iată vocaularul mintal al obsesiei ei repulsive.

Și Tudor duhnea atât de tare a tutun

Încât și după ce pleca, mirosul rămânea în nara ei. Trebuia să deschidă fereastra ca să iasă mirosul, îndată ce se închidea ușa pe care pelcase.

— Oncuța, n'ar fi bine să te vadă un doctor? o întrebă Miruna.

— Vă îngrijorez? replică tăios Oana.

Dar imediat își retractă prima reacție, amintindu-și cu desgust de o scenă dulceagă, aduăgând explicativ:

— Sunt nervoasă! Tu nu lua în seamă. O să-mi treacă odată și odată! Tu cum te simți? întrebă ea, simulând sollicitudinea, numai din dorința rece de a-i da impresia cordialității.

— Eu, slavă Domnului, mă simt bine. Rușinos de bine! adăugă Miruna, oarecum scuzându-se ca de o lipsă de solidaritate cu Oana. Dorm, mănânc, fac treabă...

Acest foarte nevinovat enunțativ „fac treabă“, o crispă și mai tare pe Oana, apărându-i ca o aluzie la inerția ei. Adevărat: ea nu făcea nimic. Dar nici nu cerea nimic dela nimeni. Atât dorea: să poată sta singură undeva, oriunde, într'un sanatoriu, la o mânăstire, dar între oameni uniform străini, care să nu-i mai dea impresia cărnii ipocrite. Numai că n'avea nici curajul, nici lealitatea să-și exprime față de nimeni o astfel de dorință. Și poate că în fond nu dorea decât tocmai neîndestularea acestei dorințe, ceiace-i sporea iritarea între ai ei,

nu realizarea dorinței: ceiace ar fi lipsit-o de pretextul iritării. Fiindcă în realitate, singura ei distracție devenise organizarea iritării. Cu asta își trecea timpul, altminteri sterp și vid. Critica mocnit pe cei din jurul ei, căutându-le mereu pricină.

Malvinei îi spunea „Cocuța“ proiectând-o sarcastic înspre „domnul Goe“ și poate că și înspre Coca Duduș.

Pe Alec îl cruța de critică directă, dar îl îngloba, dimpreună cu „Malvina lui“ în ricanarea: logodniciei, care le bufoniza bătrâneța cochetă și reciprocitatea tandră.

„Menajul-unit“, Petruș și Miruna, deștepta toate viespile Oanei. Tot felul de porecle virulente: „Principatele-Unite“, adică Moldova cu Muntenia, „Lunile-de-Miere“, adică impudica proliferare a celei dintâi, „Scufița-Dumisale“, adică scufa burghezirii lui Petruș, — și neconținut alte porecle care țineau o contabilitate acră a celor prea dulci în ochii Oanei.

De Tudor nu se atingea. Dar Moldova lui era un fel de soacră geografică a gândurilor Oanei.

„Merit să fiu bătută“, gândea ea uneori. Și 'ndată o prindea frica necunoscutului din ea. Oare nu era isterică? În definitiv, femeile... Ii reveneau tot felul de butade bărbătești despre femei, tot felul de localizări glandulare, tot felul de judecăți care atri-

buiiau femeilor psihologia secrețiilor interne.

Intr'o zi, gândindu-se la circuitul fiziologic al femeii, făcu un calambur mintal, care definește paroxismul sarcastic al amărăciunii. Eroina lui Flaubert, din care derivă bovarismul, deveni în ricanarea Oanei: Doamna Ovary!

Conviețuirea cu încă alte două perechi sub același acoperământ o desgusta, dându-i senzația că trăește în casa paturilor conjugale.

Dar mai presus de toate începea să crească în ea o teamă care le recapitula pe cele de pe vremea strigoilor din nesomnul copilăriei. Avea nevoie de tovarăș, de un umăr pe care să-și rezeme fruntea sălbătică. Il avea alături, dar își pierduse drumul spontan al inimii. Cel de alături nu mai era decât omul care duhnea a tutun. Cum nu-și dădea seama? Dece fuma atâta? Uneori aprindea țigara și în timpul nopții. Și perna lui mirosea a tutun, în patul singurătății Oanei, otrăvind-o ca și suflarea celui de alături. Și mirosul de stofă a tunicii! Și mirosul de piele al cizmelor! Toate o brutalizau. Și cel de alături rămânea opac, greoi ca toți bărbații alături de femeile lor, nepricepând nimic. Uneori — între somn și trezie — parcă spera să descopere o ușă în perețele care le mărginea patul, pe care să se poată strecura către respirația dorită,

înspre aer pur. Dar era prizonieră între perețele închis și omul care mirosea a tutun.

Incepea iar să viseze. Il revedea, cu o regularitate care recapitula realitatea de-acum doi ani, pe Lucian Teianu. O aștepta în vis, așa cum odinioară o aștepta la ferestră, cu stricta lui realitate, implacabil același, condensând în el toate iritățile diurne, prelungindu-le și în somn. Nu se n-tâmpla nimic alt decât apariția lui Lucian Teianu. O privea când duios, când ironic, și ea era silită să-l sufere în fața ei, căci somnul devenea lupta de a se deslega. Trezirea prin somn, se zmuncea, murmura, gemea, până când se deștepta cu inima gonită, alături de omul care mirosea a tutun. Uneori auzea cu spaimă ca de tunet, deși glasul vorbea în șoaptă:

— Nu dormi?

Fără să răspundă, închidea ochii, strângea buzele și simula că doarme, izgonită din pat ca și din somn, fără de niciun refugiu magic în perețele închis, silită să-și rabde captivitatea.

Dimineața la cinci, Tudor se deștepta, firește cu ajutorul odios al ceasornicului cu sonerie, care o obliga pe Oana să deschidă ochii. O clipă numai, căci de'ndată simula iar somnul, obligându-l pe Tudor să i-l respecte. Il auzea îngrozitor, cu o

ureche care parcă se intensifica ostil, cu toate că Tudor nu făcea niciun zgomot. Nici lumina nu o aprindea. Servindu-se de lampa de buzunar, își aduna lucrurile și pornea în vârfuri spre ușă, deschizând-o și închizând-o mut. Dar din prag, Oana simțea ochii lui Tudor întorși spre așa zisul ei somn. Uneori clipa de rămas bun se prelungea într'atâta încât Oana parcă se zburlea, ghemuită în aparența somnului.

Apoi rămânea singură. Dar urechea ei îl urmărea implacabil în odaia de baie, culegându-i cu exagerare toate zgomotele, apoi pe scări, sonorizându-i răsunetul precaut al cizmelor, apoi în sufragerie, unde nu mai putea să-l audă cu urechea fizică, dar îl urmărea totuși și acolo, cum își bea singur cafeaua pe care și-o încălzea la spirt, cum aprindea apoi țigara — Oana îi simțea fumegarea — cum ieșia pe ușă de din față... Așa atunci Oana sărea din pat, deschizând fereastra spre aerul mult dorit.

Dar diminețile de iarnă — tot cu obraz de noapte — deasupra nukului dela fereastră — „A fost odată un nuc” — o copleșeau cu a tristețea de spital. Uneori își acoperea fața cu mâinile și plângea singură până când frigul o alunga din nou în pat, alături de perna care mirosea a tutun, astfel prelungindu-l pe cel plecat din nuc și din odaie.

Se gândea, cu o plasticitate olfactică ne-

cruțătoare, că iarna nu durează cine știe cât, și 'ndată vine primăvara cu mirosurile ei. Simția alături, chiar în nări, parfumul dulceag al pomilor înfloriți, până la paroxismul fad al teilor și până la stridența crinilor, și o apuca un rău de mare care transforma primăvara într'un spasm chinuit al stomahului, dându-i dorința absurdă pe cât de intensă de a se refugia într'o planetă purificată de primăveri, între eterne ghețuri.

Plutea deasupra ei un glas neauzit, imens ca forma cerului:

Marele Pan a murit!

CAP. IV.

Nu mai auzea inima lui Tudor. O ajungea din urmă, mai greu și mult mai tulbure, sufletul premergător întâlnirii cu Tudor, ducând-o până la limita desgustului de sine.

Pe atunci, cu doi ani în urmă, într'o noapte fierbinte de Iulie, Oana ședea singură în odaia ei, recitind din simplă deprindere „Frații Karamazov“, cartea care o atrăgea ca un mâl cu stranii fosforescențe. Ajunsesese la scena îngrozitoare când Alioșa cel limpede veghează trupul Starețului Zosima: Sfântul. Aude deodată două glasuri de călugări. Unul întreabă: O să miroase Starețul? Și Oana, dela fereastra aceluia Iulie cu tei înfloriți, al tuturor putrefacțiilor epocii, simțise prin vorbele romanului lui Dostoewski că viața în care crezuse — ca Alioșa în sfințenia Starețului Zosima — miroase!

Cumplitul verb de-atunci, care condamna totul la descompunere, până și sfințenia, o copleși din nou, dându-i un vis alături de Tudor, în patul cu miros de tutun.

Ardeau lumânări de moarte: patru, în jurul unui catafalc, într'o încăpere mănăstirească, albă și boltită, parcă asemănătoare cu sufrageria dela Vorniceni. Pe catafalc, un bătrân solemn, cu față de ceară, care semăna deopotrivă cu bătrâneța lui Andronic și cu tinereța lui Tudor. Alături, Alioșa, cu obrazul Oanei, în haină călugărească.

Și'n lumina de moarte a lumânărilor, prelungită în vis până la îngreșarea crinilor, încetul cu 'ncetul, vizibil și prin creșterea mișcării dar și prin umbra de pe părete, capul lui Alioșa se 'ntorcea dinspre Stareț, lăsându-și rugăciunea neisprăvită, fiindcă Starețul mirosea. Obrazul Oanei din vis, despuiat de rugăciune și acoperit de mirosul Starețului, era atât de sinistru — strigoii Karamazov răsărit din Alioșa — încât Oana se deșteptă cu sufletul din noaptea cutremurului, țipând:

— Tudor!

Țipătul ei îl deșteptă ca și atunci.

Dar cutremurul era în Oana. Vorba lui nu putea s'o ajungă. Era lângă el, dar de parte, ca un cataclism astral, intangibilă.

Plângea, tremura, gemea, cu toate glasurile crivățului, cuprinsă de un frig necrutător, cu ochii sticloși de spaimă, cu dinții ciocniți convulsiv, cu o respirație gâfâită, în care palpitau vântoase, căutând cu desna-dejde să-i articuleze numele și neputând.

deschidea gura ca o pasăre rănită, când încă se zbate și n'apuca decât golul cutremurat al hohotului.

Răsturnă peste frigul ei, la întâmplare, tot ce apucă: tunica lui, un pled, alt pled, un covoraș, un șal, îngropând-o. Nu-i vedea decât ochii bătuți de fulgere și gura mereu deschisă și mereu mută.

Abea într'un târziu tremurul se potoli, nelăsându-i decât plânsul revărsat din ochi, ca o sudoare de moarte.

— Tudor, ce-i cu mine, Tudor?

Se tânguia, abea putând să-și clatine capul, cu ochi de cerșetor copil.

— Tudor, ce-i cu Oana, Tudor?

Mânile muriseră într'un frig de piatră. O pierdea!

Tudor nu mai putea gândi. O pierdea pe Oana. Era numai tăcere, neputință și un fel de țipăt strident în întunecarea minții.

— Tudor, ce-i cu Oana, Tudor?

Până când și tremurul și plânsul și agonia ei trecură în Tudor. Iși acoperi fața învinsă și plânse pe marginea patului ca la capătul lumii.

Abea atunci, privindu-l și iar privindu-l

— Tudor plângea! — Oana își regăsi viața. Sări din pat, rostogolind tot învelișul suprapus, căzu în genunchi la picioarele lui

— genunchii răsunară — îi sărută mâinile zmulse de pe față, îi sărută genunchii, la-

crimile, ochii, gura, părul, asupra lui — cu părul și cu sufletul — tânără, vie, caldă, plânsă, deschisă în furtuna lor ca rana curcubeelor.

— Iărtă-mă, Tudor. Iart-o pe Oana!

O luă în brațe, respira adânc și regăsi cu fruntea lumina cerului pierdut. O alintă ca pe un deșteptat din leagăn, cu fruntea, gura, genele și cu obrazul, purtând-o, legănând-o, sărutându-i părul, cu toată ploaia aiurită a vorbelor de primăvară nouă.

Și adormiră iarăși alături, atât de strânși unul în altul încât nici visul n'ar fi putut să-i mai despartă cu tăișul lui de somn.

Nu auziră soneria deșteptătorului. Se treziră târziu, cu greu limpezindu-și gândul după fumegarea vântată a nopții.

Tudor telefonă la Regiment, scuzându-se și obținând o învoire de o zi, și imediat apoi, cu glasul scăzut, doctorului Munteanu, la Sanatoriu.

— Vă aștept la unu jumătate, acasă. Mâncați la mine. Cu dragoste.

Oana era tot în pat, cu privirile îndreptate spre ușă.

— Oncuța, mergem la doctorul Munteanu. Vrei?

Ii spunea și o desmierda cu amândouă palmele pentru fiecare vorbă, cerșindu-i voia. Simția cum se porneau din nou la-

crimile. I le sărută, acoperindu-i ochii cu buzele.

— Vrei, Oncuța? Pentru mine...

Până când, prin revărsarea plânsului, Oana găsi o vorbă pentru ea și pentru el, pe care i-o șopti cu lacrimi:

— Dreaptă, Oana!

CAP. V.

Oana intră cu doctorul Munteanu în sala de consultație. Din prag întoarse capul o clipă, învăluindu-l pe Tudor cu toată puterea ochilor albaștri. Tudor rămase în salonul de așteptare, cu fruntea grea, cu umerii grei, cu genunchii grei. Stătea neputincios, așteptând, în timp ce Oana se desbrăca dincolo în fața doctorului.

Era atât de fără de nimeni încât treptat ochii i se ridicară înspre ușa închisă, într'un fel de rugăciune mută, cașicum ochii Mântuitorului s'ar fi putut deschide înspre el, din lemnul neînsuflețit.

Casa doctorului Munteanu, în contrast izbitor cu ființa lui, era un cor de tăceri înalte. Nici fumul de tămâie, alungit prelung, și nici bolta cu ochiul din triunghi, n'ar fi surprins. Vecină cu grădina Cotrocenilor, casa era îndepărtată de tumultul Bucureștilor, ca o navă ancorată dincolo de port, în preajma farului. În salonul de așteptare, nu era nimeni decât Tudor, căci doctorul nu primea acasă decât pe prieteni,

consultațiile dându-le numai la Sanatoriu.

Un motan de Angora răsări pe pragul ușii dinspre antret, îndreptă ochi de candelă spre ofițerul de pe scaun, alunecă spre el ondulat, cu opriri întrebătoare, îi atinse carâmbul cu spinarea, în treacăt, și, neașteptat, se răsturnă cu picioarele în sus, ca un ursuleț: Vrei să te joci cu mine motan?

După motan însă apăru și fata din casă.

— Vă poștește doamna doctor.

Tudor avu o tresărire de împotrivire, dar nu putea refuza. Porni deci după fata din casă, cu pașii atinși de șerpuirea motanului care părea o fumegare somptuoasă a covoarelor.

Intră după motan — care se opri cu miau, — într'o încăpere luminoasă ca o seră. Un dublu geamlâc de cristal limpezea întregul părete dinspre grădinile ninse. Acolo, într'un fotoliu de catifea vișinie, cu pled pe genunchi și radiator electric în preajmă, stătea o femeie cu trăsături ascuțite și ochi pătrunzători, lângă o măsuță acoperită de cărți. Înainte de a-l întâmpina cu vorba, îl privi pe Tudor ca cei care vor să recunoască pe cineva după o descriere.

Tudor se nclină militărește, prezentându-se. Soția doctorului îi opri vorba începută, cu mâna ridicată:

— Ia loc. Știu! Cum să nu știu...

Ii întinse mâna, afectuos.

Avea ochi negri, oriental întunecați și mari în orbitele afunde, o ascuțime voltaire-iană a trăsăturilor, frunte înaltă și o intensitate de privire care deștepta parcă diamante negre în întunericul catifelat.

— Te rog stai. Ești neliniștit. Imi închipui. De asta mi-am permis să te chem de-acolo. Doamna Ioana Alcaz, pe care voi avea plăcerea s'o cunosc îndată, e sănătoasă, afirmă ea autoritar, așezând cuvântul ca pe un cristal greu pe cât de limpede. Mi-a spus doctorul, și doctorul meu nu se înșeală... Vrasăzică, continuă ea după o pauză, dumneata ești faimosul Tudor Cear Alcaz! Știi că ai devenit un refren al casei noastre? Toți cunoscuții ne întrebă despre dumneata: „Unde l-ați descoperit?“ Mi se pare că v'ați descoperit reciproc dumneata și doctorul...

— Cutremurul ne-a adunat!

— Cutremurul aduce multe binefaceri. Doctorul are dreptate. Oamenii adorm înaintea de a muri. Au nevoie de zguduirii care să-i confrunte cu moartea. Altfel uită să trăiască.

Deși cu totul altfel construită — ca o literă gotică alături de una rotundă — părea sora dinspre nord a vitalității sudice a doctorului Munteanu. Argintul de arșiță calca-

roasă, care juca pe chipul lui, își umbrise numai sclipirea pe fața ei, dar vibra la fel. Vorbea sigur, net, fără pauzele gesticulate spre evantai și exclamațiile obișnuite femeilor. N'avea în nimic semnele de exclamație și puncte-punctele care și în scrisul și în comportarea femeilor par a defini specificul vagului lor. Și totuși era femeie, fragil femeie. Pledul de pe picioare și radiatorul electric denunțau o sănătate delicată.

Mereu la Oana, gândul lui Tudor descoperea în fiecare femeie o fragilitate care-l înduioșa, apropiindu-l comprehensiv de toate, prin Oana.

— Domnul acela e Örmuz, arată ea spre motanul oprit iarăși a joacă pe covor, cu mișcarea lui de urs răsturnat. E singurul copil al casei noastre. Ești fericit, domnule Alcaz, și-o spun cu toată tăria, deși stai pe ghimpi. Ai să fii tată. Ioana dumitale are să fie mamă. V'ați învins moartea. E cea mai adâncă victorie a omului. Căci vine, oricât te-ai simți de puternic, un ceas despre care numai Biblia știe să vorbească. Imi dai voe să-ți cetesc un pasaj? vorbi ea, întinzând mâna spre Biblia de pe masă.

Tudor înclină fruntea.

*„Atunci e ceasul când tremură paznicii
casei și se încovoie cei tari și stau din
lucru rășnitoarelor, căci s'au rărit, și se*

„întunecă privitoarele la ferestre; și se în-
„chide ușa cea cu două caturi dela uliță,
„în vreme ce zgomotul morii slăbește și
„ajunge ca chiscuitul unei păsărele, și se
„sting toate cântecele vieții; și când și-e
„frică de orice suiș, și pe drum sunt nu-
„mai psalmi și migdalul înflorește...”

— Ce simple sunt cuvintele Cerului!

„...Și lăcusta se târăște și caprele nu mai
„au nicio putere, căci omul merge spre lă-
„cașul de veci, și bocitoarele dau târcoale
„pe uliță. Mai înainte ca să se rupă funia
„de argint și să răstoarne vasul de aur.
„și să se spargă ulciorul la izvor și scri-
„petele să se prăbușească în fântână...”

CAP. VI.

Oana mărturisi doctorului Munteanu tot, absolut tot, fără niciun ocol, dela mirosul de naftalină și încă de nu știu ce al uniformei lui Tudor, până la visul cu Alioșa și starețul Zosima.

Doctorul o asculta, luminând-o parcă necontenit cu incandescența argintie a chipului lui rotund. Uneori zâmbea iute, ca atunci când ascuți peripețiile unui copil, pasionat istorisite, cărora le acorzi omagiul atenției încruntate — măgulitor încruntate —, fără să te poți împiedica în răstimpuri să nu redevii om mare prin surâs față de cel care-i atât de copil, tocmai atunci când crede că a depășit prin isprăvi pe cei cu barbă și musteți.

O ascultă însă până la capăt, fără s'o grăbească, nici s'o întrerupă și nici măcar să ncerce, ca orice profesionist, să îndrume și să puie ordine rezumativă în tumultul narațiunii învălmășite.

Bineînțeles, Oana, cu respirație de plâns, după ce luă asupra ei toate păcatele Evei,

aruncă, la capătul puterilor, și cumplete diagnostice posibile: isterie larvată, ereditate patologică...

Isprăvi. Până la verdict mai era examenul trupului. Cu toate acestea, spaima cu care venise începea să-și piardă ponderea. La lumina riguroasă a zilei, odaia care te-a înspăimântat în întunericul nopții, dându-ți o lungă insomnie fără de curajul de-a aprinde lumina, redevine odaie ca toate celelalte. Și Oana redevenea Oana pe măsură ce istorisea drama celeilalte, oarecum mirându-se că astfel de lucruri pot fi articulate față de un străin, fără ca interlocutorul să-și acopere fața cu mâinile, îngrozit.

Nu, deloc! Doctorul zâmbea, dintâi în răstimpuri, cu luciri repezi, apoi deabinelea, sculptat în veselie ca omul iernii în omăt.

În orice altă împrejurare, iminența unui examen medical ar fi provocat Oanei o compactă oroare repulsivă. Acum însă, dorința de ispășire pe deoparte, iar pe de alta, nevoia de a ști, de a fi științific edificată, o copleșeau în așa măsură încât se supuse fără ezitare — devenind exterioară pudorii —, cu sufletul despărțit de trupul cercetat cu deamănuntul, ca în timpul clo-roformului.

Apoi se îmbracă în friguri, cu obrazii din ce în ce mai aprinși, căci venise clipa verdictului.

Doctorul, întors cu fața la geamlâc, cât timp se îmbrăcase Oana, părea că o uitase, condensat într'o meditație mută. Pas cu pas, Oana porni spre el, adică spre spina-rea lui, oprindu-se necutezătoare.

— Doctore...

Respirația învălmășită târa vorbele.

— ...Sunt anormală?

Doctorul se răsuci brusc, cu acea marțialitate care făcuse pe Tudor și pe Buzdughină, în noaptea cutremurului, să creadă că au de-aface cu un ofițer superior.

— O clipă, amână el răspunsul. Să scrii rețeta.

— Rețeta! tresări Oana, cu plumb în genunchi și un fel de topire în umeri.

Doctorul, cu o viteză de scamator, luă un carnet pe care scrise, stând în picioare, o formulă dintr'acelea care duc gândul, dantesc, spre necunoscutul întunecat: „Per me si va...”

Rupse foaia, întinzând-o Oanei imperios.

Oana ceti, abia ținând foaia în mâna înghețată:

*„Tudor Ceaur Alcaz să nu mai fumezel
Oana Ceaur Alcaz să nu mai tacă!*

Dr. Munteanu“.

— Asta-i tot?

— Nu-i deajuns?

— Și eu?

— Să capeți neapărat un guturai zdravăn!

— Dece? O nouă terapeutică? întrebă ea, candid.

— Nuu! Ca să ai nevoie de doctor!

Râdea, bătând-o pe obraji.

— Haidem la celălalt grav bolnav!

— Iat-o însfârșit și pe doamna Ioana! exclamă soția doctorului, văzând-o rumenă ca piersicul înflorit.

— Dumneata hai cu mine! îl apucă doctorul pe Tudor, zmuncindu-l după el.

Odaia de consultație era un bazin drept-unghiular al luminii: acolo erai în lumină, cum ești în apă vie, deadreptul, gol, cuprins.

Omul de argint al acestei lumini îl apucă pe Tudor de umeri, împlântându-i ochii drept în ochi, ca pentru o strașnică răfuială.

Ii sclipiră dinții tătarește albi în desimea lor mărunță.

— Tudor e un mare fecior care nu știe nimic despre femei și nici nu-l întreabă pe doctorul Munteanu. Vei fuma mai puțin, sau chiar deloc, hotări el, ca și cum Tudor ar fi fost pacientul. Femeile gravide nu suportă unele mirosuri, chiar dela cei pe care îi adoră. E simplu?

Tudor respira adânc, oferind doctorului o radioasă transparență.

— Cât despre doamna Oana... Tudor! îl interpelă el brusc, cu sprincenele îmbinate; dacă i-ași fi dăruit eu sănătatea, în dragul lui Tudor Cear Alcaz, tot n'ar fi avut mai multă. Nicio grijă pentru născătoarea de Alcazi.

Făcu o pauză, lăsându-l pe Tudor să ardă ca o flacără împărătească.

— Teribil e să n'ai copii! Un neam întreg de luptători se va prăbuși în groapa mea...

Respira adânc, pe marginea întunecimii gândului. Străluci din nou, zmulgându-și fruntea spre lumină, cu răsucirea aceia de împungere.

— Dar voi lupta până la urmă.

CAP. VII.

- Tudor, te iubesc!
- Și eu!
- Tudor, am șaisprezece ani!
- Și eu!
- Tudor!
- Oncuța!
- Mai spune-mi odată!
- Oncuța!
- Pot să te sărut pe stradă?
- Oana!
- Te compromit?
- Eu te compromit!

Și o sărută în plină stradă și lumină.

Un soldat care trecea, nu știa ce să facă: să nu vadă? sau să salute? Regulamentul nu spunea nimic în astfel de cazuri.

— Camarade!

— Ordonăți!

Incremenise, căci nu salutase. Sublocotenentul îl domina c'o tresă și un cap.

— Ține dela mine.

Nu-i venea să creadă leatului, căci mâna

sublocotenentului îi întindea cogeamite tabacheră de argint masiv.

— Ce să fac, să trăiți, don' sublocotenent?

— S'o pui în buzunar și să fumezi țigările.

— Să fie a mea, să trăiți, care va zică?

— Hait! îl mătură Tudor.

Leatul porni ca după o întâlnire cu Sfânta Vineri devenită sublocotenent de cavalerie.

Oana încă nu se desmeticise.

— Ce-ai făcut?

— M'am lepădat de Satana!

— Tudor dragușule, nu vreau să renunți la tutunul tău! Nu vreau! Nu vreau! bătut ea cu piciorul. Și eu am să fumez! hotărî ea, îndârjindu-se. Nu accept să renunți la nimic din cauza mea. Am să mă deprind!

Tudor o privea cu mare zâmbet.

— Doamnă, nu mă tulbura pe stradă!

— Tudor cel drag și bun, nu schimba vorba! îl imploră Oana.

Trecătorii întorceau capul, crezând că cei de sub castanul nins, se ceartă. Dar erau laolaltă atât de frumoși tineri, atât de aprins vii, încât iarna își amintea de primăvară în ochii oricui.

De tare mulți ani Bucureștii nu mai cunoscuse o astfel de iarnă. Fiecare stradă era o luptă a omului pentru drum. Deoarte și de alta, înalte maluri de alabastru, printre care străzile fumegau ca apele în-

ghețate. Nici automobilele, nici tramvaele nu mai circulau în polara oprire albă. Răsună neconținut cadența de vâsle a lopeților și icnirea curățitorilor de omăt. Se aplecau, împlântau lopata și c'o mișcare zmuncită aruncau lostopanele de omăt.

Casele învăluite și simplificate se apropiau de varul satelor ș'al mănăstirilor, uitându-și complexitățile urbane. Totul se uniformiza într'o dospire luminoasă. Ninsorea cădea mereu, cu miliarde de zaruri, îngroșând conturul albului suveran. Trecătorii aveau mișcări de scafandri. Pălăriile aproape dispăruseră, fie înlocuite cu căciuli, fie atât de ninse că amintirea mai curând chivăra de hârtie a copiilor decât înaripata formă a pălăriilor bucureștene. Ingropate în adâncul buzunarelor, mânilor nu se mai vedeau. Gulerile ridicate peste înfășurarea fularelor ascundeau obraji, dând capetelor un fel de oblonire. Toate spinările erau aplecate, cașicum fiecare trecător ar fi pierdut ceva. Atenția era în jos, pentru mișcarea galoșilor și a șoșonilor, nu în sus, spre cele întâlnite. Așa că oamenii erau mai singuri, chiar pe străzi, fiecare în coliba lui peregrină, grăbit s'ajungă la adăpost și căldură.

Alt București, al iernii, nu al omului de-acolo. Și cum bucureșteanul e deprins să întâlnească iarna cu plată — la Predeal,

de pildă, ca în versul lui Minulescu —, sau la Sinaia, această iarnă îl izgonea într'un fel de oraș de provincie, cam din Moldova, cam din Basarabia, îndepărtându-l de el însuși în așa măsură încât vedeai chiar și umbrele, care mai curând s'ar fi putut numi cortele, ca în târgurile moldovenești.

Dar Tudor și Oana, printre cetățenii niși, nu aparțineau orașului plouat sub omăt. Obrazul lor primea iarna ca pe-o beție tânără. Cu căciulița brumărie, care nu-i fura aurul tâmpelor, cu blană de astrahan fumuriu și șoșoni înalți pe pulpă, Oana rămânea cu cerul tellor în culoarea ochilor și vara lor în mierea tineretii.

Și sublocotenentul Alcaz avea căciulă brumărie, care-l sporea întru înălțime, ochi albaștri, sprincene violente, argintii de ninsoare ca și genele, și un obraz atât de fericit alături de vecina lui, încât Oana de-alături — parcă sora lui Tudor —, devenea pentru toți cei întâlniți, ca'n versul popular, mândruța lui.

Mergea cu mândra lui, fără să știe încotro și până când.

Se mai certau, din pricina tutunului, și iar se împăcau, ținându-și brațul și mai strâns.

În fața cinematografelor, lumea se îmbulzea.

Trecură, abea întrebându-se din ochi, gă-

sind răspunsul tot în ochi: albaștri unii pe cât alții.

Un fel de un-doi, un-doi, aproape ostășesc, care-aducea aminte Oanei de bătaia unei inimi ascultate.

— N'ai obosit?

— Haidem la Vorniceni pe jos! răspunse Oana, măsurându-l cam de sus.

— Un ceai vrei? o întrebă Tudor, arătând cu fruntea înspre Capșa.

— Acum ne-am sculat dela masă, domnule!

— Bine, doamnă!

Trecură.

— Tot mă mai iubești?

— Poafel! răspunse Oana, galeș dubitativ.

— Vrei să te compromit pe Calea Victoriei?

— Nu vreau să mă compromiți pe Calea Victoriei!

— Atunci căutăm altă stradă; de preferință uliță!

*Intr'un fund, pe undeva
Trebue să fie,
O străduță mai pustie.
Hai ș'om căuta!*

*Uliță să-i zică ei
Și chiar ulicioară,
Ca o strună de vioară
Cu glas de Grivei!*

*Să ne vadă un băboi
Dela o fereastră,
Oană, pasăre măiastră,
Tu și eu, noi doi*

*Printre bieții fulgi cărunți,
Snop de primăvară,
Oană, tânără vioară
Pentru anii crunți.*

*Să aprindă un chibrit
Baba dela geam
Ca să vadă cum eu am
Să te compromit!*

Intâlniră un cerșetor. Tudor se opri brusc, dându-i pe necerute.

— Dă-i și tu.

Ii dădu și Oana.

— Suntem doi? îl întrebă ea, ridicând sprincenile.

— Unul cu două mâni de dat!

Alt cerșetor. Altă oprire cu două mâni de dat.

În fiecare colț de stradă răsărea o mână întinsă înspre oameni buni, prin iarna rea. Și după fiecare cerșetor, pasul lui Tudor devenea și mai vioi. Oana abea se ținea de el. Dar pentru nimic în lume nu i-ar fi încetinit pasul. Incepea să-l știe pe Tudor. Creștea în el acel ritm care-l făcea pe Ilie-

vezeteul să ridice biciușca pentru galop. Oana era convinsă că se va întâmpla ceva. Drumul nu mai era al hazardului, ci al așteptării. Incotro? Dar numai ritmul Oanei întreba, căci buzele tăceau. Va face un om de omăt pentru copii necunoscuți? Va născoci o sanie — cu'n fel de hocus-pocus al ninsorii — cu cercei de zurgălăi? Va intra într'o grădină publică — de pildă a Icoanei — s'aducă fiecărui trecător veste că versul n'a murit și să li-l dea nou născut pe buza lui fără astâmpăr? Va tăia lemne în locul unui Moș-Bătrân, luându-i fereastrăul ca pe un arcuș, învățându-l cum se cântă și din lemne pentru foc? Va aduna în jurul lui copiii unei măhălăli, spunându-le și arătându-le cum trebuie să fie ei copii? Se va sui într'un copac, luându-s-e la trântă cu matahala omătului?

Orișice era posibil când Duduș se întâlnea cu Tudor dintr'odată.

Se întâlneau. Pasul se grăbea. Elastică, era în Tudor încordarea dinspre salt. Parcă sufletul lui în galop, o uitase pe Oana pe oblânc. Era înalt, într'un fel de luminoasă plutire, care-l făcea să treacă solitar și mândru printre oamenii ghemuiți sub ninsoare. Respira adânc, cu toată lărgimea pieptului și ochii duși departe, peste înălțimea omului și a caselor.

Acolo, omătul odihnea pe un zid vegheat de o cioară.

Intrară pe portiță.

La dreapta, o biserică înfășurată în omăt, ca o mioară bucălae.

La stânga, stupul chiuliușelor, cu 'n vârf de fum.

Și 'n mijlocul tăcerii ninse, un călugăr.

— Sărut mâna, Cuvioase.

Ii blagoslovi în barba lui de Moș Crăciun.

Trecură. Pașii rămâneau omătului, lăsând adâncituri ca 'n insula lui Robinson Crusoe.

Era prea mare Tudor în nimica toată de biserică. Se aplecă asupra lumânărilor de ceară galbenă, dădu pitac, intră cu ele și cu Oana în biserică, aplecându-se la icoanele altarului, aprinzându-și lumânările pe rând și dându-le icoanei Maicei Domnului.

Abea atuncea Oana pricepu. Și aplecându-se 'n genunchi, alături de genunchii celuilalt, găsi la capătul galopului, genunchii rugăciunii.

CAP. VIII.

Și Mirunei îi mărturisi tot, fără ocol, fără cruțare, c'o sinceritate absolută, mortificând acru orgoliu al celeilalte Oane. Dar nu mai era în fața doctorului, într'un cabinet de consultație, ci alături de cumnata și prietena ei. Și se duceau la plimbare, respirând puritatea neparfumată a gerului. Așa că Oana avea neconținut senzația că vorbește despre altcineva, nu despre o versiune accidentală a ei. Ceiace-i dădea și o mirare — că știe atât de intim sufletul unei străine — dar și o distanță care-i stimula și înlesnea obiectivitatea narativă. Nu omise nimic, mai cu seamă în ce-o privește pe Miruna care asculta atentă.

După un timp, Miruna o luă de braț, fără să-i spue nimic.

Cum erau cam de aceeași tinerească înălțime, mergeau fără dinadins într'același pas.

— Tu ai simțit ceva? o întrebă Oana nerăbdătoare de-a se vedea oglindită și într'altul.

— Simțeam că nu-mi mai ești prietenă.

Acuma mergem într'un pas. O vreme însă tu mergeai altfel decât mine. Vedeam că nu te lipești, că fugi de mine...

— Dece nu m'ai scuturat?

— Ai dreptate, recunosc Miruna. Și eu am fost leneșă! Știu eu! șovăi ea, meditănd onest cuvântul spus, căruia gerul îi dădea concretul unei fumegări.

— Cum leneșă?

— Mă sileam să-ți rămân credincioasă, dar parcă n'aveam putere. Mă cuprindea lenea de a-ți mai fi prietenă. Ai dreptate, Onuța. Și eu sunt vinovată. Tu fugeai de mine și eu în loc să te țin și să te scutur, te lăsam.

— Ascultă, subtilă moldoveancă...

Miruna zâmbi, dând ninsorii adorabila demodare a rochițelor cu fundă și buline albe, legănate în scrânciob.

— Ascultă și tu, Onuța, îi luă ea înainte, fie ți-e dragă Moldova. Te-am văzut doar la Vorniceni, și te-am văzut și la mine la Târgul-Neamț...

Oana o bătu peste obrajii rumeni ca ceșcuța fragilor.

— Dece atuncea, continuă Miruna, nervii tăi și-au luat drept țap ispășitor tocmai Moldova?

— Cred că știu, medită Oana, cu ochii duși în gândurile ei. Toate-mi veneau dela Tudor: binele și răul...

— Asta înțeleg!

— Nu te pripri, placidă moldoveancă! transformă Oncuța în glumă insulta celeilalte Oane. Dar în fața lui Tudor eram dezarmată. Cu el nu pot lupta. Ș'atunci m'am răzbunat ipocrit pe Moldova, căutând nod în papură Moldovencei de subt ochii mei!

— Incâlciți mai sunt oamenii! oftă Miruna, scuturându-se cu'n fel de „Doamne, ferește!”

— E mult haos în noi, pe care trebuie să-l învingem.

— Tudor are dreptate, vorbi Miruna aducându-și aminte de o discuție dela Vorniceni. Toți așteptăm și dorim extraordinarul. Parcă ne e rușine să fim simpli. Uite tu, de pildă. Simți într'o bună zi că nu-ți place mirosul lui Tudor: tutun, naftalină și nu mai știi ce! In loc să-i spui cinstit: Tudor, îmi face rău mirosul acesta. Și nu pot sta lângă tine ținându-mă de nas...

— Nu-ți pare ridicol? o întrerupse Oana.

— Dar fie și ridicol, măi omule! Parcă suntem sublimi și grațioși mereu! Ai să vezi tu când ne-om apropia de luna a noua! o amenință Miruna, schițând cu'n gest burlesc conturul butoiului; cu cogeamite burduhan! Atunci să te văd!

— Ai dreptate! oftă Oana. Mă gândesc cu groază!

— Ești o proastă! se supără Miruna, îm-

binându-și sprincenile într'o încruntare care o îmbătrâni glumeț ca pe copii când imită pe cei cu musteți. Crezi că Tudor n'are să te mai iubească?

— Are să sufere și el.

— Foarte bine! Așa e drept! Ș'are să treacă și asta! Ia gândește-te c'ai avea un cogeamite abces și ca ți s'ar umfla obrazul! Tot ridicol e!

— Mai puțin.

— Dă! mârâi Miruna. Prefer să fiu mama unui copil decât mama unei fălci umflate. Tu umbli cu mofturi uneori! Crede-mă! Ți spun cinstit. Te alinți și vrei să fii alintată, eroină, nu știu cum! Nu-i bine! Asta încurcă viața. Lasă literatura în bibliotecă. N'o chema după tine, nu de alta, dar vine imediat ca pacostea și-ți încurcă pasul, îți pune piedică și dai bâca! Eu, în locul tău, mă 'nfățișam la domnul meu și-i spuneam: Fără supărare, nu-mi place mirosul tău. Ia fă bine și lasă-te de tutun, iubitul meu domn!

— Ai dreptate. Dar e dreptatea ta, alta decât a mea.

— Vorbești ca un grec. Parcă îl aud pe Jupânul Sami dela Vorniceni!

— Grec autentic! glumi Oana, revăzându-l cu chipul lui de capră dintr'o fabulă de La Fontaine.

— Tot o mâncare!... Oameni încâlciți! De

asta mi-s dragi mie moldovenii. Nu se grăbesc la vorbă, dar spun cu temei ce trebuie. Eu în locul tău, îi spuneam deschis: uite-așa ș'așa. Și nu ieșea o dramă întregă dintr'o nimica toată!

— Intr'adevăr, recunoscui Oana, e o disproporție penibilă între cauză și efect!

— Bine că ți-ai venit în fire! Noroc de Tudor că te-a dus la doctor, și noroc de doctorul Munteanu că-i om dintr'o bucată. Să pui la icoană rețeta doctorului. Cu ea te-ai tămăduit. Dar parcă vroiai să-mi spui ceva? reveni Miruna, amintindu-și că Oncuța pornise o vorba: „Ascultă, subtilă moldoveancă...”

— Ce vroiam să-ți spun? se cercetă Oana. Da! își aduse ea aminte. Ascultă Sancho Pancha.

— Dece nu? acceptă Miruna. Eu cu măgarul, tu cu morile de vânt!

— Pace ție! o potoli Oana, trimețându-i un pumn de omăt.

— Dinte pentru dinte! îi răspunse Miruna, bombardând-o.

Se bătură cu omăt, albindu-se copilărește. Iar porniră, braț la braț, cu explozii albe de-a lungul blănilor.

— Iată ce vroiam să-ți spun, începu Oana. Tu crezi că-s acră?

— Sper că nu. Dar dece mă'ntrebi pe mine?

Tu știi mai bine decât mine ce e în cămara ta.

— Nu știu nici eu, adică nu mai știu. Acuma nu-s acră, după cum vezi. Dar să-mi fi văzut gândurile de-atunci! se înspăimântă ea retrospectiv.

— Oncuța, când vin furnicele la dulceață și mai dă și mucegaiul, nu faci filosofie în fața gavanosului. Curăți, fierbi, speli, pui otravă pentru furnici și scapi dulcelele de bucluc. Cu filosofia acrelii, pierzi dulcelele!

— Adică ce trebuia să fac?

— Mai întrebi? Să spui...

— Cui?

— Mie, de pildă. Măi Miruno, nu te pot suferi!

— Ce mi-ai fi spus?

— Te-ași fi întrebat: dece, măi omule?

— Și tu ce crezi că ți-ași fi răspuns?

— Ai fi ajuns de-a fir-a-părul, până la faimoasa tunică a căderii Imperiului Roman!

— Crezi?

— Sigur. Nu văd dece mi-ai fi ascuns.

— Jenă!

— Vorbe! Ascultă, Oncuța, când te-ai pornit la spus, spui. E ca la apă rece. Numai să intri și apa se'ncălzește. Crede-mă, Oana. Curajul nu-i cine știe ce ispravă. Numai că trebuie să-ți învingi lenea de a-l apuca! Inținzi numai mâna și vezi că te-ai pornit după ea cu tot trupul. Și te miri singur cât

e de ușor... Eu dac'ași fi Tudor, te-ași fi bătut: oleacă! îndulci ea vorba, micșorându-și ochii a zâmbet. Dacă-ți mai vine o hachiță, știi ce să faci? Infățișează-te la mine cu papucul și roagă-mă: Dă-mi, Miruno, unde trebuie, adică la pahonț! își aminti ea o expresie de-a bunicei.

— Mi-ai da?

— Ba bine că nu! Poftim!

Și iar o bătu cu omăt, primind replica Oanei.

Discutau, se băteau și mergeau cu atâta însuflețire încât timpul ca și pașii își uita numărătoarea. Nu băgau de seamă nici pe rarii trecători întâlniți. Gândurile și fulgii se jucau în voe în jurul și asupra lor, dându-le mișcări și vorbe cuprinse de aerul sănătos al gerului dinspre pădure.

— Petruș ce gândea?

— Adică ce spunea, corectă Miruna. El spune. Petruș te iubește, vă iubește pe-amândoi. Numai că Petruș are tendința de-a exagera și de-a complica.

— Don Quichotte?

— Nu-nu! Și el se trage spre Sancho Pancha, dar il încurcă Oana din el.

— Semănăm tare?

— De-ajuns ca să nu fiți la fel!

— Grecoaică! exclamă Oana.

— Moldoveancă! zâmbi Miruna. Noi moldovencele nu suntem atât de proaste cât

părem, dar nici nu ne facem mai deștepte. Noi vorbim cam moale, foarte adevărat; voi muntencele sunteți mai sprnitene la vorbă. Dar și noi suntem sprintene la gând și nu ne lăsăm furate de vorbe. Ți place, munteanco?

— Bine, moldoveanco! Vorbeam despre Petruș! o invită Oana.

— Petruș îl admiră pe Tudor Ceaur Alcaz!

— Nu merită? tresări Oana.

— Și eu îl admir, dar nu mă pierd cu firea. Tudor e Tudor, eu sunt eu, fiecare cu palma lui de pământ: el cu grâu, zâmbi Miruna viclean, că doar te are pe tine, numai și numai de aur; eu cu bostanul meu...

— Cine? Petruș?

— Dumnealui! arătă Miruna întorcându-și mâna spre cel care'ncepea în ea.

— Ei, și Petruș?

— Petruș când e Petruș e Petruș!

— Sinagogă!

— Sinagogă din Moldova! Adică, scumpă doamnă dela București, Petruș trăește și muncește cu temei atâta vreme cât uită să se controleze. Atunci e Petruș. Ți pare burghez?

— Un pic! recunosc Oana.

— Când îl vede pe Tudor mai de-aproape „pic-ul” Oanei devine și „pic”-ul lui și vrea să fie un pic Tudor! zâmbi Miruna.

— Ii face rău?

— Nici rău, nici bine. Dar se'ncurcă. Nu mai știe repede ce anume să facă și cum anume să facă. Il simt nesigur, gata să devie filosof, ca Oana de pildă. — Frați buni!

— Și tu ce faci?

— Ii spun atâta: Măi Petruș!...

— Și el?

— Râde și mă sărută.

— Și eu ce fac?

— Râzi și mă săruși! conveni Miruna, scuturându-se.

— In fond, medită Oana, tu semeni cu Tudor!

— Dă-i pace, măi omule! Nu-l mai amesteca în toate!

— Degeaba te aperi! Și tu „decurgi”. Asta-i superioritatea voastră. Gândul nu vă pune piedică. Trăiți direct, spontan, așa cum vă poruncește inima. Creerul nu vă e obstacol. Ciudată apropiere! se miră singură Oana. Tu și Tudor! Atât de deosebiți, tu Fata Bunicilor, el Tudor Ceur Alcaz, și totuși cu aceeași linie sigură a vieții. Mă tem c'ai să începi să mă intimidezi... Proastă mai sunt! exclamă Oana din toată inima. Când mă gândesc ce prietenă sigură ești tu și cum era să te pierd pentru niște fleacuri!

— Oamenii nu știu să trăiască împreună. Uită că vine ceasul cimitirului, pentru toți și că acolo or să zacă în ei, numai în ei, astupați cu pământ, în vecia vecilor. Eu

știu una și bună: că Dumnezeu mi-a dat vorba ca să mă duc spre om cu pâne și sare, nu ca s'o țin încuiată. Și dacă nu strângi gândul în tine, nu te înrăești. Altminteri ajunge sufletul cum e cânele legat în lanț: nu știe decât să latre la ceilalți...

Dar își lăsară șirul vorbei căci prin minsoare se apropia un marș de cavalerie. De câte ori întâlnea soldați călări, Oana nu se putea împiedica să nu-l caute pe Tudor. De data aceasta îl găsi chiar, pe calul sur, tovarășul lui Pui-de-Vânt.

Și Tudor o văzu. Se lumineă spre ea, făcându-le semn amândorora, înalt în șea, cu umeri lași și frunte mândră.

Dar iată că din altă zare, venea alt marș, în răspărul călăreților. Cestălalt bătea o-mătul cu toată talpa, vrând parcă să acopere răsunetul copitelor, dând cântecului intonat o creștere de steag stărnit. Deodată izbucni alt cântec: de pe buzele soldaților călări: Deșteaptă-te Române. Se încrucișară, nepătrunzându-se, ca două ape care nu se amestecă.

Atât numai.

Ningea mereu.

Oprită la margine de drum, Oana acoperi cu semnul crucii îndepărtarea lui Tudor pe calul sur.

CAP. IX.

Alec și cu Petruș aduceau ecourile Palatului de Justiție; Tudor aducea ecourile armatei.

Cutremurul de pământ nu părea îngropat în amintire și în ruine, ci rămas în oameni, cu o creștere de vibrație telurică, vestind spărturi adânci.

— Ia mai lăsați, vă rog! se supără Malvina, astupându-și urechile. Alec, telefonează-i lui Tudor să vie dela Vorniceni și să mă scape odată de sublocotenentul Alcaz!

*Dragă mamă, nu
Te juca cu focul
Că îmi scot gherocul
Ca Diăconu.*

*Și-ți arăt îndată
— Numai să te ții —
Ghidușii cu mii,
In ritm de lopată.*

Nu-i mai bine, dar,

*Stând cuminți la masă,
In cinstită casă,
Să cinstim cu har?*

*Căci în orice caz
Și în orice fel,
Glumă sau oșel,
Eu rămân Alcaz!*

— Așa da! aprobă Malvina. Nu știu ce-
ați pățit de-o vreme că nu vă mai recu-
noșteam! Oana, absent! Tudor, absent! Pe-
truș, ca vai de lume: procese la Tribunal,
clienți și dosare acasă. Numai Miruna, să-
raca...

*Sărăcuța ea Miruna
Bună e la orișice
Spală chiar și petice
Și compoturi face 'ntr'una
Și-i rotundă ca aluna
Ș'are mâni estetice
Și priviri patetice
Către cel ce pișcă struna
Pornit s'o deretice.
Și-i așa de acătării
Sărăcuța ea Miruna,
C'ar lua și apa mării
Ș'ar cărăbăni-o'ntr'una
Numai ca să-i spue buna*

*Doamnă dela București:
Fată dragă, mă uimești.*

— Da, domnule, așa e Miruna mea!

*Zău nu i-o ciordi
Lui Petruș, săracul,
Că-l împunge acul,
Chiar de n'o crâcni.*

*Lasă-i-o lui, deci,
Ș'un pic pentru noi,
Boeri vechi și noi,
La cap cam zevzeci.*

*S'o vedem cu toți,
Când e masa masă,
Nurliu mătăsoasă
Și să-i spunem: Poți*

*Să ne faci cafea
Și cu caimac?
Ea să spue: Fac
Ca de catifea.*

*Iară noi, atunci,
Zi-i, Vulpoi-Cetire,
Să-i facem cinstire
Și să dăm porunci*

Să vie cognac

*Vechi, de-al lui Alec,
Căci așa petrec
Până la capac!*

— Măi Tudor, tu ai să ajungi bețiv!

*Malvina Doamna-i cu venin
— O du-te, vin! o vino, vin! —
Și vede nouri în senin
Cu-amărăciune de pelin
— O du-te vin! o vino vin! —*

*Malvina Doamna-i cu năduș
— O vino, vin, cu pași de puș —
Și-i crește ca un snop de ciuș
Cu oș în ochi și'n gură uș
Și cu cenușă în zuluș!*

*Malvina groapa crunt mi-o sapă
— O vino, vin! o du-te, apă! —
Și selea nu mi-o mai adapă
Când arșiți sufletul mi-l crapă
Să mi-l scufunde'n fund de trapă.*

*C'asa e bietul meu destin
— Mă cruță, apă! vino, vin —
Să n'am cu cine să închin
Când înfloresc ca un mălin
Fiindcă Doamna e'n malvin!*

Zâmbeau cu toți în jurul mesei, cu voe.

bună, regăsindu-l pe Duduș. Căci ș'acolo începeau să-l știe, deosebindu-l pe Tudor care putea să tacă asemeni portretelor din sufrageria dela Vorniceni, de Duduș, mereu Coca, oriunde copil răsfățat al casei.

Așa că din nou ora mesei era așteptată și dorită. Se prelungea uneori destul de târziu, cu glume, pahare, muzică și dans. Nimeni nu mai ieșea seara de acasă. Toți, ca înțeleși, preferau căminul. În timpul zilei, Oana și Miruna deveneau nedespărțite. Dimineața își făceau plimbarea cât mai lungă, adunând sănătate, cum spunea Miruna. Apoi se ocupau de gospodărie, stăteau de vorbă, ceteau împreună și împloteau alături.

Cu toate rugămintile repetate ale Oanei, Tudor nu mai fuma. Nicio crispă nervoasă nu denunța în el absența tutunului.

— Am aflat, grație Oanei, că tutunul e un eres.

— Nu te-apasă? Nu-ți lipsește?

— Mă apăsa, lipsindu-mă de Oana!

Alec și Petruș îl ispiteau, dar fără niciun rezultat. Le spunea râzând:

— Sunt pe drumul perfecțiunii. Imi amplific respirația și-mi regăsesc limpezimea gustului. Voi nu știți!

— Dar vinul?

— E în mine.

— Și apa?

— E în voi: tatăl și fiul. Eu, Duh, întregesc trinitatea. Amin!

Recăpătarea lui Tudor fără tutun o echilibrase pe Oana între mirosurile dușmane. Le simțea ca și înainte, dar le evita fățiș, fără de dramă. Certitudinea că se poate descurca printre mirosuri o făcea să nu le mai acorde o prea încordată atenție. Așa că n'o mai obsedau, rămânând localizate exclusiv în nas.

Dimineața se deștepta odată cu Tudor, își punea halatul de iarnă și îl însoțea pe Tudor în sufragerie, prăjindu-i pânea, făcându-i cafeaua, servindu-l ca o adevărată Mirună. O încântau aceste clipe de intimitate, între noapte și dimineață, când dimineața nu-i decât numele știut al întunecimii de afară, cu lumina aprinsă, cu Tudor singur la masă, sub ochii ei, și mirosul de pâne prăjită, care și în sine dar și asociat cu acestea, devenise cel mai drag trimis al focului ș'al pâinii. Amestecul de prezență limitată și despărțire iminentă dădea acestor clipe o grație tânără, ușor atinsă de melancolie, căci uniforma lui Tudor însemna mereu plecare. Cât îl avea alături era numai al ei și pentru ea. Vesel ca un licean îndrăgostit, îi făcea versuri, complimente ca din alt veac, al trubadurilor, — cafeaua cu lapte dăruindu-l Oanei mai sprinten decât vinul.

— Tudor, ași vrea să te petrec cu lampă!

Era în ea acest gest: de a-l conduce și de-a ridica o lampă după el, dându-i însoțirea aurului de acasă.

Dar el așa pornea, acoperit de aurul celei rămase.

Și după ce răsuna portița închisă, Oana rămânea la ușă — încă — cu fața înspre drumul lui de iarnă. Știa că vine la amiază, dar știa și că nu-i, fiindcă sufletul ei flutura dincolo de ea, amintindu-i-l. Apoi stingea luminile pe rând și se culca din nou după ce aduna aer de dimineață pe obrazul sărutat. În fiecare dimineață adormea din nou îndrăgostită, cu trandafir abea imbobocit în bătaia inimii.

Apoi începea drumul zilei înspre Tudor. Il revedea la amiază. Iar decuseară îl avea cu ea până dimineața, nopțile căpătând accentul vacanțelor care adună pe îndrăgostiți.

Și totuși era neliniștită ca pe vremea când îl aștepta pe Tudor la fereastră, fără să știe pe unde-i, ascultând țipătul de femeie ieșită din minți al locomotivelor. În fiecare dimineață, la plimbare, întâlnea marșuri posomorite, și de câte ori era numai cu Tudor, revedea marșul celorlalți. Dela o vreme, în fiecare dimineață, când se despărțea de Tudor, făcea semnul crucii asu-

pra lui, ca o țărancă: Să se ducă și să vie sănătos.

Nu numai în Oana, dar și în mai toți oamenii, semnul crucii sporea. Se zbârcea îngrijorarea pe frunți. Poate că de asta căminul îl aduna mai intim, odihnindu-i de ce simțeau afară. Parcă două ierni așteptau la fereastra caselor, deopotrivă de grele: una a anotimpului, care aprinde focul în sobă; alta a nevăzutului, care aprinde dorul de dragoste împărtășită măcar acasă, sub același acoperemânt.

Intr'o dimineață, după plimbarea zilnică, la întors, Oana se abătu din drumul casei.

— Incotro, surato? o întrebă Miruna, deprinsă să călăuzească ea pașii Oanei.

— Răbdare!

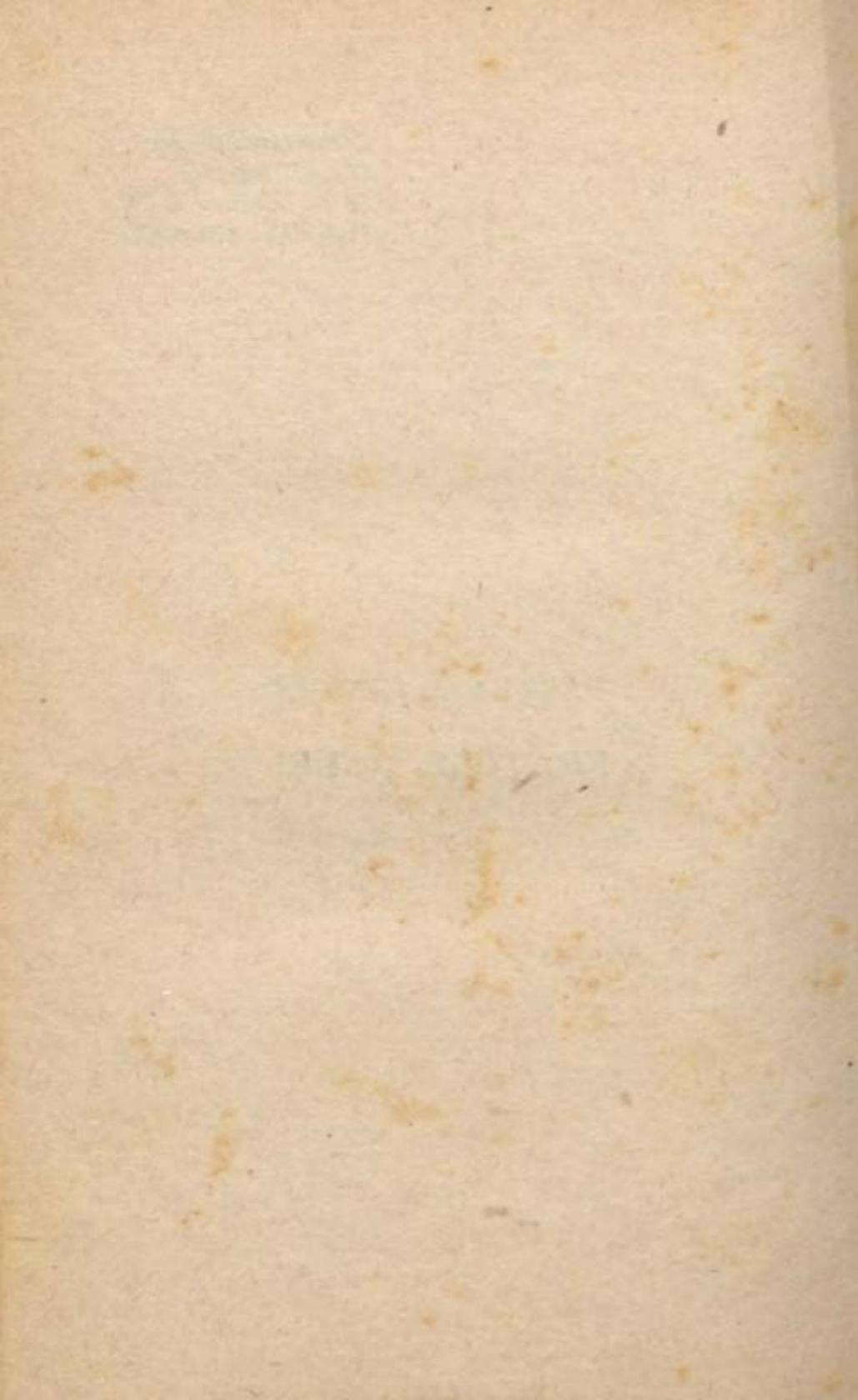
Astfel Miruna intră cu Oana la Schitul Darvari, locul genunchilor lui Tudor. Aprinseră lumânări, se închinară și plecară acasă fără să-și mai spue nimic una alteia. A doua zi, drumul lor, chemat, trecu iar pe la Schit. Ș'apoi în fiecare zi la fel. Nu erau singure. Și babe și femei și fete și bărbați uneori, veneau la Schit să se închine. În toată biserica se'ntâmpla la fel, fără să cheme clopotul de sărbătoare.

Clopotul bătea de sine în inima oamenilor, ca în noaptea cutremurului, ducându-i spre auzul Domnului cu șoapta:

„Și ne izbăvește de cel rău”.

*„Până când, de mucegai
Și aripa ingerilor
Se va spulbera din Rai
Peste valea plângerilor”.*

PARTEA A CINCEA
FRATELE OANEI

CAP. I.

Se vede că destinul lui Petruș era în contrast /cu al Oanei. Căci odată cu limpezirea Oanei, Petruș se tulbură, luându-i locul. Povestea lui nu începu cu o tunică dela naftalină, ci dimpotrivă.

Dar iată cum.

Tocmai pledase un recurs la secția doua a Curuții de Casație, cu ceasul în fața ochilor, căci altă desbatere îl aștepta la Curtea de Apel. Iși adună imediat actele și cărțile, punându-și-le ordonat în servietă, urmărind numai cu un ochi al minții concluziunile Procurorului General, căci jumătatea cealaltă se împregna metodic de amănuntele procesului următor.

Ii ședea bine în robă neagră. Obrajii lui de fruct copt căpătau o intensitate coloristică insolită în palatul obrajilor palizi. Ochii păreau și mai negri, deși erau la limita întunericului, dinții și mai albi în vorbirea profesională, și părul lui, bulbucat de creț, îndreptătea poreclă de Petruș-Africanul pe care i-o dădeau colegii de barou.

Căsătoria nu-l îngrășase, cum ar fi reeșit din unele gânduri cu năduf ale Oanei, dar îl temeinicise în ponderea unei maturități. Umplea haina, dela umeri până la pulpe, fără s'o diformeze cu vreun contur gras. Și ceafa sănătoasă se'mplânta puternic, fără bulbucare însă. Numai alături de Tudor putea să pară cam greoi. Singur, în robă mai ales, înfățișa dimineța bărbatului, cu'n abea simțit accent rustic.

La Palatul de Justiție, era numai și exclusiv avocat, din gest și până'n gând. Ajutat de Alec — cam din umbră, cu savantă discreție —, dar mai cu seamă de scrupulozitatea lui profesională și de simpatia pe care o inspira tuturor, își făcuse o clientelă pe care la altul decât Petruș numai arivismul lipsit de scrupule ar fi explicat-o. Dar nu era decât a muncii lui această clientelă și a celui „vino'ncoace” pe care-l au unii oameni dragi norocului. Așa că timp de pierdut n'avea. Nici cafele, nici taclale la „Urlătoare”, nici politică pe sala pașilor pierduți, nici măcar câteun scurt popas la ferestrele dinspre iarna Scufiței Roșii care-l aștepta acasă. Cu această certitudine rezumativă a tuturor bucuriilor, era liber să muncească dens și ordonat.

Cum isprăvi procurorul, se ridică, înclinându-se în fața magistraților, și ieși, cu

obraji de rodie gravă, în fluturarea robei negre.

— Dănescu! Dănescu! sosi unul în goană, gesticulând cu un dosar strâns sul. Hai c'a început!

Grăbi pasul, cu sufletul cuprins ca de-o explozie de noua desbatere. Și deodată se'n-tâlni — în treacăt, dar intens —, cu Miruna-nu-i-Miruna! Acest dubitativ de-o clipă — e Miruna? nu-i Miruna? —, îi dădu o emoție neașteptată, făcându-l să tresară și să privească naiv stăruiitor — o clipă numai —, pe domnișoara-doamnă întâlnită pe coridor. Nu era Miruna, dar întoarse capul — deși aproape fugea spre Curtea de Apel — spre cea care semănase cu Miruna în ochii lui surprinși. Și domnișoara-doamnă, care-i auzise numele clamat, întoarse capul după el, întâlnindu-se ochi în ochi. Nu era Miruna, avea ochi verzi. Atât știu și intră în noul proces care începuse. Se condensă cu totul și cu totul la treabă, ascultând pledoaria adversarului, la care trebuia să răspundă. Era un proces încâlcit, plin de date și de amănunte. Minte n'avea timp decât să recapituleze și să contabilizeze, atentă mereu să nu-i scape vreun chițibuș important.

Și totuși, ca un scrânciob care mai păstrează legănarea trupului plecat, inima avea cadența „e Miruna? nu-i Miruna?”, a întâlnirii de pe coridor. Pentru întâia oară

i se'ntâmpla la Palatul de Justiție și chiar în timpul unui proces aritmetic, să aibă în adâncul lui sămânța unei emoții nejuridice. Așa că participă la desbatere și pledă ca deobicei, dar cuprins ca de o mișcare centrifugă. După ce isprăvi procesul, înfierbântat ca după efort, se grăbi să plece din sala de ședință, uitând să mai salute pe judecători. Abea ajuns la ușă își aminti că făcuse fără să vrea o impoliteță și oprindu-se, se'ntoarse către judecători, înclinându-se compensativ. Dar domnișoara-doamnă era în sală! Il privea cu ochi verzi într'un abea ivit surâs. Nu! Nu era deloc Miruna.

Dar prea era pe prag ca să mai rămâe. Ieși, așteptând pe coridor. Așteptând ce? Căci nu mai avea niciun proces la această secție. Iși puse servieta pe pervazul ferestrii, pieptănându-și părul cu mâinile, cu o mișcare simetrică, deprinsă chiar dela Miruna. Și totuși nu era Miruna! Cum de se'nșelase? Incepea parcă și un fel de mânie împotriva lui! Era distrat se vede! Dar una cu alta amestecate, mânie și emoție, porniseră în el un fel de scrânciob legănal, un fel de huța-huța, foarte juvenil și tare neașteptat în Palatul de Justiție.

Până când, după deajuns timp, cea cu ochi verzi ieși pe coridor, văzându-l pe Petruș subt fereastra din fața ușii.

— Maestre Dănescu...

— Mă cunoașteți?!

Zâmbea lângă el, mai subțire decât Miruna, cu toate că era înfășurată într'o blană zburlită.

— V'am ascultat pledând...

— Sunt dezolat! Proces mai anost nu se putea!

Intr'adevăr, dezacord mai izbitor decât între un astfel de proces al microscopului juridic, și prospețimea de primăvară crudă în lumină nouă a fetei cu ochi verzi, nu se putea găsi. Deși cu blană de iarnă, aparținea primăverii, ca lumina peste iarbă încolțită în poiană, ca fereastra unei mănăstiri la care a înverzit o creangă de alun. Lumină dinspre verde crud: asta era. Iar în mișcare, gene, sprincene și în trăsături, un arabesc de rândunică: una singură, dând ochiului esența pură a sprintenelii.

— Ce tânăr ești, Maestre, și ce matur argumentezi!

— D'...

Atât porni, cu o icnire de strună pișcată, de pe buza lui Petruș. Căci nu știa: să-i spue doamnă? domnișoară? Rămase cu tăcerea stângace a opririi, intimidat.

— Dece crezi c'am venit la dumneata?

Petruș se înroși ca în uniformă de licean, fără să răspundă.

— Vreau să te angajez ca avocat.

— Aaa!

O mare ușurare îl cuprinse deodată. Ateriza, în sfârșit, în roba lui, în profesia lui, în Palatul de toate zilele al Justiției.

— Vreți să vă dau o consultație aici?

— Dumneata mai ai procese?

— Două amânări.

— Atunci te aștept aici și plecăm împreună.

Desigur nu se grăbea decât pentru clientelă, adică pentru o clientă, dar felul cum îi răsărise această clientă, atingându-i inima — e Miruna? nu-i Miruna? — dădea grabei lui de-a scăpa mai repede un fel de fabricare lirică. Fiindcă în fond era tulburat ca de-o întâlnire cu amintiri adolescente. În nerăbdarea de a obține amânarea, fără să se mai preocupe de oportunitatea termenului acordat, era liceanul care preferă să-și scurteze teza la istorie — renunțând la bună parte din ce știe — numai ca să ajungă mai repede la grădina unde...

...la fereastra unde-l aștepta.

— Gata?

— Gata.

— Haidem!

Plecară împreună, abea alături, dar cu însoțire.

— Brrr! se scutură ea în vântoasa cu viscol.

— Să caut un taximetru, se oferi el spon-

tan, iarăși cu un fel de ușurare vinovată, descoperind abea atunci că dorise și sperase o plimbare pe jos în singurătatea străzilor viscolite.

— Mulțumesc. M'așteaptă automobilul meu.

Intrară unul după altul în căldura de hamam a unui automobil particular, căptușit cu piele roșie. Șoferul, elegant ca un ofițer de marină, salută cu mâna la cozoroc, pornind fără să întrebe.

Petruș se lăsă luat și dus. Era în el molesirea unei resemnări și stârnirea unei așteptări. Mereu acel balans în un-doi: e Miruna? nu-i Miruna? — cu care începuse întâlnirea.

Iarna fumega la ferestrele de cristal gros, răsucind spirale demente în văzduhul urlător.

Vecina lui Petruș, proaspătă, nefardată, căpăta fragilitatea înduioșătoare a crengilor de liliac înflorite în seră. Și ce mâni subțiri avea! Și fără de inel.

„Domnișoară”? se întrebă din nou, dar mai adânc Petruș, spre fundul acela de mirări și prospețimi al bărbatului pentru cuvântul fată.

Mereu îl reconforta gândul-refren că cea de-alături îi este clientă, — deși mereu sporea distanța dintre noțiunea de client și cea de-alături. Pe orișice client Petruș îl

întreba dintâi numele: rece, profesional, pentru agendă și dosar. Noua lui clientă însă nu-și spunea numele și el nu numai că nu i-l cerea, dar parcă era fericit că nu i-l știe.

Iar și iar, acel „e Miruna? nu-i Miruna”—, căci și pe Miruna o întâlnise și o urmărise tot fără de nume, dându-i-l treptat pe acela de Fata Bunicilor. Cea de-alături se situase bizar pe linia aceluiaș flux emotiv, adiind dincolo de ființa ei, ca un parfum de țârm înflorit și depărtat — al întâlnirii cu Miruna — pe care ți-l aduce numai vântul, fără să vezi conturul șters din văz, al țârmului lăsat.

Tăceau și unul și celălalt, lăsând parcă vorbele să-i aștepte într'altă parte. Vorbele procesului.

Dar tăcerea nu era a procesului.

CAP. II.

Automobilul se opri în fața unui imobil modern, transfigurat de preistoria viscolului. Petruș o urmă pe cea cu ochi verzi, ducându-și servieta după spinarea ei sprintenă. Oare era slab? Trup de fetiță subțirică.

Portar solemn, cu fireturi. Marmoră. Căldură de calorifer. Ascensor cu covoraș. Urcau, urcau, euprinși în căldura cuștei brumată luminată, cu pereții mahonii și oglinzi limpezi. Nu știu de ce, Petruș avea senzația, uitată din copilărie, că picioarele cresc în jos și capul se'ndepărtează de ele tot mai sus. Se lungea, ca o halviță trasă de două capete. Când bea șampanie de ziua lui, pe la șase-șapte ani, avea o astfel de senzație bizar bufonă. Cușca se opri. Debarcară. Cheiță Yalle, atârând de lanțul cu chei nichelate.

— Poftim, te rog, îi oferi ea cu mâna încăperea de transatlantic, din fund.

Se desbracă, blană, șoșoni, căciulă, lă-

sându-și și servieta profesională și intră în necunoscut.

Fereastra nu s'ar fi deschis altfel pe o înălțime alpină. Vedeai de foarte sus aco-perișuri ninse, fum, lumină, viscol, alb din alb, învălmășit haotic.

Iar odaia, numai în acorduri de mătasă vișinie, era un fel de orient molatec captat în geometria simplificatoare a arhitecturii moderne.

— Iartă-mă, te rog.

O văzu cu toată exclamația ochilor până în înnecul inimii, căci din nou balansul „e Miruna? nu-i Miruna?”, apăru cu ea. O Mirună cu ochi verzi și părul mai ruginiu, în rochie și bluză ca de primăvară, convalescentă după o febră tifoidă. Așa părea în primele secunde ale jocului de-a Baba-Oarba, când stătea, cu sprincenele ușor ridicate, lăsându-se privită cu un fel de „miau” în expresia întrebătoare. Și, Doamne! ce glezne sprintene avea! Parcă o aruncau săgeată în sus, până în iuțelile de rîndunică ale genelor, sprincenelor și trăsăturilor vivace.

— Ce să-ți ofer?

Ridică din umeri: procesul!

— Mastică! whisky? palinka? un pernod? Ce preferi? Trebuie să ne desmorțim! Uite ce-i afară!

Mâna ei arăta spre vulcanii de argint și

fum ai viscolului. Dar în căldura odăii, o căldură exactă de altfel, parcă verificată cu termometrul, putea să se deschidă și rochița-rândunelii.

Fără să mai aștepte răspunsul, porni din nou, întorcându-se după un timp cu o măsuță cu roțițe, pe care se înșirau pe un șervet care amintea în alb, albastrul de lavandă al șifonierelor de altădată, mai multe sticle, pahare și gustări.

— Stai, te rog.

Se așază pe divan, privind pe încântătoarea gospodină. Căci așa era. Tot ce adusesese de mâncare era ca din Moldova luminoaselor gospodării. Masline marinate, mari și lucii, cu capere verzui în prețiosul chihlimbar al untdelemnului, jambon de casă, roz ca trandafirul și cărnos ca piersica, unt alb, adevărat obraz de inger al laptelui, și încă multe altele cu rânduială și pricepere.

Se apleca, turna, oferea, învăluindu-l cu o solitudine de bunică-fetiță pentru nepotul-bărbat, venit acasă după lunile de internat. Toate erau c'un fel de zâmbet, fără pondere, dând clipelor mișcările de menșet cu care încep vacanțele băeților întorși în casa verișoarelor.

Și nu vorbeau.

Doar câte o exclamație. Ciocneau, mâncau,

beau și priveau ferestrele cumplitei ierni, ca dintr'o colibă din vârful Alpilor.

O ceață de zâmbire și de lene începea să-l prindă pe Petruș. Vedea cu mirare mânilor avocatului acceptând paharul umplut de tânăra, foarte tânăra clientă care...

O legănare de vapor în toate, dar dulce ca un huța-huța.

Avea pe buze vorba: dar procesul?, — însă rămânea acolo, pe un prag nedepășit.

Intr'un târziu măsuța cu roțițe dispăru tot astfel cum venise, luând cu ea dezordinea și fărâmurile.

Rămase deci numai fereastra dinspre iarnă — se'nopta — și divanul de mătasă vișinie.

Cea cu ochi verzi se adună turcește pe divan lângă părete, — ca pe-o zare: punct abea ivit.

— Nu ți-e frig? îl întrebă ea de acolo.

— Frig? repetă el moale într'un început de zâmbet.

— Mie da! Dă-mi te rog ceva pe umeri. Uite șalul, arată ea spre un taburet acoperit de fluturii de noapte ai unui șal persan.

I-l puse pe umeri, rămânând ceva mai laoparte și mai înspre marginea divanului.

Era atât de mică-mică-mică într'un șal, aproape ghemuită, cu fereastra mult cumplitei ierni, că mai-mai se năștea pe buze

cântec vechi, descântec: „Melc-melc codo-belc, scoate coarne bourești...” Astfel o privea. Și ochii ei parcă așteptau poveste de iarnă lungă, foc în sobă, lampă, poate că lanternă-magică...

Cine era — a fost odată — Fata Bunicilor?...

Se'ntunecase. N'avea decât! S'auzea mai tare viscolul lovind cu șfichi turbat de cătifea fereastra întunecării.

Petruș era foarte aproape de somn. O pernă numai îl despărțea. Dar inima necontentit îl apropia de un leșin atât de dulce că nesomnul ca și somnul tot o adormire fără timp era.

Dar nu se mai vedea deloc. O lampă, abea lampă, mai curând cadână la ferestrele luminii, deșteptă din întuneric chipul cu ochi verzi: clienta!

Petruș se uită la ceas și tresări, aducându-și aminte ziua, luna, anul, locul, ora, casa, profesia. Se ridică.

— Dar n'am vorbit despre proces! îi șopti ea din hăt-depărtarea ei ghemuită.

Brațele lui Petruș se desfăcură dezolat.

— Știi ce, îi propuse ea, făcând o pauză în care genele acoperiră și descoperiră ochii.

Lui Petruș îi bătu inima cald.

— Te aștept mâne.

Din cald, fierbinte.

— Știi unde suntem? întrebă ea candid.

— Nu știu, răspunse el și mai candid.

Ii spuse strada, numărul casei, etajul, apartamentul.

— Nu uita!

— Nu uit.

Dar numele nu i-l spusese! Ce importanță!

— Și nici nu știi cine sunt! zâmbi ea cu ghici-ghici în sprincenele ridicate. Ei! hotărî ea, cu mișcarea școlarului care-și lea-pădă ghiozdanul pentru joacă, — Nadia ajunge. Nu?

— Nadia?

— Da, Nadia, repetă ea convins, scriindu-și parcă numele subț poza copilărească a obrazului întins spre el. Așa dar Nadia te așteaptă mâne la... la...

— Când? se cercetă el cu fruntea încrețită, privind în depărtarea zilelor profesionale. Mâne la șapte. La șase jumătate. Da?

— Da.

— Sigur?

— Sigur.

— Dă-mi mâna, frate bun.

— Frați buni?

— Vrei?

— Vreau.

Nu-i sărută mâna, minusculă în palma lui; i-o privi numai, strângându-i-o apoi ca

pe un ciorchine de salcâm, cu dorința de-a o prelungi în amintire.

Porni spre casă prin viscol, grăbindu-se, căci întârziase la masă ca niciodată, uitând și de clienții care-l așteptau acasă. Se trezea pe măsură ce-l bătea viscolul, mirat până la miopie, dar tulburat. Ce i se întâmplase? Nu pricepea. Mintea aluneca fără s'apuce. Dar iarăși vechiul flux afectiv care-l dusesese spre Miruna, reapărea cu toate de atunci.

Dar, ce Dumnezeu! Era nebun! Doar pe Miruna o iubea!

Veni acasă ca furtuna, intră fără să-și scuture omătul, aproape dărâmând-o pe Vilma care de atâtea oase pesimiste își pierduse optimismul cărnii.

— Miruna!

Ii era dor de ea, foame de ea, sete de ea.

Miruna apăru calmă, grăbindu-se spre el numai cu surâsul.

— Ce-ai pățit? De ce-ai întârziat?

„Uite Miruna, nu-i Miruna”!

Se'ngrășase! Parcă n'o văzuse de foarte mult timp.

O strânse în brațe cu un fel de furie a regăsirii, convingându-se astfel că e ea și nu alta!

— Stai, omule, ce-ai pățit? se scutură ea. Ne văd oamenii!

— Sărutarea e dela Dumnezeu! hotărî Tudor care se cobora cu Oana, ilustrându-și vorba cu fapta.

CAP. III.

După somn bun și trup potolit, dimineața se deșteptă realist, bagatelizând romantismul întâmplării de ieri seară. Iși reluă munca, satisfăcut, sigur, calm, metodic.

Dacă l-ar fi întrebat cineva la curent cu întâmplarea: Ce-ai pățit?, — i-ar fi răspuns, fără să ridice ochii de pe dosare: Fleacuri! Mofturi! Intr'adevăr dimensiunea diurnă a întâmplării aceasta era. Și cum firește nu se'ntâmplase nimic, niciun fapt concret nu dădea pondere penitentă amintirii clasate. Doamna Nadia — se hotărîse deodată să-i spue doamnă — nu era decât clienta dela ora șapte, adică nu, dela șase jumătate. Șapte sau șase jumătate? Nu-și aducea bine aminte. Dar avea un proces pus în coada listei. Așa că se putea ca până la șapte să nu scape dela Tribunal. Dar procesul acela era într'adevăr la coadă? Plecă mai devreme la Tribunal, fără să-l mai aștepte pe Alec, ducându-se deadreptul la greafă.

— Al câtelea sunt?

— Penultimul.

— Ai! scăpă el o exclamație de enervare, ca împuns. N'o fi chip să aranjăm o procedură necomplectă?

Grefierul îl privi cu mirare, peste ochelari, căci tânărul Dănescu era cunoscut adversar al procedurilor necomplete.

Lucrurile însă se aranjează: pieziș.

Scăpase! Respiră ușurat. Și fericit! Dece? Nu-și răspunse, dar redeveni calm, apucându-se de lucru, după ce-și îmbracă roba. Se vede însă că se'ntâmplase o subită deviere, infirmându-i planul zilei, așa cum îl stabilise acasă, căci nu căută decât amânări.

— Ce-ai pățit? îl întrebă un coleg.

— Nu mă simt bine. N'am dispoziție de pledat.

Cam așa era. N'avea dispoziție decât pentru ferestre și ceasornic. Un vag moleșitor puneă stăpânire pe el, abătându-l din atmosfera Tribunalului, ducându-i ochii spre fereastră. Iar în răstimpuri, mișcarea spre ceasornic a celui care stă la gară, când trenul tot nu mai vine sau tot nu mai pleacă.

Dar nu se gândea propriu zis la Nadia. O uitase. Plastic n'o mai regăsea. Când se gândea la ea, cu un tumult în inimă, n'o vedea decât pe Miruna. E Miruna? nu-i Miruna?... Miruna era mai femeie decât cea

cu ochi verzi. Așa subtiliză gândul lui impresia că Miruna se'ngrășase — nu mult, dar vizibil — și că se cam îngreuiase, tot tinerește, dar rămânând mai puțin fată decât amintirea fără obraz a celei cu ochi verzi.

Simțea că nu-i bine. Dar se lăsa dus irezistibil, ca atunci când renunți să mai lupți cu genele împotriva somnului, amânând pentru mai târziu — când? — polemicile cu el însuși.

Delaovreme timpul începu să treacă atât de încet încât Petruș simți nevoia să meargă. Nu mai putea sta locului în sala de ședință.

— Ce-i cu tine? Pregătești un discurs? îi aruncă din treacăt Alec, trecând și el în robă neagră spre Casație.

Ce Dumnezeu! Toți îl întrebau: Ce-i cu tine?

Nu era nimic cu el! Bine-voiască numai să-l lase'n pace.

Se limita absolut în clipele prezente: ale așteptării. Nici în timp, nici în spațiu, gândul nu mai avea dilatare. Stătea ghemuit, în vecinătatea unei mari exclamații dorite, a cărei preajmă întârzia mereu, cu fiecare răsucire a minutarelor care mergeau ca racul parcă: îndărăt.

La șase izbuti să se libereze de indeletnicirile juridice ale zilei, rămânând însă des-

coperit pentru ziua următoare, căci nu mai verifică niciun dosar și nicio procedură.

— M'oi descurca!

Cu asta lichidă în pripă Palatul de Justiție, abea atunci dându-și seamă că se'mbrăcase mult mai îngrijit ca de obicei: cămașă de mătasă, haine de stofă englezească, dăruită de Alec, cravată tot dela Alec. Ciudat! N'avea asupra lui nimic dat sau făcut de Miruna. Nici nu-și pusese ca de obicei pulloverul împletit de ea. Numai cămașa de mătase și sacoul. Așa era mai sprinten. Restul, dinspre Alec. Abea acuma lua a-mintel

Șase și cinci.

Căută un automobil, fără să izbutească să descopere vreunul liber. Se grăbi deci, luându-se la întrecere cu cei mai urgenți trecători, depășindu-i pe toți, aproape fugind ca după un hoț. La șase și un sfert era în fața transatlanticului de zid viscolit. Așteptă în viscol încă cinci și încă cinci și... Dar se hotărî deodată. Intră. Se sui iar în ascensor și du-te'n sus într'o pluitire de plop care ar crește din rădăcini cu aripi spre cer, în toată verticala lui de lemn.

Sună. Era în fața ușii ca în fața inimii.

Ușa se deschise.

— Doamna vă cere scuze. Are să mai

întârzie. Poftim, vă rog. Luați loc. Doriți ceva: ceai? cafea? o gustare?...

— Nu-nu-nu! se apără el, c'un gol subț inimă.

— Ziare nu vreți? O revistă? O carte? Gringoire? Candide? Journal de Genève, Berliner Boersenzeitung...

— Nu-nu-nu!

Il lăsă. Și deodată își aminti începutul pomelnicului: „Doamna vă cere scuze”. Așa dar, doamnă! Desigur! Apartamentul nu era decât al unei singure persoane. Doamnă? Proces de divorț? Doamnă singură!

Privi din nou luxul apartamentului, ostil, contabilizându-i rece belșugul și scumpetea. Și îndârjirea punitivă împotriva celei care-l făcea să aștepte, călcându-și cuvântul — „Sigur?” „Sigur”. — îi dădu insulta unui gând: N'o fi cocotă?

Sări în picioare, indignat pe el însuși, gata să-și dea palme.

„Cum e posibil?”...

Se uită la ceas: șapte.

Apoi: șapte și cinci.

Răsună telefonul. Tresări, c'un alt gol subț inimă, convins că „doamna” își va cere scuze, amânând întreprinderea fixată.

— Doamna vă roagă să mai așteptați puțin, dacă nu vă reține dela treburi mai importante.

Respiră la începutul frazei. Apoi se înțepă.

— Doamna vă roagă să luați un pahar de ceai. Ceai? Cafea? Ciocolată? începutu refrenul.

— Nu-nu-nu!

— Cum vrea domnul! Țigări, nu? Camel? Gold-Flake? Hunter? Papastratos?...

Oferta-refren evoca odios localurile de noapte, unde ești „împins la consumație”.

Dar era stupid să interpreteze astfel serviabilitatea unei servitoare bine intenționate. Stupid și abject!

Așteptarea se prelungea minut cu minut, cronometrată.

Il cuprindea exasperarea. Acasă avea întâlnire cu clienți. Observă cu mirare că nu-i contramandase, deși știa că are întâlnire la șase jumătate cu Nadia. De ce nu-i contramandase? Spera că se va întoarce acasă până la șapte! De unde! Dimpotrivă, acum își dădea seamă că o oră — de pildă dela opt: hotarul ultim al așteptării, până la nouă: hotarul ultim al întârzierii — abea îi ajungea. Dar pentru câte ore venise acolo? cu ce speranțe?

Hotărît, intrase în absurd! O scadară a gândului enervat, care-l scotea din logica zilelor normale.

— Domnul nu vrea puțină muzică? Ra-

dio? Patefon? Beethoven? Debussy? Ravel? Jazz?

— Ești de mult în serviciul doamnei?

— Desigur, domnule!

De ce, desigur?!

Și „asta” era tot subțirică! Un fel de piccolo feminin, cu vorbele tot atât de sprintene ca și glesnele, cu mâni subțiri și foarte îngrijite, cu nasul în sus și genele la fel răsfrânte.

— Domnul e avocatul doamnei?

— Desigur!

Ii veni deodată să o întrebe: Mă rog, nu ești rudă cu doamna? Intr'adevăr semănau. Expresia, modul de-a privi cu sprincenele ridicate, surâsul, rochia, ciorapii și pantofii veneau desigur dela stăpâna ei.

Dar ce aștepta lângă el?

— Domnul nu vrea puțină muzică? Trece timpul mai ușor!

— Măi întârzie mult?

Erau șapte jumătate.

— Domnul se grăbește?

— Câți ani ai?

— Câți îmi dă domnul?

Parcă vorbeau de preț, nu de ani!

— Douăzeci și nouă! aruncă el ursuz.

— Domnul glumește, desigur! N'am împlinit nouăsprezece.

— Bine, fetițo! cercă el să pue capăt întimității.

Și clienții îl așteptau acasă! Ii vedea în biroul lui, cetind ziare, uitându-se la ceas și sperând la fiecare zbârnâială de sone-rie. Adică ce-ar fi dacă ar telefona să nu-l aștepte? Nu-nu!

— Domnul pleacă?

Petruș se ridicase. Dădu din umeri, fără să-i răspundă, începând să se plimbe prin odae. Probabil că și clienții de-acasă făceau la fel. Ce stupiditate! În definitiv de ce nu pleca? N'avea niciun sens să-și piardă astfel timpul prețios.

Plecă: în gând. Ajunse acasă. Intră enervat în birou. Și simți deodată o lehamite atât de irezistibilă în fața clienților încât se așeză din nou pe scaun, aprinzând o țigară.

— O cafea? O dulceață?

— Bine, dă-mi.

— Cognac?

— Bine-bine, dă-mi ce vrei!

— Ce vrea domnul, se alintă ea îndatoritor, pisicește, asemănător cu stăpâna ei.

— Fugi!

Fugi, după ce-i aruncă un zâmbet stârnit. „Ce-i cu tine, măi Petruș?”, se întrebă el nedumerit. Asta-i mai lipsea? Scene picante cu o servitoare! Dar într'adevăr, din vacuitatea lui enervată răsărea eternul licean al fiecărui bărbat. Avea psihologia liceanului care-a fugit dela școală, care nu

și-a făcut lecțiile, înfricoșat în fond, dar cu un fel de sfidare care-l predispune la orice. Acesta era noul raport dintre Petruș-cel-Cuminte și Petruș-cel-Nou.

Opt!

Și nu plecă!

Venea cafeaua și sticla de cognac.

— Domnul dorește o țigară de foi?

O apucă de bărbie.

— Ce mână fierbinte are domnul!

— Fugi!

Se înroșise: el.

Incepu iar să se plimbe. Căci după astfel de scene, liceenii nu mai au vorbe. Sângele se adună în capul gândurilor, și vine gestul: de-a stinge lumina.

Ispita însă nu-l prelungea dincolo de Miruna, ci dincolo de Nadia. Dacă ar fi cedat, pe Nadia ar fi înșelat-o, răzbunându-se pe ea. Căci Miruna devenise o absență extrinsecă lui.

— Vine doamna!

S'auzea cheia în ușă.

Petruș se cufundă într'un fotoliu, c'un fel de spaimă.

O auzi intrând, dezbrăcându-și șoșonii, blana... Dar iată că iar îl lăsa s'o aștepte! Secundele deveneau urzici.

Ce Dumnezeu! Iși bătea joc de el!

Gândurile lui Petruș căpătau o ricanare vulgară. „Bine, Cucoană!...”

— Iartă-mă, frate bun, iartă-mă! Detest inexactitatea! Dar ce să fac? Sunt un biet om la cheremul altora! Câte ceasuri sunt?

— Opt și douăzeci și patru de minute!

— Și patru! exclamă ea cu o dezolare atât de grațioasă că și minutele păreau greoaie alături de secunda ei cu ochi de muguri.

— Venise până lângă el, și încă nu de-ajuns, ca acele crenguțe care se'mboldesc să intre pe fereastră.

— Ești tare supărat?

— Puțin!

— Spune că ți-a trecut! Hai, frate bun!

— Mi-a trecut.

Ii luă mâna în mânilor ei, acoperindu-i-o.

— Și iar am să te supăr!

— Iar? Cum?

— Trebuie să pleci! Ce să fac? Aștept oameni străini... Dacă vrei, rămâi.

Mâna lui zvâcni în mânilor ei, vrând să se zmulgă.

— Dacă te superi, nu-mi ești frate bun!

— Plec. Bună seara.

Il lăsă.

Dar chiar la ușă îl ajunse, cu genele parcă îngreuiate umed.

— Vrei să-ți spun „Maestre”?

— Nu-nu-nu!

— Frate?

— Da!

— Pace?

— Da.

O văzu cum respira adânc.

— Te-aștept mâne la șase.

— Sigur?

— Sigur.

— Frate?

— Frate.

Și nu-l lăasă. Veni cu el în ascensor, conducându-l până jos.

— Frați?

— Frați.

Ea se sui. El plecă.

Nu era trist: tulbure și melancolic.

CAP. IV.

— Ce ai, Petruș?

Iar!

— Ai pierdut un proces?

— Nu-nu-nu!

Miruna îl măsură cu mirare, învăluindu-l într'o privire limpede.

— Ai hachițe?

— Sunt obosit! Am lucrat mult. Vii dela bucătărie?

— Da. V'am pregătit o surpriză...

Petruș cercă să suradă cu afectuoasă încuviințare, dar numai se roși.

— Mă duc să mă spăl și viu imediat.

— Te-așteaptă clienții!

Miruna avea un vag iz de ceapă prăjită, care-o făcea deodată îngrozitor de casnică.

Petruș lichidă repede pe clienții care-l așteptau, expediindu-i.

— Ce-i cu tine, tinere? îl interpelă Tudor, întâlnindu-l pe scară.

— Sunt plictisit, mă Tudor?

— Motivat sau nemotivat?

— Așa!...

— Așa să fie, Coca Petruș!

Tudor era foarte bine dispus. La masă nu râsună decât gura lui. Ii antrenă pe toți, cu excepția lui Petruș care părea degerat. Se uita la ceilalți cu mirare distanțată, veselia lor părându-i o formă absurdă a zgomotului și a gesticulării. Și Tudor iar începea cu „cupletele”. Devenea obositor cu strănutul lui rimat! De ce nu se făcea di-seur!

Stătea acolo, între ei, atent în aparență, dar numai ca să-i critice. Malvina depășea măsura! La vârsta ei, mamă cu păr alb și copii însurați, făcea pe fetița răsfățată! Și Alec care în loc s'o frâneze, o încuraja! Și Oana, topită înspre Tudor, devenea stupid admirativă! O beatitudine animală care-i trivializa puritatea!

Acru cu toți, pe Miruna nu îndrăznea s'o critice, fiindcă Miruna îl întrista. Izul de ceapă prăjită nu mai părea un accident exterior, ci o imanență revelatoare. „Casnica”, adică prea concretă. Tânără, dar aproape grasă, vecină mai mult cu gospodina decât cu aceia care... Nu mai vedea lumina Mirunei. Ii apărea numai forma lămpii stinse, concretizând-o din cale-afară.

Și Tudor devenea insuportabil! Il indispu-nea ca o versiune a domnului Goe. Era un „ajunge-odată” în expresia lui Petruș,

dar tăcea resemnat. „Nu-nu-nu!”, legat de stăruința în ofertă a servitoarei „de dincolo” — așa desemna locul magic —, devenea un refuz al alor lui, o repudiere energică. Nu-nu-nu, nu accepta veselia lor infantilă, desmățul gesturilor, facilitatea nemotivată a hohotului de râs, și prelungirea penibilă a mesei.

*Maestrul Petruș e cam mahmur!
Se vede bine că Ceaur
Alcaz e pentru el ghiaur!
Maestre Petruș, fără 'nconjur,
Ce cauți? Un pierdut condur?
Sună, tambur!
Plecat salut de trubadur!*

Petruș zâmbi ipocrit, numai astfel consimțind la glumă. Dar era planetar departe de cei din jurul mesei.

— Petruș, culcă-te, hotărî Miruna, numai pentru el, la ureche.

— Tu nu vii?

— Mai rămân. Du-te singur, că doar n'ai nevoie de dadacă!

Plecă, schițând un salut global de om extenuat, cu un amestec de tristeță de copil pedepsit, și de fragilitate lirică. „N'ai nevoie de dădacă” al Mirunei, ca și izul de ceapă, îi dădea un concret de gospodină, greoi, aproape vulgar.

Se culcă singur, fără să poată adormi, înconjurat de prezențe ostile în casa părintească. Chiar și întunericul odăii de culcare îl împrejmuia neprietenos, ca un câne al altuia, care fără să te mârâe, te privește cu țevi de revolver.

Și Miruna era însărcinată!

Gândul exclamativ, astfel formulat, deveni expresia epilogantă a întregii atmosfere. Se simțea ca o umbrelă pusă la uscat, care nu-și mai poate aduce aminte de curcubeul care i-a vestit încetarea ploii.

* * *

Când veni Miruna, Petruș nu dormea, dar rămase cu ochii închiși, simulând somnul adânc. Miruna nu făcu mai mult zgomot ca de obicei. Dar nu renunță la nimic, păstrându-și toată ticăiala tabietului moldovenesc.

Ce Dumnezeu! Nu vedea că doarme? Putea s'o mai scurteze, să fie mai expeditivă. Nu se grăbea deloc. Parcă era singură, cu acea expresie care motivează toate încetinelile moldovenești: „Că doar nu dau Turcii!” Creștea în somnul lui simulat un fel de dilatare pesimistă. Tot ce atingea gândul se vestejea. Nimic nu rezista. Un fel de defetism: moldovenesc. Cuvântul era vechi, de pe vremea „Frontului Renașterii”. Într'un schimb de scrisori cu Oana, reținuse

acest cuvânt, combătându-l de pe zonă ca pe un atribut de fermentare al sedentarismului urban. Era al Oanei, nu al Mirunei, cuvântul din amintire. Dar îl proiecta subiectiv asupra Mirunei, făcând din el un vârf de rechizitor al moliciunii moldovenești.

Ajunse până și la Vorniceni, cu defetismul ad-hoc, vestejind Crăciunul de-acolo. Ajunse tot retrospectiv, chiar și pe zona unde-l văzuse pe Tudor călare, retractându-și entuziasmul de odinioară. În fond, Tudor nu era decât pretextul unei nevoi — terapeutice — de entuziasm. El îl creiase și'n Oana și'n casa părintească, prezentându-l, anunțându-l, interpretându-l, intrigându-o pe Oana apoi entuziasmând-o. În fond, Tudor era mult mai prejos decât li se părea. Judecat fără de vinul entuziasmului, devenea un simplu băiat frumos, puternic, cam într'o ureche uneori și insuportabil de limbut.

Iși cadelnița defetismul peste tot ce rășărea în calea gândului.

Insfârșit Miruna se sui în pat, stingând lumina.

Slavă Domnului! Mare minune că nu-și făcuse și porția de lectură!

Dar Petruș tot nu putea adormi. Parcă pândea. Miruna în schimb adormi foarte repede și peste câtva timp o auzi sforăind ușor. Bravo! Asta mai lipsea!

Situația putea fi formulată astfel: nevasta mea e însărcinată, gospodină, și sforăe, în timp ce eu nu pot să dorm! Ar fi aprins o țigară dacă nu s'ar fi temut c'o scoală din somn. Culmea! Nici nu putea aprinde o țigară când avea chef de fumat! Oftă, simțindu-se năpăstuit, într'un contur de viață în care libertatea de-a fi el devenea iluzorie. Regretă vremea când trăia fără control vecin. Atunci — cu ceiace simțea acum — s'ar fi sculat pur și simplu, ar fi aprins o țigară, s'ar fi îmbrăcat ș'ar fi luat-o razna pe străzi, până când... Ce-ar fi fost să sune în toi de noapte la ușa ei? Dormea? Singură?

Avu o crisperie. Dormea singură? sau cu? Divorțată? sau cum?

Numai semne de întrebare. Avea ochi verzi! Curios! În genere nu ținea minte ochii oamenilor întâlniți. De data aceasta știa cu o evidență plastică explozivă culoarea ochilor ei. Verzi! O impresie de crud, de iarbă, de primăvară nouă, care dilata pieptul și nările spre livadă, pădure, poiană...

Nadia! Nume rusesc. Poate că era basarabeană. Fată cu ochi verzi din Basarabia. Dar n'avea accent basarabean. Nadia și mai cum? Trăia în București, cine știe de când, și el n'avea habar! Sunt întâmplări magice! Da, acesta era cuvântul. Simple și totuși magice. În Palatul de Justiție al muncii

de toate zilele — robă, dosare, agendă, argumente, frunte încrețită, fum de tutun — întâlnești deodată, pe un coridor, o fată cu ochi verzi, nouă, proaspătă, încântătoare. Se deschide o fereastră în tine, perdelele flutură și simți intrarea primăverii. Lumea devine șerpuirea unui vers, sonoritatea iminentă a unei muzici. Și fata cu ochi verzi, domiciliată în București, cu buletin dela Biroul Populației, locuind în strada cutare, numărul cutare, e Nadia. Doamna Nadia-Cutare! Dar lumea începe din nou, recăpătându-și roua celei dintâi dimineți.

„Bine, omule, dar ești însurat, ai să ai copil!”

În gândul lui răsună această interpelare, dar i se păru că Miruna i-o face, cu accent moldovenesc, trivializându-i feeria lirică.

Și o ascultă din nou, ursuz. Nu mai sfărăia. Parcă îi părea rău că Miruna nu mai sforăe.

Miruna! Fata Bunicilor!

O regăsi o clipă în acea zare de April a inimii. Revăzu tot. Șoseaua cu castanii de Septembrie, părul ei ruginiu, chipul ei de lampă bună, vorbele ei, sărutarea...

E Miruna? nu-i Miruna?...

Adormi trist, ostenit și nedumerit, îndrăgostit de cineva care s'ar fi putut numi vag Fata Somnului, dar în niciun caz Fata Bunicilor.

CAP. V.

Se deșteptă ceva mai greu ca de obicei, dar la timp și odihnit. Somnul îl limpezise. Toate erau la locul lor: patul, fereastra, icoana, ușa și Miruna care gata îmbrăcată, veni spre el, sărutându-l pe frunte.

— Bună dimineața, Petruș. Ți doresc o zi bună. Hai, leneșule!

Bravo!

Iși începu deci ziua foarte bine dispus, glumind cu Miruna, spălându-se cu veselie juvenilă, fredonând în timp ce se rădea cu deosebită atenție, examinându-se cu deamănuntul — ca pe vremea adolescenței — dacă nu cumva are vreun coș. N'avea. Obrazul era impecabil colorat și neted. Bravo!

Lucră acasă toată dimineața, primindu-și clienții, lăsându-i să-l „piseze“ fără încruntare, îngăduitor cu tot și toate până la mărinimie. Așa pățea și la liceu când se n-tâmpla ca tocmai Luni seară să aibă un bilet de teatru la o trupă străină. Certitudinea acelei bucurii îl făcea vesel în cea mai posomorită zi a săptămânii școlare, vesel

de dimineață, cu toate că orele școlii se interpuneau între dimineața zilei și spectacolul de seară.

Așa și acum. Dar printr'un subterfugiu mintal, elimină cauza bunei dispoziții, constatând cu satisfacție numai prezența efectelor ei, atribuind-o oarecum și Mirunei. Așa dar dimineața îl găsi ca întotdeauna, față de toți și mai cu seamă față de Miruna, — febricitatea începând abea după amiază, la Palatul de Justiție. Pledă numai când nu putu altfel. Dar în toate procesele nu-l preocupa decât finalitatea amânării. Numai cu penibile cedări și primejdioase acrobații, indispunându-și uneori clienții, izbuti să scape după cinci.

Il aștepta la șase.

Colindă străzile, se uită la vitrine — mai-cuseamă la vitrinele de mode, cuprins de o imperioasă nevoie de cochetărie vestimentară — și cu una cu alta izbuti să-și înșele timpul până la șase fără douăzeci. Dar își dădu seama deodată că fumase prea mult: pierduse controlul. Desigur că duhnea a tutun. Ce era de făcut? Intră școlărește într'o cofetărie, cumpărând bomboane englezești, al căror gust acid spera să-i atenuze mirosul de tutun.

Intră în ascensor, creșcu, ușa magică apăru, sună.

Era atât de convins — absurd, dar in-

tens — că nu-i acasă, încât în clipa când o văzu, izbucni spre ea, culegându-i mâinile cu violență.

— In sfârșit, te-am prins!

— Frate Urs, nu mă strivi!

— Iartă-mă, te rog.

Ii sărută mâinile lăsate în palmele lui.

O vedea. Era în fața lui, alături, neverosimil alături, ca o corabie de pe zare ajunsă cu brațele: de pe malul mării.

— Tot supărat?

— După cum se vede! străluci el.

— Atunci rămâi.

— Și dacă eram „tot supărat?”

— Nu te primeam.

— Serios?

— Foarte serios. Isadora Duncan — știi cine-a fost? — înainte de-a dansa întreba pe cei din sală: Mă iubiți? Și dacă-i spuneau c'o iubesc, dansa; iar dacă nu, pleca.

— Adorabil!

— Dacă-i așa, rămâi. Fii bine venit, frate bun.

Ii făcu o reverență, poftindu-l pe divan.

— Mă duc să pregătesc de ceai.

— Rămâi! o rugă el, cald. Are cine face ceaiul.

— Nu, se împotrivi ea cu surâs. Pe fratele bun îl voi servi numai eu cu mâinile mele.

Nu se sătura, privind-o. Iși umplea ochii Vroia parcă s'o învețe pe dinafară, să-i

poată recita mai târziu toate mișcările desăvârșit îndemnatice, care transformau robotela gospodăriei într'un balet al grației. Ca și întâia oară, tava era acoperită de bunătați.

— Te rog să mănânci! îl îndemnă ea cu o juvenilă fermitate. Nu-mi plac oamenii care nu știu să se bucure de...

— Dece?

— De tot ce ne-a dat Dumnezeu: lumina, floarea, laptele, untul, mierea...

— Adevărat? Ești mîncăcioasă? o privi el cu sprincenele ridicate, cum s'ar fi uitat la o albină care s'ar fi lăudat cu mare pofta ei.

— Adevărat. Știu să mă bucur de mâncare. Am dinți buni...

— Să-i văd!

Și-i arată, c'un rânjet de copil, bufon dar adorabil prin impertinenta spontaneitate.

— Pot să-i aplaud?

Il privi cu ochi și mai verzi.

— Dinții nu se aplaudă!

— Atunci?

— Dacă-ți plac, bucură-te.

Iși întinsese gura înspre el atât de copilăros, încât o sărută — adânc emoționat — dar numai cu vârful buzelor, în glumă pură.

— Frate Urs, nu uita ceaiul!

— Soră Zmeură, tare-s mari ispitele ursului!

Râdeau ca doi buni frați de șagă tine-rească.

Mâncară și băură deci cu poftă și con-centrare.

Petruș avea sentimentul că-i cuprins în-tre pereții unei case de păpuși. Când era mic dorea să poată trăi într'o astfel de casă cu ferestre de mică roșie, pe care o ținea în mâni. Firește, nu putea intra. Era prea mare. Acuma avea în jur conturul de miracol al casei care nu-l primea atunci.

Mânca, privind-o. Nu putea s'o piardă din ochi. Și-i umplea de zâmbet. Nadia se uită cu dojană la el, dând din cap.

— Nu știi să mănânci. Ești deprins, se vede, să mănânci cetind.

— Asta-i bună! Cum ai ghicit? E ade-vărat! Când sunt singur mănânc cu cartea sau ziarul înainte.

— Bine, Frațe Urs, dar ce sunt eu: carte? ziar?

— Pentru cei care o iubeau, Isadora Dun-can dansa!

— Eu mănânc, mi se pare.

— Tot una! Mă încânți!

— Fără complimente! Frații n'au nevoie.

— Nici surorile?

— Maicuseamă surorile, — când mănâncă!

Eu nu mă sfiesc, adăugă ea, se mănânc cu toată pofta și reculegerea. E păcat să'm-parți și să amesteci bucuriile.

— Eu sunt printre ele?

— Dar procesul?

— Aa! N'ai uitat! Vine și procesul, la rândul lui. Nu-l amesteca acuma. Nu i-a venit ceasul.

— Mă rog, dar ce fel de proces? stăruie el, împins de o irezistibilă curiozitate de-a ști mai mult despre ea.

— Proces civil.

— Divorț?

— Bine, omule!

Iar! Tresări! E Miruna? nu-i Miruna?

— Ce-ai pățit?

Iar!

— Nimic-nimic! Semeni cu cineva, — uneori...

— Cu cine?

— N'are importanță. O rudă...

— Respect secretele. Respectă mâncarea, Maestre!

— Frate, rectifică el.

— Uneori frate, alteori Maestre, alteori domnule...

— Cum-cum?

— Crezi că ești la fel? Te schimbi mereu și eu mă schimb mereu. Îți dau ce-mi dai. Ești frate? Îți sunt soră, o secundă, nu mai mult. Ești Maestru? Devin clientă. Om vedea cum și ce fel. Ești domnul Dănescu? Rămân doamna...

— Cum?

— Oamenii indiscreți nu găsesc răspunsul meu.

— Iartă-mă, te rog.

— Prea mult te rogi. Ești bărbat: ești?

— Cred că da!

— Ce e bărbatul?

Se gândi involuntar la anumite dialoguri cu Tudor.

— Bărbatul, răspunse ea pentru el, e un leu care știe uneori să toarcă. Înțelegi?

— Ca pisica?

— Nu tocmai. Pisica se alintă. Leul îți dăruiește glasul fără să-ți spargă urechea. E pauza leului în fața dragostei. Dar leul rămâne... Spune-mi drept, îl cuprinse ea deodată într'o privire pătrunzătoare: La ce te gândești?

— Te ascultam.

— Nu? Te gândeai la altăceva. Ori ești frate, ori nu ți-s soră!

— Mă gândeam la un prieten...

— Pentruce?

Avea o vivacitate de libelulă când întreba nervos și iute.

— N'are nicio legătură! O asociație arbitrară!

— Nimic nu-i arbitrar. Hai spune!

— Parcă semănați!

— Cu cine?

— Cu prietenul meu...

— Altă asemănare? Nu poți vedea într'un om decât asemănările cu alții? Eu câți sunt?

— Ești adorabil una.

— Asta nu spune nimic.

— Crezi că nu?

— Ba da, retractă ea, văzându-l că roșește. Spune că te 'ndrăgostești prea repede!

— Asta spune? exclamă el alarmat cu candoare.

Nadia îl privi lung și-l bătu pe obraz.

— Fratele Urs e om bun!

— Iar!

— Dar instabil! adăugă ea, cu sprincenele ridicate, adunându-și părul de pe tâmpile cu o mișcare simetrică a mânilor.

E Miruna? Nu-i Miruna?

Incepea să-l chinuiască obsesia acestui ritm de cumpănă.

Și timpul trecea vertiginos. Se uită la ceas: opt!

— Sunteți grăbit, Maestre?

— Nu-s grăbit! oftă el cu dezolare. Timpul e grăbit!

— Așa da!

— Frați?

— Aproape!

— Cum s'ajung până la sora mea?

— Intinzând mâna.

Iși strânseseră mâna unul altuia.

— Ce mâni mici și subțiri! se minună el. De unde le-ai furat?

— Dela 'o străbunică. A făcut așa...

Suflă în mâni, pulverizând parcă un puf de pădădie spre obrazul lui.

— Și eu le-am primit de sus. Uite-le...

I le întinse, întoarse cu palma în sus.

— Știi să joci „fripta“?

Era ciudat cuvântul școlăresc al recreațiilor de pe vremea școlii primare, în gura ei.

Se jucară de-a fripta. Nu putea s'o prindă. Avea mâni iuți ca șopârlele și ochi verzi ca șopârlele. Dar deodată o lovi. Se făcu roșie de ciudă și sărind în genunchi pe divan, alături de el, spuse c'o îndărijire de copil ciudos:

— Hai din nou!

Nu putea să-i prindă mânilor! Dar o simțea atât de aproape, cu un miros de faguri calzi desprins din părul ei ruginiu, încât ar fi prelungit joaca ceasuri dearândul, până la extenuare. Gâfâiau unul și altul, pândindu-și mânilor, iscodindu-se din ochi, căutând să-și surprindă intențiile. Foarte copilăresc, — și totuși îngrozitor de femenin. Ca atunci când ești prea mic ca să iubești, și încă te joci cu fetele, trăgându-le de păr, apucându-le, zducându-le, prinzându-le în brațe la Baba-Oarba, — până când le simți mirosul părului rămas în mâni și în nări,

aruncat din joacă, trist și tulburat, pe marginea dragostei presimțite, — sub zeflemeaua băețească a tovarășelor de joc.

— Mă dau învins!

— Așa da!

Și-l sărută copilărește pe obraji, ca după joacă bună.

— Acuma fac gospodărie, îl anunță ea, împingând masa cu roțițe, dispărând cu ea în odaia de alături.

Lui Petruș îi zvâcneau tâmplele. Și le cuprinse în mâni, scuturându-și capul. Câte ceasuri? Dumnezeuule! Opt jumătate!

— Domnul e grăbit!

— Bietul domn! oftă Petruș. Dece s'au mai inventat Tribunale și clienți!

— Pentru domni avocați!

— Iadul să-i înghită!

Se ridică să pelce, cu genunchii grei și picioarele nehotărâte.

— Chiar pleci? îl întrebă ea, strâmbându-și capul înspre el, privind-l orizontal. Nuuu! nu pleci. Ești frate bun. Mâncăm împreună.

— Imposibil!

Spuse și nu-i veni să creadă că a putut să contrazică astfel uralele de mulțime ale bucuriei din el.

— Cum? Nu știai că stăm împreună la masă? Sigur-sigur, nici nu te îndoii. Mân-

căm numai noi doi, singuri. Eu prepar, eu servesc! Hai, fuguța...

Iar!

— Telefonează acasă că ești reținut în oraș.

Extraordinar, dar așa se 'ntâmplă. Petruș vedea ce face Petruș! Petruș asculta ce spune Petruș! Petruș o auzea pe Miruna vorbind cu Petruș la telefon!

Și iată că era posibil!

Ca Impăratul din poveste: c'o jumătate se 'ntrista, ca un vin băut pe nemâncate.

Incepea în el, cu desperare, o frenezie a bucuriei.

— Mă duc să pregătesc ospățul nostru, îl anunță ea, făcându-i o reverență.

Rămase singur, dar nu cu el, căci nu-și mai regăsea conturul știut. E Petruș? nu-i Petruș? Toate se'ncurcau într'un ritm nou al gândurilor și într'o stridență a bucuriei, ca într'o îmbulzire de carnaval. Măști! Nu mai recunoștea pe nimeni și nimic! Era pe un prag nou, atât de stârnit încât nici nu mai avea răgaz să se teamă. In definitiv, toți bărbații... Parcă Alec... Nu trebuie să exagerezi nimic... Omul e o pluralitate complexă condensată într'o unitate iluzorie... Dar toate acestea le va examina altă dată: dosarul Petruș. Acum nu avea timp

pentru dosare. Nu se mai uita în urmă. Intinse fața sufletului numai spre viitorul imediat, spre încântătorul necunoscut al clipelor care începeau. Tudor avea dreptate: trebuie să știi să decurgi.

CAP. VI.

— Domnule !

— Doamnă !

Intrară în sufragerie.

— Ți-e foame ?

— Nu-mi dau seamă !

— Vai, ce vorbă ! își luă ea capul în mâni.

Ești un biet diletant ! N'ai certitudini ?

— Unele da ! zâmbi el, privind-o.

— Te rog să nu fii flăcău decât la pofta de mâncare. Gustă ceva să-ți ție de urât ; eu mă duc la omletă.

— O faci singură ?

— Numai eu. Fratele Urs va cunoaște meșteșugul acestor mâni.

Se luă după ea, intrând în încăperea de faianță a bucătăriei electrice. Nadia se'nvălui într'un șorț alb și'ncepu să spargă ouăle. Nimic de acolo nu amintea culisele orientale ale mâncării. Bucătărie de păpușă, dar cu de toate, într'o ordine științifică, vecină cu a laboratorilor. Nadia avea mișcări de scamator, repezi, sigure, prefăcând cu hocus-pocus-filipus înfățișarea lucrurilor

apucate, răsucite, mânuite, din ceva în altă ceva. Omleta cu ciuperci era de aur și de miere, ca atunci adusă din soarele lanurilor de grâu.

— HUUU! colosal de bun! exclamă el din toată inima, descoperind catifelata spumegare a omletei.

— Așa da!

Petruș reținuse că Nadia era foarte sensibilă la complimentele făcute gospodinei. Le aștepta, le dorea, bucurându-se vizibil, până la vibrația nărilor, când le asculta, sorbindu-le. Și-i ședea „colosal de bine”, când asculta complimente. Era atât de opusă adjectivului colosai — grația ei situându-se numai în diminutive —, încât gândul bărbatului nu se putea opri să nu i-l spuie cum înnece într'o căciulă capul unui copil, sau cum acoperi cu o frunză vitejia unei furnici.

Sufrageria era și ea mică și modernă ca proporție, însă avea accente moldovenești.

Chiseua de dulceață cu pahare de cristal, râșnița de cafea, ibricul, tăblăile de argint, aminteau cu ordine și oglindă unele aspecte dela Vorniceni. Până și coaja de brad cu rășină pentru afumat.

— Ești moldoveancă, Soră Albină?

— După ce, Frate Bondar?

— După vorbele lucrurilor.

Regăsi spontan în amintire vorba lui Tu-

dor din noaptea petrecută laolaltă cu Oana, după întoarcerea de pe zonă, în livada birjarului.

— Care-s „vorbele lucrurilor“?

— Chiseaua cu paharele ei, râșnița, ibricul...

— Bravo! Ai ochi buni! Știi să vezi. Imi ești drag.

— Moldoveancă deci!

— Asta n'are importanță. O soră bună e soră și nimic mai mult.

— Dar fratele?

— El știe ce-i!

— Crezi că mai știe?

— Iar umbli cu probleme la masă! Acuși îți pun lingurile 'n brâu!

— Soră bună, spune-mi un lucru, o îndemnă el cald și intim; ce ești? Asta? arată el spre râșniță, ibric, chisea și celelalte asemenea; sau asta? arată el spre croiala modernă a încăperilor.

— Sunt asta amestecată cu asta!

— Nu te desparți nici de vechimi?

— Vinul bun își limpezește vechimea, transformând-o numai în buchet.

Se duse iar, venind cu vin.

— Ce culoare! se minună el. Galben pur! Lumină!

Intr'adevăr era soare în garafa de cristal, soarele galben al mălinilor înfloriți ș'al puilor de puf auriu pe iarba verde.

— Ce fel de vin?

— Ce fel de vers? Gustă și spune numele poetului!

— L-am gustat și mă descopăr în fața lui deși n'am cinstea să-i știu numele. E nobil.

— Se numește Forster.

— Încăodată îl salut, regretând că n'am pălăria cu panaș a vechilor cavaleri.

Tudor ar fi zâmbit auzindu-l pe Coca Duduș în gura lui Coca Petruș. Dar Petruș era convins. Decurgea.

— Știi ce-i vinul, Frate Urs?

— Vinul? Vinul, Doamnă tânără, recită el vorbele lui Tudor, e în tine, hotărît de Dumnezeu; cel din pahar e lampa care-ți amintește drumul...

— Frumos! tare frumos! aplaudă ea. Mai spune...

— Vinul, Doamnă tânără, e un drum luminat de o lampă ridicată îndărătul pașilor. Lampa din urmă arde atât de dulce că pașii calcă pe umbra inimii...

— Frate Urs, meriți nu numai vinul, dar și zmeura!

Ii întinse gura. I-o sărută ușor, întinzându-se peste masă.

Râdeau unul la altul, ca cei care se joacă de-a oamenii mari, în lipsa acestora.

— Tare ești tânără și nouă!

*Domniță, numai ceasu-i vechi!
 Ridică-ți mâna risipită
 Și'n loc s'aluneci în ispită
 la trubadurul de urechi!...*

— Frate Urs, dar știi și să cânti!

— Știu multe, zâmbi el cu vin și cu Duduș; dar cu încetul...

Masa continuă cu același contratimp de bucătărie, scamatoricesc. Nadia se ridică, intră la bucătărie, înfășurându-se în șorțul alb și pregăti subț ochii lui Petruș noul fel de mâncare, mânuind tot felul de flaconașe cu sosuri, cutiuțe cu mirodenii, piper și alte „blăstămății“.

— De unde ai învățat tainele gurii?

— Vrei să-mi știi tainele? Vezi-le!

— Dă-mi-le!

— Poftim!

Ii dădu șorțul de bucătăreasă. Și-l puse, prelungind gluma până în sufragerie, servind-o el, cu farfuria într'o mână, cealaltă la spate și capul înclinat.

Amurgul vinului roșu înlocui dimineața celui galben.

Nadia avea vârsta scrânciobului de vară de pe vremea fetelor cu funde, botine înalte și rochii largi pentru foșnet și plutire în vânt.

— Ar fi fost păcat! exclamă ea deodată.

— Ce anume?

— Să nu ne fi întâlnit.

— Trebuia, porunci el cu cireșe în sânge și 'n obraji.

— Moartea nu ascultă de noi!

— Moartea? Ce caută moartea la masa noastră?

— Mă căuta!

— Nuu!

— Ba da. Foarte serios. Incepusem să mă mut la Carlton...

— Cum?

— Da-da. Etacul era instalat. Numai etacul. În noaptea cutremurului era cât pe ce să mă culc în etac...

— Spune! o grăbi el, cu absurda spaimă a lectorului pasionat până la candoare, care deși a văzut sfârșitul cărții, în clipa când i-a tăiat filele, cu eroul tare viu, tremură de teamă să nu-l piardă când începe accidentul dela începutul cărții.

— ...Dar nu m'am culcat în etac.

— Presimțire?

— Nu. Vin roșu! zâmbi ea. Mâncasem în vechiul apartament. Toată ziua muncisem dincolo, la Carlton, să-mi instalez etacul în care trebuia să dorm. Dar nu puteam renunța la masă: la masa mea de-acasă. Am mâncat acolo. După masă am deschis o sticlă de „Bourgogne“ și vinul m'a culcat pe divan, scăpându-mi viața.

— Să-l sărutăm pre el!

— Merită!

Ochii lui Duduș străluciră sub fruntea
lui Petruș, cuprinzând-o pe Nadia.

*S'o vedem cu toți
Când e masa masă
Nurliu mătăsoasă
Și să-i spunem: Poți*

*Să ne faci cafea
Și cu caimac?
Ea să spue: Fac
Ca de catifea.*

*Iară noi atunci,
Zi-i, Vulpoi-Cetire,
Să-i facem cinstire
Și să dăm porunci...*

O scurtă pauză, cu vin roșu și „curaj,
băete!“

*Să vie cognac
Limpede și sec,
Căci așa petrec
Până la capac.*

— Bravo, Ursule, meriți și cafeaua și
cognacul.

CAP. VII.

După cafea, Nadia strânse totul la bucătărie, ajutată de Petruș, cu ordine pedantă, și numai după ce isprăvi, reveni în odaia mare cu mătăsuri vișinii, aducând sticla de cognac și paharele balonate ale degustării.

— Soră bună, acuma știu, e un proces de daune. Etacul Domniței! Eu voi lupta în Justiție pentru etacul Domniței. E încântător. Ai să vezi ce pot! Il simt procesul! Il văd! Il am în degete! Înțelegi? Nu mai e vorba de un simplu proces de daune. Fiecare lucru din etacul Domniței e o amintire, un adânc emotiv, o individualizare care depășește valoarea rece a intrinsecului concret.

— Bravo! Bravo! Excelentă idee! Avocatul meu nu se gândise la asta!

— Ai un avocat?

— Nu te cunoșteam. Acela mi-a introdus acțiunea.

— Nu mai accept pe nimeni. E procesul meu. Numai al meu. Îl voi câștiga pe judecători. Ai să vezi! „Domnule Președinte și

Onorat Tribunal, un ceas de nichel dela bunici e mai prețios decât unul de aur cumpărat cu factură. Amintirea încorporată în lucru nu-i sporește numai subiectiv valoarea, dar și obiectiv, căci Justiția trebuie să respecte și sufletul, nu numai materia. Și dispariția lucrului în care-i amintirea, nu mai e o simplă distrugere sau lipsă, ci o moarte. Prin culpa inculpaților a fost ucis etacul Domniței!“ Înțelegi?

— Frate Urs, ești o comoară!

Poate că ascundea și o frică anticiparea procesului. Poate că se simțea atât de dezarmat alături de fata cu ochi verzi, încât își aducea avocatura ca pe un al treilea, cunoscut, între ei doi.

Aceiași lampă cu abea lumină aburea mă-tășurile vișinii, obrazii apropiați și ochii prea strălucitori.

— Frate Urs, vrei să dansăm?

— Ca ursul?

— Să te vedem!

Deschise dulapul patefonului electric, a- lese mai multe plăci, și viorile se adunară dulce, legănându-le pornirea înspre dans. Mirosul de faguri creștea în nara lui Petruș, și'n ochi se aprindea rugina părului din preajmă, într'o legănare — e? nu e? — în care ca și fluturii de noapte la lumina lămpii, toate întrebările veneau cu amețită pâlpare, se topeau și iar veneau. Creștea

în el cu vinul, dar mai presus de vin, o beție care-i amintea, în ritmul dansului și al viorilor, poiana unei dimineți de primăvară, undeva la munte. De jur în jur, brazii își trimiteau unii spre alții polenurile primăverii. Bâzâiau albine. Iarba, numai floare. Și'n lumina goală ca un trup de aur al poenii, ploaia de polenuri, zborul de polenuri, cântecul lui Pan...

Se scutură amețit, oprindu-se cu mâinile pe ochi, cuprins de polenuri.

— Stai, Frate Urs! îl luă Nadia, așezându-l pe divan.

O văzu ca din somn, ridicându-se de lângă el, ducându-se la patefon, aplecându-se, pornindu-l. Și răsună adânc și înăbușit o muzică de jar țigănesc, de mirodenii, de mâl cu zvâcniri, de șolduri clătinate și de glasuri răgușite.

„Boléro“ de Ravel.

Dar altăceva, mai cumplit decât fumegarea acestei muzici, se întâmpla sub ochii lui. Muzica s'aduna în trupul fetei cu ochi verzi, căpătând șolduri, sâni, genunchi sculptați în fustă, brațe într'o creștere de fum luat de adieri, și pași care zvâcneau pe loc, într'un clocot al întregului trup destăinuit. O desbrăca ritmul adânc, destăinuindu-i îngrozitoarea taină. Căci fetița cu ochi verzi era femeie cum puține sunt în amintirea sângelui.

C'o mișcare care deveni a fluturării înspre dans, își lepădă pantofii unul câte unul, atingând covorul cu deplinătatea tălpilor cu val în carnea lor de floare carnivoră. Cu fiecare pas, în surda creștere a muzicii, cădea parcă un șal, lăsând-o și mai goală. Nici rochia, nici bluza, nu mai ascundeau nimic. Ca piersica simțea mijlocul dulce al femeii.

Năvăleau pădurile spre ea, împrejmuid-o mythologic cu copite și cu ochi de faun.

Sângele creștea ca iarba crudă după ploae, subt toți pașii ei.

— Să muști!

Așa poruncea Pan.

Omul se supuse zeului năpraznic.

Muzica jarului și a sângelui fierbinte încă mai zvâcnea în boleroul lui Ravel, când două trupuri încleștate din dinți până 'n genunchi se rostogoliră pe covor ca 'n iarbă.

CAP. VIII.

Trecuse coasa ierbii prin odae, ridicând învăluiri de sevă.

Răsturnat ca din galop, bărbatul stătea prăbușit, fără putere, fără amintire, vid, sleit, despicat de rana încă vie.

Alături, tot pe covorul cumplitei nopți, trupul femeii părea crescut din arcul de lumină al craiului-nou. Gol, sprinten, întins, plutea pe primăvară alături de toamna bărbatului. Cu mâinile aduse subt ceafă, Nadia zâmbea, ținând ochii închiși, acoperită de arama mătăsoasă a părului deslipit. Venea din furtună, copleșită, dar plutea spre cântec ca un curcubeu. Căci delaovreme, boleroul lui Ravel începu iarăși, murmurat de buzele spuzite.

Abea atuncia Petruș se deșteptă din letargie, deschizând ochii. O revăzu goală și-i auzi cântecul din care-i izbucnise furtuna. Și iarăși sângele-i goni tristeța. Căci era de jar alb trupul cu păr de aramă.

— Nadia!

Trebuie s'o cheme de mai multe ori până să-i deschidă ochii.

— Uitasem! eu sunt, da...

Dar părea foarte departe de el, plutind pe altă apă.

— Imbracă-te. E târziu.

Se'mbracă încet, greoi, ca o slugă izgonită de stăpâna ei. Ochii Nadiei erau deschiși, dar spre altele, în sus, departe. Trupul ei nu cunoștea sfiala. Ședea ca floarea după ploaie, goală în cumplita ei petală de lumină tropicală.

El redevenea Petruș pe măsură ce mâna apuca albiturile intime ale bărbatului, atât de ridicole alături de trupul gol al femeii de alături. Redevenea și mai Petruș odată cu cravata, cu brețelele, — vizibilizându-se ca omul invizibil, prin îmbrăcăminte —, cu surtucul în care era agenda — îi simți relief, pipăindu-l involuntar, verificându-i prezența zilnică — ridicându-și apoi părul cu amândouă mâinile, simetric. Gestul era al Mirunei. Dar cine mai era Miruna după o astfel de noapte? Și unde mai era Petruș? Incepeau viespile. Se deștepta mirat în loc străin, după faptă cumplită. Eri era altul. Venise noaptea și acum ieșea ca dintr'un tunel care ar despărți două continente. Ardea încă în el fericirea păcatului, dar cu iad.

Văzându-l că-i gata și tot nu pleacă, Na-

dia se ridică, trecu în odaia de alături, aprinse lumina, se'mbrăcă repede cu'n halat, își adună părul la ceafă, snop, își vârî picioarele goale în papuci cu tocuri înalte și apăru din nou, între băiat și fată, între fetiță și bacantă, straniu proaspătă după noaptea valpurgică.

Zâmbea spre el, arătându-și dinții, cu nările mai despicate și ochii mai lucioși, dar era un „du-te“ în expresia ei.

— Ne mai vedem? șopti Petruș cam răgușit, cu pumnii încleștați.

— Sigur că ne mai vedem!

Petruș respiră, liberându-și degetele.

— Ai uitat procesul?

Petruș își trecu mâna peste frunte. Parcă-și găsea din nou rădăcinile ființei clătinată de furtună.

— Sigur, procesul!

Nadia medită o clipă, lăsând să apară o dungă pe frunte, care dispăru îndată.

— Frate bun?

— Mai întrebil!

Era o sfidare în ochii, în gura și în fruntea ei.

Dispăru din nou în casă, întorcându-se cu'n dosar subțire, legat în cruce cu elastic.

— Frate bun, începu ea, adâncindu-se în ochii lui; mi-ai promis că-mi pledezi procesul. Ești om de cuvânt, — sper!

Petruș o privea nedumerit.

— Dar ce s'a întâmplat?

— Până acuma nu s'a întâmplat nimic... mai nimic, zâmbi ea uitându-se în treacăt la covor. E vorba de altceva. Ești avocatul meu. Sigur?

— Dacă ar fi și restul tot atât de sigur...

— Lasă restul, tinere Maestre. E vorba despre procesul meu de daune.

— Sigur. Dă-mi dosarul. Mâne îl și studiez.

— Și rămâi fratele meu?

— Bine, dar ce-i în dosarul acesta? se'nfierbântă Petruș, încruntându-se.

— Procesul!

— Asta cer.

— Asta-ți dau. Poftim.

I-l dădu c'un fel de solemnitate, ca pe un firman al tainelor.

— Și când ne vedem? întrebă Petruș.

— Când vrei.

— Mâne.

— Bine. Fie și mâne, consimți ea, cedând. Dar vii cu procesul studiat...

— Evident!

— Atunci te aștept la șase.

— La cinci. Te rog!

— Fie și la cinci.

— Atunci mâne la cinci. Sigur?

— Sigur.

— Nadia...

— Hai spune!

— Du-mă până jos!

— Bine, Frate Urs.

Se coborî cu el în ascensor.

— Frate Urs, să știi că mai departe nu te duc. Ne vede portarul!

Dar o cuprinse flămând, acoperind-o cu sărutări.

— Du-te, du-te!

Și s'a dus.

CAP. IX.

Câtva timp merse prin noaptea de iarnă învăluit de prezența fizică a Nadiei. Era în jurul lui, din toate părțile, ca afânarea unei lunci cosite. Părul, trupul, gura, toate îl cuprindeau, mai viu decât amintirea, izolându-l de lumea exterioară.

Abea în dreptul golului Carlton — căci din ce fusese nu mai era decât atât: un bloc de vid ars —, își aminti deodată și de Nadia — exterioară lui — și de procesul ei: avea dosarul subțioară.

Și brusc se opri, cuprins de panică.

Gândul căzu în el, săgeată.

Cu mâni care tremurau, desfăcu elasticul dosarului, deschizând copertile. Și la lumina unui bec împănjenit în ninsori, ceti:

„Subsemnata, Nina Tomaș, cu domiciliul în București, Str....“

Vorbele mergeau singure pe buze, exterioare lui. Nu le articula. Le vedea cum treceau, peste acoperișuri, la literele incandescente ale reclamelor luminoase.

— Subsemnata Nina Tomaș...

Atunci?...

Era în el urletul primordial al lui Oedip,
subt cerul implacabil al ninsorii...

* * *

*Huța-huța, huța-huța,
Cine este ca Oncuța,
Alba, nalba și călduța?
Huța-huța, huța-huța.*

*Huța-huța, huța-huța,
Dă-i băiatului mânuța,
C'o să plece din căsuța
Huței-huța, huța-huța.*

Așa o legăna, ținând-o în brațe, luându-și
astfel rămas bun. O așeză pe întâia treaptă
a scării dinspre odăile de sus, și alăturând
palmele întinse, suflă cu toată puterea plă-
mânilor, alungând-o spre somn parcă de-a
dreptul din respirația pornită din adâncul
inimii.

Apoi se îmbracă, își încinse sabia și porni
spre ușă, cu Oana încă pe obrazul începu-
tului de dimineață. Așa ieși din casă, în
întunericul iernii, cu obrazul în sus, spre
îngeri.

— Cine-i? tresări el, surprins, văzând o
umbră la picioare.

Ședea acolo ca cerșetorii răzbiți de frig, pe treapta scării dela intrare, un om: numai spinare, cu fruntea spre genunchi.

— Petruș! Ce-i cu tine, mă? Ești beat? îl scutură Tudor.

Părea beat: cârpă.

Il înșfăcă de umeri, ridicându-l spre el. Dar plângea!

— Mă băiatule!

— Tudor, Tudor, ce-i cu mine, Tudor?

Jelania lui Petruș trecu de-a dreptul prin inima lui, înviind tânguirea Oanei dintr'o cumplită noapte.

— Haidem în casă, vorbi Tudor, aplecându-se spre el cu caldă blândeță.

— Nu mai pot, Tudor! Nu mai pot! Sunt spurcat! Ce-i cu mine, Tudor?

Plângea fără putere, rezemat de pieptul lui Tudor, stăpânit numai de legănarea tânguirii fără leac.

— Petruș dragă, vină-ți în fire, măi omule! Ești bărbat, ce Dumnezeu! Hai, Petruș! Hai cu mine, Petruș!

Il luă de mână, pornindu-l cu el. Petruș ar fi venit oricum, ca un câne fără stăpân după cel care nu-l alungă. Mult timp merseră alături, ținându-se de mână, fără să-și spue nimic unul altuia. Treptat, cu băgare de seamă, pașii lui Tudor se apropiară de ritmul normal al mersului bărbătesc. Petruș îl însoțea supus, constrâns să ție

pasul. Lacrimile i se uscau pe obraz. Nu gândea nimic. Era golul lui Petruș, nu ființa lui. Dar ritmul mersului îl cuprindea pe nesimțite, trezindu-i inima spre viață. Oftă de câteva ori, limpezindu-se spre respirația marșului în doi. Simți iarna pe obrazul care o uitase. Odată cu obrazul își regăsi și fruntea și gândurile care-l așteptau în vidul ei, grămadă: încă informă, dar realitate după vid. Văzu casele, străzile, perarii trecători ai dimineții de iarnă și deodată și dosarul vârit în buzunarul blănii. Se scutură cu mânie și dezgust.

— Tudor!

Și: spuse tot.

* * *

Tudor ascultă mut întreaga spovedanie. I se umflaseră vinele pe tâmpile și arcadele se bulbucău sever, încordat. Semăna atât de izbitor cu Andronic de pe vremea lui Coca Duduș, maicuseamă în albă învăluire a iernii, încât ochii lui Petruș abea îl recunosuseră, când se opri la capătul spovedaniei, așteptând verdictul.

— Mergi cu mine la regiment, răsună categoric glasul lui Tudor.

— Merg, dar ce să fac acolo?

— Trebuie să te concentreze și pe tine. Înțelegi?

— Am înțeles. Și Miruna?

— Vrei s'o pedepsești?

— Vreau să mă pedepsesc pe mine.

— Atunci taci și rabdă singur până te vei purifica.

— Și ce să-i spun? Cum să-i explic absența mea de-o noapte?

— Ce minciună i-ai telefonat aseară?

— Că mănânc la un coleg cu care pregătesc un proces.

— Bine. Spune-i că după ce-ați discutat procesul, te-ai îmbătat ca un porc și ți-a fost rușine să vii acasă în halul în care erai.

Și glasul și vorbele răsunau aspru.

— Trebuie neapărat să te disprețuiască pentru ceva. Meriți. Dar nu merită Miruna suferința pe care i-ai da-o, spunându-i adevărul. E mama copilului tău, porcule?

— Primesc, Tudor. Și-ți mulțumesc. Dar spune-mi până la capăt: ce-am făcut până dimineața?

— Ai vărsat ca un porc la prietenul tău, ș'ai rămas acolo, bolnav de stomah, până dimineața. După aceea te-ai dus la baia de abur să te speli. Înțelegi? Să te speli. Acolo să te duci. Să asuzi prin toți porii. Să te curăți cu apă clocotită. Să te freci până la sânge cu mânășă aspră și săpun. Înțelegi? Să iasă muierea din trupul tău.

— Să iasă...

— Știi c'am trăit cu ea? îl întrebă brusc Tudor, cu sprincenele ca dunga bolții.

— Am bănuț.

— Porcul e în noi. O iubești pe Miruna?

— Să-i cer iertare?

— S'o iubești, mă! Flacăra spală.

— Crezi că bănuțe ceva?

— Crede în tine.

— Și eu cred în ea.

— Atunci trezește-te. Să-i poți spune: buna dimineața.

— Tudor, — se codi Petruș. Și cu dosarul ce să fac?

— Il iau, hotărî Tudor, zmulgându-i-l din mână.

— I-l trimiți tu?

— I-l duc eu.

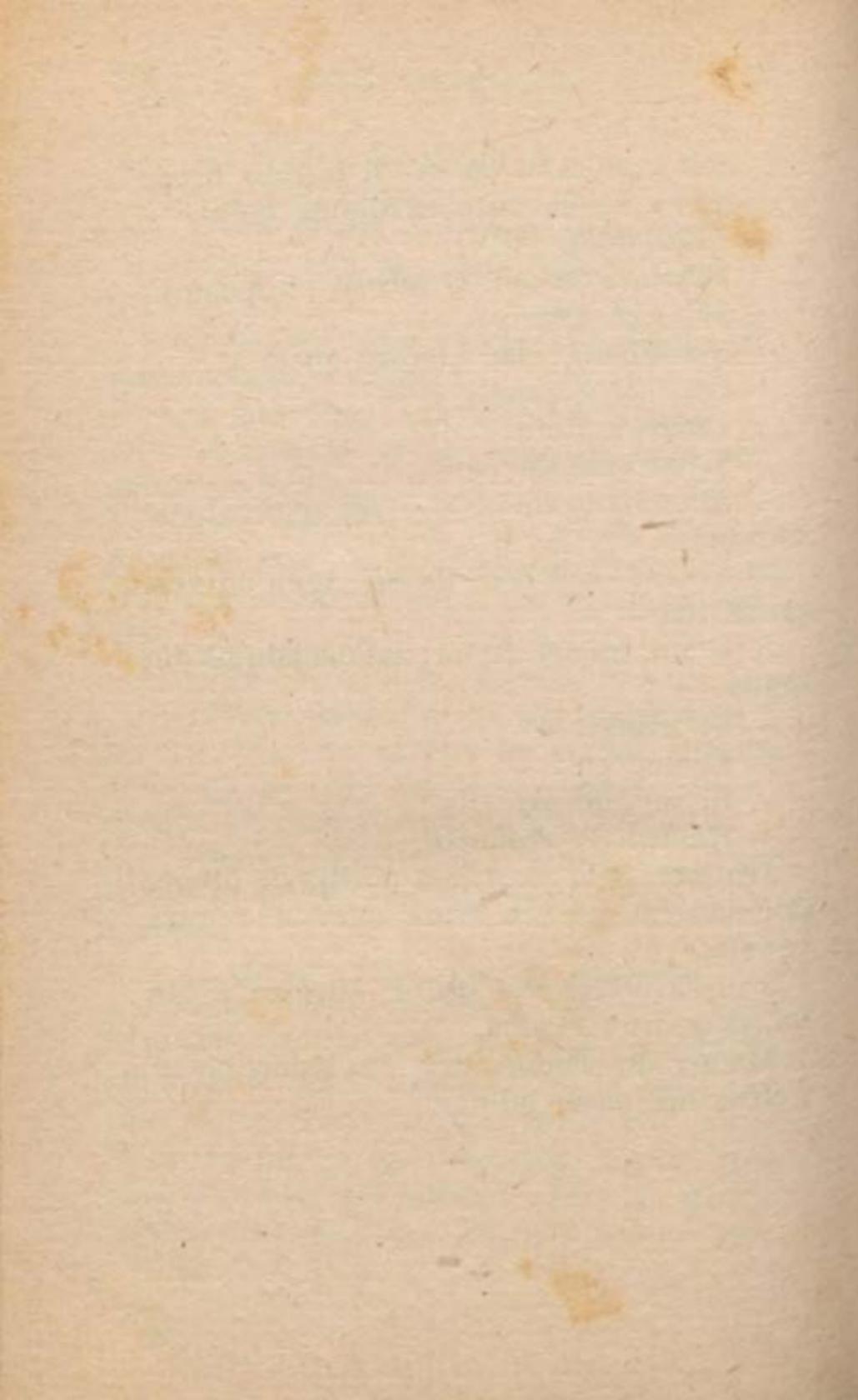
— Iți mulțumesc.

— Haidem la regiment.

Sentinela dela poartă luă poziția de drepți, pocnind călcăile, cu arma sulită de-asupra capului.

S'auzea nechezatul cailor. Mirosea a fân ud. O goarnă răsună.

Alături de Tudor, deși în haine civile, Petruș luă pasul militar.

*„Săbăteac sânt și tânăr sânt
Cu sânge te binecuvânt.“*

PARTEA A ȘASEA

I N I M A

CAP. I.

— Ce surpriză! Ce surpriză! Insuși domnul sublocotenent Tudor Ceur Alcaz din cavalerie, zis Coca Duduș, zis Fratele Tudor, protectorul celor slabi, vistiernicul virtuții, bravul apărător al hotarelor. Ce surpriză! Ce onoare! Domnule sublocotenent Tudor Ceur Alcaz, ce vreți să vă dau: o ramă de aur? un altar? un nour? o orchestră? Casa Ninei Tomaș nu e vrednică de-atâta cinste!

Tudor o lăasă, fără nicio expresie, să-și reverse avalanșa, așezându-se pe scaun, cu dosarul pe genunchi.

— După câte văd Maestrul P. Dănescu cu p de la pseudo, a angajat un avocat! Și încă ce avocat! Am auzit, Maestre, despre succesele domniei-tale. Procesul Munteanu te-a făcut celebru la București. Intrați în istorie, domnule Tudor! O să-l întreceți pe predecesorul domniei-voastre, abea Vladimirescu, când domnia-voastră ați fost dela început deplin Alcaz! Desigur că dosarul pe care mi-l aduceți îmi va da ocazia să

ascult o altă epocală pledoarie. Sau poate veți începe un rechizitor, după modul ciceronian...

Făcu o pauză, adunându-și suflarea. Incepu cu un ton imitativ, care dovedea că ascultase pledoaria lui Tudor:

— Dar până când, Nina Tomaș, vei abuza de răbdarea noastră? Până când, scelerato, vei scormoni sângele bărbaților adormiți sub aripa cloștelor maritale? Până când vei tulnăra, Catilina Tomaș, căminul mamelor cu copiii și al copiilor cu mame? Până când vei trezi în adormiții vieții nostalgia luptei? Până când vei deștepta instinctele bărbaților cu fustă, redându-le măcar biologic simulacrul bărbăției? Până când vei lua ceiace după lege nu-i al tău, strâmbând balanțele dreptății? Până când, Circee, vei arăta bărbaților ce sunt și femeilor ce pot? Până când, neînduplecato, îți vei permite să rămâi deșteaptă în fața duioșiei, lucidă în fața trupului, rece în fața sufletului, mândră în fața minciunii din cer, vitează față de tine însăși și de obșteasca lașitate a turmei? Până când femeie-bici, vei fi pe spinarea noastră? Până când, trâmbiță, vei chema din somn la luptă? Până când, păgâno, vei deștepta cu trupul Olimpul îngropat în sângele nostru? Până când?...

Vibra. Deși parodia, era pe culmea unei mari beții, vecină cu orgoliul luciferic.

Tudor tăcea.

Nina abea îl observa. Deocamdată, cel de pe scaun nu era decât pretextul glasului ei. Mai mut nu. Dar tăcerea lui, egal de limpede, o sili încet cu'ncetul să-l măsoare. Era trează și stârnită ca un viespar. Ochii, nările, mânilor, pieptul, erau numai tumult și vibrație.

— Desigur-desigur, domnul nu-mi face cinstea să-mi întindă nici mâna, nici vorba. E o veche deprindere a boerului Tudor Ceaur Alcaz! L-am cunoscut pe vremea când se numea Coca Duduș în haina Fratelui Tudor. Ș'atunci tăcea guralivul care făcea să huiască munții Vornicenilor. Nina Tomaș, Doamna, îl înspăimânta, prin dragoste, când o vedea fără s'o știe. Aceiași Nina Tomaș îl înspăimânta prin minte, când o știa fără s'o vadă. Căci domnul se teme deopotrivă de trupul descoperit și de inteligența desvăluită. Omul hainelor schimbate n'are nevoie de substanță nudă. Obrazul măștilor epidermice n'are nevoie de oglindă revelatoare. Faun, Domnul Tudor se vede erin. Basamac, Domnul Tudor se vede aghiazmă. Sabat, domnul Tudor se vede rouă. Mascul, domnul Tudor se vede aed. Poate mint, domnule sublocotenent Tudor Ceaur Alcaz?

Dar Tudor tăcea cu mâinile încrucișate pe dosar. Pe banca dela Stejarul Chioaiei, cu toate mormintele Alcazilor în urmă și toată valea Moldovei albastru limpezită până la piscul de azur al Ceahlăului, — altfel n'ar fi tăcut, nici altcum n'ar fi privit.

Nina își scutură capul.

— Bineînțeles, domnul tace! Tăcere Alcaz, cum spui muzică Wagner! Dar crezi, domnule Tudor Ceaur Alcaz, că o Nina Tomaș crede în substanța unei astfel de tăceri? Crezi, domnule Ceaur, că Nina Tomaș vede neapărat un Hamlet într'un biet tânăr mut? Crezi că Nina Tomaș acceptă caceal-maua cu blazon a tăcerii aristocratice? Crezi, domnule Tudor, că Nina Tomaș poate fi impresionată de un mascul tânăr care tace numai fiindcă o dorește cu atâta putere, încât, dac'ar deschide gura, ar trebui s'o insulte! Și un Alcaz nu poate insulta o femeie fără de apărare! Mă dorești, domnule Alcaz, n'am nevoie de confirmarea dumitale. Taci cât vrei, eu știu că gemi și mă dorești, căci eu sunt și voi fi mereu „fata cu miros de portocală” a adolescenței dumitale. Mi-ai spus la Vorniceni când am vorbit ultima oară: „Ești vulgară!” Te priveau munții Moldovei, munții neamului Alcaz! Făceai un jurământ, spunându-mi „ești vulgară”; jurământul de a mă ocoli, de a nu te degrada, strângându-mă în brațe. Și totuși

ai venit la București să-mi bați la ușă, călcându-ți jurământul! Ce vroiai? Sufletul meu? Să-l duci în ceruri? Imi doreai trupul. Mărturisește, nobile Ceaur Alcaz!

Dar Tudor tăcea ca o fereastră de mănăstire.

— Taci, domnule Alcaz, taci cât vrei, gândurile tale vor veni și fără vorbă pe buzele mele. Știam că ne vom întâlni! De ce ai venit la una ca Nina Tomaș? De ce ai venit la o femeie căreia i-ai spus că ține crâșmă cu trupul ei argumentat? Țin minte, după cum vezi! Mi-ai spus: „Ai fost ani de-a rândul sub fruntea mea, în inima mea, în nesomnul meu. Am iubit femeia prin amintirea ta. Erai steagul. Jos steagul. Crâșmele n'au nevoie de steag!” Așa mi-ai spus. Te'ntreb: Ce caută steagul tău la crâșma mea? Răspunde. Ai venit să-mi restitui dosarul luat de imbecilul tău cumnat? Ha-ha! E și cumnatul meu la urma urmei! Soția lui, stupida Miruna, e vara mea dreaptă! De ce n'a venit singur eroul unei nopți de iarnă? Știi sau nu știi că te plagiază sau te pastișează? Ai însfârșit, tu, discipolul neantului cu măști, un discipol fără mască! Bravo, Tudor, ți l-ai ales pe măsura vidului tău! Alt vierme mascul care după ce te îmbălează, vrea să-și odihnească brațele pe crucea lui Hristos! Să mă caute de azi înainte în Miruna lui, cu râtul conjugal! Dar

să-l lăsăm! Nu merită nici insulta mea! I-l dau Mirunei lui. Dar tu, tu Lohengrin, tu Parsifal, tu purtătorul steagului Alcaz, — ce cauți în crâșma trupului meu argumentat? Ai venit să-mi restitui dosarul? Tu, Tudor Ceur Alcaz, comisionarul unui dosar? Tu, mândrul Tudor, acceptând să fi avocatul unui vierme? Nuu! Nu, Tudor! Altăceva te aduce la crâșmă: vinul, nu crucea. Ai venit la Nina Tomaș fiindcă în sfârșit ai găsit pretextul cruciadei tale! Dar ai venit adus de gelozie. Hai, mărturisește! N'ai decât să taci! Ai venit la Nina Tomaș fiindcă ai știut că e amanta unui cunoscut al tău. Ai auzit desigur că am o viață aventuroasă. Dar aventurile Ninei Tomaș cu bărbați necunoscuți ție, erau simple noțiuni. Iată însă că într'o zi, prietenul tău, cumnatul tău, bărbatul de lângă tine, devine amantul Ninei Tomaș. N'aveai nevoie de mai mult. Nici tu, nici Nina Tomaș. Abstracția a devenit realitate plastică. Trupul cunoscut al amantului ți-a evocat—ție mascul—trupul cunoscut al fostei tale iubite. Și-ai ars din nou, Tudor, te-ai îmbătat din nou, Tudor, ai gemut din nou, Tudor, după trupul fără pereche al disprețuitei Nina Tomaș. Niciun bețiv nu-și uită crâșma, oricât ar fi de bun vinul-de-acasă! Nu una, o mie de soții ideale nu te vor face să uiți trupul Ninei Tomaș. L-ai revăzut înlănțuit cu trupul

prietenului tău, — și-ai crezut că-mi aduci dosarul! Nu minți! N'a venit dosarul din mâinile tale, a venit faunul cu dosarul în mână. Iată-te. Te așteptam. Ești din nou cu mine. Mă vezi. Ți aduci aminte, Tudor, de nopțile noastre dela Vorniceni? „Să fii tânără, să fii fierbinte, fată cu miros de portocală!” Ți-am înșelat visul sângelui? Nu! Niciodată trupul tău n'a cântat ca pe trupul meu! Te ține minte! Nu te-a uitat! Numai tu, leu tânăr, ești perechea mea. Te doresc. Te-am așteptat. Cu niciun bărbat nu te-am trădat. Ești fierbințeala pielii mele, ești parfumul nărilor mele, ești gemătul glasului meu, ești focul meu, ești apa în care mă scald, ești aerul pe care-l respir. Te iubesc, Tudor. Iubește-mă...

Dar Tudor tăcea, înalt ca un plop vecin numai cu luna.

— Domnul crede poate că m'a învins cu tăcerea lui? Se înșeală domnul! Ești căsătorit. Știu. Ți cunosc nevasta, doamna Ioana Tudor Ceur Alcaz. Am văzut-o. Am urmărit-o pe stradă. I-am cântărit cu ochii mei trupul. I-am ghicit cu mintea mea sufletul. Sărmane Tudor! Cu astfel de Ioană crezi că vei putea uita trupul Ninei Tomaș? Sărmane Duduș! Mereu jocul măștilor! Nu ți-au fost deajuns paiatele dela Vorniceni: Troia, Madama Lența, pădurarii, Ilie-veze-teul, Alfeu, etc... Ai adăugat-o și pe blonda

și suava Ioana! I se spune Oncuța. Știu, Cocuța Duduș! Și asta o știu! E frumoasă? Poate! Pentru ochi! Dar frumusețea femeii e o victorie asupra sângelui bărbătesc. Această victorie ultimă depășește slabele puteri ale Oncuței tale. Ce-ți trebuie ție? Ceai de tei? Nu! Rachiul crâșmăriței! Oncuța e ceaiul de tei. Rachiul — vulgar, dar rachiul — e în mine. Ai desbrăcat-o vreodată pe Oana, gândindu-te la Nina? Incearcă și ai să vezi că mâinile tale ostenesc desbrăcând păpușa umplută cu tărățe. În trupul meu e flacăra, valul și vântul. Pe toate le ai, avându-mă. Ioana ta e o simplă mască a iluziei tale de puritate și ingerism. Ai căutat-o pe vremuri, cu masca fratelui Tudor, pe toată valea Moldovei până la Ceahlău. Atunci numele Oanei era soarele căutat pe munți. Și lui îi făceai versuri. Desigur că și ei îi faci. Căci doar cu versul s'o mai găsești; brațul nu poate cuprinde un simplu fum colorat de soare. Taci, Tudor, taci! Tăcerea ta pune pecete cu sigiliul Alcaz pe adevărul fierbinte al vorbelor mele. Ți-l dau mereu: adevărul. Ar trebui să te pui în genunchi în fața mea, cu fruntea la pământ: căci îți dau puterea sângelui, odată cu lumina adevărului. Leu tânăr, mă auzi?

Tudor o privea.

— Și asta ce mai e? Haină de militar! Altă mască! Tu, Coca Duduș, și disciplina mili-

tară! Tu, revolta devenită convulsiune psihologică, — și ea, armata, sieriul revolte-lor! Tu, orgoliul Alcaz, purtând steagul turmei! Tudor, nu minți. Spune-mi: sunt resemnat, sunt constrâns să port o uniformă, eu care sunt negația uniformității. Și am să te cred. Dar să pretinzi tu că uniformă e o realitate a ta, înseamnă ori că te-ai prostit la rând cu sutele de mii, ori că vidul tău, înspăimântat de el însuși, se umple cu ce poate. Spune, Tudor?

Dar Tudor tăcea. Tăcea în rând cu toți copacii lumii, care-și poartă mugurul, floarea, frunza, toamna și omătul, sub eternitatea cerului.

Nina se ridică brusc, se duse în sufragerie, bău deadreptul dintr'o sticlă — ca o străbunică a ei, care ședea la tejghea — și veni din nou în fața lui, aprinsă.

— Tudor Ceaure Alcaz, nici nu fumezi?

— ...

— Desigur-desigur! Delicata ta doamnă nu suportă tutunul! Și viteazul Tudor se înclină și zvrârle iarba-dracului! Nu? Azi țigara, mâne vinul, poimâne calul, răspoi-mâne tinerțea; apoi domnul Tudor își va croi o burtică, apoi își va lua o pereche de ochelari, apoi o pereche de papuci căptușiți, apoi un sirop de tusă, apoi niște ciorapi de lână, apoi o servitoare mai tinerică din satul Vorniceni, în amintirea fetelor Domniței,

apoi o Biblie, apoi un baston cu capăt de cauciuc, apoi o guvernantă, căci va deveni Coca Duduș al reumatismelor și al aperitivelor libidinoase, alături de moaștele cu ochelari ale Sfintei Oana. Ș'atunci, Coca Duduș își va aduce aminte de una Nina Tomaș, și se va înneca de tusă, spunându-și singur, așa cum latră câștile turbat: Idiotule!

Sări în picioare, ca aruncată de un resort.

— Dar îți spun eu, Nina Tomaș, drept în față, acuma cât mai e timp: Idiotule, trezește-te!

O privea.

C'o mișcare fulgerătoare Nina îl pălmui, cu fața și cu dosul palmei, pe-amândoi obrazii.

O privea: de-asupra obrazului.

Se ridică o respirație de furtună în pieptul Ninei.

— Domnița Vornicenilor, mama ta, știi ce-a fost?

Venise drept lângă obrazul lui. Tăcerea devenise grea: munte:

— A fost tot una ca mine. Află! Știi din gura ei. Ce vrei? Actriță la Pais! Vorbesc chiar despre mama ta!

O privea palid, dar tot limpede.

Lăsându-l brusc, Nina se trânti pe divan cu fața în sus și mâșile înodate la ceafă. Picioarele-i erau descoperite până peste ge-

nunchi. Nu și le acoperi. Mișcarea brațelor îi proiecta sânii prin bluză, sculptându-le conturul în fiecare respirație. Buzele ei, umed deschise, lăsau dunga de brumă scilpitoare a dinților. Pe gâtul întins, subt pielița bărbiei, vine albastre palpitau. Simțai că-i goală astfel, pentru orișice bărbat, magnetic femeie de-alungul trupului întins.

Și aștepta, cu toată carnea ei într'o supremă pândă.

Și piersicile s'ar fi copt în preajma ei, învăluindu-se'n arome tămâioase.

Dar iată... iată... Inima-i bătut mai repede. Tudor se ridica încet. Avea ori o lucire — așteptată — ori o umezeală stranie a ochilor albaștri.

Puse dosarul cu blândeță pe scaunul de până atunci. Se apropiè de divanul Ninei, se așeză încet pe marginea divanului și mâna lui acoperi cu o sfâșietoare duioșie fruntea ei:

— Rămâi cu bine, Nina. Mi-e tare milă de tine, biet om sterp! Ești mai singură decât jidovul rătăcitor...

Petruș îl aștepta pe Tudor în colțul străzii. Il văzu palid, c'o față de mare migrenă.

— Ce-ai făcut?

— Am ispășit păcatele noastre. Fii ușurat.

CAP. II

Alec telefonă din oraș, cerând-o pe Malvina.

— Jucai cărți? o întrebă el, auzindu-i glasul nerăbdător. Da! Foarte bine. Spune-mi, te rog, băeții sunt acasă?

— Săntreb. Vilma, ia vezi. Hai, Vilma, mai repede! Duduile sunt sus. Hai!

— N'au venit! Bine, consimți și la aceasta glasul lui Alec.

Malvina era însă cu gândul la partida întreruptă, așa că nu observă caracterul de oftat articulat al vorbei „bine”.

Pe rând, Oana și Miruna veniră la telefon. Întrebarea Vilmei le tulburase odihna dela gura sobei.

— Cine-a întrebat?

— Conașul, răspunse Vilma, fără să știe mai mult.

Oana și Miruna se'napoiară la ele, reluându-și numărătoarea ochiurilor de pe croșete. Nu se întâmplase nimic anormal. Deseori Tudor și Petruș întârziiau la cazarmă. Dar parcă niciodată Alec nu întrebuse la telefon

dacă „băeții sunt acasă”. Întrebarea lui, adresată Malvinei și transmisă prin Vilma, le luă gândul dela gura sobei, dela lâna pe care o tricotau, ducându-li-l la Tudor și Petruș. Întârzierea lor, aproape nebăgată în seamă, deveni subit absență.

— Oare dece întârzie? întrebă Oana.

— N'au găsit loc în tramvai. Nu-l știi pe Tudor? Preferă să meargă pe jos decât să facă „o bae cu masaj de tramvai!”

Oana zâmbi moale.

— Adevărat: mulțimile îi plac cu urechea și cu ochiul, dar nu și cu nasul.

— Amândoi aveți nas subțire! zâmbi Miruna. Vezi să nu greșești! o preveni ea, luându-i din mână croșetul, verificându-i ochiurile și descoperind eroarea. Nu ți-e gândul la treabă, cucoană!

— Sunt cam apăsată! recunosc Oana.

— Iar hachițe!

— Nu știu! ridică ea din umeri, lăsând croșetul și lucrul pe genunchi. Mi se pare că devin prea sensibilă și la zgomote.

— Ce zgomot te-a supărat?

Mâna Oanei arată nedeslușit spre fereastră, încolo.

— Cântecetele astea! Nu știu dece! De câte ori le aud, tresar. Fără să vreau mă gândesc la catastrofe...

— Ia lasă, cucoană!

Tăcură câțva timp, aplecate asupra croșetelor.

Dar mințea Oanei se ducea mereu spre același zvon depărtat de cântece și urale, care deșteptase în inima ei o alarmă. Simțea din nou mulțimea: mii de capete și mii de picioare, în care obrazul omului dispare, devenind o frunză în furtună. Cuvântul război, deocamdată, devenea repulsia înfricoșată pentru revărsarea mulțimilor. În astfel de clipe gândul ei avea un scâncet neputincios de greer, în care strigătul „Tudor” nu-și mai păstra puterea lui, căpătând fragilitatea ei. Întrebarea lui Alec, adusă de Vilma, readucea absurd zvonul mulțimii, dând întâzierii lui Tudor un fel de cadență alarmată care o prelungea pe Oana dincolo de casă, în necunoscut.

— E prea cald, exclamă ea, lăsând lucrul și ducându-se la fereastră.

— Parcă-ți era frig?

Oana își lipi fruntea de fereastră înopțată vânt. Incepuse un fel de toropire în iarnă, care transforma omătul de pe străzi, lipsit de energia gerului de până atunci, în glod. Numai pe crengi și la Schitul Darvari omătul își păstra povestea albă. Străzile plimbării de dimineață mânjeau galoșii, pătau poalele blăniei, dându-ți repulsia toamnelor ploioase în târgurile provinciale. Preajma desghețului în loc s'o bucare pe

Oana, ducându-i gândul spre primăvară, o întrista — mai mult o îngreuiere decât o întristare propriu zisă —, făcând-o să regrete și Crăciunul dela Vorniceni și prelungirea lui, după o pauză penibilă — acum uitată — în zilele cu miros de pâne prăjită disdedimineată, dela București.

— Ianuar, Martie, April...

— Ce mormăi acolo? o întrebă Miruna, întorcând capul spre fereastră.

— Mă gândeam cât mai ține iarna.

— Ducă-se! exclamă Miruna. Dar mai este.

Abea e Ianuar!

— Dece întârzie?

— Cine? Primăvara?

— Nu, omule. Tudor și Petruș.

— S'au dus la aperitive! glumi Miruna, știind bine că nu-i așa.

— Oare? se bucură Oana absurd, căci altminteri întârzierea lui Tudor la aperitive n'ar fi avut dece s'o bucure.

— Fată-hăi, du-te și fă un duș! Hop! exclamă ea, auzind soneria. Au și venit!

Dar nu era decât Alec. De cum intră pe ușă, întrebă:

— Au venit băeții?

— Nu, papa, îi răspunse Oana, scoborând treptele în goană. Ce s'a întâmplat?

— Nimic, fetișo, liniștește-te. Or să vie îndată, zâmbi Alec, sărutând-o pe frunte. Eu am venit mai devreme ca de obicei. Asta-i tot.

Dar nu era „tot” decât în vorba lui Alec spre Oana. Auzise la Club tot felul de zvonuri alarmante. Nimeni nu știa anume ce se'ntâmplă, dar creștea un anormal în zvonul orașului. O mare care-și schimbă glasul, culoarea și ritmul, reținând și atenția celui distrat, care involuntar se întrebă văzând-o: Ce-o fi?

Apăruseră afișe incendiare, lipite pe vitrine, pe ziduri. Unii vorbeau despre o manifestație muncitorească sau universitară. Bine nu știa nimeni. Dar amintirea recentului cutremur de pământ se actualiza, readucând întocmai alarmele de-atunci, nesiguranța anxioasă, neîncrederea în stabilitate, așteptarea ghemuită. Hotărît, se refăcea în om psihologia cutremurului. Adică patologia devenea psihologie, apăsând, acoperind pe om cu o umbră de munte gata să se prăbușească, accelerând bătaia inimii și enervând-o, — împrejmuind fragilitatea de ierburi neliniștite a gândurilor cu apropiere de apocalips. Orișice pocnet — de ușă, de scaun răsturnat, de pas prea tare — nu mai evoca familiarul, ci prelungea bătaia inimii spre un absurd posibil, dând omului o tresărire alarmată. Zvonul de glasuri depărtate nu se mai integra normal în sonoritatea cu intensități felurite a orașului, — ci devenea murmur ostil, condensare zburliță, gata să vieze revărsare furioasă.

Oraşul, în loc să trăiască normal, *se asculta*. Şi când te ascuţi, urechile încep să ţiue, inima loveşte prea tare toracele oprit, şi conturul tău, al concretului, devine deodată straniu. Te uiţi la mâna ta, ca la un lucru mirat al tău. Dacă te vezi în oglindă, abea te recunoşti, ciocnirea vizuală cu propria-ţi răsfrângere, devenind tot o stranie atingere care te îndepărtează de firesc, dându-ţi senzaţia premergătoare bolilor. Te *vezi* şi te *ascuţi*, devenind tu însuşi propria ta pândă. Gândul, în loc să flueze ca sângele, neauzit, firesc, încorporat în sonoritatea tăcerii de subt craniu, capătă o rezonanţă de monolog într'o casă pustie cu ecouri. Oare nu începe așa nebunia? Căci dacă nu nebunia, teama de nebunie e o imanenţă a clipelor de oprire interioară. Dacă ești în întuneric, aprinzi lumina. Dacă n'ai pe nimeni alături, cu care să schimbi o vorbă, faci zgomote — muți un scaun, ciocnești un pahar, răsfoești o carte, tușești — ca să reintri în viață știută, reconfortant știută, legată plastic și sonor de firescul depășit o clipă sau mai multe. Te izbăvești desigur de tine însuși dușman al tău, liberându-te ca dintr'o ațipire scurtă, gata să devie coșmar, — dar chiar oftatul de lichidare dovedește că te-ai temut ilogic, copilărește, dar te-ai temut: Dece? De cine?...

La marginea de noapte a sufletului sunt umbre și șoapte ale tainei, de care gândul se ferește superstițios.

...Și băeții tot nu veneau!

Dar într'un târziu, soneria telefonului răsună sacadat în locul celeilalte.

CAP. III.

— Tudor! Slavă Domnului! De unde telefonezi?

— Tuuu!

— Euuu! glăsui Oana înviorată.

— Nu mă tulbura! Ce vrei să-ți dau: ver-suri? bomboane? conduri de rândunică?

— Vreau să vii!

— Simt că Oncuței îi crește un gât de girafă, luuung! Iată-te! Imi dai voce să te sărut?

— Nu ne vede nimeni?

— Ne cam aude un camarad, dar e deprins!

— Tudor, lasă gluma, când vii? de ce n'ai venit? unde-mi ești?

— În inima Oncuței! De-acolo îi spun la ureche: apleacă urechea, girafo!

Răsunară pocnete de sărutări infantile.

— Mă gâdili, mă năucești și mă compromiți! Vreau să-ți aud glasul.

Răsună până în urechea celor strânși în jurul Oanei, la telefon, un: „Gaudeamus, igitur“, început de Tudor, reluat de Petruș

și amplificat de glasuri benevole, într'o sonoritate de sală militară.

— Tudor, suntem la telefon, nu la Radio!

— Allo! Allo! aci Radio România, Radio București, Radio Duduș, pe undă lirică, lungime Oana + Oana. Atențiune!

— Tudor!

— Oana-i supărată tare, Tudor face iar cântare, fiindcă are și tot are, două mâni, două picioare, pentru-atâta depărtare!“ „Ce te-ași pune pe grătar, tu, semință de hoinar!“ „Pune-mă și pe grătar, dacă vrei astfel de dar, de colletă de măgar!“

— Tudor, îți sucesc gâtul, îți mușc nasul, îți arunc vitriol!

— Telefonul vă stă la dispoziție, feroasă și iubită doamnă!

— Spune, Tudor! îl imploră glasul Oanei.

— Mai nimic, dar domnii Tudor și Petruș nu dorm acasă.

— Cum?

— Facem o manevră de noapte!

— Vai, Tudor!

— Vai, Oncuța! Două sălcii plângătoare au crescut la cele două capete ale telefonului. De azi înainte am să comunic Societății de Telefoane să răsădească numai plopi! De acord!

— Tudor!

— Te văd! Atenție! Nu admit gene ple-

cate când vorbești cu mine. Dreeepți! S'au îndreptat genele?

— S'au îndreptat!, oftă Oana, ridicând ochii spre Tudor.

— Azur în azur! Stemă Alcaz!

— Și cât ai să lipsești?

— Cât mai puțin. Voi porunci comandantului să trimită o rândunică-cercel la urechea Oanei!

— Cât, Tudor?

— O zi-două...

— Sigur nu mai mult?

— Mai mult da decât mai mult nu!

— Fițig!

— Oncuța mea, se supără Onor. Soc. Telefoanelor! Uite ce te rog: pregătește-mi o valiză cu obiecte de toaletă, periuță de dinți + trusă de ras + albituri, pardon de expresie, pentru orice eventualitate. Stai, băiatule, se adresă Tudor către Petruș, care-și aștepta rândul. Oana, reluă el, spune-i Mirunei să pregătească o valiză identică pentru domnul ei. Și să nu uite mașina de ras. Domnul ei cam uită și când îl văd îmi aduc aminte. Vrasăzică, recapitulăm: Un cuțar de sărutări, o valiză de toaletă și o carte...

— Ce fel? Un roman polițist?

— Fie! și încă ceva...

— Anume?

— Dar să nu mai spui la nimeni!

— Nu.

— Te iubesc.

— Și eu! țipă Oana.

— Nu-ți mai spun secrete!

— Nici eu!

— Ne-am înțeles, Oncuța. Dă-mi urechea lui Alec. Vreau să-i povestesc o anecdotă cam decoltată... Oncuța, veți încredința valizele caporalului Buzdughină ot Vorniceni.

— Spune, Tudor, îl invită Alec, luând receptorul din mâna Oanei.

— Papa Alec, un regiment de cavalerie te salută prin glasul meu. Vezi?

— Cu sabia?

— Ce sabie? tresări Oana de-alături.

Duel?

— Glumim! o alungă Alec.

— Ascultă, papa Alec, vorbi Tudor. Oana e aproape? Răspunde numai prin da și nu.

— Da și nu!

— Ascultă atent, îl invită Tudor scăzând glasul astfel ca să nu fie auzit decât de Alec. Lipește bine receptorul de ureche.

Da?

— Da.

— Suntem consemnați în cazarmă. Înțelegeți?

— Da.

— Stați toți acasă. Da?

— Da.

— Așteptați vești dela mine. Nu vă mișcați din casă. Da?

— Da.

— Acuma, papa Alec, după ce ți-am istorisit o anecdotă picantă, anecdotă deopotă, specifică Tudor, trebuie să râzi, arătând scandalizat cu mâna spre telefon.

Așa făcu Alec, dar cu inima strânsă.

— Poftă mare și noapte bună. Distrează fetele. Scoate niște butelii. Fă-le să ciocnească pentru plecarea în manevră. Spune-le că așa e tradiția cazonă. Da?

— Da.

— Râzi?

— Da.

— Noroc!

— Da!

— Ce-i asta! Da! da! da!, se supără Malvina, parodiindu-l pe Alec cu'n bombănit de tobă.

— Ce vrei să mai spun eu când vorbește Tudor! exclamă Alec, desfăcându-și brațele. Pofțiți la masă! N'ați auzit lăutarii?

CAP. IV.

Alec n'avea numai bunăvoința de-a le distra pe fete; avea și rutina acestui verb care concretiza grațios și frivol concepția unei epoci despre femea de-atunci. Dar venise alt timp, în care Alec devenea mai mult spectator, ca foștii actori care dela o vreme văd din sală ceea ce altădată au făcut pe scenă. Noul actor al verbului „a distra“ era Duduș. Abea la această masă, la care avea datoria de-a distra, Alec își dădu seamă că pierduse obișnuința. Efortul lui ascundea o crispare, neizbutind să-i unifice pe cei din jurul mesei fără de băeți, într'o atmosferă recreativă.

Vorbele se duceau, după clipe de pauză îngândurată, tot spre băeți, măsurând absența lor dela masă și din cămin. Parcă venea un fir de curent dela o fereastră uitată deschisă. Intra ceva dinafară, atrăgându-le mereu atenția celor din casă dincolo de casă.

— Asta-i vreme de manevre! oftă Oana. Frig, glod...

Fără să-și dea seama întrebunțase „glod“ în loc de „noroi“, printr'un fel de solidaritate afectuoasă cu moldoveanul ei.

— Așa-i la armată! se resemnă Miruna, consolând-o. Bine că sunt voinici și sănătoși. Trebuie să le pregătim valizele. Să nu uităm flanelele și ciorapii de lână.

Simetric și Miruna întrebunțase vorba „ciorapi“ în loc de „colțuni“, tocmai în clipa când gândul ei se ducea cu solitudine de soție moldoveancă la „valahul ei“.

— Să puneți și câte-un flaconaș de apă de colonie, interveni Alec. N'ar strica și un pic de cognac.

— Nu-i mai deprinde cu atâta băutură! se supără Malvina care în prezența băeților era încântată când răsunau paharele și buteliile în mâna lui Alec.

— Mai bine le-ați pune niște picături de stomah, — se amestecă Vilma cu gândul plecat la băeți pe cât la șubrezeniile ei, mai ales iarna, când femeile răcesc atât de ușor.

— Du-te și te culcă, femeie! Nu mai coboară o alungă Malvina.

Dar nici ei nu mai aveau ce face la masă. Se ridicară, despărțindu-se, cu 'n fel de căscat al dorinței de somn în pat cald. Căci tocmai gândul manevrelor îi înfrigura pe toți, dându-le îndemnul la căldură.

Fetele pregătiră valizele, așteptând sosirea

caporalului Buzdughină, anunțat de Tudor ca emisar.

Băeții erau înafara casei. Dar prin pregătirea valizelor lor, plecau efectiv. Intrase în casă prezența bine știută de școlari, a plecării, legată de vacanță. Pleca Vacanța! Acesta era accentul vag al pregătirilor. Știau, adică sperau, că băeții nu vor lipsi mult. Dar știau de asemeni că pleacă la manevre. Și cum războiul era o altă prezență actuală, tot vagă, iminentă, poate surdă, dar activă, noțiunile efective ale plecării și manevrei îndrumau sufletul fetelor în direcția războiului. Așa că valizele pregătite pentru o absență relativă, erau fără de veselie, puțințel melancolice, mai mult a Oanei decât a Mirunei, dar cu intensitate vecină.

Așteptarea lui Buzdughină — caporalul dela Vorniceni — îl depășea pe Buzdughină, valoarea lui obiectivă și semnificația însărcinării lui, căpătând sensul de simbol al bucuriei. Numele bucuriei în casa valizelor plecării era Buzdughină. Intr'adevăr veni, cum îl anunțase Tudor.

— Ce fac domnii sublocotenenți?

— Ce să facă? Petrec la popotă! S'o încins la glumă!

— Bravo lor! exclamă Oana c'o părere de rău reconfortantă totuși, căci era ziua contradicțiilor: tot ce-ar fi trebuit s'o su-

pere, o bucura oarecum, și tot ce-ar fi trebuit s'o bucure, o întrista întrucâtva.

— Când plecați?

— Așteptăm ordin.

Buzdughină fusese dresat de Tudor cu înaltă școală și cu meticuloasă previziune.

Pe lângă valize, Buzdughină mai ducea -- în el -- câteva pahare de vin vechi rămas de izbeliște în sticla bunelor intenții ale lui Alec. După plecarea lui, Oana și Miruna știură că numai somnul le-ar mai putea distra.

— Hai să ne culcăm!

Se culcară în paturile care erau atât de goale încât și uneia și celeilalte li se păru că așternutul e înghețat. Așa-i întotdeauna după vacanțele de vară.

Gândul Oanei porni la Vorniceni. Acolo era insula lui Robinson Crusoe. Lumea dispărea. Numai Tudor și ea.

— Sunt cu Tudor!

Era cu el, în patul gol, ca acele îndrăgostite care strâng înduioșate — gestul de-a alinta păpușa nu dispăre niciodată din brațele femeilor — chiar și perna de-alături, în dorul celui care e numai în suflet, nu și alături.

Astfel adormi, intrând în spațiul de întineric viu al somnului.

Văzul Oanei se deșteptă din adormire tot în somn și ca o carte deschisă la aceeași

filă, visul se ivi, — recunoscut, același. Dar înainte ca ochiul să-l deslușească, inima știu și se opri, pierzându-și zborul, grea.

Oana Tudor Ceaur Alcaz, în haină de mare doliu, vine spre bancă, se oprește, își face semnul crucii — niciodată-niciodată mâinile ei nu vor mai întâlni mâinile lui Tudor — se așează pe bancă și stă cu brațele încrucișate, spinarea frântă și ochii pustii, ca o babă pe o prispă învineșită de noapte.

— Văduva!

Atât a mai rămas — Dumnezeule! Dumnezeule! — din Tudor, din Oana, din dragostea lor, din fericirea lor, din tinereța lor, — pecetea neagră a unui cuvânt: văduva!

— Visez! se trudește Oana prin somn, dar gândul n'o poate încă trezi și visul e acolo, în ea, pe pieptul ei, simplu și intens ca ceva care se întâmplă tot-omului în evidența luminii.

Apoi, fără de nimeni împrejur, în acea tăcere cu temei de moarte a șintirimului, straniul sporește, căci văduva lui Tudor îi aude glasul:

— Ce frumoasă ești, Oncuța, în haină neagră! Tuul!

Răscolită, dragostea izbucnește, ducându-i mâinile spre Tudor. Dar unde-i Tudor? Niciodată-niciodată...

Se trezi, pâlپând între viață și moarte. Și se regăsi în panica vidului, căci mânilе întinse cu niciodată-niciodată spre depărtarea de-apoi a lui Tudor, nu-l mai aflară alături în patul lor, în noaptea lor, în casa lor.

Așa era?

Așa era!

Dumnezeule!

Iși cuprinse capul în mâni și rămase așa, fără gând, fără mișcare, la capătul pământului, ca un lan ars pe pământul rodului.

Dar cutremurul de-atunci izbucni cu amintirea din inima ei, deodată:

— Tudor!

Căci se auzeau în noapte, când aproape, când departe, bubuit de explozii și țăcănit de mitraliere.

Sări din pat, ducându-se cu picioarele desculțe la fereastră.

Ascultă, sperând că va învinge coșmarul care o cuprindea în oglinzi demente.

Dar furtuna oțelului bubuia în noaptea de iarnă, risipind croncănitul ciorilor.

Dreaptă, Oana!

Respira adânc, și frângându-se deodată, regăsi dureros genunchii rugăciunii, cu fruntea la pământ.

CAP. V.

— Pace vouă!

Dar cerul Aceluia se boltea întunecat, învăluit de umbrele Acestuia. Oraşul se deşteptă straniu, cu privire zmintită, cu glas de turbare, hâit şi mâlos. Alt cutremur începuse, al lui Cain şi Abel, năpraznic ca şi al pământului, făcând spărturi de întunerice în ochii făpturii cuvântătoare.

Răsunau bubuituri mate, ca nişte enorme talgere înăduşite; altele, c'o răbufneală posomorită, parcă răsturnau brazi seculari de pe înălţimi de munte; iar altele, sacadat mărunte, cu'n fel de ricanare scheletică. Cu spinarea zburlită, moartea apăsa oraşul abea trezit din somn. Mieuna, croncănea, cu chip de hienă şi cu glas de miez al nopţii, în care cucuvaia, cânila crucii de piatră, corbul, râsul pădurii şi toate fiarele vrăjmaşe omului deveneau stridenţa râniată a pânzei din văzduhuri şi de pe pământuri.

— Pace vouă! articolă apăsat doctorul Munteanu, c'o aspră îndurerare, uitându-se la pumnul lui.

Il ținea pe masa de lucru din camera de consultații — pumnul — așa cum nu de mult Tudor Cear Alcaz îl rostogolise pe dosarul procesului. Căci auzea la fereastră dezmățul morții batojcorind sângele lui Hristos.

Lucrase până târziu și adormise chiar în sala de consultații, acordându-și numai o pauză, pe canapeaua de-acolo. Il deșteptase, înainte de-a se fi odihnit, tunul, mitraliera, pușca, revolverul și urletul celor revărșați din mateă.

Deschise fereastra, respiră adânc de câteva ori și c'o mișcare zmuncită porni spre telefon.

— Allo! Da. Eu sunt.

Vorbea cu portarul Sanatoriului, scurt, sacadat.

— Telefonează asistentului să vie imediat la Sanatoriu. Intregul personal să mă aștepte gata. Să fiarbă apă la sterilizator. Sora de gardă să anunțe pe bolnavii alarmați că vin imediat.

Vorbele lui deveneau realități geometrice la Sanatoriul în panică, determinând raporturi certe între cei de-acolo.

Șovăi o clipă în drumul spre vestiar. S'o deștepte pe soția lui? Să n'o deștepte?...

Dar iată că și ea venea, îmbrăcată.

— Ai auzit! vorbi ea calm, arătând spre fereastră.

— Am auzit. Mă duc.

— Mergem, articulă ea cu încuviințare, reluându-și deodată accentul transilvănean.

O privi, cu foc de vârf de munte în amintire, căci trecuseră tare mulți ani de când într'o noapte de hotar a tinereții, îmbrăcat în haine femeiești, se pregătea să fugă la Români de peste munți, dezertor din armata neamului străin. Aceiași femei — fată pe-atunci, cum și el fecior — îl aflase cu inima, spunându-i simplu ca și acum:

— Om merge amândoi.

Și trecuse munții cu el în vechiul regat.

Ș'atunci, ș'acum: mureșancă.

— Hai!

Portarul Sanatoriului Munteanu iscodea cu ochi de sentinelă. Era învățat să asculte și să execute în așa măsură, încât nu aștepta nimic alt printre exploziile nopții și prin tumultul care începuse, decât s'audă pașii doctorului și să-l vadă.

— Tot personalul e aici?

— Da, domnule doctor. Să trăiți.

— Bine. Stai și așteaptă răniții.

Trecu înainte atât de autoritar încât soția lui rămase mult în urmă.

Toate sălile Sanatoriului erau îmbrăcate în faianță albastră. Cine intra întâiași dată simțea o dulce dar și stranie împrejmuire ca de cer la ceasul zorilor.

Dispozițiile doctorului, transmise la telefon, precedaseră sosirea lui, frânând panica, convertind-o în disciplină implacabilă.

Sora-primară, albă din cap până'n picioare — dela bonetă până la pantofi — îl aștepta ca o marmură care niciodată nu și-a schimbat locul hotărit și gestul sculptat.

— Toți doctorii la mine. Surorile în sala de consultații.

Trecu înainte, intrând, odată cu lumina electrică a globului alb, în cabinetul limpede și geometric. Se desbracă din cap până'n picioare, închizând hainele orașului în dulap, luând dintr'altul numai lucruri albe în care intră cu sclipirea de argint a ființei lui, răsărind alb ca un scafandru al luminei.

— Da!

Cei care ciocăneau la ușă, apărură, toți în alb: asistentul, interna și externul.

Era, între ei și el, distanța de comandă pe un vas de luptă dintre căpitan și ofițerii lui. Așteptau, cu ochii uman cuprinși de întrebările ceasului: toți aveau surori, frați, soții, prieteni, părinți, rămași în apocalipsul abea deschis. Dar așteptau comanda, fără să întrebe.

— În oraş sunt lupte. Trebuie să ne pregătim pentru răniţi. Să se prepare tava cu instrumente pentru...

Făcu o scurtă pauză. Sângele de-afară se rezumă în câteva cuvinte anatomice.

— ...craniu, chirurgie toracică şi abdomen.

CAP. VI.

Noaptea noului cutremur îi adună de-a-valma pe cei din casa Dănescu, îmbrăcați pe apucate, în sufragerie. De ce anume acolo, niciunul n'ar fi știut. Poate fiindcă sufrageria era locul care-i deprinsese și bucurase pe toți laolaltă în depărtatele zile ale vieții. Și servitorii veniseră, ca și în noaptea cutremurului, amestecându-se cu stăpânii. Așa și călătorii unui vapor care se înneacă: dau buzna la bărci, priticindu-și categoriile distincte. Nu mai erau stăpâni și slugi, unii în încăperile casei, ceilalți într'ale bucătăriei; erau numai simpli oameni, abea treziți din somn și abea îmbrăcați, cu exclamații, tăceri, priviri și o frățească nevoie de însoțire.

Malvina, nepieptănată, nu-l slăbea c'o mână pe Alec, cu cealaltă fie aceporindu-și o ureche, fie astupându-și în răstimpuri gura, să nu țipe.

Palide, Oana și Miruna ședeau alături la fereastră. Furișau uneori o privire una către alta, vrând parcă să se întrebe ceva,

dar renunțau, temându-se de propriile lor gânduri articulate, ca de o telegramă adusă de altul. Trupul lor era atât de ostenit c'ar fi trebuit să se întindă chiar și jos, de-a-dreptul pe parceht, dar nu puteau sta decât în picioare la fereastră: locul de unde vezi afară. Alături însă, subț destinul lor comun: surori.

Alec, îmbrăcat în grabă, fără de cravată, fără de monoclu, cu surtucul peste pijama, ținea strâns mâna Malvinei, simțind fiecare bubuitură de-afară în mâna ei — devenită parcă puls direct, — dar ochii lui nu se deslipeau de pe spinarea Oanei. Îmbătrânise spinarea Oncuței! „Biata fetiță“. Ținea o mână, privea o spinare și se simțea inutil. Nu ridicol, ca în noaptea cutremurului, inutil. Bărbat zădarnic între biete femeii. Bărbat cu mâni subtile în fața dihaniei preistorice de-afară, care sfărma viața cu galopul ei deslănțuit.

Inutil! Totul era inutil! Să trăești, să mori, totuna. Să fii, să nu fii, la fel! Stupid și inutil! Nici să fumeze nu-i mai venea. Totul îl desgusta, începând cu el însuși. Atât mai rămânea: Biata fetiță. Dar și alături de ea, tot inutil era.

Vilma nu mai era decât toamna din alt an a unei crengi rupte, devenită femeie. Tremura galben în frunza vieței ei.

Numai bucătăreasa își păstrase rostul

firii. Ea asculta cu iscodire trează, spunând după fiecare pocnet sau bubuitură:

— Asta-i de-acolo... Ba nu! Ba da!

Era oboreancă. Frica nu-i ascuțise decât tot curiozitatea. Ce fac bombele? De unde vin? Unde se duc? Era această pornire biografică de a ști în istețimea feței ei de mahalagioaică robustă, cu ochii și urechile în toate părțile: la tăvăleală!

— I'auzi cocoșelu' maichii!

Și asta deslușise urechea ei în cumplita noapte. Dar pentru ceilalți, cel cu creastă roșie nu mai vestea zorii cerului, ci zorii sângelui.

— Unde te duci? țipă strident Malvina, văzând-o că pleacă.

— La orătăniile mele, coniță, să nu mi le înhațe vr'un pungaș d'ăla! D'apui că-și găsește nașul! amenință ea cu pumnul. D'asta le hrăni eu?

— Vrednic om! exclamă Miruna, cerând să iasă din haosul care-i cuprindea gândul. Amarnic e să nu poți face nimic!

— Intr'adevăr, fetițo! oftă Alec.

— Unde te duci și tu? țipă Malvina care trebuia să-i aibă pe toți în jurul ei.

— O clipă numai. Vin imediat.

Alec porni spre telefon. Vroia să'ntrebe, să afle ceva, să audă un glas cunoscut, o vorbă, dintr'acolo de unde nu răsunau decât focuri de armă. Intinse mâna spre telefon,

ca oricând, verificând automat tonul: suna, cu gornița aceea nazală, neutră, monotonă, indiferentă.

Pe marginea acestui ton, Alec șovăia. Pe cine oare să întrebe? Mâna lui cunoștea multe numere ale raporturilor de toate zilele. Dar nici gândul, nici mâna nu se puteau hotărî. Toți cunoscuții se topeau în țiuitul monoton al tonului, pierzându-și sensul. Ș'apoi parcă se sfia într'o astfel de noapte să articuleze întrebări la telefonul vechilor cuvinte. Puse receptorul la loc. Tonul amuți, îngropat. Inutil!

„Biata fetiță“!

Ce oroare, Dumnezeuule! Se auzeau rafale de mitralieră.

Și deodată își aminti de ceva uitat din copilărie, de pe vremea mamei. Atent să nu-l surprindă nimeni, cu sfială, fereală și regăsire, își făcu semnul crucii, văzut numai de telefonul tonului amuțit.

CAP. VII.

— Nina, te rooog! Nu mai sta la fereastră!

Atât putea să articuleze în răstimpuri, bărbatul nepieptănat, îmbrăcat numai cu halatul de casă peste pijama, așezat pe divanul din odaia mătăsurilor vișinii. Și iar începea să-și frece tâmplele cu palmele, vâslind parcă sângele care se îngroșa mereu, cu fiecare bătae de inimă, la fiecare creștere a bubuiturilor de-afară.

Fereastra era deschisă, dominând de foarte sus întregul oraș schematizat prin lumini: hartă.

Nina Tomaș, cu blana peste halat, cu gâtul înfășurat într'un fular de lână, privea de acolo cu un binoclu puternic, urmărind toate mișcările nopții.

Aparatul de radio era deschis ca și fereasta asupra golului tumultuos.

— Te rooog...

Il lăsă să scârțâe ca pe o fereastră bătută de vânt, rămânând la locul de observație, cu binoclu, cu încordarea ochilor verzi, a frunții și a gândului dilatat. Nea-

tinsă, inima își urma drumul organic, în uzina sângelui.

Cine va învinge? Aceasta era întrebarea.

Cel de pe divan nu era decât un bărbat biologic al mълului organic.

Gândul era subt fruntea Ninei, legându-i-o, peste veac și peste morminte, cu fruntea crăsmăritei dintr'o Moldovă de odinioară. Legenda spunea că acea aprigă femeie cu ochi verzi nu-și vindea vinul din trup decât acelor care puteau să arunce fără număr pungile de galbeni pe taraba ei; dar că 'n-ntr'ascuns, primea pe un haiduc în așternutul trupului ș'al inimii. Și că într'o bună zi venise potera, înconjurându-i crășma. Ea întâmpinase cu ochi verzi pe căpetenia cu flintă, cu pistoale și musteață arnăută. Scăpare nu era. „Ia-ți-l”. Atât spusese, arătându-i înspre beci. „Și tu, cătea?” „Ia-mă”.

Vorbele de-atunci înviau subt fruntea strănepoatei cu ochi verzi. Era în Nina și „ia-ți-l” și „ia-mă”.

Căci mai era și armata... Tudor Ceaur Alcaz o întâmpină din nou în dilatarea gândului, desprins el singur din orașul năpraznicei nopți, el, cel mai mare semn de întrebare...

CAP. VIII.

Calul sur al sublocotenentului Tudor Ceaur Alcaz venea în frunte, ca o proră de culoarea spumelor. În urmă, după o distanță, se înșira plutonul, în coloană de călătorie, trei câte trei, cu căști metalice legate pe subt bărbie, carabina de-a curmezișul spinării, sabia atârnată de șea, pistolul la centiron și ochii de veghe sub viziera de oțel mat.

În unele locuri, asfaltul descoperit de omătul topit sau curățit, redădea copitelor sonoritatea lor medievală. Pe la ferestre răsăreau capete din somn, privind cu deopotrivă spaimă și speranță pâlcul militarilor călări. Răsunetul copitelor și țeava carabinei răscolea amintirea puterelor, ducând gândul spre vremurile nesigure când viața nu era decât flacăra de opaiț în bătaia vântului.

S'adunase atâta amar de tăcere în Tudor, încât nici calul care tresărea la fiecă detunătură nu-i auzea acel „ho-hoo, ho-hoo”, de potolire, care aducea glas de hulub în urechea lui ciulită a neliniște. Iși pierduse Tudor toate glasurile. Spart, clopotul fără

de cântec, atârna, pecetluind cu bronz tăcerea mohorită.

Iși petrecuse noaptea la regiment, îmbrăcat, încins, așteptând oricând un ordin. Numai atât mai aștepta în cea mai amară noapte a vieții lui, încă mai neagră decât aceea a retragerii de pe pământul mureșanului. Nici nu mâncase, nici nu băuse. Netrebnică îi păruse și puterea foamei, ca și a setei de-a uita. Iși ținuse capul în mâni, fără gând, auzind departe pocnetul armelor și în jurul lui pe-al vorbelor și veștilor.

Un ofițer fusese împușcat de pe fereastra unei case. Se știa. Ardea o lumânare la căpătâiul unui soldat român: Glonțul: tot românesc. Și de jur-împrejurul țării, hotarele erau o rană care sângera.

„Dar până când?” Nu era nici vorbă și nici gând. Întrebarea zvâcnea cu sângele în altarul inimii. Dar buzele erau mute; ochii, pustii; fruntea: os singur. Ingerul plecase de lângă frunte. Apoi venise ordinul. Iși alesese soldații, numai pe cei încercați pe zonă, între care credinciosul Buzdughină; strânsese mâna camaradului Petruș și plecase în fruntea plutonului, pe calul sur, prea luminos pentru atâta pândă vrăjmașă, dar încă nu deajuns pentru noaptea din sufletul întregului neam Alcaz.

Tot drept în șea, într'o uitare și neatâr-

nare de suflet. Era ca dincolo de el însuși, prora lui, nemaștiind de pânzele cernite ale corăbiei din urmă. Trup călare, în fruntea copitelor care îl urmau. Simplu soldat. Ochi de veghe. Altăceva nimic.

Noaptea se lupta cu zorii, vânător sură, dând cerului îngreuierea umedă a bolților de sare sub care trudesec ocnașii.

Oamenii plutonului, cu caporalul Buzdughină între ei, știau tare bine cine-i comandă. Il urmaseră și pe zonă, atunci când moartea putea izbucni de după fiecare copac. Capul era pe umerii aceluia; iar dincoace, numai auzul, numai văzul, sub viziera de oțel. Trei câte trei, alcătuiau totuși un bloc compact, tanc viu cu nervii laolaltă strânși, cu brațele'n mănunchi și în același ritm, potcoavele copitelor. Comanda, una singură, avea un singur glas pentru o singură ureche.

Înaintau pe străzi pustii. Tumultul răsuna în alte părți. Nu-l întâlneau. Doar capete speriate răsăreau pe la ferestre. Vâjâiau uneori glasuri prin văzduh, în coruri viscolite. Se îndepărtau. Altele creșteau. Vuia a crivăț gura nevăzută a mulțimii. Dar străzile bătute de copita cailor erau mereu pustii.

Până când deodată, fără veste, așteptarea faptei, faptă fu.

Venea'n răspărul călăreților un automobil

cu farurile uitate aprinse, oglindindu-și aurul în ochii cailor. Și în aceeași clipă, dintr-o stradă laterală, o năvală de umbre curmă drumul automobilului, acoperindu-l cu o zburlire de brațe.

— Ajutor, camarazi!

Înainte ca țipătul spaimei să-și fi slobozit întreaga trâmbiță, calul sur săltase parcă peste un talaz, ducându-i revărsarea spumelor. Plutonul zvâcni cu mare salt, în frunte cu Buzdughină.

Incepeau secundele.

Tudor se aplecă din galop, centăurește, și zmulse c'o năpraznică înșfăcare umbra cu brațul și cuțitul ridicat, săltând-o în văzduh, deasupra automobilului. Dar cuțitul oprit să cadă asupra celui dela volan, se răsuci și se'implântă pieziș în coasta călărețului, tras deîndată îndărăt și azvârlit departe.

Tudor simți un junghi care-i curmă suflarea, așchiindu-i-o. Deschizând mâna, lepădă pe ucigașul lui. Umbra căzu c'o surdă bufnitură. Celelalte umbre se risipiseră. Cercul de căști, copite, ochi și săbii, al plutonului oprit, nu închidea decât un automobil cu ochi de aur, un soldat la volan, o umbră pe jos, ș'atât. Motorul duduia. Călăreții se desfăcură, lăsând automobilul să pornească.

Spinarea lui Tudor se încovoia ca a celor care adorm. Cotul brațului drept se strânse,

apăsând coastele; umărul, într'o boltire strâmbă, se îndoi; picioarele se îngreuiau în scări. Simțea că i se despică respirația. Mâna dreaptă se crispa treptat pe piept. Devenea din ce în ce mai palid, în deșertarea spre argint a zorlior. Nu mai avea puterea glasului. Dar mâna stângă de pe dârlogi știu. Calul sur porni. Plutonul îl urmă. Numai doi călăreți rămaseră cu umbra pe locul sângelui.

— Allo! Da. Eu, răsună scurt glasul doctorului la telefonul interior.

— Domnule doctor, îl anunță portarul, vă cheamă afară niște militari.

Lăsând telefonul, doctorul izbucni. Răsări alb pe de-a'ntregul în lumina dimineții, ochi în ochi cu Tudor, oprit la poartă pe calul sur, cu plutonul în urmă.

— Bună dimineața, Tudor! îl salută doctorul, cu brațul ridicat.

Tudor își adună suflarea zdrențuită fără să ajungă până la cuvânt. Totuși, ridică încet brațul drept ca să răspundă celui care-l întâmpina cu mâna ridicată.

Și doctorul văzu pe palma înălțată în lumină, pata roșie a sângelui.

CAP. IX.

— Va trăi!

Așa hotărî laconic doctorul, către soția lui, epilogând examenele prealabile intervenției chirurgicale.

Tudor era întins pe masa de operație, sub enormul ochi spectral al lămpii scialitice, a cărei lumină purificată de umbre devenea abstractă ca și plutirile albe din jur, proiectate pe albastrul faianței pereților.

„Bolnavul prezintă o plagă penetrantă de 4 cm. lungime, la 6 cm. de marginea sternului, în al treilea spațiu intercostal drept. La examenul clinic, pulsul plin, ritmic, 84 pe minut. Nu se constată vreo hemoragie importantă extra și intra toracică”.

Jugul metalic al cortinei despărți capul de trup, izolându-l cu cearșaf alb. Capul lui Tudor își luă rămas bun dela trupul dus dincolo, rămânând dincoace, unde totul era alb: fata dela căpătâi, globul lămpii, ceașornicul și gândul ca o fumegare de ceață spre sângele care avea să înceapă dincolo.

— Să ai cardiotonicele ordonate, balonul

de oxigen și aparatul de supra-presiune. Fii gata pentru respirația artificială. Nu uita tubul de acid carbonic și fiolele de lobelină...

O scurtă pauză. Glasul doctorului deveni mai mult gest către interna dela căpătâiul lui Tudor.

— ...și cleștele pentru limbă.

Izolată pe câmpul operator, plaga apărură: picura.

Peste picioarele zidite în cearșafuri albe, masa de instrumente se opri la o întindere de mână.

Doctorul, cu obrazul acoperit de mască, răsfrângea simplificarea trupului redus la plagă, și el devenit numai ochi în câmpul operator al măștii.

O rană.

Doi ochi.

Lampa scialitică.

Bisturiul.

Tic-tac, tic-tac, tic-tac...

Cu o mișcare de arcuș, bisturiul alungi și adânci plaga. Privirea și lumina intrară odată în țesutul celular subcutanat și în mușculatura anemiată din cauza anesteziei locale. Mai în adânc, prin transparența lactee a periostului, curbura coastelor a treia și a patra apărură.

Dar plaga împunsă își continua drumul înainte.

Fălcile doctorului se contractară.

Din buza plăgii tăiate în pânza mușculară dintre coaste o arteriolă minusculă trimetea o rază ultra-fină de sânge: „cauza”, gândi doctorul, prelungind mintal constatarea, „a ușoarei hemoragii constatată înainte de operație”. Prinse c’o pensă arteriola, gâtuind-o c’un fir de mătasă.

Dar plaga împunsă își continua drumul înainte.

— Atenție! Aparatul de supra-presiune să fie gata.

Căci nu-și mai putea da seamă de adâncimea plăgii. Optimismul inițial, categoric, își pierdu acest accent, căpătând unul interogativ. Gândul recapitulă: nu exista o hemoragie importantă, nici extern, nici intern, după examenul cu raze Roentgen. Deci, speranța că n’a fost atins niciun organ esențial se consolida obiectiv.

— Gata?

— Gata, răspunse asistentul.

Răzușa metalică hârșcăi învelișul perios-tal de pe coastele 3 și 4. Costotomul scrișni de câteva ori — cranț-cranț — tăind din coaste câte o bucată de patru degete lungime. Grătarul osos, care bara drumul spre plămâni, fu suprimat.

Bisturiul intră razant, printr’o atingere ușoară ca aripa lăstunului pe luciul apei, în pânza pleuro-mușculară, lărgind spre pulmon tunelul operator.

Plămânul era la locul lui, însă fixat de pleură.

Capul lui Tudor primi o veste de *dincolo*. Masca doctorului se ivi o clipă, întrebându-l:

— Ai avut cândva o pleurezie?

— Poate, articulă vag capul de-acolo.

Dar plaga împunsă își continua drumul înainte: printr'o spărtură marginală: spre inimă.

Bisturiul se oprise, concentrându-se. Așa și călătorul, când încep munții.

Cu mare luare aminte, cum ai atinge o perdea a tainei, doctorul ridică marginea plămânului de pe inimă. Pêricardul era străpuns. Din gaura cât un sâmbure de prună nu se scurgea însă nicio picătură de sânge.

Două ipoteze izbucniră bifurcat: sau cuțitul a întâlnit inima în stare de contracțiune maximă, penetrațiunea fiind împiedicată; sau a pătruns și în inimă, perforația fiind deocamdată astupată de un chiag de sânge.

Inainte!

Fără șovăire, bisturiul despică larg pericardul: clocotul de vulcan în erupție al cărnii inimii apăru desvăluit ochiului.

Din pericard nu curgea sânge: de ce?

Doctorul își scoase brusc de pe mâna dreaptă mănușa de ață îmbrăcată peste cea de cauciuc, cu gestul unui luptător care schimbă arma. Astfel pregătită, mâna dreaptă se insinuă onctuos, cu o alunecare

răsucită, între inimă și profunzimea pericardului, vrând să exteriorizeze inima spre a o examina cu deamănuntul la lumină.

Dar tresări ca atunci când te gândești la Diavol, fiindcă ți-a zburat un liliac pe lângă tâmplă. Un chiag întunecat țâșnise din pericard, deslănțuind, înalt, torentul sângelui. Tot ce fusese alb, deveni roș. Viața ardea cu flăcări de sânge, pe care nimic nu le poate stinge.

Incepeau secundele destinului.

Doctorul respiră adânc înaintea luptei. Cu mâna stângă înșfăcă brutal tot mănunchiul de vase dela rădăcina inimii, gâtuind titanic aorta, arterele și venele, spre a opri fluxul și refluxul sângelui. Iar mâna dreaptă, prometeic, cuprinse inima.

Spinarea i se boltise.

Mânile omului apucașeră mânilor lui Dumnezeu, cutezând să-I ție piept.

Doctorul gâfâia. Il dureau mușchii, oasele, tâmplele, gâtul. Și inima tot bătea, tot se zmuncea, oceanic vie în năpraznica ei condensare.

De dincolo, glasul internei răsună:

— Moare!

Capul murea. Fața se cianoză, palid-sine-lie, pupilele se dilatau într'un îngheț al văzului, iar trăsăturile se moleșeau într'o destindere topită.

Murea și inima: istovitor, în mâinile nădejzii ucigașe.

— Dați-i lobelină. Respirație artificială.

Iar către internul instrumentar:

— Dă-mi 2 cm. c. adrenalină.

Inima nu mai bătea. Doar câteva unduiri, ca umbre de cocoare, dela rădăcină spre vârf.

Doctorul respiră adânc. Era ud de sudoare rece, dar sclipea subț mască.

C'o compresă de tifon șterse inima de sânge, golind și pericardul. Apoi săltă inima, exteriorizând-o în fața toracelui.

Văzu vulturește rana largă situată în partea lateralo-posterioară a inimii. Și vulturește lăsându-se asupra ei, o închise cu trei fire întrerupte de catgut, întărindu-le c'un al patrulea fir de mătăasă.

— Adrenalina.

Injectă conținutul seringii în ventricolul drept. Apoi, cuprinzând inima ca pe un potir închis, o puse la loc, în adâncul ei.

Incepeau iar secunde.

Trupul robului lui Dumnezeu Tudor era cuprins în mișcări albe ca cele de-apoi. Interna îi pusese masca de oxigen în fața gurii. Asistentul îi făcea injecții de lobelină și cardiazol-efedrină.

Altă făptură albă îi învăța parcă brațele să zboare, făcându-i mișcări de respirație artificială.

Dar doctorul?

Nevăzut sub mască, doctorul era singur, pe malul fluviului oprit. Făcuse tot: prometeic. Acum aştepta: om mic la poalele miracolului. Atât de omeneste mic încât între secundele înalte, drepte şi solemne ca lumânările catafalcului, gândul lui începu străvechea rugă: Tatăl Nostru, Carele ești în Ceruri..."

Dar iată...

Văzu! clipi! străluci! respiră!

Căci din adâncul pieptului deschis, inima s'acoperea din nou cu viață înspre viață. Ondulația, ca umbre de cocoare călătoare, lăsată pe pragul morții, revenea dinspre rădăcină către vârf.

— Invie! vesti glasul dela căpătâi.

Subt ochii internei, pupilele își regăseau lucirea văzului, obrajii se abureau rumen, buzele se desfăceau spre respirație.

Iar dincolo, subt ochii doctorului, clocotul inimii se încingea într'un galop de foc, din ce în ce mai viu ritmat.

— Unde sunt? întrebă Tudor, deșteptându-se în prea mare lumină.

O mână îi acoperi fruntea.

Doctorul închidea pericardul. Apoi, strat cu strat, închise toate planurile secționate, până la piele.

Infășurat în fașă, pieptul dispăru.

Cortina despărțitoare fu ridicată.

Capul se întâlnește cu trupul într-o mirată regăsire.

Doctorul își scoase masca de pe obraz, reapărând același, ca un glob de argint scilipitor.

— Ridică-te, Tudor.

Incet, cu mirare desmorțită înspre zâmbet, Tudor se ridică în coate, apoi în mâni, lunecându-și picioarele spre marginea mesei, cu spinarea încordată, obrazul înclinat pe-o parte într-o moleșire de primăvară.

— Mergi, Tudor.

Piciorul încercă pământul ca pe o apă uitată, apoi apăsă, regăsindu-l. Trupul se ridică pe picioarele lui, prea înalt pentru capul greu. Porni clătinat, cu cei dintâi pași ai copilului, spre viața care-l aștepta. Se gândi simplu la atât: că Oana va fi mamă.

Dar afară răsunau din ce în ce mai înteleșite, detunăturile, exploziile, sirenele.

Toți cei de-acolo ridicară urechea spre spăimântătoarea zi a omului, — fără cuvânt.

Și doctorul Munteanu auzi. Se contractă. Mișcarea inimii reapăru în pumnii lui, dându-le o convulsie aprigă.

— Asta trebuie! izbucni glasul lui, acoperind huetul de-afară și tăcerea dinlăuntru. Să oprești inima țării...

Pumnii lui loviră masa de operație. Respiră adânc, luminându-se.

— ...și s'o pornești din nou! vorbi el cu tot trupul, răsucindu-și capul ca un taur.

CUPRINSUL

TABLA DE MATERII:

	<u>Pag.</u>
PARTEA INTAIA	
— Dreaptă, Oana!	7
PARTEA A DOUA	
Florile Dalbe	101
PARTEA A TREIA	
Galopul	178
PARTEA A PATRA	
Sora lui Petruș	249
PARTEA A CINCEA	
Fratele Oanei	317
PARTEA A ȘASEA	
In i m a	387

97513

ASOCIAȚIUNEA PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN „ASTRA” - Sibiu		
No.	3503	
Anul 1942	luna	IX.
		ziua 1

Tipărită de
CARTEA ROMANEASCĂ S. A.
IN LUNA MAI 1943
la „Cartea de Aur” S. A. București
str. Lucaci 35, Reg. Com. 339/935.

